

**T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**TÜRK SÖZÜ
TAHLİLÎ FİHRİST - İNCELEME - METİN**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Âlim GÜR**

**HAZIRLAYAN
H. Ayşe ERHAN**

KONYA 2006

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	III
GİRİŞ	1
 BİRİNCİ BÖLÜM.....	 7
A. TÜRK SÖZÜ’NÜN KÜNYESİ	7
B. TAHLİLÎ FİHRİST	8
 İKİNCİ BÖLÜM	 10
A. EDEBİYATLA VE DİLLE İLGİLİ YAZILAR	10
B. EDEBÎ TÜRLER.....	13
I. HİKÂYE	13
II. ŞİİR.....	14
1. Millî Bilinci Uyandırmaya Yönelik Şiirler	15
2. Cehalet Konulu Şiirler.....	15
3. Ölüme Duyulan Özlemi Konu Edinen Şiirler	15
4. Gençliğe Duyulan Özlemi Konu Edinen Şiirler.....	15
III. MEKTUP	15
 ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	 16
DİĞER KONULARDAKİ YAZILAR.....	16
A. EKONOMİ	16
B. GÜNCEL	16
C. İÇKİ	16
D. SANAT.....	16
E. SOSYOLOJİ	16
F. TEMBELLİK	16
 DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	 17
TÜRK SÖZÜ’NÜN TRANSKRİPSİYONLU METNİ	17
 SONUÇ	 285
KAYNAKÇA	286
DİZİN	287

ÖN SÖZ

Ülkemizde 1928 yılında yapılan harf inkılabı ile birlikte Arap harfleri bırakılıp Latin harfleri kullanılmaya başlandı.

Harf inkılabından sonra yetişen nesillerin geçmişle bağlantısı büyük ölçüde koptu.

Sürelî yayınlar araştırmacıların asıl eserlerin ardından başvurdukları ikinci dereceden kaynaklardır. Sürelî yayınlar yayınlandıkları dönemin edebî, ilmî, fikrî, siyasi özelliklerini aynen yansıtırlar.

Biz de bu fikirlerden hareketle eski harfli bir yayın üzerinde çalışarak; kültür hayatımızın karanlıkta kalmış bir köşesini aydınlatmak, dünümüzle bugünümüz arasında bir köprü kurmak istedik.

“Türk Sözü-Tahlilî Fihrist-İnceleme-Metin” adlı çalışmamızı meydana getirdik.

İncelediğimiz sürelî yayın 12 Nisan 1330 (1914) - 24 Temmuz 1330 (1914) tarihleri arasında 16 sayı yayımlanmış; fikrî, edebî bir dergidir.

Çalışmamıza başlamadan önce Türk Sözü’nün bulunduğu kütüphaneleri tespit ettik. Derginin tam nüshaları Atıf Efendi Kütüphanesi’nde ve Millî Kütüphane’de bulunmaktadır. Çalışmamızı hazırlarken Türk Sözü’nün Atıf Efendi Kütüphanesi’nde bulunan nüshalarından faydalandık.

Tezimiz Türk Sözü’nün eski harflerden yeni harflere aktarılması temeline dayandığı için asıl kaynağımız yayının kendisi olmuştur. Fakat çalışmamızın daha iyi anlaşılması için zaman zaman başka kaynaklara da başvurduk.

Çalışmamızda Türk Sözü’nde yer alan eski harfli metinlerin hepsini yeni harfli metinlere aktardık.

Aktarma işlemi yapılırken metinleri olabildiğince günümüz Türkçesi’ne yaklaştırmaya çalıştık. 2005 yazım kılavuzunda karşılığını bulabildiğimiz yabancı kelimeleri kılavuzdaki şekilleriyle, bulamadıklarımızı ise asıllarına uygun şekilde yazmaya çalıştık. Kelimelerin ortasında yer alan ayın ve hemzeleri, uzun ünlüleri gösterdik. Tamlamalarda geçen kelimelerin orijinal şekillerini kullandık. Okuyamadığımız kelimeler için lügatlere başvurduk. Yabancı yer adlarını doğru aktarabilmek için coğrafya atlaslarından ve internette yer alan haritalardan faydalandık.

Metinlerde yer alan noktalama işaretlerini aynen kullanmaya çalıştık.

Dipnotları da aynen aktardık.

Çalışmamız dört ana bölüm ile giriş, sonuç, kaynakça ve dizinden meydana gelmiştir.

Giriş bölümünce Türk gazete ve dergiciliğinin tarihi, Türk Sözü'nün yayınlandığı dönem ve Türk Sözü ile aynı dönemde çıkan dergiler hakkında bilgiler verdik.

Birinci bölümde derginin geniş bir tanıtımını yaptık, yazıların tahlilî fihristini verdik.

İkinci bölümün ilk kısmında edebiyat ve dille ilgili yazıları inceledik. İkinci kısmında edebî türleri ele aldık. Edebî türleri dergideki ağırlıklarına göre sıraladık. Şiirleri konularına göre ayırdık. Hikâye ve mektupları kendi içlerinde sıralarken dergideki sırayı esas aldık, konularını kısaca verdik.

Üçüncü bölümde edebî türlerin dışındaki yazıları konularına göre ayırdık. Konuları alfabetik sırayı esas alarak sıraladık. Yazıların yalnızca künyelerini verdik.

Dördüncü bölümde ise Türk Sözü'nde yer alan bütün metinlerin Arap harflerinden Latin harflerine aktardık.

Sonuç kısmında 12 Nisan 1330 (1914) - 24 Temmuz 1330 (1914) tarihleri arasında yayımlanan Türk Sözü dergisi hakkında genel değerlendirmelerde bulunduk.

Çalışmamızın sonuna dizin ve kaynakça ekledik. Özel isimleri ve eser adlarını dizinde bir araya getirerek tezimizden yararlanacak olan araştırmacılara yardımcı olmaya çalıştık.

Tezimizin hazırlanması sırasında hiçbir konuda desteğini esirgemeyen saygıdeğer hocam Doç. Dr. Âlim Gür Bey'e ve sevgili aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

Konya 2006

H. Ayşe ERHAN

GİRİŞ

3 Kasım 1839'da ilan edilen Gülhane Hatt-ı Hümayunu (Tanzimat Fermanı) ile Osmanlı Devleti her alanda Batı'nın üstünlüğünü kabul etmiştir. Bu fermanla sosyal, askerî, iktisadî vb. alanlarda Batı medeniyetini takip edeceğini bütün dünyaya ilan etmiştir.

Halk yavaş yavaş Batılı yaşam tarzına yak uydurmaya çalışmıştır. Yenilikler kültürel ve edebî alanlarda da kendisini hissettirmeye başlamıştır. Kültürel ve edebî alanlardaki batılılaşmayı daha çok gazete, tiyatro ve edebî türlerin gelişmesi sağlanmıştır. 1831 yılında ilk gazetemiz *Takvim-i Vakayî* kurulmuştur. *Takvim-i Vakayî* daha çok resmî yazıların yer aldığı resmî gazete özelliğindedir. 1840 yılında William Churchill tarafından yayımlanan *Cerîde-i Havadis* Türkçe yayın yapan ilk özel gazetedir. *Cerîde-i Havadis* devlet yardımı da görmüştür. Bu nedenle 1860 yılında Agâh Efendi tarafından yayımlanan *Tercüman-ı Ahvâl* ilk özel gazete olarak kabul edilmektedir.

Türk yayın tarihinin üçünce gazetesi 1860 yılında yayımlanan *Tercüman-ı Ahval*dir. Bu gazeteyi Agâh Efendi çıkarmıştır. Gazetenin kurucuları arasında Şinasi de vardı.

Türk basınında dergicilik ise 1862 yılında çıkan *Mecmûa-i Fünun* ile başlar. (Fakat bazı araştırmacılar dergiciliği 1850 yılında yayımlanan *Vaka-i Tıbbiye* ile başlatır.)

Mecmûa-i Fünûn; Münif Paşa tarafından çıkarılmıştır. Dergi aylık olmasına rağmen çeşitli sebeplerle zaman zaman kesintiye uğradığı için beş senede kırk sekiz sayı yayımlanabilmiştir. Yazar kadrosu Münif Paşa, Ethem Pertev, Yusuf Kamil, İngiliz Sait Paşa, Ohannes, Hayrullah ve Bekir Sıtkı Efendi gibi devrin seçkin şahsiyetlerinden oluşuyordu. Derginin içeriğini dinî, politik ve ilmî konular oluşturuyordu.

1872 yılına kadar yayımlanmış belli başlı dergilerimiz şunlardır; *Mecmûa-i İber-i İntibâh* (1862), *Mirat* (İlk resimli dergi 1863), *Cerîde-i Askeriye* (ilk askerî dergi, 1864), *Ravzatü'l Maarif* (1870), *Cerîde-i Tıbbîye-i Askeriye* (1871), *Dağarcık* (1871).

1873 yılında Ahmet Mithar Efendi tarafından çıkarılan Kırkambar çeşitli fıkra ve hikâyelere, roman tefrikalarına yer veren uzun ömürlü bir dergidir.

1873 yılında yayımlanan diğer dergiler: *Dolap*, *Mecmua-i Nevâdir-i Asar*, *Müteferrik*, *Revnak*, *Sandık*, *Kasa*, *Çanta*, *Mecmûa* adlı edebiyat dergileriyle *Mirat-ı Vatan*, *Çekmece*, *Armağan* adlı çocuk dergileridir.

1874 yılında yayımlanan dergiler şunlardır: *Mecmûa-i Maarif* (sanatla ilgili ve ilmî yazılara yer vermiştir), *Kahkaha* (ilk siyasî mizah örneklerine rastlanır), *Medeniyet*, *Şafak*, *Âfitab-ı Maarif*, *Misbah-ı Ferah*, *Cihan*.

1875 yılında çıkarılan *Geveze* adlı dergi kısa süreli mizahî bir dergidir. Yine 1875 yılında *Sadakat* adlı gazetenin çocuklara mahsus eki ilgi gördüğü için *Efdâl* adıyla yayımlanmıştır.

30 Mayıs 1876'da Abdülaziz tahttan indirilmiş ve 5. Murat tahta geçirilmiştir. 5. Murat'ın üç ay süren padişahlığı süresinde basında geçici bir özgürlük dönemi yaşanmıştır. Bir süre sonra 5. Murat da tahttan indirilmiş ve yerine 1. Meşrutiyet'i ilan edeceğine, Meclis-i Mebusan'ı kuracağına söz veren 2. Abdülhamit 1876'da tahta geçirilmiştir. 2. Abdülhamit tahta geçince 1. Meşrutiyet'i ilan eder. Meşrutiyetin ilan edilmesinin sevinci basın hayatında coşkulu yayınlara sebep olur. Fakat Abdülhamit 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nı bahane ederek 1877'de Meclis-i Mebusan'ı kapatır. Basın hayatında sıkı tedbirler alınmaya başlar. Özellikle mizah gazetelerine tepki gösterilir. 2 Mayıs 1877 tarihinde kabul edilen basın kanununda mizahı yasaklayan maddeler kabul edilmiştir. Mizah gazeteleri kapatılmış ve 1908 yılına kadar ülkede mizah gazetesi yayımlanmamıştır. Bu yıllarda basın hayatında tekrar baskı devri yaşanmaya başlar. Bu dönemde yayımlanan gazete ve dergilerde siyasî konular yerine edebî ve ilmî konulara yer verilmiştir. Aydınlar toplumsal konulardan ziyade ferdî konularla ilgilenmişlerdir.

1876-1908 yılları arasında yayımlanan dergiler şunlardır. *Mirât-ı İber* (1876), *Arkadaş* (1876, haftalık, 13 sayı), *Muharrir* (1876-1878, Ebüzziya Tevfik, 8 sayı, aylık), *Derme-Çatma* (1878-1879, Mehmet Esat, 7 sayı, 15 günlük), *Yadigâr* (1878, Ahmet Cevat, 8 cüz), Cemiyet-i İlmiye'nin çıkardığı *Mecmûa-i Ulûm* (1878-1879, 15 günlük, 7 sayı), *Şark* (1880-1882, 63 sayı, haftalık, edebî), *Hafta* (1881, Ş. Sami, Mihran Efendi, 20 sayı), *Envâr-ı Şarkîye* (1881-1882, 5 sayı, edebî ve fennî), *Rehber-i Fünûn* (1882, Mehmet İzzet, 11 sayı, 15 günlük, fennî), *Vasıta-i Terakki* (1882, 4 sayı, resimli, 15 günlük, çocuklar için), *Afak* (1882-1883, 7 sayı, aylık), *Mecmûa-i Âsâr* (1882-1883, M. Akif, 12 sayı, aylık), *Gayret* (1886, Menemenlizade M. Tahir, 33 sayı, haftalık), *Nilüfer* (Bursa, 1889-1893, Feraizcizade M. Şakir, 60 sayı, aylık), 1890 yılından sonra Ahmet İhsan'ın kurduğu resimli *Servet-i Fünûn* (1891-1944) dergisi çevresinde topladığı genç şair ve yazarlar adını taşıyan yeni bir edebî topluluk ve akıma yol açtı. *Servet-i Fünûn* dergisinin günlük bir akşam nüshası da yayımlanmıştır (1908-1909, 350 sayı), *Mektep* (1891-1897), *Malûmat* (1895-

1903, Mehmet Tahir, 423 sayı, haftalık), *Resimli Gazete* (1896-1897, 52 sayı, haftalık), *İrrika* (1899-1903, haftalık, 251 sayı).

II. Meşrutiyet'in ilanıyla birlikte doğan hürriyet ortamı içinde basın-yayın hayatında büyük bir hareketlilik yaşanmıştır. Mevcut süreli yayınların tirajları artmış, daha önce adları duyulmamış birçok gazete ve dergi de basın hayatına girmiştir. Bu durum 31 Mart Vakası'na kadar sürmüştür. 31 Mart Vakası üzerine basına sansür koyulunca (1909) dergi ve gazete sayısını da birdenbire düşer.

1908'den sonra yayıma başlayan edebiyat, bilim dergileri ve magazinler: *Aşiyân* (1908-1909, Salih Sırrı, haftalık, 26 sayı), *Muzavver Muhit* (1908-1909, Faik Sabri, başyazarları Saffet Nezihi, Celal Sahir, haftalık), resimli kadın dergisi *Mehasin* (1908-1909, Mehmet Rauf, aylık, 12 sayı), *Resimli Kitap* (1908-1914, Faik Sabri, Ubeydullah Esad, 51 sayı, aylık), *Eşref* (1909, Baha Tevfik, haftalık, 26 sayı), *Resimli İstanbul* (1909, Mustafa Refik, haftalık, 25 sayı), Mülkiye okulu öğrencileri ve mezunlarınca yayımlanan *Mülkiye* (1909-1957, aylık, 321 sayı, 1912-1930 yılları arasında çıkmadı), ünlü mizah dergisi *Cem* (1910-1929, karikatürcü Cem, haftalık 92 sayı, yarısı Fransızca), Ömer Seyfettin, Ali Canip (Yöntem) ve başka genç şairlerin yazarların dil ve edebiyat tartışmalarını konu edinen *Genç Kalemler* (Selanik, 1911-1912, 15 günlük, 27 sayı), Hamdullah Suphi'nin başkanlığındaki Türk Ocakları'nın düşüncelerini yansıtan resimli *Türk Yurdu* (1911-1968, aylık, 1943-1953 yılları arasında yayımlamadı), yine Türk Ocakları'nın çıkardığı *Yeni Mecmua* (1917-1923, Mehmet Talat ile Falih Rıfkı, haftalık, 90 sayı).

Savaş ve Millî Mücadele döneminde basın ikiye ayrılmıştır. Basının bir kısmı Millî Mücadele'yi desteklemiş, diğer kısmı hakir görmüştür. Savaş ve Millî Mücadele döneminde çıkan dergi ve gazete sayılarında azalma görülür; edebî-mizahî *Diken* (1918-1919, Sedat Simavi, haftalık, 5 sayı), *İnci* (1919-1923, Sedat Simavi, aylık, 31 sayı), *Nedim* (1919, Halit Fahri, haftalık, 8 sayı), *Aydınlık* (1921-1922, Sadrettin Celal, aylık, 11 sayı), *Yarın* (1921-1922, Suphi Nuri, haftalık, 433 sayı), *Dergâh* (191-1923, Mustafa Nihat Özün, 15 günlük, 42 sayı), Milli Mücadele'ye karşı olan siyasî mizah gazetesi *Aydede* (1922-1949), başyazarı (Refik Halit, 125 sayı, 1923-1947 yılları arasında çıkmadı), *Akbaba* (1923, Yusuf Ziya Ortaç, haftalık), *Küçük Mecmua* (Diyarbakır, 1922-1923, Ziya Gökalp, haftalık, 33 sayı).

Cumhuriyetten sonra çıkan dergiler şunlardır: *Kelebek* (1923-1924, Mahmut Esat, 77 sayı, haftalık), *Süs* (1923-1924, Selami İzzet Sedes, Mahmet Rauf, haftalık, 54 sayı), *Zümrüd-i Anka* (1923-1925, Semih Lütfi Erciyas, haftalık, 224 sayı), *Ayın Tarihi* (1923-1957, Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü, 370 sayı), *Resimli Ay* (1924-1938, M. Zekeriya Sertel, aylık, 137 sayı), *Papağan* (1924-1927, Orhan Seyfi Orhon, haftalık 234 sayı), *Haftalık Mecmua* (1925-1928, Kemal Salih Sel, 12 sayı), *Hayat* (Ankara, 1926-1930, Mehmet Emin, Faruk Nafiz, aylık), *Yeni Kitap* (1927-1928, Sedat Simavi, aylık, 16 sayı),

1928’de hükûmetçe mali yönden desteklenen gazete ve dergiler, yılın son aylarında eski-yeni harflerle karışık yayımlandılar. Basın sarsıntı geçirdi. O yıldan itibaren yayımlanmaya başlayan yeni dergiler: *İdare* (1928, İç İşleri Bakanlığı, aylık), *Uyanış* (Eski Servet-i Fünûn, 1928-1940, Ahmet İhsan Tokgöz, haftalık, 589 sayı), *Kadro* (1923-1935, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, 15 günlük, 26 sayı), *Varlık* (1933, Yaşar Nabi Nayır, aylık, 15 günlük), *Çığır* (1933-1948, Hıfzı Oğuz Bekata, aylık, 193 sayı), *Fikir Hareketleri* (1933-1940, Hüseyin Cahit Yalçın, haftalık, 364 sayı), *Yedigün* (1933-1950, Sedat Simavi, haftalık, 821 sayı), *Ülkü* (Ankara, 1933-1950, Halkevleri Genel Merkezi, aylık, 102+124+44 sayı) vd.

İkinci Dünya Savaşı sırasında gazetelerin sayısı arttı, dergilerin sayısı düştü (Günlük haberler daha çok önem kazandığı için). 1950’den sonra süreli yayınlarda bir canlanma oldu. Türk Dil Kurumu’nun yayın organları olan *Türk Dili* (Ekim 1951, aylık) ile *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* (Şubat 1954), dil ve edebiyat konularına önem verdi.

1952’de yayımlanan 624 dergiden 296’sı aylık, 140’ı haftalık, 45’i 15 günlük, 45’i üç aylık, 22’si iki aylık, 19’u yıllık, 77’si süresi belirsiz olarak çıktı. *Ufuklar* (Şubat 1952, Orhan Burian, aylık, sonra Vedat Günyol, *Yeni Ufuklar*, (1953), *Akis* (Ankara, 1954-1967, Metin Toker, haftalık, 964+12 sayı), *Dost* (Ankara, Ekim 1957, Selim Şengil, aylık).

Son dönemde kurulan, şimdi çıkmakta olan sanat ve edebiyat dergilerinin en önemlileri: *Papirüs* (Haziran 1960-Haziran 1970, Cemal Süraya, 47 sayı, aylık), *Türk Kültürü* (Ankara, Kasım 1962, Araştırma Enstitüsü, aylık), *Hisar* (Ankara, Ocak 1964, Mehmet Çınarlı, aylık), *Yeni Dergi* (Ekim 1964, Mehmet Fuat, aylık), *Yeni Edebiyat* (Kasım 1969, Dr. Turhan Bozkurt, aylık) vd. anılabilir.

Türk Sözü'nün Yayımlandığı Dönemin Özellikleri ve Aynı Dönemde

Çıkan Diğer Dergiler

Yeni Türk Edebiyatı'nda Meşrutiyet'ten (23 Temmuz 1908'den) sonra, Türk milliyetçiliğinin gelişmesine paralel olarak ve milliyetçi düşüncenin tesiri altında gelişen edebî hareketleri içine alan döneme “Millî Edebiyat Dönemi” denir. Türk Sözü dergisi Millî Edebiyat Dönemi'nde yayımlanmıştır. Dönemin sonu için kabul edilmiş kesin bir tarih yoktur. Cumhuriyet devrini her bakımdan yeni bir devir olarak kabul eden anlayış 1923 yılını Millî Edebiyat Dönemi'nin sonu olarak kabul eder. Bazı araştırmacılar inkılapların başlangıcı olan 1925 yılına kadar uzatırlar. Bazı araştırmacılar edebî hadisede esas itibarıyla değişiklik meydana gelmediğini düşünürler. Bu nedenle dönemin bitiş tarihini Atatürk'ün ölümünden sonraya (1940'a) kadar uzatırlar.

Bu dönemde milliyetçi anlayışı paylaştan edebî hareketler “Millî Edebiyat Cereyanı” olarak isimlendirilmiştir. Bu cereyanı benimseyen yazar ve şairler: Türk milliyetçiliğinin siyasî ve sosyal bir prensip olarak benimsemişlerdir, dilde sadeleşmeyi sağlamaya çalışmışlardır, hece vezniyle ve dörtlülükler hâlinde şiirler yazmışlardır, millet ve memleket konularına ağırlık vermişlerdir. Divan Edebiyatı'nı ve çağdaşları olan Servet-i Fünûncularla, Fecr-i Âtîcileri taklitçilikle, yapaylıkla itham etmişlerdir.

1908'in getirdiği hürriyet havası içinde Türk milliyetçiliğini benimseyen aydınların bir araya gelerek kurdukları ilk teşkilat, “Türk Derneği” (1908) adını taşır. Kurucuları arasında Ahmet Mithat, Emrullah Efendi, Necip Asım, Bursalı Tahir, Celal Korkmazoğlu, Velet Çelebi, Yusuf Akçuroğlu, Fuat Raif, Rıza Tevfik ve Ahmet Ferit Tek bulunmaktadır. Dernek, yeryüzündeki Türklerin tarih ve dilce birliğini ileriye sürerek bu kültür birliğinin bütünü dünya Türkleri arasında kurulmasını istemiştir. Görüşlerini yaymak için aynı adda bir de dergi çıkarmışlardır. 1911'de bu derneğin yerini başkanlığını Mehmet Emin Yurdakul'un yaptığı “Türk Yurdu” adlı bir dernek aldı. Türk Yurdu Derneği de kendi adıyla bir dergi çıkardı. Bu dergi, Türklerin birliği görüşünü yayan yayın organlarının en uzun ömürlüsü ve en etkilisi olmuştur. Türk Yurdu Derneği de bir yıl sonra yerini Türk Ocağı'na bıraktı. Türk Yurdu dergisi yeni derneğin de yayın organı oldu.

1908'de Türk Derneği ile sadece tarihî ve kültürel planda olan Türk milliyetçiliği, 1911'de siyasî bir anlam da kazandı. Turancılık fikrî yerini Türkiyecilik fikrine bıraktı.

Millî Edebiyatçılar sade dil, millî vezin, şekil konularında Servet-i Fünûncularla Fecr-i Âtîcilerden sert tepki ve tenkitler almışlardır. Fakat bir süre sonra davalarını kabul

ettirmişlerdir. Hatta eski muhaliflerinin bir kısmı da onların yanlarında yer almaya başlamışlardır. (Celal Sahir, Hamdullah Suphi, Yakup Kadri, Fuat Köprülü, Refik Halit gibi). Dilde sadeleşme davasındaki zaferleri kesindir. Aruz ve eski nazım şekilleri tamamen terk edilmemekle birlikte yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır. 1920'ye gelindiğinde bu konularla ilgili tartışmalar esas itibariyle bitmiştir. Süleyman Nafiz, Cenap Şahabettin ve Ali Kemal'in şiddetle, inatla devam eden muhalefetlerine rağmen Cumhuriyet'in ilanından önce yazı diliyle konuşma dili arasındaki farklılıklar büyük oranda kalkmış, konuşma dili olan sade ve güzel Türkçe edebî dil olarak benimsenmiştir.

Millî Edebiyat Dönemi'nde Çıkarılan Diğer Dergiler: *Kalem* (1908, mizahî dergi), *Cem* (1910, mizahî dergi), Genç Kalemler (1911, Ömer Seyfettin, Ali Canip, Ziya Gökalp), *Türk Derneği* (1911), *Türk Yurdu* (1912), *Bilgi* (1913), *Halka Doğru* (1913), *Millî Tetebbular Mecmûası* (1915), *Servet-i Fünûn* (1917'den sonra), *Yeni Mecmûa* (1917), *Nedim* (1918), *Diken* (1918, mizahî dergi), *Büyük Mecmûa* (1919), *Ayn Dede* (1922, mizahî dergi), *Akbaba* (1922, mizahî dergi).

BİRİNCİ BÖLÜM

A. TÜRK SÖZÜ'NÜN KÜNYESİ

Türk Sözü 12 Nisan 1330 (1914) - 24 Temmuz 1330 (1914) tarihleri arasında haftada bir defa yayımlanmıştır. (Fakat derginin ikinci sayısı ilk sayısından beş gün sonra yayımlanmıştır.) İlk sayı cumartesi günü, diğer sayılar Perşembe günü yayımlanmıştır.

Türk Sözü Türkçülük hareketini halka anlatmaya ve yaygınlaştırmaya çalışan edebî, siyasi bir dergidir. Toplam on altı sayı çıkmıştır. Müdürü Celal Sahir, başmuharriri Ömer Seyfettin'dir. İstanbul'da Tanin Matbaası tarafından çıkarılmıştır.

Derginin yayın cetveli:

Numara	Tarih	Sayfa
1	12 Nisan 1330 Cumartesi	1-8
2	17 Nisan 1330 Perşembe	9-16
3	24 Nisan 1330 Perşembe	17-24
4	1 Mayıs 1330 Perşembe	25-32
5	8 Mayıs 1330 Perşembe	33-40
6	15 Mayıs 1330 Perşembe	41-48
7	22 Mayıs 1330 Perşembe	49-56
8	29 Mayıs 1330 Perşembe	57-64
9	5 Haziran 1330 Perşembe	65-72
10	12 Haziran 1330 Perşembe	73-80
11	19 Haziran 1330 Perşembe	81-88
12	26 Haziran 1330 Perşembe	89-96
13	3 Temmuz 1330 Perşembe	97-104
14	10 Temmuz 1330 Perşembe	105-112
15	17 Temmuz 1330 Perşembe	113-120
16	24 Temmuz 1330 Perşembe	121-128

Türk Sözü'nün Türkiye için yıllık abonesi 12 kuruş, Rusya ve Acemistan için yıllık abonesi 2,5 rubledir.

B. TAHLİLÎ FİHRİST

Yazar Adı	Yazı Başlığı	Dergi Numarası	Sayfa Numarası
Ömer Seyfettin	Türk Sözü	1	1
Tarhan	Niyazi'ye	1	3
Oktay	Kararsızlık	1	3
Maraşlı Oğlu	Çakır Oğlan	1	4
İmzasız	Türk Dünyamızda	1	7
İmzasız	İstanbul'un Esnafları, Rençberleri ve Amelelerine	1	8
İmzasız	Taşra halkına	1	8
İmzasız	Haftalık Havadis	1	8
Ömer Seyfettin	Halk Nedir?	2	9
Gökalp	Ötüken Ülkesi	2	11
N.	Fazla Kazanç	2	12
Cevdet Fahri	İhtiyar Arabacı	2	13
İmzasız	Türk Dünyamızda	2	15
İmzasız	Haftalık Havadis	2	16
Ömer Seyfettin	Umumi ve Hususi Türkçe	3	18
Abdullah Tukayef	Ey Kalem	3	19
Maraşlı Oğlu	Çakır Oğlan	3	20
A. H.	Türk Dünyasında	3	23
Ömer Seyfettin	Türkçe'ye Karşı Enderunca	4	25
Tarhan	Güneş	4	29
Aka Gündüz	Ebulfaruk Cabir Efendi	4	29
İmzasız	Türk Gazetelerinden	4	32
A. H.	Haftalık Havadis	4	32
Ömer Seyfettin	Osmanlıca Değil Türkçe	5	33
Tarhan	Koşma	5	35
Habil Âdem	Bakkal Dükkânları	5	35
A. H.	Edirne Uyanıyor	5	37
Türk Sözü	Türk Dünyamızda	5	38
İmzasız	Haftalık Havadis	5	38
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	5	39
Aka Gündüz	Destur Ya Cehalet!	6	41
Tarhan	Koşma	6	43
Faik	Esnaflar İçin Terakki Yolları	6	44
A. H.	Halka Nasıl Anlatacağız	6	47
Türk Sözü	Türk Dünyasında	6	47
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	6	48
Ömer Seyfettin	Türkçe'ye Kimler Osmanlıca Der?	7	49
Kazım Nam	Hayber Kalelerinin Battal Gazilerin Terbiyevî Hizmetleri	7	50
Tarhan	Koşma	7	51
Faik	Esnaflar İçin Terakki Yolları	7	53
Tarhan	Rakı, Votka Haram mı?	7	55
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	7	56

Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin	Türk Sarfına ve Şivesine Dair	8	57
Cafer Alp	Bir Marş	8	59
Aka Gündüz	Dezanşante Monşerler	8	59
Serfiçeli İzzet	Askerlik Yeni Kanunu	8	62
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	8	64
Hamdi	Fetih Bayramı	9	66
Ömer Seyfettin	Türkçe'ye Dair	9	66
Mehmet Rıfat	Bu Ses Senin	9	67
Bekir Sıtkı	Bir Mektup	9	70
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	9	71
Ömer Seyfettin	Türkçe ve İlim	10	73
Gökalp	Durma, Vur!	10	75
Türk Sözü	Türk Dünyasında Tiyatro ve Musiki	10	75
İmzasız	Türk Dünyasında	10	78
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	10	79
İmzasız	Türk Sarfı ve Şivesine Dair	11	80
Cevat Tuğrul	Turhan Bey	11	81
Tarhan	Koşma	11	85
İmzasız	Türk Dünyasında	11	86
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	11	87
Ömer Seyfettin	Kelimelerin Manaları Nerededir?	12	89
Aka Gündüz	Türk'ün Beyaz Katli	12	90
Hüsn Korkut	Eski Edebiyat Lisanı ve Türkçe	12	92
Tarhan	Koşma	12	93
Asım	Kaçak Hüsn	12	93
Ömer Seyfettin	Lisanın Sadeleşmesi	13	97
Bekir Sıtkı	Bir Mektup	13	99
A. C.	Türk Dünyasında	13	101
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	13	102
Ömer Seyfettin	İstanbul Türkçesi Hangisidir?	14	105
A. H.	Musiki ve Temaşa Mektebine Dair	14	107
İmzasız	Türk Dünyasında	14	108
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	14	110
Donanma Mecmuası	Donanma-yı Osmânî Cem'iyeti'nin Köylü ile Konuşması	14	112
Türk Sözü	Tashih	15	113
Ömer Seyfettin	Sağlam Zemin	15	113
İmzasız	Güççülük	15	117
Tarhan	Koşma	15	117
İmzasız	Türk Dünyasından	15	118
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	16	119
Ömer Seyfettin	İstanbul Türkçesi Hangisidir?	16	121
Tarhan	Koşma	16	123
Doktor İsmail Hakkı	Güççülerin Seyahatı	16	123
İmzasız	Türk Dünyasında	16	125
Ömer Seyfettin	Türk Çocuğu	16	126

İKİNCİ BÖLÜM

A. EDEBİYATLA VE DİLLE İLGİLİ YAZILAR

Türk Sözü’ndeki edebî yazıların büyük bir bölümünü makaleler oluşturur. Makalelerin çoğu Ömer Seyfettin tarafından yazılmıştır. Ömer Seyfettin makalelerinde “edebiyat” ve “dil” konusunu işlemiştir. Yazdığı makalelerle millî bilinci uyandırmaya çalışmıştır. Millet olmanın ilk şartının millî bir dile ve millî edebiyata sahip olmak olduğunu söylemiş, dilimizin, edebiyatımızın millileşmesi konusunda halkı ve aydınları bilinçlendirmeye çalışmıştır.

Türk Sözü’nün ilk sayısında Ömer Seyfettin’in “Türk Sözü” başlıklı makalesini görüyoruz. Bu makale aynı zamanda derginin ilk sayısının ilk yazısıdır.

Ömer Seyfettin bu yazısında dilimizi Arapça-Farsça kelime ve tamlamalardan korumamız gerektiği fikri üzerinde durur. Bu düşünce Türk Sözü’nün çıkış amacıyla doğrudan doğruya ilgilidir.

Ömer Seyfettin makalesinin sonunda bu fikrini şu cümlelerle ifade eder:

“...İşte Türk dilini bu edebiyat zalimlerinin ellerinden kurtaracak halka kendi diliyle faydasına yarayacak şeyler yazacak, memleketimizde “okumak muhabbeti”ni uyandırmaya çalışacağız.”

“ ‘Türk Sözü’ uyanan âlim ve milletine âşık yüksek Türk gençliğiyle hâlâ uyuyan ve bir ışık bekleyen Türk halkı arasında bir kapıdır, gençlik o kapıdan girmekle alçalmayacak, bilakis halkı, yani kendi varlığını kendi milletini yükseltecek, kendine benzetecektir.”

Ömer Seyfettin’in Türk Sözü’nün ikinci sayısında yayımlanan “Halk Nedir?” başlıklı makalesi: İşte bizim tanımadığımız bir şey... Türklerden kim okumuşsa milletinden halktan ayrılmıştır.” cümleleriyle başlar. Ömer Seyfettin yazısının ilerleyen bölümlerinde Türk milletinin ve Türkçe’nin unutulmasından şikayetçi olur. Yazısının sonunda gençlere seslenir:

“Ey gençler! Biz onlar gibi çorak kalmayalım. Kendi düşündüklerimizi halkın, yani milletin lisanıyla yazalım ve İstanbul Türkçesi’ni bütün Türklüğün edebî lisanı yapalım. O vakit biz onlar gibi sağken unutulmayacağız. Öldükten sonra iyi ruhumuz kabrimizin üzerinde torunlarımızın ihtiramla gezindiğini göreceğiz ve Türklük yaşadıkça namımızın hamiyet ve şefkatle anıldığını işitecek...” der.

Ömer Seyfettin Türk Sözü'nün üçüncü sayısında yayımlanan “Umumi ve Hususi Türkçe” başlıklı makalesinde, İstanbul Türkçesi'nin bütün Turan'da edebî lisan olarak kabul edilmesi gerektiğini söyler. Taşkent'te, Buhara'da, Erzurum'da... konuşulan Türkçe'nin İstanbul Türkçesi'nin mahallî bir kolu olduğunu belirtir. Şimal Türklerinden Abdullah Tukayef'in şiirlerini yazarken mümkün olduğu kadar İstanbul Türkçesi'ne yaklaştığından bahseder. Türkiye'de yaşayan ediplerin Arapça ve Acemce terkipler kullanmalarından yakınır.

Ömer Seyfettin'in Türk Sözü'nün dördüncü sayısında yayımlanan “Türkçe'ye Karşı Enderunca”, başlıklı makalesi: “Atalarımız: “Bir bela bin nasihat değer...” demişler. Son uğradığımız felaketler de bizi uyandırdı. Türkler milliyetlerini idrake başladılar”, sözleriyle başlar. Makalenin devamında millî dilin millet için öneminden bahseder. Suni bir dil olan Osmanlıca'nın İstanbul Türkçesi'ni kesinlikle bozmadığını ve bozamayacağını söyler.

Ömer Seyfettin'in Türk Sözü'nün beşinci sayısında yayımlanan “Osmanlıca Değil Türkçe” adlı makalesinde; Türk milletinin dilinin Türkçe olduğundan, Osmanlıca'nın suni bir dil olduğundan bahseder. Yalnızca Türklerin değil Arapların ve Acemlerin de Osmanlıca'yı anlamadıklarını, bu nedenle Osmanlıca'nın divanların sayfalarında ebediyen gömülü kalacağını söyler.

Aka Gündüz Türk Sözü'nün altıncı sayısında yayımlanan “Destur Ya Cehalet” başlıklı sohbette “Bu devlet yaşamaz! Bu millet batacak! diyenlere Bu devlet yaşayacak. Bu millet batmayacak”, diye cevap verir. Gençliğe olan inancından bahseder.

Ömer Seyfettin Türk Sözü'nün yedinci sayısında yayımlanan “Türkçe'ye Kimler Osmanlıca Der?” başlıklı makalesinde Osmanlı adında bir milletin, Osmanlıca diye de bir dilin olmadığını söyler. Dilimize Osmanlıca diyenlerin Türk milletinin ‘içtimai ve terbiyevi birliğini istemeyenler olduğunu belirtir. Daha sonra Türkçe'yi Çağatayca, Azerbaycanca, Özbekçe gibi parçalara ayıranların maksatlarının Türk milletini ayırmak olduğunu söyler: “Milletin lisanla kaim olduğunu bilen milliyetperver gençler Türk milletini dağıtmak ve birleştirmemek için yapılan bu yanlış ve fena muhalif taksimi kabul etmezler. “Lisaniyat” ilmince “Türkçe” bir lisandır. Yalnız muhtelif lehçeleri vardır. Ve İstanbul Türkçesi bütün Türklerin edebî lisanıdır”, der.

Kazım Nami Türk Sözü'nün yedinci sayısında yayımlanan “Hayber Kalelerinin, Battal Gazilerin Terbiyevi Hizmetleri” başlıklı sohbette çocukluğunda Hayber Kalelerini, Battal Gazi'nin kahramanlıklarını,... anlatan dinî masal ve efsaneleri büyük bir zevkle

okuduğundan bahseder. Bu eserlerin ahlâkını olumlu yönde geliştirdiğini söyler. Ebeveynlerin çocuklarına bu tarz eserler okutmamalarından yakındır. Ve onlara birtakım telkinlerde bulunur. Bu tarz eserleri okumanın ahlâkî ve millî terbiyeye büyük faydalarının olduğunu, savaş zamanlarında insanların iman gücünü artırdığını söyler. Bu eserleri ölümsüzleştirmemiz gerektiğine inanır.

Ömer Seyfettin ve Ziya Gökalp Türk Sözü'nün sekizinci sayısında yayımlanan “Türk Sarfına ve Şivesine Dair” başlıklı yazıda her dilin kendisine mahsus özelliklerinin olduğundan, Türkçe'yi diğer dillerin kalıplarına sokmamız gerektiğinden, konuşulan İstanbul Türkçesi'ni esas almamız gerektiğinden bahsederler. Daha sonra Türkçe'nin dilbilgisi hakkında bilgi verirler.

Ömer Seyfettin Türk Sözü'nün dokuzuncu sayısında yayımlanan “Türkçe'ye Dair” başlıklı sohbetinde Türk şairlerinin, yazarlarının eserlerindeki hataları Türkçe'nin kurallarına uymamalarını istinat eder. Ediplerimizin eserlerini Türkçe'yle ve Türkçe'nin kurallarına uyarak yazdıkları takdirde isteseler de hata yapamayacaklarını söyler.

Ömer Seyfettin Türk Sözü'nün onuncu sayısında yayımlanan “Türkçe ve İlim” başlıklı makalesinde, Yeni Lisan Hareketi'nin amacının Türkçe'nin hususi edasını yazı diline geçirmek olduğunu söyler. Arapça, Acemce kurallarla eserler verilmemesi gerektiğini; fakat Türk halkının konuşma dilinde kullandığı Arapça, Acemce kelimelerin yazı dilinde de kullanılabileceğini söyler. Türk halkının dilini unutmadığını ve unutmayacağını, aydınlardan dilimize sahip çıkmalarını istediğini söyler.

Ömer Seyfettin on birinci sayıda yayımlanan “Türk Sarfı ve Şivesine Dair 2 – Edat ve Sîga” başlıklı makalesinin başında bazı dil bilgisi kurallarından bahseder. Makalenin devamında bir dile diğer dillerden pek çok kelimenin geçebileceğini, fakat kuralın geçemeyeceğini söyler. Konuşma dili edebiyatta kullanırken yalnızca Türkçe edatlarla sigaları kullanmamız gerektiğini söyler.

Ömer Seyfettin Türk Sözü'nün son ikinci sayısında yayımlanan “Kelimelerin Manası Nerededir?” başlıklı yazısında Türkçe'ye giren yabancı kelimelerin eski manalarını kaybettiğini, bu kelimelerin manalarını Arapça Acemce sözlüklerde değil Türklerin lisanî vicdanında aramamız gerektiğini söyler. Bazı Türkçe kelimelerin de manalarının zamanla değiştiğini, bu kelimelerin bugünkü manalarını doğru kabul etmemiz gerektiğini belirtir.

Hüsn Korkut Türk Sözü'nün on ikinci sayısında yayımlanan “Eski Edebiyat Lisanı ve Türkçe” başlıklı ikinci makalesinde Arapça ve Acemce terkiplerin, kuralların

Türkçe'nin ahengini bozmasından yakınıyor. Türkçe'nin ahengini koruyarak millî bir şairin, dünyaya geleceğine dair umut dolu sözlerle makalesini bitiriyor.

Ömer Seyfettin Türk Sözü'nün on üçüncü sayısında yayımlanan "Lisanın Sadeleşmesi" adlı makalesinde lisanın kendi kendine sadeleşeceğini düşünmenin yanlışlığından bahsediyor. Lisanın sadeleşmesi için şuurlu bir şekilde çalışmamı gerektiğini söylüyor.

Ömer Seyfettin Türk Sözü'nün on dördüncü sayısında yayımlanan "İstanbul Türkçesi Hangisidir?" başlıklı yazısında Türklerde millet olma bilincinin uyanmaya başladığını söyler. Bu nedenle edebî lisana olan ihtiyacımızın arttığını belirtir. Edebî lisan olarak İstanbul'da halkın konuştuğu İstanbul Türkçesi'nin kabul edilmesini ister. İstanbul'da yaşayan softaların, muharrirlerin kullandıkları ağır dilin İstanbul Türkçesi olmadığını söyler.

Ömer Seyfettin on beşinci sayıda yayımlanan "Sağlam Zemin" adlı makalesinde millî unsurları sanat eserlerinin dayandıkları sağlam zeminler olarak gösterir. Türk Edebiyatı'nın sağlam zeminlerinin İstanbul Türkçesi ve hece vezni olduğunu söyler. Sağlam zeminlere dayanan eserlerin ölümsüzleşeceğinden bahseder.

Ömer Seyfettin Türk Sözü'nün on altıncı sayısında yayımlanan "İstanbul Türkçesi Hangisidir?" başlıklı makalesinde eski edebiyat taraftarı olan, Arapça ve Farsça tamlamalarla yüklü eserler yazan ediplerin kullandıkları Türkçe'nin İstanbul Türkçesi olmadığını örneklerle açıklar.

A. EDEBÎ TÜRLER

2. Meşrutiyetin ilanı ile birlikte doğan hürriyet ortamı içinde basın-yayın hayatında büyük bir hareketlilik yaşanmıştır. Mevcut süreli yayınların tirajları artmış, daha önce adları duyulmamış birçok gazete ve dergi de basın hayatına girmiştir.

Türk Sözü Millî Edebiyat döneminde yayımlanan dergilerdendir. Dergide yer alan edebî türler milliyetçilik hareketi çerçevesinde; yalın bir dil ve anlaşılır üslupla kaleme alınmıştır.

I. HİKÂYE

Türk Sözü'nde dört hikâye yayımlanmıştır. Hikâyelerin en hacimlisi Ömer Seyfettin'in yazdığı "Türk Çocuğu"dur. Hikâye on altı sayı yayımlanmıştır. Konusu, vatan

sevgisidir. Diğer hikâyelerden Çakır Oğlan iki sayı, İhtiyar Arabacı ve Ebulfaruk Cabir Efendi bir sayı yayımlanmıştır.

Maraşlı Oğlu'nun Türk Sözü'nün birinci ve üçüncü sayısında yayımlanan “Çakır Oğlan” adlı hikâyesi, aşk ve kahramanlık konulu bir hikâyedir. Çakır Oğlan güçsüzlerin yanında, zalimlerin karşısında olan bir halk kahramanıdır.

Cevdet Fahri Türk Sözü'nün ikinci sayısında yayımlanan “İhtiyar Arabacı” adlı hikâyesinin konusu: hayatta kalabilme mücadelesidir.

Aka Gündüz'ün Türk Sözü'nün dördüncü sayısında yayımlanan “Ebulfaruk Cabir Efendi” adlı hikâyesinin konusu: savaş yıllarında hâlâ ülkemizde yaşamakta olan azınlıkların kimi zaman gizliden gizliye kimiz zaman açıktan açığa yaptıkları düşmanlıklardır.

Ömer Seyfettin Türk Sözü'nün beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on birinci, on ikinci, on üçüncü, on dördüncü, on beşinci ve on altıncı sayısında yayımlanan Türk Çocuğu adlı hikâyesinde, vatanını çok seven Primo adlı bir çocuğun yaşam öyküsünü anlatır. Primo'nun babası Türk, annesi İtalyandır. Türkiye'yle İtalya arasında savaş çıkınca Primo'nun babası Kenan Bey, eşinden Türk olmasını ve Türkiye'de kalmasını ister. Fakat eşi bu teklifi kabul etmez. İtalya'ya dönmeyi ister. Primo kendisinin Türk olduğunu söyler ve annesiyle birlikte İtalya'ya gitmeyi istemez. Türkiye'de kalır. O güne kadar Türklük hakkında pek bilgisi olmayan Primo Türkçe kitaplar okumaya, Türkler hakkında bilgi toplamaya başlar. Bir süre sonra düşman askerleri babasını tutuklarlar. Primo babasının ve vatanının intikamını almak, adını tarihe yazacak bir zafer kazanmak için kendi kendisine söz verir.

II. ŞİİR

Dergide yayımlanan şiirlerin çoğunu Ömer Seyfettin yazmıştır. Şiirlerinde Tarhan takma adını kullanmıştır. Dergide şiirleri yayımlanan diğer şairler: Gökalt, Abdullah Tukayef ve Mehmet Rıfat'tır. Şairler sade bir dille, hece ölçüsüyle yazdıkları şiirlerinde Türk halkına seslenmiş, millî bilinci uyandırmaya çalışmışlardır. Millî bilinci uyandırmaya çalışırken zaman zaman Türklerin geçmişteki başarılarına telmihte bulunmuşlar, zaman zaman Turancılık ülküsünden bahsetmişlerdir. Cehaleti, ölüme veya gençliğe duyulan özlemi konu edinen şiirleri de vardır.

Şiirleri konularına göre şu şekilde sınıflandırabiliriz:

1. Millî Bilinci Uyandırmaya Yönelik Şiirler

Niyazi'ye	(Tarhan, 1. sayı, sayfa 3)
Ötüken Ülkesi	(Gökalp, 2. sayı, sayfa 11)
Güneş	(Tarhan, 4. sayı, sayfa 29)
Koşma	(Tarhan, 5. sayı, sayfa 35)
Koşma	(Tarhan, 6. sayı, sayfa 43)
Koşma	(Tarhan, 7. sayı, sayfa 51)
Bir Marş	(Cafer Alp, 8. sayı, sayfa 59)
Bu Ses Senin	(Mehmet Rıfat, 9. sayı, sayfa 67)
Durma, Vur!	(Gökalp, 10. sayı, sayfa 75)
Koşma	(Tarhan, 12. sayı, sayfa 93)
Koşma	(Tarhan, 15. sayı, sayfa 117)

2. Cehalet Konulu Şiirler

Ey Kalem	(Abdullah Tukayef, 3. sayı, sayfa 19)
----------	---------------------------------------

3. Ölüme Duyulan Özlemi Konu Edinen Şiirler

Koşma	(Tarhan, 11. sayı, sayfa 85)
-------	------------------------------

4. Gençliğe Duyulan Özlemi Konu Edinen Şiirler

Koşma	(Tarhan, 16. sayı, sayfa 123)
-------	-------------------------------

III. MEKTUP

Bekir Sıtkı Türk Sözü'nün dokuzuncu sayısında yayımlanan mektubunda daha önce bir yazarın kendisine sorduğu sorulara cevap verir. Mektupta üzerinde durulan konu: okuman önemlidir.

Bekir Sıtkı Türk Sözü'nün on üçüncü sayısında yayımlanan mektubunda köylerdeki cehaleti önlemenin yollarından, köylerin öneminden bahseder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİĞER KONULARDAKİ YAZILAR

A. EKONOMİ

Yazar Adı	Yazı Başlığı	Dergi No	Sayfa No
N.	Ticaretin İstikbali 1 - Fazla Kazanç	2	12
Habil Âdem	Ticaretin İstikbali 1 - Bakkal Dükkânları	5	35
Faik	Esnaf İçin Terakki Yolları - 1 (Çiftçi Loncaları ve Yaptıkları Hizmetler)	6	44
Faik	Esnaf İçin Terakki Yolları - 2 (Çiftçi Loncaları)	7	53

B. GÜNCEL

Yazar Adı	Yazı Başlığı	Dergi No	Sayfa No
A. H.	Edirne Uyanıyor	5	37
Hamdi	Fetih Bayramı	9	66
İmzasız	Güççülük	15	117
Doktor İsmail Hakkı	Güççülerin Seyahati	16	123

C. İÇKİ

Yazar Adı	Yazı Başlığı	Dergi No	Sayfa No
Tarhan	Rakı Votka Haram mı?	7	55
Aka Gündüz	Türk'ün Beyaz Katli	12	90

D. SANAT

Yazar Adı	Yazı Başlığı	Dergi No	Sayfa No
A. H.	Musiki ve Temaşa Mektebine Dair	14	107

E. SOSYOLOJİ

Yazar Adı	Yazı Başlığı	Dergi No	Sayfa No
Aka Gündüz	Dezanşante Monşerler	8	59

F. TEMBELLİK

Yazar Adı	Yazı Başlığı	Dergi No	Sayfa No
Oktay	Kararsızlık	1	3

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK SÖZÜ'NÜN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

TÜRK SÖZÜ

Cumartesi

Birinci Yıl

12 Nisan

Sayı - 1

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Bu Sayıdaki Yazılar

Türk Sözü.....**Ömer Seyfettin**

Şiir [Niyazi'ye]**Tarhan**

Kararsızlık.....**Oktay**

Türk Dünyası**H. S.**

Türk Esnaflarına**T. S.**

Haftalık Havadis**T. S.**

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve

Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı Türk Yurdu

Tan'ın Matbaası - İstanbul

1330

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 1 Yıllığı: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
Cumartesi 12 Nisan 1330		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Türk Sözü Ömer Seyfettin Şiir: Niyazi'ye, Tarhan Kararsızlık: Oktay Türk Dünyası: H. S. Türk Esnaflarına: T. S. Haftalık Havadis: T. S.		

TÜRK SÖZÜ

Şimdiye kadar birçok kitaplar ve risaleler çıktı. Kimse alıp okumuyordu. Muharrirler:

- Ah bizim Türkler... diye başlarını sallıyorlar ve:
- Ah, hiç okumayı sevmiyorlar, bu hâl ile sonumuz ne olacak?...

Diyorlardı. Hâlbuki zavallı Türkler okuyacak bir şey bulamıyorlardı. Bir kere kendisinin konuştuğu dil ile yazılmıyordu. Her milletin olduğu gibi Türk milletinin de kendine mahsus bir dili vardı. Çoluk çocuk, büyük küçük, kadın erkek, herkes bu güzel dil ile konuşuyordu. Hiç birbiriyle konuşurken anlaşılamayan Türk dünyada var mıydı? Hayır.

Okumaya gelince hemen Türklerin hiçbirisi okuyup anlayamıyordu. Türklerin biraz okumuş olanları ellerine kalemi alınca Arapça, Acemce lûgat paralamaya, Arapça, Acemce, terkipler yapmaya kalkıyorlar ve "Bir ma'rifet yapıyoruz" zannediyorlardı. Türkler Osmanlı Hükûmeti'ni teşkil ettikten sonra beş-altı asır geçti. "Edebiyat ve ilim" namına Türkçe bir satır yazı yazılmadı. Anadolu Türkleri saz şâ'irleriyle, millî destanlarıyla, yanık türkûleriyle yine kendi dillerini gâ'ib etmemeye çalıştılar. Son asırda Arapça, Acemce lûgatler, terkipler yavaş yavaş terk olunmaya başladı. Bugün millî Türk sarfı istikbalini kazanmaya yüz tuttu. Yarın ümit ediyoruz ki Türk halkının ma'nâsını bilmediği ölü ve ecnebi kelimeler kitaplarımızdan, gazetelerimizden gâ'ib olacak.

Türk Bilgi Derneği Dâ'iresi'nde her cum'a günü toplanan genç Türk edipleri, genç şâ'irler artık Nergisî ve Veysî zamanından kalıp hâlâ devam eden ve Arapça, Acemce terkipli eski lisanla yazmayı mantığa ve hakikate muvafık buldular.

Çünkü lisan göz için değil, kulak içindi. Ve hakikat konuşulan lisandı. Yoksa uydurma bir yazı lisanı değil...

Türkler konuşurken hep millî ve tabî'î Türk sarfıyla, kâ'ideleriyle konuşuyorlar, hiç Arapça ve Acemce terkipler yapmıyorlar, Arapça, Acemce cem edatlarını kullanmıyorlardı. Konuşulan hakikî Türk dilinde en ziyade göze çarpan bu saflık, bu tabî'îlik idi. Konuşurken olduğu gibi yazarken de Arapça, Acemce terkipler yapmak, Türk halkının ma'nâsını bilmediği Arapça kelimeleri, cem kâ'idelerini kullanmamak bugün hangi millete mensup olduklarını anlamış genç ediplerimizin ve şâ'irlerimizin başlıca meslekleridir. Hatta içlerinde çokları Arapça, Acemce terkip kâ'ideleri gibi aruz veznini terk ile şi'irlerini millî aruzumuz olan hece vezinleriyle yazmak istiyorlar. Mademki artık geçler tabî'î ve hakikî Türkçe'ye bir ehemmiyet verdiler, yakında herkesin okuyup anlayacağı gibi şeyler yazılacak, Türklerin de bir edebiyatı olacak, Türkler de kendi dilleriyle iftihar edecekleridir.

Türk gençliği bu mukaddes ümit ile çalışırken Türklüklerini duymamış yaşlı muharrirlerimiz de boş durmuyorlardı. Yavaş yavaş yazılmaya başlayan Türkçe'yi söndürmek için bakınız Türklerin uyandığı ve "Bizim müstakil, sağlam bir dilimiz var!" iddi'âsını güttüğü bir zamanda, bin üç yüz otuz senesinde nasıl şeyler yazıyorlar? Bu dikkat etmeye, düşünmeye layık bir meseledir:

(Mesâcid) haşmetiyle (sahn-ı dil-cûyunda) (pâbercâ)

Demek mensî değil, mihrâb ve minberden (semâ peymâ)

Kavanînin bütün akvam için (yek-tarz ve yeksandır)

(İbadetgehlerin âlî-nesâk) (mersûs-ı bünyândır.)

Bugün (mağlûp ve galip) cümleten (kem-nâm u merkâd-pûş)

(Nidâ-yı ihtirâs) (ebkem) bütün (tabi u ceres hârmûş)

(Husûnun) bir zamanlar (âlet ceng u tedafüiyken)

Bugün-tezyin eder (sâhtını) bir (vech-i mûstehsen)

(Bevâdî)ye cibâle (Sebz ü fahr-i kisveler eksâ)

Eder (yâd şu'ûnunla) o dem (meşşâta-gabrâ)

Türk vicdanına bundan ağır bir azap olamaz. Halktan vazgeçtik. Hangi Avrupa görmüş bir Türk vardır ki (meşşâta-i gabrâ)nın ma'nâsını bilsin... Bu âlemler kimin için, hangi millet için yazıyorlar? Sonra sıkılmadan:

- Türkler okumayı sevmiyorlar... demek insafsızlık değil mi? Türkler okumak istiyorlar. Fakat kendi lisanlarıyla yazılmış şeyleri okumak istiyorlar.

Eski Nergisî ve Veysî lisanı, (Enderun Edebiyatı) denilen tuhaf ve sun'î icat şimdiye kadar hep aruz veznini kullanırdı. Gençler hece veznini kabul edip millî Türk sarfıyla şi'irler yazmaya başlayınca Arapça ve Acemce terkiplerin taraftarları ictimâ'î bir tehlike olan milliyetsiz kalemlerini ona da musallat ettiler biz zannediyorduk ki millî hece vezniyle Nergis lisanı yazılmayacak, saf ve sade Arapça ve Acemce terkiplerden hali güzel Türkçe yazılacak, hâlbuki işte yeni yeni kullanılmaya başlayan bu millî ahenkli veznimize de ma'hûd terkiplerini soktular:

(Hûn-i dil) nûş ettik (bezm-i safâda)

(Zevk-i câvidânı) bulduk rızâda

(Îfâ-yı ahd) için (vakt-i Kerbelâ'da)

Bu (nefs-i had-gâmı) çekip de dâre

Gamze uğruna (dîdâr-ı yâre)

(Nûr-ı aşk) inince (dil-âgâhıma)

(Mürg-i aşkı) saldı ta (Kurbgâh'a)

Aşına çıkmışız (şu'bedebâza)

Teveccühe kılmadık (bâb-ı niyâza)

İrfanla eriştik (rütbe-i nâza)

Ve ilh... İşte bir Türk dilini bu edebiyat zalimlerinin ellerinden kurtaracak halka kendi diliyle faydasına yarayacak şeyler yazacak, memleketimizde “okumak muhabbet”ini uyandırmaya çalışacağız.

“Türk Sözü” uyanan âlim ve milletine aşık yüksek Türk gençliği ile hâlâ uyuyan ve bir ışık bekleyen Türk halkı arasında bir kapıdır, gençlik o kapıdan girmekle alçalmayacak, bi’l’akis halkı, ya’nî kendi varlığını kendi milletini yükseltecek, kendine benzetecektir.

ÖMER SEYFETTİN

NİYAZI’YE

Geçen sene bu vakitti... hâ’inler

Öldürdüler seni orda “Türk” diye

Türklük seni unutmadı, ah eder,

La’net eder o vefasız ülkeye...

Senin öcün alınmalı... Her Türk’ün

Bu en büyük vazifesi, borcudur.

Senin öcün alındığı şanlı gün

Şeref diyecek Garp’a: “Artık orda dur!

Şimdi Türkler uyandılar. Bir Türk’ün

Kanı bütün bir Türklüğün kanıdır.”

Ey Avrupa! Sen ağlarken biz düğün

Yapacağız... akıttığın kanlardan

Doğacak ruh. “Türk mehdisi Ak Han’dır!

Bekle onu tarihteki şarlardan...

TARHAN

KARARSIZLIK

Bizim çok kusurlarımız vardır. Yavaş yavaş, okudukça, dünyayı anladıktan hepsinden vazgeçeceğiz. Mesela en göze çarpanları şarlardır.

1- Biz para biriktirmeyi bilmeyiz.

2- Hesap etmesini bilmeyiz.

3- Hiçbir şeye karar veremeyiz.

Para biriktirmek ile hesap mes'elesini sonraya bırakalım. Bunların en müthişi olan kararsızlığı ele alalım. Hiçbirimiz bir şeyi yapmaya karar verip başlayamayız. Niçin? Çünkü bizde “irade” kuvveti yoktur. “Azim” yoktur. İş karşısında korkarız. Sermayemiz varsa kullanamayız. Tarlamız varsa süremeyiz. Ticaretimizi genişleyemeyiz. Hâlbuki Rumlar ve Ermeniler öyle değildir. Onlar hiç yoktan bir şeye el atarlar ve muvaffak olurlar.

Biz insan değil miyiz? Onlardan ne farkımız var?

Evet onlarla aramızda büyük bir fark vardır. Onlar bir millet hâlinde toplu bulunurlar. Biz dağınık, dargın ve perişan yaşarız. En kalabalık bir şehirde biz yapayalnız gibiyiz. Bir çölde, bir sahrada, geceleyin bir mezarlıkta insan yalnız kalınca nasıl tuhaf ve sebepsiz bir korku duyarsa biz de gün ortasında, çarşıda pazarda öyle korkarız. Düşersek kolumuzdan tutacak yok zannederiz ve biraz haklıyız. Çünkü biz Türkler bir “millet” gibi yaşayamıyoruz. Anadolu'daki bütün kasabaların çokluğunu teşkil eden Türkler ehemmiyetsiz sebeplerden ötürü birbirlerine dargındırlar. Bir arada toplanıp konuşmazlar. Beraber vakit geçiremezler. Birbirlerine ziyafet çekmezler. Ah eski Türkler... Hani biz de babalarımızın helva sohbetleri, gece toplantıları?... Böyle kendi vatanımızda, kendi yurdumuzda yalnız ve yabancı yaşamaktan bizde garip bir “ürkeklik” hasıl olmuştur. Her şeyde bir tereddüte düşeriz. Buna kararsızlık derler. Vaktimizi hayal ve hülya ile geçiririz. Bir günlük bir iş için on gün düşünürüz. Bari bu kararsızlığın nihayetinde muvaffak olabilsek... Neyse. Hâlbuki hep yanılırız. Hatta bundan yine biz bir mesel çıkarmışız.

Türk'ün aklı sonra gelir başına...

Deriz. Herhâlde bu bizim için iftihar olunacak bir şey değil.

Hayal ve hülya ile boş vakit geçirmektense ne olursa olsun bir işe başlamak daha iyidir. Mesela: Boştasınız. İşiniz yok. “Şunu mu yapayım, bunu mu yapayım?” diye dolaşıp duruyorsunuz.

Gayrete geliniz büyük işler düşüneceğinize küçük bir işe sarılınız, verdiğiniz karara dikkat ediniz, iki olmasın. Mutlaka “bir” olsun.

Kişî noksanını bilmek gibi irfan olmaz.

En büyük irfan insan için kendisinin ne yapacağını bilmektir. Âdeta kendi kendimizin müfettişi olmalıyız.

Mesela bir yerde oturuyorsunuz değil mi? Nargileye, tütüne, kahveye dalıp dalgaya düşmemeliyiz. Ve kendimize içimizden şu su’âli sormayı âdet etmeliyiz:

- Ben şimdi ne yapıyorum?

Sonra kendi kendimizi aldatmaya kalkmamalıyız. Ne yaptığımızı yüksek sesle tekrar etmeliyiz:

- Ben burada oturuyor boş vakit geçiriyorum. Burada oturacağıma ne olursa olsun kalkıp bir iş tutmalıyım.

Ve hiçbir vakit bu hakikati aklımızdan çıkarmamalıyız:

(Çalışmak ibadet, tembellik küfürdür!)

Kararsızlığımızın en büyük sebebi tembelliğimizdir. Tembel olmasak “karar”ımızı uzatmayız. “Kararsızlık hâlini bir fırsat sayarız. Yoksa!

- Bu iş iyi değil, ben şunu yaparım, bunu yapamam demek hep bahanedir. Hele “iş yok” demek kadar büyük yalan olamaz. İş her yerde vardır. Ama aramak lazım. İşi bulunca tutmak ve bırakmamak lazım. Yorulmamak, gayret etmek lazım. Atalarımız söylemiş:

- Arayan Mevlası’nı da bulur, belasını da...

Yalnız belayı bulmak için aramaya ihtiyaç yoktur. Dünyada en büyük bela kararsızlık ve tembelliktir. Ve oturduğumuz yerde hareketsiz kaldık mı hemen bizim ayağımıza gelir ve hayatımızı perişan eder.

Oktay

Kadıköy

Millî Hikâye

ÇAKIR OĞLAN

Başı “Halka Doğru”da

Köse Ali atını hisara doğru süre dursun. Biz gelelim Çakır Oğlan’a.

Üzerine saldıran adamlardan beş altısını yalnız başına beceriveren Çakır Oğlan, bu yiğitlerden dolayı hiç de gururlanmıyordu. İlyas Fakih’in öğütlerini dinleye dinleye böyle yiğitlendiğini düşünüyor ve Tanrısı’na şükürler ediyordu. Lakin içinde bir ateş yanıyordu. Gördüğü güzel kız aklını başından almıştı, hep onu düşünüyordu. Akşamüstüne doğru

İlyas Fakih'ten izin alarak, köyün kenarlarında gezmeye çıktı. Dalgın dalgın giderken uzaktan çeşme başında bir takım kızların su doldurmakta olduklarını gördü. Birdenbire yüreği hopladı; kızlardan birisini sevgilisine benzetmişti. Çeşme başına doğruldu.

Çakır Oğlan'ın kendilerine doğru gelmekte olduğunu gören kızlar, gülüşüp konuşmalarını kestiler. “Demir Han”a karşı koyan, kendilerini kurtaran, beş kişi ile yirmi kişiyi yerlere seren bu yiğidi yakından görmek onların arayıp bulamadıkları bir şeydi.

“Çakır Oğlan” çeşmeye yanaştı, kızları şöyle bir süzdü. Sevdği kızı görünce yüzü kızardı, yüreği çarpmaya başladı. Hâlini belli etmemek için:

- Bacılarım, ben susadım. Bana biraz su verir misiniz?

Dedi. Kızlar hep birden testilerini uzattılar. Çakır Oğlan şaşırdı; hangisinin testisini alacaktı? Hiçbirisinin gönlünü kırmak istemiyordu. Biraz durdu, düşündü. Nihayet bir karar verdi:

Hanginizin testisinden su içeceğim, bilmiyorum. Durun, aklıma bir şey geldi. Ben bir koşma söyleyeceğim, içinizden kim cevap verebilirse, onun suyunu içeceğim. O vakit hatırlarınız kalmaz.

Dedi. Ve yanık, tatlı bir sesle başladı:

Ben bir nalbant oğluyum,

Şimdi çıktım dağlara

Taş tepe atlarken

Düştü yolum bağlara.

Vardı bir kız kardeşim

Kaptırdım “Demir Han”a

Hak'tan medet diledim

Ağladım yana yana

Kırklar bana acıdı

Gösterdi sağı solu

Pirden aldım öğüdü

Buldum en doğru yolu.

Açtım kanlı kuleyi
Kurtardım birçok kızı
Lakin o anda düştü
Yüreğime bir sızı.
Baktım ki bir köşede
Ay yüzlü bir kız durur
Sanki bulut içinde
Parlak bir yıldız durur.
Sonra gözden kaçırdım
O pek güzel meleş
Dedim nerde bulurum
Ben o yüce dileği.
Gördüm onu düşümde
Sundu bana suyunu
Güzelliğinden başka
Pek beğendim huyunu
Var mı bilen o kızı
Desin bana adını
Dilerim ulu Tanrı
Versin hep muradını.

Kızlar Çakır Oğlan'ın güzelliği, yiğitliği ile beraber yanık bir sesle türkü deyişini pek beğendiler, içlerinden hiçbirisi buna karşılık söylemeye çıkamadı. Yalnız Çakır'ın sevgilisi ileriye vardı, ve kızara bozara dedi ki:

- Ağam biz köylüyüz. Senin kadar bilgimiz yoktur. Ama sana karşılık demeye çalışacağım.

Adım Ülker, kendim köylü kızıyım.

Zavallıyım, yüreklere sızıyım.

Anam babam beni yetim bıraktı
Gözüm yaşı kesilmedi, hep aktı.
Garip kaldım, el yurdunda yetiştim.
Gece gündüz tâli'imle didiştim.
Yine rahat yaşıyordum damımda
Bir lekecek bile yoktu namımda
Geldi, bozdu cennet gibi yuvamı.
Aldı beni kulesine kapadı;
“Demir Han”a göndermeyi adadı.
Çok şükür ki Tanrı seni yolladı.
Senin ile namusumu kolladı.

Kız türküsünü bitirerek testisini Çakır Oğlan’a uzattı. O da:

- Artık bu kardeşlerimizin bir diyeceği kalmadı. Ver, suyumu içeyim, diyerek testiye aldı ve kana kana içtikten sonra:

- Hakkını helal et.

Dedi. Artık orada daha ziyade kalmayı münasip görmedi, “Allah’a ısmarladık” diyerek ayrıldı. İçinde anlatılmaz bir coşkunluk vardı. Yüreği sanki içine sığmıyordu. Ülker’le evlenerek bahtiyar olmak istiyordu. Acaba Ülker de kendisini seviyor muydu? Bunu nasıl anlayacaktı? Hem daha evlenmeyi düşünmek sırası değildi. “Demir Han”la işlerini bitirmemişler, halkı onun cevrenden henüz kurtaramamışlardı.

Kuleye döndüğü vakit sular kararmıştı. Akşam namazını kıldıktan sonra hep arkadaşlar oturup konuşmaya başladılar. “Demir Han” elbette yerinde durmayacak, öfkesini yenerek belki de bütün adamlarıyla kendisi de üzerlerine yürüyecekti. Binlerce kişiye karşı koymak pek de kolay bir iş değildi. Ne yapacaklardı? Köylülerden istek edenleri de kuleye çağırmayı düşündüler. Tanrı teâ’liden umutlarını kesmediler. Son dereceye kadar çalışıp “Demir Han”ın önünden kaçmamaya söz verdiler.

Ertesi sabah daha gün açarken kulenin etrafından gürültü işitildi. Çakır Oğlan burcun üzerinden aşağıya baktı ve yüz kadar silahlı adamın kule kapısında durmakta olduğunu gördü. Acaba bunlar “Demir Han”ın yeniden gönderdiği adamlar mıydı?

Gördüğünü İlyas Fakih'e söyledi. Bu sırada sık sık kule kapısı vuruluyordu. Kulenin yukarisından bunların ne istediklerini sormaya karar verdiler. Çakır Oğlan aşağıya bağırdı.

- Hey ağalar! Ne istersiniz?

Aşağıdaki gürültü kesildi, içlerinden biri yukarıya bakarak cevap verdi:

- Biz köylerden size yardıma geldik. Kabul ederseniz, “Demir Han”a karşı sizinle beraber dövüşeceğiz. Bu adamlar hep yarı çıplak bir takım fakirlerdi; “Demir Han”ın adamlarına benzemiyorlardı. Çakır Oğlan:

- Biraz bekleyiniz.

Dedi ve işi İlyas Fakih'e anlattı. Bunu Tanrı'nın bir imdadı gibi telakki ederek kapıyı açıp gelenlerle beraber olmayı muvaffak gördüler. Hep birden aşağıya inip kule kapısını açtılar, ve hoş geldiniz, sefa geldiniz” diyerek köylüleri kulenin avlusuna aldılar.

Bu sırada uzaktan bir toz bulutu belirdi. Çakır Oğlan o tarafa dikkatli bakınca yüzlerce atlının kuleye doğru gelmekte olduğunu gördü.

- Arkadaşlar, “Demir Han” yüzlerce atlı ile geliyor; arkalarında yaya bir kalabalık görünüyor, dedi. İlyas Fakih'e ilerleyerek:

- Ağalar, gelenler ne kadar çok olursa olsun, korkmayınız. Hamdolsun, bizim imanımız var. Onlar gibi Allah korkusundan uzak değiliz. Eğer telaş etmez, soğuk kanla iş görürsek kılımıza bile hata gelmez. Şimdi arkamızı kule duvarına vererek iki sıra oluruz. Gelenler atla hücum ederler. O vakit de herkes olduğu yerden kımıldamaksızın hücum edenleri okla veya kılıçla karşılar. Gönlünüzü Hak'tan ayırmayın. Allah bizimle beraberdir.

Dedi. Bunun üzerine hep birlikte dışarıya çıktılar, kuleye arkalarını vererek iki sıra oldular.

“Bitmedi”

MARAŞLI OĞLU

TÜRK DÜNYAMIZDA

Rusya’da Türk Avukatları - Şimal Türk matbû’âtında okunduğuna göre Rusya meb’ûsân meclisi sâbık a’zâlarından Sadrettin Efendi Maksudif ile İbrahim Efendi Ahtımov’un da’va vekilliği etmelerine Rusya Adliye Nezareti tarafından müsâ’ade olunmuştur. Sadri Efendi Paris’te Sorbon dâru’l-fünûnu hukuk şu’besine ikmal etmişti.

Büyük bir vakf-ı mekteb. Bakü milyoneri merhum Şemsettin Esedullahyof tarafından Moskova şehrinin Müslüman mahallesinde Müslümanlar’a mahsus i’dâdî mektebi olmak üzere yaptırdığı binayı, kapanmak ihtimalinden ötürü Moskova cem’iyyet-i hariyyesine vermeyerek şehir idaresi üzerine almak üzere Moskova belediye idaresine mürâca’at etmişlerdir.

Pek büyük ve saray gibi güzel olan bu binayı merhum beşyüz bin ruble [altmış bin liradan ziyade] sarfıyla yaptırmış ise de ömrü vefa etmediğinden mektebi açmaya muvaffak olamamıştır. Vârisler binanın yüz elli bin ruble vakfını da şehir idaresinde terk edeceklerdir. Merhumun vasiyet olarak mahallinde sarf edilmemiş birçok parası daha olduğunu ve ileride lüzumu görülürse bu parayı da 150 bin rubleye ilave edeceklerine ayrıca söz vermişlerdir.

Gayet San’atlı Bir Sâ’at - Ufa vilayetinde Tab Güngör isimli küçük bir şehirde sâ’atçilik eden Cemalettin oğlu Şeyhullah Efendi isminde bir Türk’ün gayet san’atlı bir sâ’at icat etmiş olduğunu Ufa’da çıkan “Durmuş” refikimiz yazıyor ve şu tafsilatı veriyor:

Bu san’atlı sâ’atin boyu üç arşın ve eni üç çeyrek arşın olup duvara dayalı olduğu hâlde yerde durmaktadır. İki zincirli tokmakla işleyen bu sâ’at her gün duvar takvimi gibi seneyi, ayı, günü bildiriyor. Bayramları tebrik ediyor, mevlüd-i şerifte vaktini ta’yin ederek “mevlüd meclisine teşrif buyurunuz” gibi da’vetnâmeler gösteriyor. Bu sâ’atın zincirleri haftada bir kere çekilir. Çaldığı vakit çeyrek sâ’atte biraz yavaş, yarım ve üç çeyrek sâ’atte daha başka türlü ses çıkardığı gibi tam sâ’atte gayet hızlı çalmaktadır. Gece zevalî sâ’at ondan sonra çeyrek ve üç çeyrek sâ’atte çalıyor. Ancak yarım sâ’atte gayet hafif ve tam sâ’atte biraz hızlıca çalıyor. [Bunun sebebi de uyuyanları rahatsız etmemek için imiş].

Sabaha karşı zevalî sâ‘at beş buçukta kendine mahsus gayet şiddetli bir sesle altı def‘a çalıyor ve derhal ayını, gününü ve levhasını değiştiriyor. Bununla beraber sâ‘ati işleten ancak iki zincirdir. Senede bir def‘a “kulağını bük” diye levha görünüyor. Çünkü sâ‘atin üst tarafında olan bir vida bükülürse yukarı taraftan açılan bir delikten bir kitap çıkıyor. Günü dolmadan vida her ne kadar bükülürse yukarısı asla açılmaz. Sâ‘ati icat eden Şeyhullah Efendi diyor ki: bu sâ‘atin arkasında gizli bir şey daha vardır. Vefatımda onu söylersem oradan milletime gayet faydalı bir vasiyetname çıkacaktır.

Moskova’dan birçok sâ‘at fabrikacıları ve sâ‘atçiler gelerek bunun nasıl işlediğini görmek için hatta paralar va‘d ederek uğraşmış iseler de Şeyhullah Efendi göstermemiştir. Mûmâ-ileyh kırk yaşlarında gayet ferasetli bir zattır. Birçok seneler mağazalarda hizmetkâr olarak bulunduktan sonra 23 yaşında Perm vilayetinde bir fabrikada bir sâ‘at ustası yanında altı ay kadar sâ‘atçilik öğrenmiş ve sonra kendi kendine çalışarak bu san‘atlı ve acâ‘ib sâ‘ati icat etmiştir.

Şeyhullah Efendi “Eğer ma‘îşetimi te’min edip rahatça yaşamış olsaydım daha çok şeyler icat ederdim” demektedir.

Sâ‘atte her gün görülen levhalardan birkaç tanesi:

1- Bilmediğini öğrenmeye çalışmaktan fena bahtsızlık yoktur. 2- Dünyada ne kadar uğraşsan cismini ebediyen yaşatamazsın, millet faydasına çalışırsan ismini ebedî yaşatabilirsin. 3- Akıllıdan öç almazsan vicdan azabına uğrar, ahmaklardan öç almazsan seni de ahmak beller.

İSTANBUL’UN ESNAFLARI, RENÇPERLERİ VE AMELELERİNE

Ey kardeşler!

“Halka Doğru” sizin gazeteniz değil miydi? Niçin bu gazeteyi kim çıkarıyor diye merak etmediniz? Kalkınız. Cum‘a günü öğleden sonra idarehanemize geliniz. Sizinle konuşalım sizinle konuşursak ihtiyaçlarınızı daha iyi anlar, faydanıza çalışırız.

Avrupa’da halkın birçok gazeteleri vardır. Hatta gündelik gazeteleri vardır. Biz şimdilik haftada bir def‘a gazetemizi basıyor ve on paraya satıyoruz. Sizin sa‘âdetinizden, sizin elemelerinizden, sizin kederlerinizden, sizin istikbalinizden başka bir şey düşünmüyoruz. Hâlbuki siz bizim kardeşliğimizi âdeta tanımıyor, ne idarehanemize

geliyor, ne de mektup gönderiyorsunuz. Bu ihmalcilik sizin zararınızdır. Halkımızın her sınıfından gelecek kardeşimizi büyük bir memnuniyetle kabul edeceğiz. Gelemeyen kardeşlerimiz fikirlerini ufak bir mektupla yazmalı.

Taşralı Halkına:

Size gazetelerinizi muntazaman gönderiyoruz. Fakat niçin ara sıra bize mektup göndermiyor, bilmediğiniz şeyleri sormuyorsunuz.

Bizim gazetemiz ediplerin, şâ'irlerin gazetesi değildir. Söylediğiniz gibi yazın. İsterse imlalarınızda yanlış olsun, biz okur anlarız. Ve sizi ayıplamaz.

Haftalık Havadis

Türklerin Romanyalıları Yenmeleri - Eskiden İstanbul çocukları miskin miskin otururlar, hiç kımıldamazlar, sokaklarda ıslanmış tavuklar gibi yavaş yavaş yürürlerdi.

Hürriyet oldu yine öyle miskin yaşıyorlardır. Son muharebedeki yediğimiz tokat gözlerimizi fal taşı gibi açtı. Bir millet için kol ve bacak kuvvetine, kafa kuvveti kadar lüzum olduğunu anladık. Taraf taraf idman ve güç cem'iyetleri teşkil etti. "Futbol" dedikleri ayak ve top oyunları da iyi bir idman idi. Böyle oyunlarla büyüyen bir çocuk muharebede yorulmaz, hastalanmaz, korkmazdı. Türklerin zaten kanlarında kuvvet ve kahramanlık olduğundan bu iddi'âlî oyun İstanbul'a çabuk yayıldı. Birkaç büyük cem'iyet oldu. En geri kalmış Türk mahallelerinde bile çocuklar ayaklarıyla top atmaya başladılar. Yenibahçe, Edirnekapı, Kasımpaşa ve sâ'ir yerler gibi... Bu top oyuncularının en acarları Galatasaraylılar idi. Romanya'dan gelen Alman-İngiliz-Amerikan oyuncuları Pazar günü yenildiler.

Aferin Türklere!

Trablus'ta - Mücahitler hâlâ muharebe ediyorlar, son gazetelerde yine orada muharebe olduğunu okuduk. Allah nusret ihsan eylesin âmin.

Edirne Vilayetinin Rumları - Gündelikleri okuyanlar Yunanlıların Makedonya'daki Türklere ne kadar eziyet ettiklerini anlamışlardır. Oradan zorla kaçırılan, muhacerete mecbur edilen Türkler yerlerini doldurmak için Yunan Hükümeti Trakya'daki Rumları çağırmış, şimdi onlar da Makedonya'ya gidiyorlar. Teba'asına baba gibi bakan hükümetimiz her ne kadar onların gitmelerine mâni olmak istemiş ise de muvaffak

olamamıştır. Demek bu vatandaşlarımız hiç bizi sevmiyorlarmış. Ellerine biraz toprak geçti mi hemen bizi bırakıp gidiyorlar. Yazık! Yazık!

Tanin Matba'ası

Müdür: Celâl Sair

KIRIM KAYMAK YAĞLARI

Asma altında Hafız Osman Efendi'nin Emniyet Bakkaliye mağazasında en saf ve halis nevleri bulunmaktadır. Bundan mâ'adâ her çeşit bakkaliye levazımınızı mezkûr mağazadan satın alırsanız asla aldanmazsınız.

Zarif ve Sağlam Ayakkabıları Almak İsteyenler, Vezneciler'de

KIRIMLI HACI VELİ

LASTİK MAĞAZASI'na gitmelidirler.

Bu İslam ticarethanesi bu kere yaz gelmesiyle yerli malı olarak her nev potin, iskarpin ve terlikler envanını getirmiştir. Bundan başka â'lâ zarif semaverler, çay takımları ile nefis kokulu çaylar da satılmakta olduğundan âhâli-i muhtereme bu ticarethaneye gitmelidirler.

AÇIK TEŞEKKÜR

Maliye Nezareti karşısındaki dükkânda yerli malından her nev çorap dokuyarak ucuz ucuz sattığından dolayı şimdiye kadar muhterem müşterilerimden gördüğüm rağbete teşekkür ederim.

Çorapçı

Hacı Mustafa

TAMAM OLMUŞ BİR ŞAHESER

“Gök Bayrak” millî ve resimli hikâyesi 24 formada tamam olarak bu kere kitap suretinde neşrolundu. Türklüğe â'id eserlerin, hikâyelerin pek kaht olduğu bu zamanda “Gök Bayrak”ın neşri, Türklük için pek çok istifadeyi mucip olacaktır.

“Gök Bayrak” esasen bir hikâye olmaktan ziyade Türk'ün en şanlı bir zamanının canlı bir tarihidir.

Mekâtib-i sultâniye ve i‘câdiyye ve rüştiye kütüphanelerini tezyin edecek bu eser, mükâfat kitapları miyânına kabul edilmek üzeredir.

Mektepler için beş adetten fazla sipariş edenlerden mühim tenzilat yapılır. Fî‘âtı 15, taşraya 17,5 kuruştur.

Mürâca‘at Yeri: “Türk Yurdu” Kitaphanesidir.

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû‘ası olan bu nefis ve ucuz mecmû‘a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye’de hiçbir mecmû‘anın nâ‘il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur.

Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca‘at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi’dir.

Çocuk Dünyası’nın Küçük Kitapları

<i>Güliver (Devler Memleketi’nde)</i>	40 para
<i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
<i>Beşir’in Rü İyâsı</i>	40 para
<i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
<i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
<i>Ala Geyik</i>	20 para

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

12 Nisan

Sayı - 2

1330

1330

Tanesi on para

Tanesi on para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celal Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Halk.....Ömer Seyfettin

Ötüken Ülkesi (Şi'r) Gökalp

Ticaretin İstikbali - (1) Fazla Kazanç N.

İhtiyar Arabacı (Küçük Hikâye) Cevdet Fahri

Türk Dünyasında Türk Sözü

Haftalık Havadis T. S.

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve

Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı Türk Yurdu

Matba'a-i Hayriye ve Şürekâsı - İstanbul

1330

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde Numara 77

TÜRK YURDU KİTAPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba'zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım'ın)	600
<i>Harap Ma'bedler</i>	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeleler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulum ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyasete Müte'allik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100
<i>Kök Yaprak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde yirmi nispette ta'ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde yirmi beş nis'pette posta ücreti ilave ederler.

TÜRK YURDU MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde 77 numaralı "Türk Yurdu Kitaphanesi" üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye edilir.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 2 Yıllığı: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
17 Nisan 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Halk Ömer Seyfettin Şi'r: Ötüken Ülkesi, Gökalp Ticaretin İstikbali (1): Fazla Kazanç, N. Küçük Hikâye İhtiyar Arabacı, Cevdet Fahri Türk Dünyasında: Merhum Tukayet'in Yıllığı. Mektepleri Nasıl Kapatıyorlar, Minski Müslümanları, Şehirler Adlarını Değiştiriyorlar, Türk Sözü , Haftalık Havadis, T. S.		

HALK NEDİR?

İşte bizim tanımadığımız bir şey... Türklerden kim okumuşsa milletinden, halktan ayrılmıştır. Bu hâl bugünün mes'elesi değildir. Eskiden de böyleydi. Hele şâ'irlerimiz ve ediplerimiz Türk namı altında bir millet olduğunu "Türkçe" de konuşulan canlı bir lisân bulunduğunu akıllarına bile getirmemişlerdir. Düşününüz, o Nergisî'nin, Veysî'nin yazdığı şeyler nedir? O secilere hangi kulak tahammül eder. Hâlâ yaşayan o "Enderun Edebiyatı"nın Arapça Acemce terkipleri, nihayeti gelmez atıfları dayanılır şeyler midir? Hele o baştan aşağı klişe terkiplerin birbirine raptından ibaret olan Enderun Edebiyatı'ndan azman bâb-ı âlî lisanı, Tanzimat dili... Tarihte bir milletin bu kadar kendisinden geçmesine pek az tesadüf olunur. Neyse, vak'alar, felaketler imdada yetişti. Türkler de "Biz varız" demeye başladılar. Hâlbuki bir milletin varlığı ancak lisân ve edebiyatıyla, âdetleri ve an'aneleriyle belli olurdu. Uyanan Türkler bir de gördüler ki kendi lisanları hiç yokmuş... Evet, konuştukları güzel, nazik, tatlı lisân kâğıda yazılmıyordu. Kâğıda, uzun, boğucu, ma'nâsız ve sun'î cümleler; ma'nâlarını Arap ve Acem olmadığımızdan tabî'î iyice bilmediğimiz birçok terkipler sıralanıyor, ve buna.

- İşte edebiyat...

Deniliyordu, bugüne kadar "Enderun Edebiyatı" hiç değişmedi. Şinasi yalnız "atf-ı tefsîrî" denilen soğuk ve mantık düşmanı lehimleri kaldırdı. Ecnebi terkiplere, millî sarfımızın istiklalini bozan Arapça, Acemce terkiplere dokunmadı.

Evvela konuştuğumuz güzel İstanbul Türkçesi'ne giremeyen Ecnebi ve klişe terkipler yine kaldı. Kendilerine "Üdebâyı cedîde" denilen ve bu "Enderun lisânı"nı Acemistan tercümanlığından, Fransa tercümanlığına alet eden büyük adamlar da, Türklüğü

duyamamışlardı. Duysalar ve bir milletin ancak lisanında yaşayabileceğini bilselerdi o kadar güzel konuştukları İstanbul Türkçesiyle yazmazlar mıydı? Buna ne mâni vardı? Madem ki Türkçe, Arapça ve Acemce terkipler kullanmadan konuşabiliyorlardı, o hâlde yazabilmeleri de mümkündü... Halit Ziya Bey tabî' atıyla ölmeye çalışıyor, on beşer, yirmişer satırlık cümleler yapıyordu. Azıcık daha gayret etse bir cümlede bitmek üzere bir küçük hikâye, hatta bir roman yazarak maharetini gösterebilecekti. Mehmet Rauf Bey yine klişe ve ecnebi terkipleri bırakmamakla beraber konuşulan tabî'î Türkçe'ye yaklaştı. Fakat Tevfik Fikret ile Faik Ali Bey... Onların nazarlarında hiçbir şey değişmedi. Onların nazarında hâlâ kendi lisânını edebiyatta görmek isteyen bir "Türk Milleti" yoktur. İşte Faik Ali Beyin son şi'irlerinden bir parça ki tam sekiz mısrada ancak bir cümle bitiyor:

Sizler, siz ey (nevâziş-i ilhâma) aşına

Tâbende cepheler, bu mu'azzez bu (cân-bahâ)

Toprakların (nasîb-i tahammül-güzârını)

Al kanlar, ateşin yaralar (cism-i nâzını)

Ta'zîb edip duran vatanın, (kalb-i mâdenin)

Âlâm ve ıstırabını (bî-kayd ve gam). Serin

Bir yasla, taş yürekli ve bîgâne, giryersiz

Bilmem nasıl tahammül eder, seyrederdiniz?...

İnsan okurken nefes alamıyor. Âdeta boğulacak. Artık buna kim "İstanbul Türkçesi" diyebilir? Ecnebi terkipler de üstüne caba...

Kafiyelerinin kulağa hoş gelmesi şöyle dursun, göz arayıcı fişeği gibi soldan sağa, sağdan sola döndükçe yoruluyor. Tevfik Fikret Nergisî tarzını yaşatmak ve tabî'î Türkçe'yi yazmamak hususunda daha muta'assıbtır. Faik Ali'yi geçiyor tam on mısralık - bir cümle yazıyor, hem son eserlerinin birinde!

Nefretle inlerim ve sesim (zerd ü sıhhat-fer)

Bir çehrenin (hutût-ı hamûşunda) titreşen

Evcâ besteler. Bu yanık ser-nüvişti ben

Günlerce inler, inlerim artık tegallübün

(Masrû'u müfteris) canavar dişlerinde hep

İnsanlığın asırlara mevdû vü pür-tâ'b

(Şekvâ-yı ekseriyyeti) dinler; yakın, uzak

Her (nevha-i elemde) boğuk bir (enîn-i hak)

Sûzişli bir kitabe okur, inlerim... Şebâb

Âgûşu açar karanlığa, inlerim harap...

Bu hangi milletin lisanı?... bu İstanbul Türkçesi mi? Bununla beraber eskilerin bu boğucu ve tabî'ate muhalif enderun lisan ve edebiyatını gençlerin içinde birkaç Türk olmayan beynelmilelletçiden başka beğenen kalmadı. Lisânımızın istiklalini, millî sarfımızın lisanımız üzerinde tamamiyetini ve hâkimiyetini bu genç Türk şâ'irleri te'mîn edecekler...

Eskilere gelince onları kimse tanımaz. Türklerin onlardan haberi yoktur. Tahsil görenler bile Ekrem ve Hamit'in ancak isimlerini işitmişlerdir. Allah çok ömür versin, yarın Hamit Bey ölecek olursa resmî adamlardan, hükümetçilerden başka kimse cenazesine gitmeyecek. Niçin? Çünkü onu millî şâ'ir olarak tanıyan yok. Onun yazılarındaki kelimelerin ma'nâsını Türklerin yüzde doksan biri geçmeyen, Arapça ve Acemce bilenler için yazmıştır.

Şayet bu şâ'ir milliyetini vaktiyle idrak edip İstanbul Türkçesiyle yazsaydı belki bütün Türklüğün lisânındaki bir âlem vücuda getirir, birbirine azıcık uzak ve yabancı kalan mahallî ve mevki'î lehçelerimiz üstünde İstanbul Türkçesi'nden büyük ve yıkılmaz bir heykel kurardı. O vakit hâkim ve umumi bir edebiyatı olan Türklük daha çabuk yükselir, terakki eder. Yerleşir ve kuvvetlenirdi...

Bu büyük ve mukaddes işi artık yenilerin, bugünkü gençlerin eline kaldı. Onlar biraz lisaniyet ilmiyle iştigal eder ve hakiki lisan ancak konuşulan dil olduğunu anlayarak Enderun Edebiyatı'nın lisanca birer şakirdi olmazlarsa uyanmak isteyen Türklüğün ölmez peygamberleri olurlar.

Çünkü halk dediğimiz millet uyurken bile kendinden olmayan, kendi uyuşmuş ruhuna muvafık, gelmeyen şeyleri kabul etmez. Atar. Ondan yüzünü çevirir. İşte asırlarca devam eden Enderun Edebiyatı... Halk hangi ter kibini Türkçe'ye sokmuştur? Hangi

Arapça, Acemce kelimeyi kendi selikasına, kendi şivesine, kendi tecvidine uydurmadan söylemiştir. Bütün hayat ve hakikat bu halkın ruhundadır.

Kanunlar, hükûmetler, âdetler, ayinler hep onun umumi ruhundan doğmuş ve sun‘î olarak yapılmak istenilenleri hemen devrilmiştir. Halk Enderun Edebiyatı ve Enderun lisanının kabul etmemiştir. Hâlâ kitap okumamasına sebep de lisanı kendisinden addetmediğidir. Yolsa halk asla nankör değildir. Hatta alicenaptır, alidir, mukaddestir. İşte şimal Türkleri’nden halka yabancı kalmayan şâ‘ir Abdullah Tukayef... Gençken, büyük ve mükemmel bir eser vücuda getirmeden geçen sene öldü. Lakin şimal kardeşlerimiz onu unutmadı. Bu sene de öldüğü gün millî bir bayram gibi ayinler yaptılar.

Bu genç ve tâli‘siz şâ‘irin ismi en silinmez bir tarih olan milletin kalbine yazılmıştı. Onun şi‘rleri mekteplerde gençlerin elinde, ailelerde taze kızların narin dizlerinde hâlâ okunuyor. Diri duruyor. Bizim eski ve yeni Enderun Edebiyatçılarımızı, hatta Arapça ve Acemce bilenlerden kim okuyor?

Ey gençler! Biz onlar gibi çorak kalmayalım. Kendi düşündüklerimizi halkın, ya‘ni milletin lisanıyla yazalım ve İstanbul Türkçesi’ni bütün Türklüğün edebî lisanı yapalım. O vakit biz onlar gibi sağken unutulmayacağız. Öldükten sonra iyi ruhumuz kabrimizin üzerinde torunlarımızın ihtiramla gezindiğini görecektir ve Türklük yaşadıkça namımızın hamiyet ve şefkatle anıldığını işitecektir.

KADIKÖY

ÖMER SEYFETTİN

ÖTÜKEN ÜLKESİ

Kül Tigin Kitabesinden:

“Ey Türk milleti! Eğer oraya gidersen öleceksin. Ötüken toprağında oturup kervanlar, kabileler gönderirsin. Ötüken ormanında kalırsan orada ne zenginlik ve ihtişam ve ne de türlü türlü kederler ve elemeler yoktur. Edebî bir hükûmeti burada muhafaza edeceksin.

Türk Tarihi - Necip Asım

Türk gençleri yalvardılar hakana:

“Boru çaldır. Ruhlarımız uyana...

“Cenk edelim, yayılalım cihana;

“Yayılmaktır Türk soyunun turası!

“Böyle diyor Oğuz Han’ın yasası.”

Hakan dedi: “Ana yurttan çıkılmaz.

“Boş konulup eve düşman tıklılmaz.

“Yabancılar çıkarılır, çıkılmaz;

“Toplanınız: Vatanınız burası!

“Böyle diyor Oğuz Han’ın yasası!”

“Önce yaddan temizlensin yurdumuz.

“Yuvasında yalnız kalsın kurdumuz;

“Bir gün gelir, yine arar ordumuz.

“Atalardan kalma büyük mirası.

“Böyle diyor Oğuz Han’ın yasası!”

“Şimdi dışı değil. İçin olmalı

Her yerine demir kökler salmalı

Türk Ötüken ovasında kalmalı!

“Bugün ona yeter. Bu (Gök Yayla)sı:

Böyle diyor Oğuz Han’ın Yasası!

“Ekin eksin, yerden altın toplansın.

“San’at yapsın. Esrarını anlasın.

“Tacir olup garba kervan yollasın!

“Yurt şenletmek olsun yeni sevdası:

“Böyle diyor Oğuz Han’ın Yasası!”

Hakan sustu, Türk gençliği yürüdü.

Arkasından tezgâhları sürüdü.

Her tarafı iş ordusu bürüdü!

Buymuş meğer Türk'ün Kızıl Elması!!

Böyle demiş Oğuz Han'ın Yasası!

GÖKALP

TİCARETİN İSTİKBALİ: 1

FAZLA KAZANÇ

Bugün görüyoruz ki, ekmek, et, ve sâ'ir şeyler pahalılaşıyor; bilfarz, bugünkü et fi'âtı ile on sene evvelki fi'ât arasında yüzde elli fark vardır ve bu fark, on sene sonra yarım misli ziyadeleşecektir. Bunun ispata lüzumu yok!. Yalnız sebebini bilmek lâzım. Bu mu'âmelede en mühim sebep, kazancın ziyadeleşmesidir; şüphesiz ki, biraz garip geldi. Diyeceksiniz ki, bizim san'atkârlarımızın bugünkü kazançları eski zamana nispetle çok azdır. Hâlbuki bugün, her şeye pahalıdır, ya'ni kazanç ile yenilecek şeyler aynı derecede bulunmuyor? Türk ticareti için doğru olan bu mütâla'a, ticaret ilmi için doğru olamaz. Avrupa'da olan bu ticaret ilmi, bizi de çemberlemiştir; daha iyi, daha sağlam, daha ucuz mallarını hepimiz alıyor, giyiyoruz, yiyiyoruz ve kullanıyoruz ve bu suretle henüz bizde teşekkül etmeyen ticaret ilmi içine giriyoruz ki, bu âlem de bizim bir istinâtgâhımız oluyor ve yavaş yavaş millî san'atkârlarımızı bir sel gibi, basıp götürüyor. İşte herkese malını satan bu ticaret ilmi kazanıyor, aynı rayiç pahalılığa mukabil kazanıyor. Zira, fazla kazanmak için (amel) ve (servet) gibi iki şeyden istifade ediliyor, mesela bir kunduracı, hem kendisi işleyerek kazanıyor ve hem de kazandığını para ile bir (kooperatif) şirketinin birkaç hissesine iştirak ediyor ve tekrar istifade ediyor, eğer fazla para biriktirmiş ise beş altı (kooperatif) şirketine de iştirak edebilir. İşte bugünkü masrafa göre kâr!.. hâlbuki, biz de böyle olmuyor; bilfarz Uzun Çarşı mes'elesini anlatalım: Eski zamanda, Uzun Çarşı'nın işi güzelmış, memleketin muhtaç olduğu tahta işleri, dökme işleri, ağaçlık, dama tahtası, tavla tahtası ve sâ'ire gibi şeyler yapılır, satılmış. Fakat bu eşya, daha ucuz bir fi'ât ile Avrupa'dan getirilince Uzun Çarşı işsizliğe başladı; Avrupa ma'mûlâtı ile rekâbet edemiyordu. Çünkü, Uzun Çarşı'da her dükkân ayrı ayrı iş görüyor ve el ile birtakım

ibtidâ'î aletler ile çalışıldığı için ma'mûlâtının fi'âtıyla Avrupa ma'mûlâtının fi'âtı arasında büyük bir fark bulunuyordu; nihayet, müşterisiz kaldı ve fakirleşti. Hâlbuki, eğer bu işçiler birleşseler ve bir şirket akdetselerdi, derhâl bir mü'essese teşkil edebilirlerdi. Zira, işçiler hazırды; sermaye ise, evvela dükkânların müteferrik sermayeleri bir esas teşkil eder; bilahare. Şirket-i hayriyye, Tramvay Şirketi, ve sâ'ir "kooperatif" şirketleri gibi birçok hisse için haricî müşteriler bulunabilirdi; asker, işçi, bakkal ve sâ'ir insanlar birkaç yerden para kazanmak ihtiyacı hiss ediyorlar, çünkü bir yerden kazanç, o masrafı korumuyor, müteşebbisler, bu ciheti akıllarından çıkarmıyorlardı.

Böyle bir işçi şirketinde Avrupa aletleri makineler ve sâ'ire kullanmak icap eder; fakat zannedilmesin ki, her şeyi makine yapar. Hayır!.. Bir fabrikada, el işi esastır ki esnafımız bundan sıkıntı çekmezler. Makinelerin idaresi için ise, Avrupa'dan amele, mühendis getirmek kolaydır ve sâ'ir milletler de böyle yapmışlardır. Mesela Ruslar: Bunlar da bizim gibi makine ilminden geri kaldıkları için fabrikalarını Avrupalı mühendislerle idare ediyorlar ve kazanıyorlar. Bilelim ki, Avrupalı para kazanmak için cehennemde bile çalışır; bu mes'eleden sıkıntı çekilmez.

Sermaye, işçi ve mütehassıs olduktan sonra kazanca başlanır. Şimdi kazanç mes'elesini tetkik edelim. Böyle büyük mü'esseseler niçin kazanıyorlar?

Sebebi: Büyük işlere teşebbüs ederler ve müşteri bulduktan sonra işlerler. Mesela, bir hükûmetin, bir cem'iyetin başka bir mü'essesenin, bir ticarethanenin müte'ahhidi olurlar ve malları fabrikada kalmaz. Sonra, yeni yeni şeyler keşfederler; ve çok iş gördükleri için masraf daha azdır; bir malı ucuz satarlar, alıcı ziyadeleşir. Hâlbuki, bir dükkâncı müşteri buluncaya kadar birçok şeyler yapar; (servet ve iş)ten ibaret olan bu ma'mûlâtı da birçok seneler dükkânda kalır, satılmaz. Bu bir zarardır; fabrika da ise böyle bir şey yok.

İşte, mü'essesenin iç yüzü belli oldu. Şimdi Uzun Çarşı esnafının kazancını hesap edelim:

- 1- Fabrikada işledikleri için bir yevmiye alacaklar.
- 2- Fabrikanın sermayesine iştirak ettikleri için umumi kârından istifade edecekler.

Bu, bir dakikada iki dakikalık kârla bugünkü pahalılığa karşı gelir; dükkân kazancıyla gelinmez.

Uzun Çarşı hakkında söylediğimiz ticaret usulü; sâ'ir işlerde de tatbik edilebilir. Mesela bakkallık, saraçlık, bakırcılık, tuhafiyecilik ve sâ'ir san'atlardan fazla kazanmak için bir taşla iki kuş vurmak usulüne teşebbüs etmelidir. Zira, müteferrik ve fert sermayesiyle idare edilmek istenilen dükkânlar yaşayamaz? Ticaret umumileşiyor.

Bu ciheti diğer bir makalede göstereceğiz.

N.

Küçük Hikâye

İHTİYAR ARABACI

Onu, aşağıdan doğru gelen fasılasız, boğuk sesleriyle bekliyordum... hafif bir gıcırtı ve nal tıkırtısı arasında onun bir parça da rica ediyor gibi haykıran emirleri, caddenin insan sesi az karışan azametli gürültülerinde bir fevkalâdelik yapıyordu...

Köşenin başından çıktı: Bu ihtiyar bir arabacıydı... Her adımda durmak, dinlenmek isteyen âciz bir beygir ile, yüklü arabayı âdeta beraber körüklüyorlar. Bir adım daha atmak için sanki kuvvetlerinin son damlasını da akıtmak istiyorlardı.

Rengi uçmuş mavi bir yazma ile süslediği pembeleşmiş püskülsüz fesinin tamamıyla kapatamadığı esmer alnında birçok çizgiler, yaşamak ve kazanmak derdinin insafsız parmaklarıyla çekilen derin, buruşuk çizgiler... toz, toprak, ve belki gözyaşıyla rengini gaip etmiş sakalında sayılmaz beyazlar vardı...

Ne ile dolu olduklarını bilmediğim çuvallar ve küfelerin kocaman bir yığınyla örttüğü arabayı, iplerle ta'mir edilmiş takımları ve dizginleri üzerinden düşecek gibi duran bu sıska beygir, pencerenin önüne kadar taşıyabildi ve nihayet durdular.

Evvela ona, sanki ölümün elleri ve dişleri görünüyormuş hissini verecek kadar, kemikleri dışarı fırlamış olan bu beygirin taşıdığı arabayı, bu kadar çık yüklediği için kızdım... Fakat, kim bilir, aşağıda pazarda nasıl kendini beğenmiş, tama'kâr bir tacir bunu çağırmış "Ya hepsini, ya hiçbirini!" diye kaşlarını çatarak çuvalları, küfeleri göstermişti... o da sabahtan beri hiçbir şey kazanmadığını içini çekerek hatırlamış; eğer bunu da kaçırırsa... İstanbul'un şî'r renkleriyle boyanan akşamları, teneke bacalı evciğini sarar ve sokaklarda, evlerde gazlar yanarken onu avuçlarıyla, mi'deleriyle bekleyen bütün bir â'ileye nasıl eli boş, parasız ve ekmeksiz, döneceğini düşünmüştü. Fakat işte artık daha

ileri gidemiyorlardı. Divan Yolu'nun muntazam ve maharetli, kudretli insan elleriyle âdeta düz gibi olan yokuşu, bu zavallı hasta beygir için tırmanılamayacak kadar sarptı. O da sarı, kırık kamçısı, gümüşi ceketinin kumaşı dökülüp soluk astarları çıkan omzunda asılı sessiz ve me'yûs, gâh önden, başından çekiyor ve ba'zen geri gidip ip dizginleri sallayarak arabanın kenarından “Haydi!” diye yardım ediyordu... O zaman beygir, son bir kuvvet ve tecrübeyle burun deliklerini şişirerek, ince bacaklarını açarak kımıldıyor; iki adım sonra arabayla beraber geri, eski yerine dönüyordu...

Ona birisi gelse de “Baba, niçin durmuyorsun?” diye sorsa zannederim ki: “Nasıl, oğul, iki günden beri aç!..” diye cevap verecekti.

İşi, gücü olmayanlarla azap, işkence ve biçarelik, kimsesizlik ile; bir insanın fena tâli'yle kerpiç gibi katılaşmış kalplerini oyalamak, eğlendirmek isteyenler durup toplanıyorlardı... O bunlara hatta yanından gelip geçen hamallara ve arabacılar bile kendisine yardım etmeleri, arabanın kenarlarından, arkasından şöyle bir parça dayanıvermeleri için hiçbir şey söylemiyordu... Fakat, ah Yâ Rabbi, o kadar çok renkler ve seslerle, kanatlı birer canavar gibi, yokuştan kayıp uçan şu makineli arabalardan; mahluktaki can gibi gizli olan o kuvvetten bir parça da bu cılız, etsiz bacakları üstünde hemen orada eriyecekmiş, dağılıverecekmiş gibi sallanan zavallı hasta beygirine gebeydi!...

Artık o da uğraşmaktan –Bilmem ne için- vazgeçti; ip dizginleri kamçılığa sararak sürüklenir gibi, ağır ağır beygirin yanına gitti ve yanağındaki eski kayışı tutarak, “Eğer artık yürümeyecek ve düşeceksek... Fakat biraz daha, bu şimdi gideceğimiz değil, hatta hayatımın yolu da kısaldı” demek isteyen bükük boynunun bir istirham vaz'iyetiyle ona uzun uzun, derin derin baktı: Aşağıda olsaydım sönük, renksiz gözlerindeki yaşları da görebilecektim. Sonra yan yana, âdeta birbirlerine dayanıyormuşçasına hayli beklediler...

Eğer Ayasofya'dan doğru muzaffer, canlı şakırtılarla yokuşu durmadan, dinlenmeden çıkan diğer bir yük arabasını, gözlerinde birdenbire parlayan ümit ve cesaret ateşleriyle, görmeseydi kim bilir ne zaman kadar, belki karanlıklar inip yıldızlar doğuncaya kadar böyle bekleyecekti ve o zaman... Hemen dizginlere koştu ve yüklü araba, şikâyetli iniltileyle yerinden kımıldadı... Pencerenin önündeki ağaçların yaprakları arasından bir müddet onlar... Beygir, za'îf uzun boynu; şişkin burun delikleri; ince, titrek bacaklarıyla çırpınarak ve o... sarı, kırık kamçısı gümüşi ceketinin kumaşları dökülüp soluk astarları çıkan omzunda asılı; dizginleri oynayarak, kenarından dayanarak muzaffer, canlı

şakırtılarla yokuşu çıkan arabanın arkasından sürüklenirlerken onları gözlerimle ta'kib ettim...

Belki onlar artık hiç durmadan gidecekler, yahut yine bir ağaç dibinde karanlıklar inip yıldızlar parlayıncaya kadar böyle bekleyeceklerdi ve o zaman... Kendisini aramaya çıkan müşterisi de gelip ona acı, ağır sözlerle haykırarak; yüklerini başka arabaya alacak; onun yüzüne de çıkarıp birkaç para atacaktı...

Şimdi durmadan giderlerse yarın ve daha sonra ne yapacaklardı? Acaba bu kuvvetsiz, hasta beygir onun kısa olan hayat yolunun sonuna kadar sürüklenebilecek miydi?.. Yoksa bir gün; nöbet beklerken, yine böyle yokuş çıkarken bir gün düşüp bir daha kalkmayacak mıydı? O zaman da ihtiyar arabacının hayat yolu daha kısılacak ve bu yolun nihayetinde kendisini –Bunu işte o da görebiliyordu- baş ucunda siyah, kırık bir servi ile bekleyen eski bir mezar daha yakınlara, âdetâ ayaklarının dibine gelecek ve siyah kollarıyla ona karanlıklarına çekeceklerdi.

Sonra da hayalin perdesi kalktı: İstanbul'un nasıl fakir ve harap, kafeslerinden gözyaşı ve inilti sızan bir mahallesinde, şî'r renkleriyle boyanan hazin akşamlar, teneke bacalı erkeksiz, ekmeksiz evciğini sarar ve sokaklarda, evlerde gazlar yanarken onu hâlâ avuçlarıyla mi'deleriyle bekleyen bütün â'ileyi görür gibi oldum.

-Teşrîn-i Evvel - 1324-

CEVDET FAHRİ

Türk Dünyasında:

Merhum Tukayef'in Yılı - Şimal Türkleri'nin sevgili halk şâ'iri Abdullah Tukayef merhum geçen yıl nisanın ikinci günü pek genç iken Tanrısı'na kavuştu; onu seven dostları, şimalli kardeşlerimiz onu unutmadılar. Tukayef'in vefatına bir yıl dolmasını sıra getirerek bu yıl nisan ibtidâlarında bütün Rusya Türkleri arasında, hemen her Türk şehrinde Tukayef Geceleri yapıldı; o gece toplananlar çiçekler arasına konulmuş güzel resmini görerek merhumu hatırladılar. Gençler ve hanımlar tarafından Tukayef şî'r okundu. Onun sağlığındaki yaşayışı hakkında herkese ma'lûmât verildi ve adı unutulmaması için yapılacak mektepler, medreseler hakkında müzakereler olundu.

Mektepleri Nasıl Kapatıyorlar – Rusya’nın Türkler yaşayan memleketlerindeki Türk-Müslüman mektepleri şimdiye kadar ibtidâ’î mektebi olarak yaşamaktaydılar. Son zamanlarda hükûmet bu mektepleri kapatmaya başlamıştı. Bunun başlıca sebebi olarak gösterdikleri şey de hocaların Türkiye’de tahsil görüp gelmeleridir. Geçen sene her tarafta olduğu gibi Kırım vilayetinde de mektepleri kapattılar. Bütün vilayette yerli hocaların okuttukları on beş yirmi ibtidâ’î mektep devam edip dururken bunların da ba’zılarının hocaları İstanbul’da bir-iki sene okudukları öne sürülerek birkaç tanesi daha kapanmıştır. Bunun üzerine Kırım’da Aluşta şehrinde yerli Müslümanlardan bir komisyon yapılmış ve bu komisyon kendi aralarından bir hey’et seçerek bugünlerde Livatya’da bulunan Rus çarına mekteplerinin açılması için ricaya göndereceklermiş.

Minski Müslümanları - Rusya vilayetlerinden birinin merkezi olan Minski şehrinde iki binden ziyade Türkler yaşamaktadırlar. Şehrin “Tatar Mahallesi” denilen caddesinde 300’den ziyade evleri vardı. Yedi sene evvel büyük ve güzel bir cami yaptırarak camiye kendi aralarından imam ve mü’ezzin ayırmışlardır. Bu kenarda kalmış Türkler dâ’imâ Ruslar arasında yaşamış olduklarından ötürü ma’atte’essüf Türkçe’yi tamamıyla unutmuşlar. Dilleri ve yaşayışları Rusça olup kalmıştır. Çoğusu da tahsil görmüş kimseler olup me’mûrlukta bulunuyor. Mesela da’vî vekili, doktor, müdde’î umumî, general, ka’im-makam ve daha bu gibi me’mûrlukları tutmuşlar. Çocuklarını dâ’imâ mekteplerde okutmuşlardır. Minski Müslümanlarının mürâca’atı üzerine bundan dört sene evvel Rusya ma’ârif nezareti i’dâdî mekteplerine dinî derslerle bir de dinî Müslüman mu’allim koymuştur. Ahali Türkçe bilmediğinden dinî derslerde Rusça okunmaktadır. Rusya’nın hemen her tarafında olduğu gibi Minski şehrinde de şemendifer istasyonu ve kulübelerin büfelerini hep Müslümanlar işletmektedir. Mesela Hatice Payraşova isimli bir hanım ile kız kardeşi Ayşe Payraşova Hanım şemendifer istasyonunun büyük büfesini tutmaktadırlar.

Rusya’nın böyle bir şehrinde dillerini unutmuş bu Türkler yine milliyetlerini gâ’ib etmeyerek cami ve mektep işleriyle uğraşmaları bizim için ibret alınacak şeydir.

Türk Şehirlerinin Adlarını Değiştiriyorlar

Orenburgta çıkan “Vakit” arkadaşımız yazıyor:

Bundan birkaç yıl evvel Türkistan’ın şehrine adı verilmişti. Şimdi de Çimkent şehrinin mutasarrıfı Çimkent’in Ruslar tarafından alındığı elli yıl dolması münasebetiyle

adını değiştirerek “..... şehri” dinilmesini hükümetten rica etmiştir. “.....” Türkistan’ı alanlardandı.

Haftalık Havadis

Hakanımızın Tahta Geçtiği Gün - Nisanın on dördüncü günü sevgili hakanımızın tahta geçtiği gündü. Nazırlar, me’bûslar, â’yânlar, bütün kulüpler, bütün hey’etler bütün cem’iyyetler tebriklerini yaptılar. Daireler mektepler hep ta’tildi.

Evkaf Müzesi - şeyhüislamımız Hayri Efendi Hazretlerinin himmetiyle vakıf müzesi açıldı. Açılmak resminde velî’ahd Yusuf İzzettin Hazretleriyle şehzade Salahattin Efendi Hazretleri de hazır bulunduğundan pek şerefli ve tantanalı oldu.

Millî Kahramanımız Enver Paşa’nın Hastalığı - Türklerin bütün ümitlerini nefesinde canlandıran muhterem Harbiye Nazırımız Enver Paşa birkaç gündür hastaydı. Elhamdülillah cülus günü iyi oldu ve ismi iştirak etti.

Dâhiliye Nazırımız Trakya’ya Gitmiş - Yunanistan’ın teşvikiyle Makedonya’dan kovulan Türk köylerine yerleşmek üzere hicrete kalkan Trakya Rumları hakkında sözde biz onlara eziyet ediyormuşuz diyorlardı. Patrikhane sanki işin aslını bilmiyormuş gibi durmadan Avrupa efkârını Türkler aleyhine kaldıracak havadisler, efsaneler neşrediyordu.

Her iřin önünü arkasını pek iyi düşünen akıllı hükümetimiz fenalığımızı isteyenlerin iftiralarını yalana çıkardı. Muktedir dâhiliye nazırımız Talat Beyefendi bizzat kalktı. Çorlu’ya gitti. Ve bir daha Rumların toptan muhaceretlerine müśâ’ade etmemelerini hükümet me’mûrlarına emretti. şayet kendi gönlüyle, Makedonya’da boş kalan zavallı Türk köylerine, Türk çiftliklerine gitmek isteyen Rumlar olursa iftira atmamaları için kendi rızalarıyla hicret etmelerine dâ’ir hükümete bir senet vermeye mecbur olacaklar ve bu sayede Avrupa gazeteleri de artık pireleri deve sürüsü yapacaklar.

Gayet Küçük Bir Teyyâre Kazası – Cesur Teyyâreci Mehmet Ali Bey yine büyük bir maharet gösterdi. Harbiye Nezareti’nin meydanına bir akşam teyyâresiyle iniverdi. Fakat o esnada orada bulunan birkaç nefere çarpmamak için nezaret binasının köşesine çarpmış ve kanatlarından birisi hafifçe zedelenmiştir.

Ertesi gün İstanbul ahali İstanbul’un orta yerinde gidip teyyâreyi yakından gördüler. O gün herkesin göğsü teyyâreye mu’âvenet işaretleriyle nişanlaşmıştı.

Haftanın en Sevimli Havadisı - Millet Tiyatrosu'ndaki müsamerede İstanbul meb'ûsu Şefik Bey “Fatih Sultan Mehmet” adıyla yaşamaklığını ancak kuvvetli bir donanma sayesinde olacağını artık tamamıyla anlayan halkımıza bundan büyük, bundan ehemmiyetli, bundan sevinçli bir havadis olur mu?..

Matba‘a-i Hayriye ve Şürekâsı

Müdür: Celal Sahir

KIRIM KAYMAK YAĞLARI

Asma altında Hafız Osman Efendi'nin Emniyet Bakkaliye mağazasında en saf ve halis nevleri bulunmaktadır. Bundan mâ‘adâ her çeşit bakkaliye levazımınızı mezkûr mağazadan satın alırsanız asla aldanmazsınız.

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Vezneciler'de, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize mahsus olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif ve modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağazamızda â‘lâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

AÇIK TEŞEKKÜR

Maliye Nezareti karşısındaki dükkânımda yerli malından nev çorap dokuyarak ucuz ucuz sattığımdan dolayı şimdiye kadar muhterem müşterilerimden gördüğüm rağbete teşekkürler ederim.

Çorapçı

Hacı Mustafa

TAMAM OLMUŞ BİR ŞAHESER

“Gök Bayrak” millî ve resimli hikâyesi 24 formada tamam olarak bu kere kitap suretinde neşrolundu. Türklüğe â'id eserlerin, hikâyelerin pek kaht olduğu bu zamanda “Gök Bayrak”ın neşri, Türklük için pek çok istifadeyi mucip olacaktır.

“Gök Bayrak” esasen bir hikâye olmaktan ziyade Türk’ün en şanlı bir zamanının canlı bir tarihidir.

Mekâtib-i sultâniye ve i‘dâdiyye ve rüştiye kütüphanelerini tezyin edecek bu eser, mükâfat kitapları miyânına kabul edilmek üzeredir.

Mektepler için beş adetten fazla sipariş edenlerden mühim tenzilat yapılır. Fî’âtı 15, taşraya 17,5 kuruştur.

Mürâca‘at Yeri: “Türk Yurdu” Kitaphanesidir.

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû‘ası olan bu nefis ve ucuz mecmû‘a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye’de hiçbir mecmû‘anın nâ’il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur.

Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca‘at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi’dir.

Çocuk Dünyası’nın Küçük Kitapları

<i>Güiver (Devler Memleketi’nde)</i>	40 para
<i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
<i>Beşir’in Rü yâsı</i>	40 para
<i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
<i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
<i>Ala Geyik</i>	20 para

TÜRK SÖZÜ

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celal Sahir

Perşembe

Birinci Yıl

24 Nisan

Sayı - 3

1330

1330

Tanesi on para

Tanesi on para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Bu Sayıdaki Yazılar

Umumi ve Hususi Türkçe: Abdullah Tukayef ve Lisani, **Ömer Seyfettin**, Şi'r: Ey Kalem, **Abdullah Tukayef**, Resimlerimiz, T. S. Millî Hikâye: Çakır Oğlan, **Maraşlı Oğlu**, Türk Dünyasında, **A. H.**

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde Numara 77

TÜRK YURDU KİTAPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba' zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım'ın)	600
<i>Harap Ma'bedler</i>	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200

<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük (Hüseyin Ragıp Bey'in)</i>	200
<i>Türkler'in Ulum ve Fûnuna Hizmetleri (Bursalı Tahir Bey'in)</i>	200
<i>Siyâsete Mûte'allik Âsâr-ı İslamiyye (Bursalı Tahir Bey'in)</i>	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde yirmi nispette ta'ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde yirmi beş nispette posta ücreti ilâve ederler.

TÜRK YURDU MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde 77 numaralı "Türk Yurdu Kitaphanesi" üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 3 Yıllığı: Osmanlı memleketi için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
24 Nisan 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Umumi ve Hususi Türkçe: Abdullah Tukayef ve Lisanı, Ömer Seyfettin , Şi'r: Ey Kalem, Abdullah Tukayef , Resimlerimiz, T. S. Millî Hikâye: Çakır Oğlan, Maraşlı Oğlu , Türk Dünyasında, A. H.		

UMUMİ VE HUSUSİ TÜRKÇE

Her Milletin bir lisanı vardır. Türklerin lisanı da konuştukları Türkçedir. Lakin, İstanbul'dan ta Çin hudutlarına kadar konuşulan Türkçe bir midir? Hayır... Türkçede şive itibarıyla az çok değişmiştir. Hatta Turan'ı bir tarafa bırakalım; İstanbul'daki Türklerin dillerinden nereli olduklarını anlayabiliriz.

Mesela Manastırlı ve Ohrili bir Türk, şivesiyle Rumelili olduğunu haykırır. Kastamonuluların, Diyarbakırlıların Erzurumluların, Kerküklülerin şiveleri başka başkadır. Bunlara "Mahallî Türkçe" denir. Bununla beraber birbirlerinden çok uzak olan yerlerin Türkleri kendi aralarında anlaşıp konuşabilirler.

İstanbul'da kim vardır ki bir Kastamonulu'nun, bir Manastırlı'nın, bir Erzurumlu'nun söylediğini anlamasın? Hatta Kaşgar'dan, Taşkent'ten, Buhara'dan, gelen Türk hacılarıyla biz tercümanlıktan konuşabiliriz. Farklar ehemmiyetsiz ve şiveye aittir. Tarif sîgaları hemen hemen birdir. Yalnız şimal kardeşlerimiz ve Tatarlar arasında Eski Türkçe'nin (ğ)ları hâlâ yaşıyor. Mahallî bir Türkçe'den başka bir şey olmayan Tatarca onun için ayrı bir lisan addolunuyor.

Her millet gibi Türklerin de lisanı mahallî şivelerle konuşulur. Bunlar ayrı ayrıdır. Bir olan edebiyat lisanıdır ki o da İstanbul'da konuşulan nazik ve güzel Türkçedir. Nitekim Kırım'daki Tercüman Gazetesi İstanbul Türkçesiyle neşrolunur. Kafkasya gazeteleri de öyle...

Rusya'daki Türk kardeşlerimiz bizim gibi hâkim ya'nî mes'ûd olmadıklarından, aralarında çok şâ'ir yetişmemiştir. Geçen sene vefat eden merhum Abdullah Tukayef onların hemen biricik millî şâ'irleridir. Ahmediyye, Muhammediyye, Envârü'l Âşkın

gibi eski eserleri çok okuduğundan hep o bozuk ve fakat sade olan lisanı kullanmıştır. Eğer İstanbul Türkçesi'yle şi'rlere, romanlar, destanlar yazsaydı şüphesiz o da o kadar sevdiği milletin edebî lisanıyla terennüm edecekti. Bizim ediplerimiz, şâ'irlerimiz, konuştuğumuz güzel İstanbul Türkçesi'ni ihmal ederek Arapça, Acemce terkipler yapmayı bir ma'rifet zannettiklerinden nasıl Türkiye'deki Türkler eserlerini okumamışlarsa bütün Turan halkı da okumamıştır.

Abdullah, Tukayef de onların lisanını beğenmemiş ve ne yazık ki İstanbullu olmadığından güzel Türkçe ile de şi'rleri yazamamıştır. Bununla beraber hemen hiç terkip kullanmamış ve konuşulan Şimal Türkçesiyle yazmıştır. Hâlbuki Şimal Türkçesi Türklerin edebî lisanı değildir. Ancak Türkçenin mahallî bir şivesidir. Şimal halkı eserlerini seve seve okur; fakat bütün Türkler okuyamaz. Bütün Türklerin seve seve okuyacağı edebî lisan olan İstanbul Türkçesidir. Terkipsiz ve tabî'î İstanbul Türkçesini yazmak yalnız Türkiye'deki Türk şâ'irlerinin vazifesi değildir. Millî vatanın, ya'ni bütün Turan'ın şâ'irları İstanbul Türkçesi'ni öğrenmeye gayret etmeli, millî Türk sarfının tamamıyet ve hâkimıyetini te'mine çalışmalıdırlar.

Millıyet demek "lisan ve millî ma'ârif" demektir. Müşterek edebî bir lisan olmayan bir millet rabıtasız sürüler sayılır. Lisan en kavi bir bağdır. Bu bağ örmek bütün Turan ediplerinin en mukaddes bir vazifesidir. Abdullah Tukayef ihtimal bu hakikati anladığı için İstanbul Türkçesine mümkün olduğu kadar yaklaşıyordu. Fakat yazık ki gayrimillî aruz vezinlerini Türkçe zannediyordu. O vakit bu gayrimillî aruzunun Türkçe'yi harap eden yabancı ve ecnebi bir usul olduğunu Türkiye'dekiler bile bilmiyorlardı. Eğer o, millî aruzumuz olan hece vezinleriyle yazmış olsaydı şüphesiz yazıları daha kusursuz olacaktı.

Gayrimillî aruz vezinlerini kullandığım için birçok Türkçe kelimelerin şivesini bozmuştur. Milletini seven ve onun diliyle yazmak isteyenler şive ilminin bu inceliklerini tetkik etmelidirler. Yazı yazmak ma'nâsız lakırdı söylemek değildir.

Muharrirlerin de büyük vazifeleri vardır. Manevi vatan olan lisanın müdafileri, askerleri, kahramanları onlardır. Ve lisan öyle bir vatandır ki bozulursa artık ne millet kalır, ne devlet...

EY KALEM

Şimal kardeşlerimizin şâ'iri Abdullah Tukayef'in bu unvanlı manzumesinden şu satırları naklediyoruz. Maksudımız onun lisanından bir numune göstermektir. Enderun Edebiyatı'nın meş'ûm lisanı o halk şâ'irini bile şaşırtmış, o kadar sade terennüme müsâ' de etmemiştir.

Bakma hiç küs hatırına, milletin derdine bak,
Beddu' â yavuz du' âya her zaman asma kulak
Ey kalem, senden gelir hep bahtımız, ikbalimiz.
Beklenir dört göz ile lütfunda istikbalimiz
Geçmesin karanlıkta mâhımız hem sâlımız
Gafiliz biz, cahiliz! Vay hâlimiz, vay hâlimiz...
Her taraf Müslümanları bir bir ederler ah, vah
Ne sebeple geldi bizge böyle bir baht-ı siyâh
Eyle yardım bizge her dem ey kalem kıl merhamet
Ref olunsun cümle hasret fakr ve hakr ve meskenet...

ABDULLAH TUKAYEF

Kırımlı aruz vezinlerini kullandığı için birçok Türkçe kelimelerin şivesini bozmuştur. Milletini seven ve onun diliyle yazmak isteyenler şive ilminin bu inceliklerini tetkik etmelidirler. Yazı yazmak ma' nâsız lâkırdı söylemek değildir.

Muharrirlerin de büyük vazifeleri vardır. Ma'nevî vatan olan lisanın müdafileri, askerleri, kahramanları onlardır. Ve lisan öyle bir vatandır ki bozulursa artık ne millet kalır, ne devlet...

ÖMER SEYFETTİN

RESİMLERİMİZ:

Gazetemiz Türklüğe â'id resimleri, meşhur Türklerin fotoğraflarını neşredecektir. İşte bu nüshamızda Tukayef Gecesi'nde ellerde gezdirilen "ay içinde Tukayef" ile,

ölmezden iki sâ'at evvel ve tabutunda öldükten sonra alınan resimlerini koyuyoruz. Bu zavallı şâ'irin eser ve hayata dâ'ir daha fazla ma'lûmât isteyenler “Türk Yurdu’nun ikinci yılının on altıncı sayısındaki Köprülüzade Fuat Beyin Abdullah Tukayef” ser levhasıyla yazdığı makaleyi tavsiye ederiz.

Millî Hikâye

ÇAKIR OĞLAN

Yukarısı Birinci Sayıda

“Demir Han”ın atlıları kuleye birkaç yüz adım yaklaşınca, duvara arkasını vermiş olan Çakır Oğlan takımını gördüler ve birdenbire durdular. Atlarından inerek sıralandılar. Arka taraflarında “Demir Han”ın otağı kuruldu. Gelenler, bekleyenlerin üç dört misli kalabalık oldukları hâlde savaşa başlamadılar, arkadan yaya gelenleri beklediler.

Beri tarafta hiçbir ses yoktu, yerlerinde durarak hücumu bekliyorlardı. “Demir Han”ın tarafında ise gürültü göklere çıkıyordu. Hepsi bağırıp çağırıyor, “Şöyle keseceğiz, böyle biçeceğiz” diye karşılarındakini korkutmak istiyorlardı. Hâlbuki bunlar, yerlerinden bile kıpırdanmıyorlardı.

Nihayet “Demir Han”ın yaya adamları da geldi, yetişti; onlar da sıraya girdiler. “Ne duruyorsunuz? Karşımızdakiler bir avuç çıplak adamlar. Haydi bir atılalım da bir anda işlerini bitirelim.” diyorlardı. Fakat hiç kimse ileri atılmak için kendine güvenemiyordu. “Demir Han”ın sesi yükseldi, “Haydi bakalım kara yiğitler! Savaşa başlayınız.”

Bunun üzerine bu yüzlerce kişi Çakır Oğlan’ın arkadaşları üzerine ok yağdırmaya başladılar. Lakin güneş tam karşılarından geldiği için iyi nişan alamıyorlardı, atıkları oklar ya yüksek giderek kule duvarına saplanıyor, yahut ileriye düşerek toprağa saplanıyordu. Oklarının böyle yanlışı gittiğini gördükçe kızıyor, ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Hele karşıdan gelen oklarla birer birer yerlere yuvarlanmaya, sıraları seyrekleşmeye başlayınca bütün bütün aşırırmaya başladılar. Çakır Oğlan’ın adamlarından daha kimsenin burnu bile kanamamıştı. Ara sıra tekbir getirerek hep birlikte ok attıkça, “Demir Han”ın adaları sapır sapır yere dökülüyordu. Onun için aralarında bozgunluk alametleri belirdi.

“Demir Han” yerinde duramıyor, öfkesinden kuduruyordu. Daha ziyade dayanamadı. Yalın kılıç ileriye fırladı. Arkasından adamları dalkılıç yürüdüler. Birkaçı “Demir Han”ın önüne geçerek kendisine siper oldular. Bu hücum ne kadar hızlı olduysa da

kayaya çarpan dalgalar gibi, Çakır Oğlan'ın adamları önünde parçalandı, kırıldı. Bu göğüs göğse çarpışma çok sürmedi. Adamlarının dönüşmeyi bile bilmediklerini, artık bozulup kaçacaklarını anlayan “Demir Han” yavaş yavaş geriledi, ve birkaç kişi ile beraber geri de yakaladıkları atlara atlayarak hisar yolunu tuttu. Hanlarının kaçtığını sezen ötekiler de bozuldular, öteye beriye kaçışmaya başladılar.

Sabahleyin “Çakır Oğlan”a ulaşan köylüler, bu kaçanların arkasından kovalamaya kalkıştılar. O vakit “Çakır Oğlan” “İlyas Fakih”in işareti üzerine bunların önüne geçti. “Ne yapıyorsunuz? Kaçanı kovalamak bize yakışır mı? Bırakınız gitsinler. Bizim işimiz bunlarla değil, Demir Han’la” diyerek köylüleri durdurdu. Ötekiler de hayvanlarını, silahlarını bırakarak kaçıp canlarını kurtardılar. Her biri bir tarafa gitti, ortada hücum edenlerden kimse kalmadı.

Bunun üzerine Çakır Oğlan arkadaşlarını topladı, dedi ki: “Tanrı’nın yardımıyla bu savaşı da kazandık. Şimdi ne yapacağımızı İlyas Fakih’ten sorarız.” İlyas Fakih ortaya çıkıp “Evvela bizi kazandıran Tanrı’ya du‘â edelim” dedi. El kaldırarak du‘âya başladı, arkadaşları da “Amin” dediler. Du‘âyı bitirip Fatiha’yı da okuduktan sonra elleriyle yüzlerini sıvazladılar. İlyas Fakih:

- Ey arkadaşlar, şimdiye kadar biz yerimizde durduk, onlar hücum ettiler. Artık hücum sırası bize geldi. “Demir Han” hisarına kaçtı. Ama yanında beş on kişiden başka kimse kalmadı. Şimdi biz de hisara doğru yürüyelim. Gece yarısı oraya varırız; sabaha kadar kuytu bir yerde saklanırsınız. Sabah olunca bizi görmezlerse hisar kapısını açarlar. O vakit içimizden dört beş kişi silahsız olarak köylü gibi içeriye girer, yavaşca kapıcıların üzerine atılarak sıkı sıkıya bağlarlar, arkalarından biz de içeriye dalarız. Hisarda karşımıza çıkacak kimse bulunacağını zannetmem. Belki: “Demir Han”dan bütün zulüm görenler bize yardıma gelirler. Orada saraya varırız, ne yapacağımızı da orada anlarız.

Dedi. “Demir Han”ın kaçtığını gören köylüler, kadın erkek, kule önüne toplanmışlardı. Çakır Oğlan onlara yerde yatan ölüleri kaldırıp münasip bir yere götürmelerini söyledi. Kendisi de arkadaşlarıyla beraber yerlerde kalan silahları, kırdan otlamakta olan atları toplayıp kuleye getirdiler ve akşama doğru köyden çıktılar. Nereye gittikleri anlaşılması diye, başka bir yol tuttular. Vâkiâ artık “Demir Han”dan korkacak bir şey yoktu; fakat hisar kapıları açılmazsa, günlerce hisarı sarmak ve içerdeki zavallı halkı aç bırakmak tehlikesi vardı.

Ortalık iyice karardıktan sonra yollarını çevirdiler ve hisara yöneldiler. Sabaha karşı hisara gayet yakın bir derenin içine gizlendiler. Sabah olunca içlerinden dört kişi silahlarını bırakarak hisara vardılar. Kapıcılar, dört köylünün gelmekte olduğunu görüp kapıyı açtılar. Berikiler içeriye girince üç kişiden ibaret olan kapıcıların üzerine atıldılar ve biraz uğraştıktan sonra hepsini kısıkrak bağladılar. Bunları gözetleyen bir gözcü Çakır Oğlan’a haber verdi; hep birden koşa koşa hisardan içeriye girdiler. Bunları görenler, korkularından birer tarafa sindiler.

Hisar içine girince Çakır Oğlan adamlarının önüne geçerek doğruca “Demir Han”ın oturduğu kalın mazgallı duvarlı köşkün önüne geldiler. İçeriden bunların üzerine taş ve demir yağdırmaya başlandı. Berikiler köşkün kolayca zabtedilemeyeceğini anlayınca duvardan aşmayı düşündüler. Bu da mümkün değildi. O vakit Çakır Oğlan adamlarının bir kısmını geriye çekti ve uzaktan duvar üstünde görülecek adamlara ok atılmasını tembih etti. Orada müzakereye koyuldular. İlyas Fakih’e kapının kırılması için bir büyük ve kalın direk getirilmesini, bunun on beş yirmi kişi tarafından kapıya vurulmasını söyledi. Direği buldular, ve tos vurur gibi direk kapıyı dövmeye başladılar.

İçeridekiler, karşıdan atılan oklar altında, duvarın üzerinden baş çıkaramıyorlardı. Nihayet vura vura kapı sarsıldı ve iki kanadı birden arkasına kadar açıldı.

Hep birden içeriye girdiler; muhafızlar birer birer teslim oldu. Çakır Oğlan dört beş arkadaşıyla harem dâ’iresine koştı. İçeriye girer girmez kız kardeşi koşara geldi, ağlayarak boynuna sarıldı. Öteki kızlar da gelenlerin etrafını aldılar ve kurtulduklarından dolayı son derece de sevindiler. Köşede korkusundan gözleri dışarı fırlamış olan “Demir Han” duruyor, her tarafı zangır, zangır titriyordu. Çakır Oğlan yanına gidince herif, yerlere kapanarak yalvarmaya başladı. Bu sırada İlyas Fakih içeriye girdi. Çakır Oğlan âdeta Demir Han’a acımişti; fakat İlyas Fakih, yaptığı bu kadar fenalıklara karşı şer’en bu adamın i’ dâmi lazım geleceğini söyledi. Birkaç kişi “Demir Han”ı yakaladılar ve köşkün burcuna astılar.

Artık kanlı bir beyliğin son sâ’ati çalınmıştı. Halk dışarıda sevincinden bağırıp çağırıyor, Çakır Oğlan’a du’â ediyorlardı.

Çakır Oğlan, köşteki kızları evlerine gönderdikten sonra kız kardeşini alarak kendi evine gitti ve anasının elini öperek hayır du’âsını aldı. İlyas Fakih vak’ayı İstanbul’a bildirmek için bir sâ’î çıkardı; kendisi de adamlarını alarak geldiği yere gitti.

İşler bitmiş, herkes yerli yerine yerleşmiş, sakın sakın kendi iş ve güçlerine koyulmuştu. Lakin Çakır Oğlan gayet durgun duruyor, gündün güne sararıp soluyordu. Anası oğlunun bu hâlini merak etti ve sordu. O vakit Çakır Oğlan, Ülker'i nasıl gördüğünü, ne kadar sevdiğini anlattı. Anası bir gün kardeşi oğlunu çağırdı ve birlikte Ülker'in köyüne gittiler, meğerse Ülker de Çakır Oğlan'ı sevmiş, o da aşkından deli divane olmuş. Kadını görüp işi anlayınca sevincinden ağladı ve beraberce gitmeye razı oldu.

Hisara dönerken İlyas Fakih'i de beraber aldılar. Fakih kızla oğlanın nikâhlarını kıydı. Kırk gün kırk gece düğün yaptılar. Onlar ermiş muradına, biz de erelim muradımıza.

Kaç gecedен beri süren hikâye burada bitti. Veli dayı da uzun bir nefes alarak dedi ki:

- Ey ağalar, uzun hikâyem bitti, her kıssadan bir hisse çıkarmak lazımdır ya. Bizim buradan çıkaracağımız hisse de “Elbette olur. Ev yıkanın hanesi viran”dır. Bugün Demir Hanlar kalmadı, fakat Anadolu'nun içerlerinde Demir Hanlara rahmet okutan haydutlar var. Köy ağaları, kasaba beyleri içinde böyle zalimlere köylülerin yapacağı bir şey varsa, o da el birliği ederek kuvvetli bulunmak ve hükûmete mürâca'at ederek bunların zulümlerini ortadan kaldırmaktır. Şimdi eskisi gibi değil hükûmet her yerde kuvvetli. Onun adaletinden emin olmalı. Ve rahat rahat çalışıp zengin olmanın ve böylelikle hem dünyayı, hem de ahireti kazanmanın yolunu bulmalı.

Bitti

MARAŞLI OĞLU

TÜRK DÜNYASINDA

Harbin Müslümanları ve Tukayef. - Sibiryâ'da Harbin şehrindeki Müslüman-Türkler Kazan'da çıkan “Kuyaş” gazetesine şöyle bir telgraf çekmişler: “Biz uzak yerlerdeki Müslümanlar bugün bizden pek erken ayrılmış kıymetli şâ'irimiz “Tukayef”in ruhuna du'â ettik. Hudanın rahmetinde olsun. Eğer Tukay'a vaktinde lazım derece yardım edilmiş olsaydı, bizim için pek kıymetli ve elzem olan onun hayatı belki bu kadar erken sönmemiş olurdu. Bunu düşünerek böyle erken ölümünden pek ziyade müte'essir olup ve pek çok okuyan genç, yiğit talebelerimizin açılmak ve fakirlik ile meşakkat ve zahmet çektiklerini nazarı dikkate alarak “Kuyaş” İdaresi'ne 110 ruble gönderiyoruz. Şu akçenin merhum Tukay'ın adına yapılacak mü'esseseye verilmesini rica ediyoruz.”

Harbin Müslümanları

Büyük Bir Türk Âlimi - Şimal Türk âlimlerinden meşhur Şehabettin Mercanî Hazretlerinin vefatının yirmi beşinci yılı olması münasebetiyle millî bir bayram yaparak merhumu anmak için Kazan ahalisi hazırlanıyorlar. Bu münasebetle büyük âlimin mevcut on on beş cilt eserini tercüme etmek için teşvikatte bulunarak Şimal Türk matbû'âtına ba'zı mektuplar gönderilmekte bulunuyor. Merhumun eserlerinin çoğu Arapça olup şimdiye kadar Türkçe'ye tercüme edilmemiş ve pek çok kimseler de bundan faydalanamamışlardır.

Yeni İki Gazete - Bugün Rusya Müslümanları arasında ma'ârifçe en geride kalan bir millet varsa o da Türkistan'a, Kafkasya'daki Dağıstan'dır. Son zamanlarda Türkistan'da da bir uyanıklık görünmeye, mektep ve ma'ârifçe, matbû'âta karşı bir şevk ve heves uyanmaya başladı. Geçen sene "Buhârâ-yı Şerîf", "Turan" ve "Semerkant" adlarındaki gazeteler çıkmıştı. Halkın ehemmiyet vermediğinden olacak ki pek çabuk kapandılar.

Rusya'daki Türk gazetelerinde okunduğuna göre bugünlerde Türkistan'da "*Sadâ-yı Türkistan*" ve "*Sadâ-yı Fergana*" adlı iki gazete daha çıkmıştır. Bu gazetelerin maksatları Türkistan'da bulunan eski Türk eserlerinin ihyasıyla isimleri unutulmuş Türk âlimlerini halka bildirmek ve Türkistanlılar arasına ma'ârif ışığı saçarak çalışmaya teşvik etmektir. Her iki gazetenin mü'essislerini tebrik ile muvaffakiyetlerini dileriz.

Ufa'da Halk Mektepleri - Rusya'nın yarısından ziyadesi Türk olan Ufa şehrinde evvelce halk için bir darülfünun açılmış idi. İşittiğimize göre darülfünunun Müslümanca kısmında meşhur müderrislerden Ziyaeddin Kemalî Efendinin vermiş olduğu "ahlâk" derslerine pek çok kimse gelmekte imiş. Dersleri dinlemek için Ufa'nın zengini, fakiri, genci, ihtiyarı, hocaları ve ziyalı gençleriyle hanım kızlar gelirler ve oturmaya yer bulunmuyormuş. Kendi dillerinde okunan bu fennî, ahlâkî derslere Ufa Türkleri o kadar rağbet ediyorlarmış ki gelecek dersleri gayet sabırsızlıkla bekliyorlarmış. Bundan başka her dersi dinlemek için beş kapık [yirmi beş para] ücret konulduğundan ahali bu ucuzluktan çok faydalanıyorlarmış.

Bizde de halk mektepleri yapılırsa acaba halkımız rağbet gösterirler mi?

A. H.

EBUL FARUK CABİR EFENDİ

Gelecek sayımızda millî şâ‘irimiz Aka Gündüz’ün bu namda bir hikâyesi olacağını şimdiden müjdeleriz.

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû‘ası olan bu nefis ve ucuz mecmû‘a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye’de hiçbir mecmû‘anın nâ’il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur.

Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca‘at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi’dir.

Çocuk Dünyası’nın Küçük Kitapları

1. <i>Sihirli Halı</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
2. <i>Tilki Kardeşin Muhakemesi</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
3. <i>Güliver’in Seyahatnamesi</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
4. <i>Bir Afacanın Hikâyesi</i>	20 para
5. <i>Tilki Kardeşin Başına Gelenler</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
6. <i>Giyumtel</i>	20 para
7. <i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
8. <i>Billur Tepe</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
9. <i>Güliver (Devler Memleketinde)</i>	40 para
10. <i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
11. <i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
12. <i>Beşir’in Rü yâsı</i>	40 para
13. <i>Ala Geyik</i>	20 para
14. <i>Leylek Padişah</i>	20 para
15. <i>Deli Terzi</i>	40 para

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Vezneciler müşterilerimiz için:

Ticarethanemize mahsus olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından mâ iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

TÜRK YURDU

“Türk Yurdu”nun Maksadı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk defa açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ’ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle Halide Edip Hanım ile Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Mu’allim Mi’mâr Kemalettin, Mu’allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler “Türk Yurdu”nun dâ’imî muharrirleridir.

“Türk Yurdu” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir.

“Türk Yurdu” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu‘allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapik, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi:

İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”dur.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

1 Mayıs

Sayı - 4

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celâl Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Türkçeye Karşı Enderunca **Ömer Seyfettin**

Güneş (şi‘ir)..... **Tarhan**

Resimlerimiz..... **T. S.**

Ebulfaruk Cabir Efendi (hikâye) **Aka Gündüz**

Türk Gazetelerinden **A. H.**

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve
Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye’de 40 Numaralı Türk Yurdu

Matba‘a-i Hayriye ve Şürekası - İstanbul

1330

Açık Konuşma

Karahisarşarki’de İnçe Bayraktaroğlu Ali Efendi’ye: Teveccühünüze teşekkür ederiz. Dedikleriniz yavaş yavaş yapılacaktır.

İstanbul Sultâniyyesi talebesinden İhsan, Cevat, Mustafa Efendilere: San‘atlı sâ‘atin resmi hakkında mahalline yazıldı. Geldiği vakitte derç ederiz. Türk Dünyası haritasına gelince yakında Türklerin etnografisi hakkında bir makale ile Türk Dünyası haritası neşredilecektir.

Talebe Defteri Mecnû‘ası: Bu memleketin en nefis ve istifadeli talebe gazetesidir. Tanesi 20 para, seneliği 10 kuruştur. Mercî‘î: Cağaloğlu’nda 35 numaralı dâ’iredir.

Bâb-ı Âlî Caddesi’nde Numara: 77

TÜRK YURDU KİTAPHANESİ

Kitaphanemizde Bulunan Eserlerden Ba‘zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım’ın)	600
<i>Harap Ma‘bedler</i> (Halide Edip Hanım’ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey’in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey’in)	300
<i>Beyaz Gölgeler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu ’nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey’in)	200

<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri (Bursalı Tahir Bey'in)</i>	200
<i>Siyâsete Mûte'allik Âsâr-ı İslamiyye (Bursalı Tahir Bey'in)</i>	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde yirmi nispette ta'ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde yirmi beş nispetinde posta ücreti i'âlâve ederler.

TÜRK YURDU MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde 77 numaralı "Türk Yurdu Kitaphanesi" üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

Müdürü: Celal Sahir İdarehanesi İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 4 Yıllığı: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
1 Mayıs 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Türkçeye Karşı Enderunca, Ömer Seyfettin Şi'r: Güneş, Tarhan Resimlerimiz, T. S. Hikâye: Ebulfaruk Câbir Efendi, Aka Gündüz , Türk Gazetelerinden: A. H.		

TÜRKÇEYE KARŞI ENDERUNCA

Atalarımız: "Bir bela bin nasihat değer..." demiştir. Son uğradığımız felaketler de bizi uyandırdı. Türkler milliyetlerini idrake başladılar. Bu millî idraki görmeyen, inkâr eden muta' assıblara laf anlatmaya kalkmak boştur.

- İstanbul Türk değildir. Türklük cereyanı sun'î ve yalandır, diyenlere, iki üç sene içinde pek çok değişen payitahtımızın sokaklarını göstermeli. Ne kadar Turan lokantaları, yeni Turan bıçkı yurtları, Kızıl Elma Bakkal Mağazaları göreceklere... Yeni doğan çocukların adları hep Türkçe isimler... "boy scout"u bile "izcilik" kelimesiyle tercüme ettiler.

Bu millî uyanıklıktan vatan muhabbeti, vatan muhabbetinden de lisan muhabbeti doğuyor. Milliyetimiz nasıl Türklük, vatanımız nasıl Türkiye ise lisanımız da Türkçedir. Türkçe bizim ma'nevî ve mukaddes vatanımızdır. Bu ma'nevî vatanın istiklali, kuvveti resmî ve millî vatanımızın istiklalinden daha mühimdir. Çünkü vatanını gâ'ib eden bir millet eğer lisanına ve edebiyatına hâkim kalırsa mahvolmaz, yaşar ve yine bir gün gelir siyasi istiklalini kazanır, düşmanlarından intikam alır.

Fakat bir millet lisanını bozar, gâ'ib ederse hatta siyasi hâkimiyeti baki kalsa bile tarihten silinir. Esirleri onu yutar. Yazık ki bizim lisanımız bu konuştuğumuz güzel Türkçe de hemen hemen gâ'ib olmaya yüz tutmuş. Eğer uyanmamız biraz gecikseymiş tamamıyla gâ'ib olacaktı.

Sevgili ve güzel lisanımızın acıklı tarihini birkaç satırla hatırıma getirelim. Dedelerimiz at üstünde kıt'alar fethederken san'atla uzun uzadıya iştigale vakit

bulamamışlar. Anadolu Türklerini yerleştiren Osman oğulları da cihangir olduktan sonra Türkçe olmayan saray edebiyatını himaye etmişler. Bir vakit Acemce âdeta resmi lisan olmuş... Türkçe yalnız dillerde kalmış ve satıra geçmemiş. Konuştuğumuz canlı Türkçe edebiyatı tekyelerin karanlıklarında, âşıkların, saz şâ'irlerinin yâdında yaşamış. Cihangirliğin gururu ve sarhoşlukları arasında Arapça ve Acemce kelimeler ve terkiplerle teşekkül eden “Enderun Edebiyatı” Türkçe’de bir “ikilik” vücuda getirmiş. Konuşma lisanıyla yazma lisanı birbirlerinden fersahlarla ayrılmış. Konuşma lisanı Türkçe kalmış, yazma lisanı Arapça, Acemce ve biraz da Türkçe’den mürekkep olmak üzere gayet tuhaf ve milliyetsiz bir şey olmuş.

Yazı lisanını kimse anlamamış. Bugün bile kimse anlamaz. Bunun adını Tanzimatçılar “Lisân-ı Osmanî” koymuşlar ve:

“Farisî, Arabî ve Türkîden mürekkep bir lisan azabü'l-beyândır” diye ta‘rife kalkarak:

- 1- Her lisan bir lisandır. Üç lisandan mürekkep bir lisan olamaz.
- 2- Her lisan başka bir lisandan kelimeler alabilir, fakat kâide alamaz.
- 3- Her lisan diğer bir lisandan aldığı kelimelerin telaffuzunu bozar, kendi tecvidine, kendi selikasına uydurur. Ve ilh...

Gibi “lisaniyat” ilminin en bariz isimlerini inkâr etmişlerdir. Tabî‘ate muhalif yapılan her sun‘î hareket gibi bu düzme ve sun‘î lisan da yalnız divanların okunmayan, okunursa bile anlaşılmayan sahifelerinden bir adım dışarı çıkamamış, Türkler konuştukları güzel lisanın içine asla Arapça’nın, Acemce’nin ka‘idelerini terkiplerini sokmamışlardır. Bugün İstanbul’da konuşulan Türkçe’de Arapça, Acemce terkip yoktur. (Tabî‘î ıstılahlar müstesna) Şüphelenen dikkat etsin. Her sınıf halkıyla konuşsun; saraylarda, büyük konaklarda, evlerde, çarşıda, pazarda, mekteplerde hep bu güzel Türkçe konuşulur. Ve güzel Türkçede de hâkim olan millî Türk sarfıdır, asla başka lisanın kâ‘ideleri ve edatları yoktur.

Türkçe dâ’imâ “Lisân-ı Osmânî” denen Arapça, Acemce terkip yığınının tabancısı kalmış ve zavallı Türkler Enderuncuların anlaşılmaz lisanından her vakit şikâyet etmişlerdir. Bergamalı Kadrî’nin kitabında da bu şikâyet duyulur. Sonra Türk’ün şu

hiddetine bakın... Ne kadar haklı... Kendi lisanının Arapça, Acemce terkipler altında söndürüldüğünü görüyor ve haykırıyor:

“Arapça isteyen Urban’a gitsin.

“Acemce isteyen İran’a gitsin.

“Frengiler Frengistân’a gitsin.

“Ki biz Türküz bize Türkçe gerektir.

“Bunu fehmetmeyen (...) demektir.”

Bugün milliyetlerini idrak eden gençler bu Türk kadar haşin değildir. Arapça, Acemce, Frenkçe isteyenlerin de Türkiye’de kalmalarına razıdırlar. Fakat şu şartla ki Arapçayı Arapça olarak, Acemce’yi Acemce, Frenkçe’yi Frenkçe olarak öğrensinler ve Türkçemizi bozmak hıyanetinden vazgeçsinler. Türkçe bütün Türklüğün malıdır. Millî Türk sarfı ictimâ’î bir mü’essese olduğu gibi âli ve mukaddestir. Onun tamamlığına ri’âyet hepimizin vazifesidir.

Milliyet cereyanıyla beraber kalplerimizde alevlenen lisan muhabbeti konuşulan Türkçe’nin ve millî arzusun satıra geçmesine sebep oldu. Otuz senedir bağırılan “Lisanımızı sadeleştirelim!” temennisi ilmî usul ve hududunu buldu. Arapça Acemce kâ’idelerle yapılan klişe terkipler atıldı.

Konuşulan güzel Türkçe şive ve bidâ’at te mikyas addolunur. En genç şâ’irlerimiz millî vezinlerle terennüme başladılar. Hakiki ve canlı lisan böyle galebe çalarken kimsenin anlamadığı Enderunca ya’nî “Lisân-ı Osmânî” susmadı. Tabî’atin muzafferiyetine karşı gelmek istedi. Fakat nasıl? Milliyet asır olan bu yirminci asırda hiçbir Türk’ün anlayamayacağı dört yüz sene evvelki milliyetsiz Enderun lisanıyla... İşte Ali Ekrem Bey’in Peyâm’daki son şi’rinden iki kıt’a... Ecnebi terkiplerin ne kadar bizim ruhumuza yabancı olduğuna dikkat ediniz:

Bugün (cebîn-i vakür dehâ’etinde) onun

Durur zuhura müheyya (bu ırk-ı zucret;)

(Ziyâ-yı hışmına) akis (leyâlî-i fitrat,)

(Gurûb-ı sayfa) düşen bir güneş kadar yorgun.

Nedir bu (levha-i vicdân bir güzide me’âl)

Neler geçer bu semanın (burûc-ı târından)

Bu (ayn-ı âlem) olan kalbin inkisârından

Ne (lahn-ı kahr u melâl) inliyor şu (heybet-i lâl)

Bunlar ne demek? Bu lisan nece? Kimsenin konuşmadığı bir lisanla kime edebiyat yapılır? Yine bu Enderunca manzumenin yanında bir manzume daha var ki yalnız şu kıt'asını naklediyorum.

Olsaydı bir (harîm-i garâm sitâne-i hâm)

(Endûde-i kelâl;)

Bir (aşk-ı dil-şikâr u semen-bûy u hoş-peyâm)

(Âmûde-i kelâl.)

Buna kimse “Türkçe” diyemez. Fakat bir Arap, bir Acem de bu kıt'atı okusalar bir şey anlarla mı? Bunu da ümit etmiyorum. Yalnız şu kadar var ki İstanbul'da, Anadolu'da bütün Turan'da hiçbir Türk “levha-i vicdân ber-güzide me'âl. Aşk-ı dilşikâr u semenbûy u hoş-peyâm” gibi bir satırlık Arapça, Acemce terkiplerin ma'nâsını anlamaz. “Âmûde, berâzende, endûde, bisât” gibi kelimelerin ma'nâsını bilmez.

Kimin için edebiyat yapılıyor? Türkler için mi? Türkler Enderunca bilmezler. Yok, “Lisân-ı Osmânî” namı verilen bu tuhaf ve sun'î lisan ile Ermeni, Rum, Yahudi gibi Türk olmayan Osmanlılar için yazılıyorsa boşuna zahmet... Çünkü bu kavimler Enderun lisanını değil, henüz harflerimizi bile tanımazlar. Bizim memleketimizdeki Acemlerin ise ekserisi Azerbaycanlı Türklerdir. Arap kardeşlerimizin edebiyatça hiç bize ihtiyaçları yoktur. Onların o kadar mükemmel ve millî bir lisanları vardır ki tamamîyeti mukaddes kitabımızın vücuduyla te'min olunmuştur.

Bu milliyetsiz Enderun Lisanının hâlâ devamı bir inat mes'elesidir.

Milliyet cereyanından doğan lisan muhabbeti millî Türk sarfının tamamîyetini te'min fikrine istinat ediyor. Türklük cereyanının birçok ma'ârifleri var. Milletin abidesi, ruhu olan lisan da bu ma'âriflerden kurtulamıyor. Millî Türkçe sarfının tamamîyetini bozmak için eskisinden fazla Arapça, Acemce terkipler kullanıyor. Arapçanın, Acemcenin kâ'idelerine dikkat olunuyor. Türkçe mahsustan yanlış yazılıyor. Türkçe diye hâlâ elimizde

Arapça Acemce kelimelerden yapılmış bir kamusu taşıyoruz. Türkçe bir kafiye lügati yok. Enderun lisancıları:

Seninle ey müterennim lisân-ı Osmânî

Seninle ben yazarım en huçeste efkârı...

“Diğer (şâ‘ir âlî-i nesiyle) diğer bir (şâ‘ir-i fazlımız)ın bu iki neşidelerini birer (numûne-i kemâl) olmak üzere (sütûn-ı ibtihâcımız)a dercederiz...” diye bir satıra dört terkip yapmayı ma‘rifet zannedenlerken Türkçe’nin en basit bir kâ‘idesine yabancı kalıyorlar. Millî Türk Sarfına ehemmiyet vermiyorlar. Akılları, fikirleri hep terkiplerde...

“Bu iki neşidelerini...”

Hâlbuki Türkçe’de “bir isimin evveline edat gelirse cem edatı olmaz.”

“On beş kişi yirmi atı yedeklerine alarak üç yoldan kaçtılar.” denir. Fakat “On beş kişiler yirmi atları yedeklerine alarak bu üç yollardan kaçtılar.” denmez. Ve bu kâ‘ideyi Enderunculardan başka bütün İstanbullular bilir. Yalnız yerli Yunanlılar müstesna... Bunlar lisanımızın şivesi gibi kâ‘idelerini de bozarlar. Nitekim geçen gün Beyoğlu’ndaki Rum sineması büyük i‘lânlarında “Truva Zumir” kelimesini Peyâm’ın “bu iki neşideleri” gibi “Üç Gölgeler” diye tercüme etmiş ve büyük harflerle yazmıştı...

Şi‘r:

GÜNEŞ

Aydınlıksız, nihayetsi bir gece...

Turan dalmış uykuya

Düşman sarmış her tarafı gizlice.

Hep çöl olmuş ma‘mûreler... dağ kaya.

Orman, ırmak... bütün darlık bir hiçe

Dönmüş! Ölüm kanat salmış Altay’a...

Eski hanlar, hakanlıklar batarak

Bozkurt esir düşmüş beyaz ayıya.

Tanışmıyor Uygur, Tatar, Sarut, Kazan.

Türk milleti karanlıkta şaşırmış.

Afyon yutmuş uçuruma yatarak.

Silahını mağlupları aşırılmış...

Bu karanlık böyle sürmez bir sabah

Güneş doğar, aydınlanır ortalık,

Uyanınca Turan çekmez artık ah...

Şimdi bile birçoğumuz uyanık.

Gün doğarsa birbirini unutan

Bu kardeşler kalır mı hiç dağınık?

Birleşirler, öç alırlar hepimiz

Kurtuluruz bu kâbuslu korkudan,

Ey güneş dağ, ey güneş dağ deriz.

Uyanalım şu uykudan!

TARHAN

Hikâye

EBULFARUK CABİR EFENDİ

Kahve henüz tenhaca idi. O sağ tarafıma ve pek yakın oturdu. Kum kapılı Simsar Dimteri fırıldakçıyı da karşısına oturdu. Nargilesini ve kahveleri ısmarladıktan sonra söze başladılar, pek tabî'î ve ictinâb olunamayan bir surette görüştüklerini işitiyordum. Ebulfaruk Cabir Efendinin yalnız dudak üstüne tesadüf eden kısmı kesilmiş bıyıklarının iki düşük ince uçları yarım bir tebessümle kımıldadı ve:

- Eh y dedi. Sonra Dimteri?

Dimteri fırıldakçı cigarasının kâğıdını tükürükledikten sonra i' tinâ ile yapıştırmaya çalışarak pas ve zifirli bıyıklarını aynı tarzda oynattı.

Ne olacak? Yuttu gitti. Yüz on üç liraya ötekine verecek demi, fakat sen yabancı olmadığın için yüz ona sana bırakıyorum. Bâ-husûs mutfağın ta'mîrâtını da üstüne alacaksın. Razı oldu. Bir sene kontrat... Altı aydan altı aya peşin... Akşamüstü mu'âmeleyi bitirdik. İmza için sana getirdim...

- Ya paralar...

- Hazır, efendiye eminim dedi. Elli beş lira verdi işte...

Dimteri kontrat kâğıtlarıyla bir deste banknot çıkardı. Cabir Efendi evvela paradan kâğıtları saydıktan ve tamam olduğunu anlayıp hırkasının iç cebine yerleştirdikten sonra kontratlara baktı... Nargile ile kahveleri getiren çırağa hokka kalem söyledi.

- Ya öteki...

- Mağazaların mı?

- Evet.

- Üç sene olursa tutarım diyor. Ama, olmaz dersen nereye çıkacak? Balık Pazarı'nda ondan â'lâ piyasa yeri mi var?

- Sen ona söylersen, mağazaların üçü de doksan yedişer liradan bir para aşağı olmadığı gibi bir seneden fazla girişmem. Ağa camiindeki kasapla tuhafiyeciden kazığı yedikten sonra bir daha bir seneden fazla için bana bakma... Hem Dimteri, keresteler dün yine yetişmemiş. Belediye çavuşları bugün yine geldiler. Sirkeci Caddesi'nde bu olur mu diyorlar, koca sokağı tuttunuz, ya artık bitiriniz.

- Ne hakları varmış ki... Sen ikisi için de ruhsatiye vermedin mi? Ne karşıyorlarmış. Ben de senin gibi seksen iki lira ruhsatiye verebilirim şehir emirini bile dinlemem.

- Hakkın var ya, neyse ben işimi bilirim, hele şunu mühürleyim. Kalemi hokkaya batırdı. Sarı keseden çıkardığı mührünü sol elini üç parmağıyla tuttu. Mürekkepledi. Sağ elini serçe parmağıyla hafif ve kısa darbeciklerle mürekkebi kıvamına getirdi. Sonra ucunda pası görünen diliyle pulun kenarını tükürükledi. Mühürün doğruluğuna bir def'a baktıktan sonra yapıştırdı. Tuttu. Çekti ve baş parmağını basılan yere koyup tersine çevirdi ve baktı. Daha bir yudum tükürükle tersine çevirdi ve baktı. Daha bir yudum tükürükle parmağını sedire sildi...

Oldu bitti...

- Dimteri fincanını yere bıraktı ve:

- Bugün dedi defterhanedeydim, sizin işi de sordum, takrir mu‘âmelesi çarşambaya kaldı. Sâ‘at üçte. Paraları önden hazırlayın... fakat şimdi defterhane ne zorluk olmuş efendi! Cabir Efendi nargilesinin marpucu ucundan gülümsedi:

- Elbette olacak... Sen eskisini mi arıyorsun?

- Ah efendi! Diye içini çekti. Eskiden ne iyiydi. Para mara verilirdi ama iş çıkardı. Hele senin mümeyyizliğin zamanında... Nah işte. İstavroz yaparım. Şeker gibi idi. Ah ah! Hep sende kabahat oldu.

- Neye kuzum, ben de kabahat olsun?

- Neden olmayacak? Sana kim dedi takâfüt olasın? Üç bin kuruş ma‘âş. Gelir gider ayrı. Sonra da...

- Şimdi almıyor muyuz sanki?

- Alıyorsun ama, bin yedi yüz... O kadar hizmet sonra bin yedi yüzle tekâfüt...

- Eh ..y ne yaparsın. Şimdi meşrutiyet var. Bizim gibileri beğenirler mi? Yani beyler düzeltecekmiş.

- Akışı âfetü taluga bire efendi, ne meşrutiyeti var? Burası Atınadır ki meşrutiyet olsun.

- Eh ...y işte onu biz de biliyoruz ama, var git anlat.

- Ta efendi, iki gözümle görür gibi söylerim. Matusav Matumatya batacaksınız!

- Sus! Nemize lazım... kendi işimize bakalım. Kalabalık olmaya başladı. Akşam yemeğini yiyen efendiler, ağalar, beyler yavaş yavaş dolmaya başladılar. İkisi de sükût etti. Kahve on dakika kadar (akşam şerifler hayır olsun)un muhaffifi olan (ak şef şef şef şef)lerle geçti. Aralıkta bir kahve, iki nargile, iskambil, domino kutusu ısmarlamaları ve hafiften gürültüler yükseliyordu. Köşede Münevla Bey enfiyesini ikram ediyordu. Kolağası Salih Ağa yeni gelen Alman paşasından şikâyetle havadisler veriyor. Ve galiba bu yaştan sonra mektebe gönderileceğini söylüyordu. Mahallenin genç şâ‘iri “Ali Perfuran Bey” yeni çıkan “Şime-i Eş‘âr” risalesine derç olunan mâ‘î ve genç kızlar namındaki şi‘rini arkadaşına okuyordu. Mintanlı, esmer ve geniş omuzlu bir delikanlı elindeki Türk Yürdü’na dalmış okuyor. Ve hiçbir söze karışmıyordu. Henüz kapıdan giren maliye

ketebesinden “Nazûf” Bey elini kürkünün cebine sokmuş “Bakın hele bakın hele” diye şişkinliğini gösteriyor. “Ve neler getirdim” ilavesiyle entarisinin eteğiyle cebini örtüyordu. Zorladılar. Söyledi. kuru incir, Arabistan fıstığı ve abdülleziz getirmiş. Salim Efendi derhal haykırdı:

- Halil, boş bir tepsi getir!

Kahveyi yavaş yavaş duman, tavla gürültüsü ve laf kaplarken Dimteri’nin gözü bir aralık elimdeki gazeteye ilişti. Çaktırmadan baktı. Birinci sahifesinde bir gemi resmi vardı gördü ve birden bir şey aklına gelenlere mahsus bir tavırla Ebulfaruk Cabir Efendiye döndü.

- Ha! dedi. Efendi! O havadis doğru mudur ki...

- Hangi havadis?

- Zırhlı mes’elesi. Hani sizinkiler alacaklarmış... Ne ki İngiltere de vardır. Riyucandarma derle riyucanıdır nedir?

Cabir Efendi dudaklarının kenarlarını aşağıya ve omuzlarını yukarıya indirip kaldırdı. Ve kaşlarını sağa çarpıtarak:

- Kim bilir? dedi. Öyle diyorlar.

- Diyorlar değil sahih... Bizim gazeteler yazıyor. Üç milyondur. Dörttür nedir.

- Bizim memlekette her şey yazılır, amma çabuk çizilir.

- Ama bu sefer galiba çizilmeyecek.

- İnama!

- Nasıl olur Cabir?

- Nasıl olacak? Senin bileceğin burada bir şey olmaz vesselam. Gemi alıyoruz derler ya, yalan. Alacağız derler ya, yalan, kim bilir ne dolapları var. Yiyecekler mi ne yapacaklar?!

- Hem bilirsin efendi? Üç dört milyon çoktur, nasıl ödeyecekler?

- Alan nerede budala! O dolmaları kim yutar! Burası sizin Atina mı ha dediğin vakit her şey olsun.

Ve elini yumruklayıp ağzına doğru götürdü ve salladı.

Var mı bize lop! Ver babam ver. Sonra hava... Kahvenin kapısı fırtına gibi açıldı. İki genç girdi ve yüksek sesle Türk Yurdu'nu okuyana haykırdı:

- Oğuz Ahmet! Müjde... müjde...

Oğuz başını kaldırırken kahve dolduran halk bu gürültülü müjdeciyeye baktı.

- Müjde diyorum yahu... olmuş bitmiş...

- Gemi mi?

- Evet, şimdi donanma şu'be re'îsini gördüm o söyledi. Hatta adını "Sultân-ı Osmân" koyacaklarmış.

Oğuz güldü ve sertçe:

- Yaşasın Sultân Osmân! dedi. Re'îsi nerede gördün?

- Şurada, öteki kırâathânedan çıkıyorlardı. Hey'et birlik olmuş onun şerefine bu akşam kahve kahve dolaşıp i'âne topluyorlar. Neredeyse buraya da gelirler. Biz koştuk da ondan çabuk geldik...

Şimdi kahvedeki her kafanın kendine mahsus bir sesi vardır. Herkes bir şey söylüyor ve hemen hepsi memnun ve mesrur görüşüyorlardı. Ebulfaruk Cabir Efendi Dimteri'ye baktı ve bu gök dudaklı başını havaya kaldırarak inanma işareti verdikten sonra sol elinin tersini ağız kenarına götürerek yavaşça i'lâve etti:

- O zırlı kadar büyük bir dolap... İnanma...

Sonra iki parmağını birbirine sürterek sözünü bitirdi:

- Para dolabı yavrum, para dolabı...

Kahve sahibi Kâmil Efendi çocuğa seslendi:

- Halil! Müjdecilerimize ocaktan birer çay yap!

Cabir Efendi yine aynı sesle fısıldadı.

- İşte ilk tongaya Kâmil Efendi tutuldu.

Donanma şu'besi hey'eti çifte mumlu fenerlerle gülerek içeri girdi. Kahvede bir alkış başladı. Re'îs Bey:

- Haberiniz varmış, dedi. Biz birden gelmek istedik fakat zarar yok.

Ve kısa bir nutuk îrâd etti. Vatandan bahsetti. Milleti anlattı. Millî namusu, şerefî, arzı, felâketi, muharebeyi saydı döktü. Ve sonunda:

- Haydi Celal Bey, dedi. Şu sandığı dolaştır... Celal Bey dolaşmaya başladı.

- Evvela ocaktan, bir meci diye! Var ol... Kazım Bey on kuruş! Sakıp Efendi on kuruş! Münella Bey canım! Yirmilik atılır mı? Bari beş kuruş ver! Yapma canım! Nasıl yok?. Neyse... Kolağası Salih Ağa haydi bakalım! Niçin?! Haydi haydi. Sen de mi? Mehmet Efendi bir meci diye! İslim yeli Celal Efendi. Yarım lira! Giritli Cemilaki bir lira! Var ol. Oğuz Efendi, cebinden ne varsa! Var ol... Cabir Efendi zatualiniz?!

Cabir Efendi hiç cevap vermedi.

- Bir şey yol mu efendi?!

- Yok efendim.

- Fakat...

- Paramız olsun verelim.

- Cabir Efendi, yapmayın Allah aşkına. Siz de para olmadıktan sonra...

- Öyle bilirsiniz. Biz mütefâ'id adamlarız oğlum, bizde para ne gezer.

- Biz en çok sizden ümit ediyorduk.

- Biz de bugün muhassasât-ı zâtiyyeden ümit ediyorduk ama boş çıktı.

- Canım hamiyetiniz böyle söylemeye mâ' nidir. Biliriz ki latife ediyorsunuz.

- Hiç de değil. Ma'âş çıkmıyor efendim, bakkal falan dinlemiyor. Ekmekçi hakeza. Param olsa eve kömür alacağım.

- Rica...

- Vallahi beş para yok ki vereyim...

Dimteri fırıldakçı başını eğdi, kızardı; o zannederim o kadar sükût içinde bu derecede sarıh münakaşadan öyle mahcup olmuştu. Elini yavaşça yeleğinin cebine soktu, bir tek kuruş çıkardı ve Cabir Efendi'ye firarî bir nazarla bakarak:

- Müsâ' de buyurun sizin için...

Dedi ve kuruşu kutuya bıraktı.

AKA GÜNDÜZ

Türk Gazetelerinden:

Türk Sözü'nün geçen sayısında Türkistan'ın Taşkent şehrinde çıktığı bildirilen “Sadâ-yı Türkistan” gazetesinin ikinci sayısında Abdülhakim Serimsakof imzasıyla başlayan bir makale gördük. Türkistan ahalisinin san'atta niçin geri kaldıklarının sebepleri ve ne yolda çalışmak lazım geldiği gösterilen bu makalenin bize de ta'allûku olduğu cihetle ba'zı parçalarını aşağıya naklediyoruz.

“Dünyadaki insanların yaşaması için birçok şeyler lazımdır. Bunlardan en lüzum görülenleri çiftçilik, sînâ'at ve ticaret olup bunlarda da zamana göre çalışmak lazımdır. Bunu iyice anlamak için mesela, çiftçi eski usul ile biraz ekin ektiği hâlde pek az faydalanır, hâlbuki “ekin makineleri” ile çiftçilik eden bir kimse hem daha çok yer ekiyor ve hem de pek çok faydalanıyor.

“...Millettaşlarım, artık bize de vakit geldi; gaflet uykusundan uyanalım, zamana ve zamanın gidişine bakalım! Yarım asır evvel biz Türkistanlılar kendimize lazım olan şeylerin hepsini kendimiz yaptığımız hâlde bugün yüzde birini yapamıyoruz. Halkımızın elbisesine çuha aradığı bu zamanda biz hâlâ alaca dokuyoruz. Böyle gidersek fakr-u zarurete uğrarız. Ve bütün san'atımız Avrupa fabrikalarının ellerine girer. Avrupa'dan gelmeyen hiçbir şeyimiz yoktur. Bunun sebebi de gayet açıktır. Çünkü Avrupa fabrikalarında yapılan her şey bizimkilerden daha ucuz ve daha zariftir. Eğer böyle giderse san'atımız elden gidecektir. İşçilerimiz işsiz kalacak ve yaşayışımız günden güne zorlanacaktır. Bunun önünü almak ve çaresini bulmak için çocuklarımızı sanayi mekteplerine verelim yeni usuller ile san'at öğrensinler. Zamanımızda geçinmek pek zordur; bunun uhdesinden gelebilmek için çocuklarımız mutlaka san'at sahibi olmalıdır. O vakit Rum ve Ermeni hekimlere, Yahudi san'atkârlara muhtaç olmayız.

“... İki üç yıldan beri tüccarlarımız iflas ediyorlar. Buna herkes kendince bir sebep gösteriyor. Halbuki bunun başlıca sebebi elimizdeki san'atçımızı gâ'ib etmemizdir; halkımızdan ticaret bilen de bilmeyen de elde avuçta bulunan paralarını döktüler ve ticarete başladılar. Hatta o dereceye geldi ki satıcımız alıcımızdan çok oldu.

“... İhtiyaca bakarak iş yürütmeyi düşünmek, fikir etmek lazımdır.”

Haftalık Havadis:

Kahraman Tayyârecilerimiz Kahire’de - Fethi, Sadık ve Nuri Bey gibi, Türklerin göğsünü kabartacak kahraman şehitlerin tamamlayamadıkları İstanbul-Kahire heva yolculuğunu, tayyâreleri Edremit’te parça parça olduğu hâlde kalplerine hiçbir korku getirmeyerek yeniden yola çıkan kahraman Salim ve Kemal Beyler Beyrut’a, Şam’a ve en nihayet Sa’id yoluyla Kahire’ye yetiştir. Kahraman Türk uçakçıları uçarak her nereye vardılar ise oranın Müslümanları tarafından alkışlarla karşılandılar. Bugün Kahire’de tayyârecilerimizin şerefine birçok ziyafetler verilecektir. Tayyârecilerimiz Kahire’den sonra, İskenderiye tarikiyle doğruca Edremit’e gelecekler ve yolculuğun hemen yarı şerefi kendilerine a’id bulunan hamiyetli ve muhterem Edremit Müslüman ahalisine misafir olacaklardır.

Tayyârecilerimizi bu muvaffakiyetlerinden ötürü hararetle alkışlar ve muhterem Edremitlileri de gönülden tebrik ederiz.

A. H.

Matba‘a-i Hayriye ve Şürekası: Celâl Sahir

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû‘ası olan bu nefis ve ucuz mecmû‘a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye’de hiçbir mecmû‘anın nâ’il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur.

Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca‘at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi’dir.

Çocuk Dünyası’nın Küçük Kitapları

1. <i>Sihirli Halı</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
2. <i>Tilki Kardeşin Muhakemesi</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
3. <i>Güliver’in Seyahatnamesi</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
4. <i>Bir Afacanın Hikâyesi</i>	20 para
5. <i>Tilki Kardeşin Başına Gelenler</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)

6. <i>Giyumtel</i>	20 para
7. <i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
8. <i>Billur Tepe</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
9. <i>Güliver (Devler Memleketinde)</i>	40 para
10. <i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
11. <i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
12. <i>Beşir'in Rü yâsı</i>	40 para
13. <i>Ala Geyik</i>	20 para
14. <i>Leylek Padişah</i>	20 para
15. <i>Deli Terzi</i>	40 para

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından mâ iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğu ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

TÜRK YURDU

“Türk Yurdu”nun Maksadı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def’a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ’ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip** Hanım ile **Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu‘allim Mi‘mâr Kemalettin, Mu‘allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “Türk Yurdu”nun dâ’imî muharrirleridir.

“Türk Yurdu” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir.

“Türk Yurdu” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu‘allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapik, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi:

İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

7 Mayıs

Sayı - 5

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celâl Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Osmanlıca Değil Türkçe **Ömer Seyfettin**

Koşma (şi‘r)..... **Tarhan**

Bakkal Dükkânları **Habil Âdem**

Edirne Uyanıyor..... **A. H.**

Türk Dünyasında **T. S.**

Türk Gücü’nün Müsameresi **Türk Sözü**

Turan Çocuğu (millî hikâye) **Ömer Seyfettin**

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve

Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye’de 40 Numaralı Türk Yurdu

Matba‘a-i Hayriye ve Şürekası - İstanbul

1330

İSLAM MECMÛ‘ASI

Türk Yurdu’nun öz yürekten bir yoldaşdır. Millet duygusuyla çarpan imanlı kalplerin nurlu ilhamlarına ma‘kes olacak bu mecmû‘a dinî fikirlere canlı, geniş bir meydan açıyor. “İslam Mecmû‘ası’nın” şî‘arı “Dinli bir hayat, hayatlı bir din”dir. En büyük Türk ve İslam uleması tarafından yazıları te‘min olunmuştur. Dinî ve millî makalelerini her Müslüman ve Türk okumalıdır. Seneliği 30 yarım seneliği 16 kuruştur. İdarehanesi: İstanbul’da Cağaloğlu’nda Cemiyet-i Hayriyye-i İslâmiyye merkezindeki dâire-i mahsûsadır.

DİKKAT: Ba‘zı yerlerden abone paraları geldiği hâlde adresler tamamıyla yazılmadığından idarece güçlüğü tesadüf ediliyor. Ba‘dema para gönderecek zevatın adreslerini mevzi surette yazmaları rica olunur.

FRANSIZCA ÖĞRENMEK İSTEYENLERE

Paris’in Alians Fransız Cem’iyyet-i Tedrîsiyyesi’nden diplomayı hâ’iz ve hayatını Paris’te geçirmiş bir hanım Fransız lisanını (kavâ‘id, tahrir ve mükâleme) tederîs ettiği gibi Fransızca olarak mükâtib-i i‘dâdiyye derslerini de ihzâr eder. Ücret tedrisiyyeye mu‘tedildir. Talep edenler, “Türk Yurdu” İdarehanesine mürâca‘at etsinler.

Bâb-ı Âlî Caddesi’nde Numara: 77

TÜRK YURDU KİTAPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba‘zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım’ın)	600
<i>Harap Ma‘bedler</i> (Halide Edip Hanım’ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey’in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey’in)	300
<i>Beyaz Gölgeleler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500

<i>Üç Tarz-ı Siyâset (Akçuroğlu'nun)</i>	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük (Hüseyin Ragıp Bey'in)</i>	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri (Bursalı Tahir Bey'in)</i>	200
<i>Siyâsete Müte'alîk Âsâr-ı İslamiyye (Bursalı Tahir Bey'in)</i>	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

TÜRK YURDU MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde 77 numaralı "Türk Yurdu Kitaphanesi" üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 5 Yılığ: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
8 Mayıs 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Osmanlıca Değil Türkçe, Ömer Seyfettin Şi'r, Tarhan Ticaretin İstikbali: Bakkal Dükkânları, Habil Âdem , Edirne Uyanıyor, A. H. Türk Dünyasında, T. S. Türk Gücünün Müsameresi, Türk Sözü . Millî Hikâye: Türk Çocuğu Ömer Seyfettin .		

OSMANLICA DEĞİL TÜRKÇE

"Milletler lisan ve millî hars ile ayrılır" Türk milletinin lisanı da Türkçedir. Bütün Turan'da bu lisan konuşulur. Millî hars henüz te'essüs etmek üzeredir. Tabî'î bu da millî uyanıklıktan çıkacaktır. Vaktiyle Almanların da millî bir harsları yoktu. Şimdi uyanan gençler konuşulan tabî'î ve hakikî Türkçe'yi bu canlı lisanı yamaya başladılar. Yaptıkları şundan ibaretti:

- 1- Arapça, Acemce terkip ve cem kâ' idelerini kullanmak. (ıslahlar müstesna)
- 2- Türkçeleşmemiş Arapça, Acemce sözler yazmamak ve millî Türk sarfını lisanda hâkim ve müstakil tanımak.
- 3- İstanbul şivesini nazımda ve nesirde bedâ'at mikyas ad ve yine bu şiveyi bütün Turan'a edebî, mümtaz ve umumî bir edebiyat lisanı olmak üzere kabul ettirmek.

Millet muhabbetinden vatan muhabbeti, vatan muhabbetinden lisan muhabbeti doğar. Herkes söylediği gibi yazmaya, kendi ana dilini, nazik İstanbul lisanını söylemeye, Arapça, Acemce Türkçeleşmemiş sözleri kullanmamaya, Arapça, Acemce sarfıyla terkipler, cemler yapmamaya başlayınca Türklerin müstakil ve "nefsi arif" bir millet olduğunu çekemeyenler susmadılar:

- Türkçe yoktur! Edebiyat bitiyor. Lisân-ı Osmânî (!)ye yazık oluyor...

Diye bağırıyorlar. Ali Kemal Bey sanki Patagonya'da yaşıyormuşuz gibi "lisâniyat" ilminin en bariz ve "iki kere iki dört" kadar ma'lûm ve makbul esaslarını ayaklar altına alarak yüksek sesle:

- Bu lisân Osmanlı lisanıdır.

Dedi. Hayır Ali Kemal Bey, kurûn-ı vustâ'î bir medrese tahsilinden sonra lisan mu'allimi olan Naci merhuma artık yirminci asrın ortasında inanmak ma'sûmiyyetini göstermeyiniz. Bu lisân Osmânî lisanı değildir. Bu lisân ya'nî bizim lisanımız Türkçedir. Ve "Osmânî lisanı" diye yaşan ve konuşulan bir lisan yoktur. Bu hakikati en muhtasır bir "lisâniyyât", bir "selikiyyât" kitabının yapraklarını karıştırırsanız hemen anlarsınız. Lakin ben sizi bu zahmete sokmayacağım. Methettiğiniz Şemsettin Sami Beyi söyleyeceğim, onu dinleyiniz.

Diyor ki:

- Dünyada seme en ziyade letâfet-i bahş-ı lisân İtalyanca ve Rumcadır; diyenler vardır. Lakin tecrübe edenler teslim ve i'tirâf ederler ki dünyada seme en hoş gelen ve anlamayanları bile meftun ve hayran eden bir lisan varsa o da İstanbul'da ve devletin büyük şehirlerinde tekellüm olunan Türkçedir. Türkçe de ne İtalyanca'nın birbirini te'âküb eden "y"leri ve şeddeli "r"leri, ne Rumca'nın yılan fısıltısını andıran "s" tetâbuları, ve peltek "s" ve "z"leri vardır. Kulağın yoracak, taba nahoş gelecek hiçbir hâl yoktur."

Şemsettin Sami Bey'e "Türk seveni" diyemezsiniz. Çünkü Arnavuttu. Her mütefennin adam gibi o da milliyetperver idi. Fakat bir Arnavut milliyetperveri idi. "Arnavutluk ne idi, ne olacak?" serlevhasıyla yazıp Bükreş'te Fransızca, Arnavutça, Türkçe olarak bastırıldığı küçük ve mühim kitabı şüphesiz görmüşsünüzdür. Bu kitapta Arnavutluğu anlatırken Türkler için söylediği şeyler hiç muhabbete delalet etmez. Lakin bu zatta fen gayreti vardı. Fen namına doğruyu söylüyor, bizim fenle münasebetlerini tamamıyla kesmiş olan zavallı edebiyatçılarımızı uyandırmaya çalışıyordu. Ve fen namına söylerken bizim kalplerimizdeki mukaddes "Turan" heyecanını duymuyordu.

Bakınız fen nazarında bir Osmânî lisanı olamayacağını nasıl¹ anlatıyor:

"Lisan, hiçbir vakit sun'î olamaz. Elsinenin ne suretle tahassul ve tekevvün ettiği bahsine girişsek söz çok uzayacağından yalnız şu kadar deriz ki dünyada hiçbir lisan yoktur ki insanlar tarafından sûret-i mahsûsada yapılmış olsun. Bu son zamanlarda sun'î bir lisan çıkarmaya çalışanların sa'yıları hecaya gitmiştir. Ve hiçbir vakit netice-pezîr olmayacaktır. [Tabî'ate karşı sa'yın semeresi olmaz. Lisanlar tabî'îdir. Edebiyat, halkın söylediği lisana tâbidir. Onun dâhilinde ıslahat ve tezyinat yapılır; fakat haricine çıkamaz] Alışmak dünyada garip şeydir. Biz şimdiki edebiyatımıza alışır. Bize tabî'î görünür. Lakin

¹ Sami Beyin en mühim sözlerini ayrıca paramız içine alıyorum.

bir kere arkaya dönelim! Veysî'nin, Nergisî'nin bir fıkrasını veya Münşe'ât-ı Ferîdun'dan bir mektubu alıp çok Arabi ve Farsi okumamış bir Türk'e veyahut oldukça okumuş bir kadına, sonra yalnız kendi lisanını bilir bir İranî'ye ve nihayet lisanının fesahatine vâkıf bir Arap'a okuyalım, hiçbirinin bir şey anlamayacağını göreceğiz. Demek ki bu kitaplar ne Türkçe, ne Farisi ve ne de Arabi yazılmıştır. Ya bu lisan ne lisandır? Nerede söyleniyor? Kimler isti'mâl ediyorlar? Sırf sun'î bir lisandır. Şu kadar var ki bu sun'î lisanda kullanılan kelimeler sırf uydurma mühmelâtan olup üç lisandan me'hûzdur. [Lisân-ı Osmânî üç lisandan ya'nî Arabi ve Farisi ve Türkçe lisanlarından mürekkeptir, demek âdet olmuştur. Âdet-i ilâheye ve tabî'ate mugayir olan bu ta'bir ekser kavâ'id ve inşa kitaplarında be buna mümasil kitaplarda zıkr ve tekrar olunuyor. Ne kadar yanlış. Ne büyük hata! Üç lisandan mürekkep bir lisan! Dünyada görülmemiş şey! Hayır! Hiç de öyle değildir. Her lisan bir lisandır. Ve akvam-ı ümem beyninde olduğu gibi, elsine beyninde dahi derecât-ı muhtelif de karabet ve münasip olunup her birkaç lisan bir zümre teşkil eder. İmdi söylediğimiz lisan elsine-i Turan zümresine mensup Türk lisandır. Buna birinci derecede Arabi'den ve ikinci derecede Farisi'den ba'zı kelime ve ta'birler girmiştir. [Lakin bu kelimeler ne kadar çok olsa lisanın esasını değiştirmez. Meselâ: İspanyolca ve Portekizce'de o kadar kelimât-ı Arabiyye bulunur ki bunların cemi büyük bir cilt teşkil etmiştir. Lakin mezkûr lisanlar, Arabi ile falan lisandan mürekkeptir, denilmeyip Latin zümresine mensup müstakil lisanlar addolunur] Kezalik İngilizce'de hemen yarı yarıya Fransızca kelimeler bulunduğu hâlde İngiliz lisanı Cermen zümresine mensup bir lisan olup Fransızca'ya yabancı addolunur. Her lisanın me'hûz ve müste'âr kelimelerine bakılmaz. Esası olan tasrifâtına bakılır. Hatta Nergisî'nin sun'î lisanına dahi üç lisandan mürekkep namı verilemez. Çünkü Türkçe kelimâtan arı denilecek derecede Arabi ve Farisi'ye boğulmuş olan ve ibarede dahi tasrifât “olmak” ve “etmek” fi'illeriyle ve ifade “de, den, ile, siz” gibi Türkçe edevatla oluyor. Dedik. Yine tekrar ederiz: Lisanımız pek güzel bir lisandır. [Söylediğimiz gibi yazacak ve o şive ve kâ'ide dâ'iresi dâhilinde ıslah ve terakkisine çalışacak olursak lisanın güzelliğiyle mütenasip mükemmel bir edebiyata malik olacağımıza şüphe yoktur.] Arabiden, Farisi'den birçok kelimeler lisanımıza girmiştir. Pekâlâ! Onlar Türkçeleşmiş, herkes biliyor, anlıyor. Biz de Türkçe gibi kullanıyoruz. Ve ilâh...”

Fenin, âlim bir Arnavut ağzından çıkan şu kıt'asına karşı kulaklarınızı kapar yine:

- Bu lisan Osmanlı lisanıdır.

Diyebilir misiniz Ali Kemal Bey? Hayır bu lisan Osmânî lisanı değildir. Türkçedir. Gazetenizin “sütûn-ı ibtihâc”larına “numûne-i kemâl” olmak üzere koyduğunuz ve müstezatlî iki mısrasında tam sekiz tane Farisi kâ‘idesiyle terkip bulunan tuhaf ve acayip şeyler hiçbir milletin lisanı olamaz. Şekil ve tarz i‘tibârıyla İskenderiye Edebiyatı’nı andıran eski milliyetsiz edebiyatın terkiplerini, “endûde, âmûde, ..., besâti” kimi enkazını Türkler asla beğenip okumayacaklardır. Ve ne kadar çalışsanız, Arapça, Acemce terkipler yapsanız konuşulan tabî‘î, güzel ve terkipsiz Türkçe galebe çalacak ve Osmanlıca denilen Enderun dili eski divanların şimdi bile artık açılıp okunamayan millî mahbûblu sahifeleri arasında mü’ebbeden gömülü kalacaktır.

ÖMER SEYFETTİN

Şi‘ir:

KOŞMA

Ey Türk genci! Aç gözünü azıcık
Etrafına bir dikkat et, gördüğün
Hayal değil, hakikattir. Pek açık,
Pusu kurmuş herkes sana bak bugün.
Medeniyet-i âteş. Demir eliyle
Kan taşır tan. Yuva yıkan seliyle
İlerliyor elektrik piliyle
Yapılır mı uçurumda hiç düğün?
Artık uyan keyif zamanı değildir
İçtiklerin bade değil, hep zehir
Kuvvetlenip garibi korkut ve sindir,
Galip gel de, sonra “Türküm”de. Öğün...

TARHAN

Ticaretin İstikbali

2

BAKKAL DÜKKÂNLARI

Bu sene İslam bakkalları çoklaştı; Edirne kapısı'ndan köprüye kadar birçok beyaz-kırmızı renkli dükkânlara tesadüf edilir ki, bunların ekserisi de bu sene açılan bakkal dükkânlarıdır. Bu dükkânlar iyi işliyor ve güzel kâr bırakıyor. Fakat bu kârı devam ettirmek ve ziyadeleştirmek lazım. Bu nasıl olabilir?

Türk bakkal esnafı bu ciheti iyiden iyiye tetkike mecburdur. Çünkü, rakipleri müthiş bir iktisadi plân tertip etmişler. Henüz, mahalleleri işgal eden eski bakkallar, yeni Türk bakkallarına rakip etmek, hatta Türk bakkallarını iflas ettirmek istiyorlar; bunun için Amerika usulü bir (.....) projesi yapmışlar. Bütün bakkallar, bir şirket akdediyorlar. Her bakkal dükkânındaki sermayesini şirkete terk ediyor ve bu sermaye nisbetinde hisse alıyor. Fakat dükkân kendisi tarafından idare ediliyor, ve sermayesi nisbetinde para alıyor. Ve dükkânın idaresi, evlatlarına kalıyor.

Şimdi, bu şirkette iki noktaya ehemmiyet verilmiştir:

- 1- Ucuz mal alabilmek ve ucuz satabilmek,
- 2- Bakkal esnafını gâ'ib etmemek;

Birincisini izah edelim. Bütün bakkal dükkânları bir dükkân hâline getirildiğinden satın alınan zahire büyük bir yekûn teşkil eder ve böyle büyük bir yekûnluk zahire de büyük bir bakkaldan alınmaz, ancak, mahaldeki tüccarından alınır. Mesela İstanbul'daki 30000 bakkalın alacağı pirinç, havyar, sabun, toz, konserve ve sâ'ire bir bakkalın alacağı fi'âtın yüzde otuzu nispetinde daha ucuzdur ve daha âlâsıdır. Şüphesiz ki, ucuz alınan bir mal da ucuz satılacaktır. Sonra bir dükkânda –mevki münasebetiyle- satılmayan zahire diğer bir dükkâna verilir ve birinde kalmayan şey de diğerinden alınır. Bu suretle, hiçbir şey dükkândan eskimez, küflenmez, ya' nî dükkân zarar etmez. Hâlbuki, bakkalları en ziyade mütezarar eden şey de mallarından birinin satılamamasıdır, ve bu her zaman vaki oluyor.

Bir malın satılamamak korkusu kalmayınca, dükkâncı san'atından soğumaz, dâ'imâ san'atının ilerlemesine çalışır.

Bakkal (Yani), bu usul ile dükkânının işini düzeltti; şimdi (Kani)nin dükkânına rekabet etmekten başka bir şey yapmayacaktır. Sonra bu rekabet de zahmetli, i'ânî, şaklabanlı, bir şey değil... hayır, terazisi önünde oturarak sabun, yağ, zeytin yağı, pirinç, şeker, kahve... ilâh. Çekiyor; hatta müşterileri de geçen senekinden fazla!..

Asıl belanın büyüğü de, bu bakkal şirketinin deposundan başka yerde, bir zahire piyasası bulamayacak olduğundan İslam bakalar da bu depodan zahire almaya mecbur olacaklardır. Çünkü şeker fabrikalarını, pirinç tarlalarını ve bütün zahire ambarlarını inhisar altına alacaklardır. Felaket burada...

Şimdi, bu rekabet önünde mağlup olmamak çarelerini bulmalı... Bu o kadar güç değil... Yani'nin planı gibi plân tatbik etmekle mümkün olur. İslam bakkalları da bir kumandit şirketi etrafında birleşmelidirler, bu güç ve zorlu bir iş değildir, herkes sermayesi nispetinde i'tibâra maliktir ve yine dükkânını işletir; kazancı kendine â'iddir. Bir şey gâ'ib edilmiyor. Neden birleşimlesin?

Ümit ederiz ki, birleşilebilecek, bizde olmayan “Türk bankası”, bakkalların alımları birleşmesiyle teşekkül etmeye başlayacak... Ya'nî, Türk bakkal dükkânlarına lazım olan bir senelik zahire şirket namına alınacak, para da şirket kasaları tarafından verilecek. Bu para ise, her bakkal dükkânının alacağı zahireye mukabil verdiği para olacaktır. Aynı zamanda, bütün bakkal dükkânları şirketin sermayesi makamında bulunuyor, sermayeye mukabil, şirketin bir i'tibârı olacak ve alacağı malların mügim bir kısım bedelini de sene nihayetinde tesviye etmeye muktedir bulunacaktır; her dükkân ayrı ayrı bu işi yapmaya kadar olamaz. Sonra alınacak mal, komisyonsuz ve tüccarsız alınacak, ucuz olacak; ya'nî Yani'nin alım satım fi'atıyla Kâni'nin fi'âtı arasında bir fark bulunmayacaktır.

Fî'âtlar arasında bir fark kalmayınca, bakkal Kani hiçbir şeyden korkmaz; bütün Türk ve İslamlar, onun dükkânından başka bir dükkâna gitmezler ve rekabet mes'elesi de gâ'ib olduğu gibi İstanbul'un da 30 bin Yanisi, yavaş yavaş (Kani) olmaya başlar.

İslam bakkalları ziyadeleşmeye başlar başlamaz, bir bakkal bankasının da esasları kurulur ve diğer tüccarların, bilhassa, tuhafiyecilerin iştiraklarıyla mu'teber ve zengin bir banka açılır.

İstanbul'da: “Şark Bankası” namındaki büyük Yunan bankası, bu esaslar üzerine teşekkül etmiştir ve bilhassa, Türkiye'de tuhafiyeciliği inhisar altına almış olan Rumların

sermayesiz veya pek az sermaye ile dükkân açmaları bu banka sayesinde. Diğer bir makalede bu ciheti izah edeceğiz.

HABİL ÂDEM

EDİRNE UYANIYOR

Türkiye'nin en talihsiz şehirlerinden biri de Edirne'dir. Birkaç asır evvel oranın cennet gibi ma'mûr ve mükemmel olduğunu tarihlerde okuyoruz. Birdenbire canımızı almak için dâ'imâ İstanbul'a yürüyen düşman orduları birkaç def'a bu mübarek yere girmiş, hatta bir keresinde o meşhur sarayı bile kendi ellerimizle yaktırmıştır.

Bu saraya olduğu yere saray içi derler. Orada bir ada vardır. Muharebe esnasında Avrupalılar bu küçük adaya "Ölüm Adası" demişlerdi. Bulgarlar Edirne'yi zapt edince ellerine geçen Türk askerlerini bu adaya koydular. Ve aç bıraktılar. Oradaki büyük ağaçların iki metrelik yerlerindeki kabukları zavallı Türk askerleri açlıktan ölmek için yemişlerdi. Hâlâ bu çıplak ağaçlar Türk'e edilen zulmün şahitleri gibi duruyor. İşte geçen gün Mektepliler Bayramı'nda Türk çocukları buralarda gezdiler. İntikam almak için ayinler yaptılar. Asker oyunları oynadılar.

İşte böyle bir millet gibi Edirne'nin çocukları da kendi Türklüklerine sarılırlar. İstikbal düşmanlarına karşı gelmeye hazırlanırlarsa Edirne'yi bir daha salıp alamaz.

Şunu da bilmeli ki bir vatani kal'eler, istihkâmlar muhafaza etmez. Ancak millî ta'assubdur ki düşmanlarımızı korkutur. Onları yıldırır. Cesaretlerini kırar.

Ey Edirne'nin halis Türk oğlu Türk çocukları! Uyanınız. Çalışınız. Babalarınız sizin çok cesur ve kuvvetli idiler. O sahralarda her gün cirit oynarlar, at koştururlardı. Şehre, evlere yalnız yatmak uyumak için girerlerdi. Yazın Edirne'nin içi kadınların, dışı Türk delikanlıların idi. O vakitler Türk delikanlıları kahvelerde pinekleme değil av ve çift arkasından terlerlerdi. O vakitler düşman Edirne'yi almak değil, hatta Tuna'yı geçemezdi... İşte siz, ey genç Edirneliler! Büyüyecek payitahtın Türk hakanlığının, bütün dünyadaki İslam hilafetinin dâ'imî bekçileri, dâ'imî müdafileri olacaksınız.

A. H.

TÜRK DÜNYASINDA

Bakü’de Ma’ârif-i Nisvân Cem’iyyeti - Bugünlerde Bakü ve bütün Kafkasya Türkleri yakında açılacak büyük bir cem’iyyet için hazırlanıyorlar. Şimdiye kadar yalnız kendi kendilerine bilgiyi çalışan Bakü hanımları bu kere birleşerek ilim ve ma’rifet tahsilinden mahrum kalan diğer hemşirelerini de ışıklandırmak için “Ma’ârif-i Nisvân” adlı bir cem’iyyet açmaya karar vermişlerdir. Bunun için birkaç def’a toplanacak bu hususta müşavere etmişler. Bunların en ziyade ileri sürdükleri şey Kafkasya’da kızlar için bir Müslüman dârülmü’ allimâtı açtırmak mes’elesidir. Muvaffak olmalarını dileriz.

Finlandiya Müslümanları: Finlandiya’nın birçok şehrinde olduğu gibi şehrinde yaşayan birçok Şimal Türkleri vardır. Bu ahali orada ticaretle yaşıyorlar. Camileri, mektepleri ve cem’iyyet-i hayriyyeleri vardır. “Vakit” gazetesinde okunduğuna göre son zamanlarda cem’iyyet-i hayriyyelerinin â’zâları toplanmış ve cem’iyyetin senelik hesabını görmüşlerdir. Hem imam hem halka ana dili olan Türkçe ve din derslerini öğretmek için Moskova’dan Veli Ahmet Efendi isminde genç bir mu’allim intihap etmişler. Mezhûr mu’allim efendi bugünlerde Finlandiya’ya giderek işe başlayacaktır.

T. S.

HAFTALIK HAVADİS.

Türk Gücü’nün Müsameresi. - Büyük Türk ırkının güççe, kuvvetçe başka ırklardan geri kalmayarak ecdadı gibi güçlü, kuvvetli olduğunu cihana bildirmek için memleketimizde kurulan “Türk Gücü” Cem’iyyetinin müsameresi geçen Pazar günü yapıldı. O günü ve akşamı Ferih Tiyatrosu pek dolu değil idi ise de kalpleri Türklük aşkıyla çarpan kimselerden çoğu orada bulunuyordu.

Müsamere evvela bahriye mızıkasıyla başladı. Mızıkadan sonra büyük millî şâ’irimiz Mehmet Emin Bey tarafından Türklüğü taktir ettirecek ve ruhu okşayan te’sirli şi’irler herkes tarafından çok alkışlandı. Emin Beyefendi’den sonra Güç’ün mü’essislerinden Tahsin Bey söze başladı. O diyor ki: “Türk dünyası dört direk üzerinde kuruludur: Bilgi Derneği, Türk Yurdu, Türk Ocağı, Türk Gücü” Hepsinin mesleğini, gayesini söyledikten sora “Türk gücü herşeye yeter” diye inanılan bir istek ile işe başlayan Türk Gücü’nde; büyük ırkımızın ne gibi muzafferiyetlere kavuşacağını herkese müjdeledi.

Ve nihayet herkesi İstanbul’da olan Türk Gücü’nün vilayetlerde yirmi beş şu‘besi olduğunu söyleyerek Türkler için dimağın sağlam olduğu kadar bileğin de o kadar sağlam olması lazım geldiğini bildirdi ve sahnedan çekildi. Güççülerin hünerleri bundan sonra başlıyor. Ak, kızıl, kara ve sarı obaları tarafından birçok jimnastik hünerleri gösterilmiş gülleciler tarafından seksen gülleye kadar ağır gülle oyunları yapılmıştır. Bunlardan daha ehemmiyetli olarak güççüler arasında güreş de oldu. Güççüler pek çok alkışlandılar. Ve “Türk’ün Kanı” adlı üç perdelik millî bir piyes oynayarak müsamereye nihayet verildi.

Millî Hikâye

Primo

TÜRK ÇOCUĞU

1

Nasıl Doğdu?

Bu küçük romanın birinci kısmı Selanik’teki “Genç Kalemler”de neşredilmişti. Bu kısmın gayet muhtasar bir hûlasasını işte yazıyoruz.

Mühendis Kenan Bey on sene evvel İzmir’de bir İtalyan kıızıyla evlenmiş, Avrupa’da tahsil görmüş ve o vakte kadar Türk olduğunu düşünmemiş. Bu kadından da çocuğu var. İtalya muharebesi başlıyor. Bu haksız tecavüz son derece gücüne gidiyor. Karısının İtalya’ya gitmek teklifini red, hatta ona Türk olup kalmasını teklif ediyor. Kadın “Ben vahşi Türklüğü asla kabul etmem.” diyor. Fakat ayrılıp İtalya’ya giderken çocuğunu da götürmek istiyor.

Hâlbuki çocuk Selanik’te yapılan nümayişlerden müte’essir olmuş ve Türklüğün büyüklüğünü, mukaddesliğini anlamıştır. Türkçe bilmediği hâlde: “Ben Türkü çocuk, ben türkü çocuk...” diye İtalyanlığı reddediyor ve anasının karşısında yükseliyor...

T. S.

2

Nasıl Öldü?

Annesi Türk ve İslam olmayı istemeyerek babasından boşandı. İtalya’ya gitti. Primo evde yalnız kalmıştı. Bu yalnızlık hoşuna gidiyordu. Zaten o ecnebi kadının, o düşmanın aralarında ne lüzumu vardı? Şimdi Fransız mektebinden de çıkmış, bulvarın

nihayetlindeki büyük mektebe, büyük Türk Ocağı'na girmişti. Bir ay içinde Türkçe'yi öğrendi. Bu ne güzel bir lisandı... Yavaş yavaş gazeteleri bile okumaya başladı.

Bir gün babası:

- Primo sana bir Türk ismi koyalım!

Demişti. Hemen sevinerek razı oldu:

- Koyalım, Enver mesela...

- Bu Türkçe değil.

- Öyle ise Niyazi...

- O da değil.

Tuhaf, şaka ediyorsun baba... Türklerin kullandıkları bu adlar nasıl Türkçe olmaz.

Diye güldü. Ve babası kendisiyle eğleniyor zannetti; ciddileşti. Kaşlarını çattı. Kollarını göğsünün üzerinde çaprazladı. Dik dik baktı. Babası onun sertliğini bozmak istiyor gibi kucağına çekti.

- Şaka etmiyorum, yavrum, bu aslar Türkçe değil.

- Ya nece?

- Arapça

- Türkçeler başka mıdır?

- Başkadır.

- Ne gibi?

- Mesela Oğuz, Turhan, Orhan, Cengiz, Turgut, Alp ve ilâh...

- Oh Oğuz, Oğuz... Oğuz koyalım diye ellerini çırpı ve babasının boynuna sarılarak sordu:

- Bu büyük bir adamın adı mıdır?

- En büyük Türk'ün adı.

- Bu bir paşa mı?

- Hayır. Türklerin ilk hakanı. İlk Türk hakanı... Her milletin olduğu gibi Türklerin de esatiri vardır. Oğuz han gökten inmiş ve sülalesi Türklere hükmetmiş.

- Oğuz... Oğuz... Beni bir kere çağırınız bakalım.

- Oğuz...

- Buradayım...

Mini mini vücudu dimdik oldu. Göğsünü ileri çıkardı. Ve bir kahraman vaz' iyyetini aldı. Babası tekrar onu kucakladı. Öptü:

- Sen bir arslansın yavrum, arslan bir Türk. Adın tarihe geçecek.

Dedi. Primo bir dakika düşündü. Adını tarihe geçirmek... bu nasıl olurdu?

- Bir adamın adı tarihe nasıl geçer?

Babası onun kumral ve kıvrıkcık saçlarını okşayarak cevap verdi:

- Gayet büyük ve ali bir şey yapmakla... Herkesi hayretten şaşırtacak bir kahramanlık göstermekle...

- Pekâlâ, pekâlâ...

Dedi. Ve o andan i'tibâren büyük şeyler düşünmeye, takındığı "Oğuz" adına layık hülyalarla uğraşmaya başladı. Fransızca'yı ana dili olacak biliyordu. Babası ona sarı kaplı ve "*Mavi Bayrak*" adlı bir kitap getirdi. Küçük Oğuz hep onu okuyor, rü'yâları cebenin ordularıyla, Cengiz'in saraylarıyla doluyordu. Derslerini bitirdikten sonra *Mavi Bayrak*'a dalar, sâ'atlerce okurdu. Sabahleyin ilk işi gazeteleri gözden geçirmektir. Trablus'ta alçak İtalyanlara öyle darbe vuruluyor diye...

Bir gün babasına sordu:

- Biz Türk müyüz?

- Şüphesiz, yavrum...

- O hâlde evdeki uşak, aşçı, hizmetçi niye Rum?

Babası düşündü. Oğlunun bu milliyetperverliği hoşuna gitti. Öyle ya, insan Türk olduktan sonra hiç olmazsa kendi yurdunu olsun Türkleştiremez miydi?

- Doğru söylüyorsun, Oğuz.

Dedi ve ertesi gün bir Türk uşak buldurdu. Aşar ile hizmetçi de arıyordu. Zorluk çekmedi. Emine Hanım isminde bir dul bulundu. Güzel yemek yapmasını da biliyordu. Alaturka yemeklere hasret kalmıştı. Hele Oğuz ömründe yememişti. Bu kadın bir

muhaçirdi. Bir de oğlu vardı. Askerdi. Komşu bir zabitin evinde emir neferliği ediyordu. Bir hafta içinde artık Türk'ten başka millet yoktu. Artık Oğuz bol bol Türkçe konuşuyor, babasının getirdiği Türkoloji'ye dâ'ir kitapları iyice anlamadan okur, okuduklarını herkese anlatırdı. Bonmarşe'den bir ta'lim tabancasıyla hep nişan atmaya çalışırdı. İtalya kralının resmini hedef yapmıştı. Her gün bu Türk düşmanının ba'zı başına, bazı göğsüne bir iki atım yerleştiriyordu.

İtalya muharebesi uzadıkça uzuyor, hâlâ Trablus alınamıyordu. Neredeyse bir sene olacaktı. Ajanslar ve gazeteler iyi yazıyordu. Fakat babasını çok me'ÿûs ve mahzun görüyordu. Acaba kederi niçindi? Sordu. Babası başını salladı:

- Oğuzcuğum, dedi, artık son günlerimizi yaşıyoruz. Biz de Acemistan gibi olacağız. Hem bu, çok sürmeyecek...

Primo şaşırdı:

- Nasıl, lakin nasıl? Babacığım, Trablus'ta pek güzel muharebe ediyoruz. Ordularımız hazır.

Babası tekrar bir ah çekti:

Bitmedi

ÖMER SEYFETTİN

Matbaa-İ Hayriyye ve Şürekâsı: **Celâl Sahir**

TÜRK YURDU

“Türk Yurdu”nun Maksudı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def'a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ'ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip** Hanım ile **Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu'allim Mi'mâr Kemalettin, Mu'allim Doktor Akil**

Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler “*Türk Yurdu*”nun dâ°imî muharrirleridir.

“*Türk Yurdu*” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir.

“*Türk Yurdu*” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu’allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapik, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi:

İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû‘ası olan bu nefis ve ucuz mecmû‘a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye’de hiçbir mecmû‘anın nâ’il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur.

Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca‘at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi’dir.

Çocuk Dünyası'nın Küçük Kitapları

1. <i>Sihirli Halı</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
2. <i>Tilki Kardeşin Muhakemesi</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
3. <i>Güliver'in Seyahatnamesi</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
4. <i>Bir Afacanın Hikâyesi</i>	20 para
5. <i>Tilki Kardeşin Başına Gelenler</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
6. <i>Giyumtel</i>	20 para
7. <i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
8. <i>Billur Tepe</i>	(Kalmadı tekrar basılıyor)
9. <i>Güliver (Devler Memleketinde)</i>	40 para
10. <i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
11. <i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
12. <i>Beşir'in Rü yâsı</i>	40 para
13. <i>Ala Geyik</i>	20 para
14. <i>Leylek Padişah</i>	20 para
15. <i>Deli Terzi</i>	40 para

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğuundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

15 Mayıs

Sayı - 6

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celâl Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Destur Ya Cehalet (İçtimâ'î Muhasebe)..... **Aka Gündüz**

Koşma (şi'r)..... **Tarhan**

Çiftçi Loncaları ve Yaptıkları Hizmetler **FAİK**
(Esnaf İçin Terakki Yolları 1)

Halka Nasıl Anlatacağız **A. H.**

Türk Dünyasında **T. S.**

Türk Çocuğu (millî hikâye) **Ömer Seyfettin**

Acaba yazdıklarımız Anlaşıyor Mu! (resim)..... **Karikatür**

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve
Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı Türk Yurdu

Matba'a-i Hayriye ve Şürekası - İstanbul

1330

Bizi Okuyanlara

“Türk Sözü” Türklerin fâ’idesi için çıkarılıyor. Türk milleti mükemmel ve canlı bir lisana sahip oluncaya kadar yükselemeyecektir.

Biz de gazetemizde Türkçe’yi müdâfa’a ediyor. Konuştuğumuz güzel İstanbul Türkçesini edebiyatın hayata geçirmeye çalışıyoruz.

Yazdıklarımızı en çok mektep efendileri okuyorlar. Şimdi onlara teklif ediyoruz, bize Türkçe için, Türk Edebiyatı için ne müşkülli varsa sorsunlar.

Hemen cevap vereceğiz.

Millî Türk sarfına dâ’ir kitaplarda rast gelemeyecekleri ehemmiyetli noktaları da sorabilirler. İlmî kat’î lisanıyla onları tatmin etmeye çalışacağız.

TÜRK SÖZÜ

Kızıl Elma Lokantası

Divan Yolu’nda Aptullah Çavuş’un “Kızıl Elma Lokantası” İstanbul’un en nefis ve mükemmel yemek yapılan bir yeridir.

Fransızca Öğrenmek İsteyenlere

Paris’in Alians Fransız Cem’iyyet-i Tedrîsiyyesi’nden diplomayı hâ’iz ve hayatını Paris’te geçirmiş bir hanım Fransız lisanını (kavâ’id, tahrir ve mükâleme) tadrîs ettiği gibi Fransızca olarak mükâtib-i i’dâdiyye derslerini de ihzâr eder. Ücret tedrisiyyeye mu’ tedildir. Talep edenler, “Türk Yurdu” İdarehanesine mürâca’at etsinler.

Bâb-ı Âlî Caddesi’nde Numara: 77

TÜRK YURDU KİTAPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba’zıları:

Kuruş Para

Yeni Turan (**Halide Edip** Hanım’ın)

600

Harap Ma’bedler (**Halide Edip** Hanım’ın)

10 00

<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeleler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyâsete Mûte'allik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde yirmi nispette ta'ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde yirmi beş nispetinde posta ücreti i'âlâve ederler.

“TÜRK YURDU” MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde 77 numaralı “Türk Yurdu Kitaphanesi” üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 6 Yılığ: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
8 Mayıs 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar İçtimâ'î Musahabe: Destur Ya Cehalet!, Aka Gündüz Şi'r, Tarhan Esnaf İçin terakki Yolları (1): Çiftçi Loncaları ve Yaptıkları Hizmetler, Faik , Halka Nasıl Anlatacağız? A. H. Türk Dünyasında, T. S. Türk Millî Hikâye: Türk Çocuğu Ömer Seyfettin . Acaba Yazdıklarımız Anlaşıyor mu? (Karikatür)		

İçtimâ'î Musahabe:

DESTUR YA CEHALET!

Hayat ve mükeveratın evvelini mahalle kahvesi ve ahirini şam bilenler... Baş ağrısı için peri padişahına yarım okka kırmızı şerbet şekeri ve üfürükçüye bir buçuk meci diye yüzlük altını rüşvet verenler... Valide kırâ'athanesinde "idâre-i devlet" hakkında konferans tertip edenler... Hayırsızlığından dolayı şûrâ-yı devlet mahâkim dâ'iresine düşenler... Ma'âş beş yüz iken sekiz yüz elli ile tekâ'üd olanlar... Perapalas'ta züğürt ecnebilerin hesabına imtiyaz kovalayanlar. Esbâk-ı bendeğânın emektarlarından olup bilahare muhtacın tertibinden aylığı kesilenler... Paris'te dolaşanlar... harpten kaçanlar... Vatan satanlar... Şerî'at isteyen sarhoşlar... Sarhoş olan hacılar... Ağalar... Küçük ağalar... Ortanca ve baş ağalar... Ağa babalar... Da'vetliler, davulcu ve zurnacı ve sâ'ire... Artık istedikleri kadar:

- Bu devlet yaşamaz!
- Bu millet batacak!
- Bu saltanat mahvolacak!
- Bu istikbal izmihlaldir!

Diye dursun ve propaganda edip batanlar, gören göz kılavuz istemez, geçit başına vardık, kuyunun akı karası belli oldu, bu minare dibine de gölge vurmaya başladı, son musibet bin nasihat büyük sefa geldin diyerek kulağından kapı dışarı etti. Ve şöyle yok miskal iman olanlar, beyninin ötesinde berisinde biraz hayat ve harekete malik bulunanlar,

eli olup da kalbinin üstüne koyanlar, tek gözlüğe lüzum görmeden burnunun ilerisini bakıp görenler kanâ‘at getiriyorlar ki:

- Bu devlet yaşayacak.
- Bu millet batmayacak.
- Bu saltanat kurtulacak.

Bu istikbal izz ve ikbalindir. Çünkü din:

“Aç bilgin tevekkeli yan gel sefana bak”

Diyenlerin çocukları, bugün ilahî bir atâ, bir ilahi bir dâd ile:

“Amelimiz, efkârımız ikbal ve vatandır.”

Deyip gidiyorlar. Ve gittikleri yol; sa‘ydan, cehdden, anlayıştan, hüsn eyleyiştan ibarettir.

Ötekilerin eline kalsaydı elbette her şey batar, batar ve muzmahil olurdu. Fakat berikilerin, çocukların eline düştü, gençlik öyle bir şehsüvar oldu ki bastığı üzengilere, tuttuğu dizginlere hâkim... Elbette istikbal iklimini feth ve teshir edecektir.

Gençliğin o işlenmemiş taze cevheri irfanın, za‘if vücudu sehd ve taharrinin elinde bulunuyor.

Mukaddes aşk, mukaddes ateş, mukaddes mefkure tecelli etti, heyecan, hüsn-ı heyecan, bedi‘î heyecan, fikrî, ilmî heyecan tomurcuk vermekte...

İki kuvvet çarpışıyor, bozucu kuvvetle, yapıcı kuvvet... Biri ümitsiz, imansız, kansız, cansız; diğeri genç dinç, ümitle imanla, kuvvet ve i‘timatla dolu - Hak tabî‘î, ikincisininindir.

Evvelkiler ölüme mahkum, ölecekler... ve hortladıkları gün gömüldükleri yerden bir güneş çıkacak...

Benim çok kat‘î i‘timâd ve i‘tikâdım var, o kadar ki bende bir aşk, kıskanç bir aşk olmuştur, bu i‘timâd ve i‘tikâd aleyhine en ufak bir işaretle tahammül edemiyorum.

Biz şimdiye kadar ruhumuza mukaddes hiçbir ateş sokamamıştık. Ve ondandır ki batıp gidiyorduk. Hiçbir şey, hiçbir mukaddes ve hedef için bir mefkûre beslemiyorduk, ondandır ki her şey sönüp gidiyordu. Müspette de böyle, menfide de böyle idi.

İstibdatta zulûm mefkûresi bile yoktu... Bu devleti batırmak isteyenlerde hiç olmazsa batırmak mefkûresi bile yoktu. Onun için her zulûm pâydâr olamıyor, her yıkıcı batıramıyordu. Bunun karşısında yapmak ve yaşamak mefkûresi ise elbette olamayacaktı.

Batıyoruz! diye haykıranlarımız batmamayı, yaşıyoruz diyenlerimiz ölmemeyi bilmiyorlardı ve bilmiyorlardır.

Hâlbuki biz bir mefkûre sahibi olduğumuz zamanlar, ne şan ve sa'âdet, ne hak ve haşmet içinde yüzdük. Bizde mefkûre vardı. Âlâ-yı din ve devlet! diye kükreyen başı miğferli, eli kılıklı, beyni ilim ve irfan dolu nice babalarımız var ki ölümleri asırlara varmamıştır. Onu gayb ettik, kendimizi de gayb ettik. Tezvir ve itaatta bile al sahibi değildik.

Şimdi öyle mi? Hayır. Gerçi bunu idrak edenlerle etmek istemeyenler birer kefeyle konulsa terazi hayli sarsılır. Lakin bir hakikattir. İsterse bin bir kişi takdir etsin, yürüyor, bu hakikat yürüyor. Ve her geçtiği yerde haykırıyor! Destur ya cehalet! Ve yürüyen, gençliktir.

Bunu bilmeli ve i'tiraf etmeli. Mefkûre ile yürüyen, hareketini bilen, bilmeye çalışan bir gençlik var. Ve bunu, şabâbtan ziyade sübyanda aramalıdır; bunu da i'tirâf etmeli. Çünkü bugünkü şebâb da hayliden hayli karışık, dolaşık.

Bir tarih için bir sene, üç sene, elli sene çok değildir, belki hiçtir.

Anadolu'da epeyce gezdim, son aylarda gezdim, daha da gezeceğim. Hepsini gördüm, yakın hasıl ettim. Onun için kuvvetle söylüyorum. Mekteplerimiz az, fakat mazruf pek iyi. Zaten şimdilik çok âlim istemiyoruz. Çünkü yapıştırma ve sahte olur, öylesine âlimler ise baştan başa skandaldır. Mevcut âlimlerimizden neler görüyoruz ki fenalıkları dört eşek yükü kitaplarından daha ağırdır.

Gençlikte kendi hâlinde bir fikir var. Mefkûre sahibidirler. Onların çarpan küçücük kalpleri her vuruşta bu vatanın yaşayacağını ve yaşamak için de kendilerine muhtaç olduğunu pekâlâ biliyorlar. Bahusus kin ile, kurs ile, ah ile, intikamla çalışıyorlar. Mukaddes ateş yalnız çıkarmasın, lakin bir kıvılcım olsun yapmış ya...

Hiç durmasınlar yine bana Niş'ten taahhütname yazsınlar, Paris'ten kafatasını dört böleceğiz!" desinler. "Atina sokaklarında köpeklerle yem edeceğiz" buyursunlar, isterlerse söylesinler, fakat ben eminim ki bu gençlik, mukaddes ateşin parlak ışığında çalışan bu gençlik kudretini göstereceği güne kadar ben yaşayacağım. O gün gelsin, kolay. Kafamı

ben kendim pare pare ederim, çünkü o gün o kader ve kahir gençlik karşısında ne eski kaldığını idrak edeceğim.

Geçen gün bir zarfla bir deste kâğıt aldım bu Anadolu'nun bir mektebinde talebe olan Tahir Efendi namında birisinden geliyordu. Efkâr ve ihtisâsâtını manzum, mensur yazmış, fikrimi soruyor. Ona cevap vereceğim. Fakat okuduğum bu parçalar imanım üzerinde fala bir ışık daha yaktı. Tanımadığım bu genç şakirtte her mukaddes şey için mukaddes bir ateş yanıyor.

Bana bir iki sâ'atlik câvidânî bir hayat yaşattı. Memleket batacak, millet batacak diyen yâvegû paşalar önünde çocuğun ne samimi hislerle memleket ve millet için çırpındığını gördükçe kahpe oğulları ne derse desin demir gibi yaşayacağımıza iman ediyorum vesselâm.

Onun için mecmû'asından bir parçayı buraya aynen göçürüyorum. Kastamonu'nun yetiştirdiği bu mukaddes ateş okuyucularımızın da kalbinde bir hararet yaparsa bahtıyarım.

Heyecan, heyecan, heyecan... İşte muvaffkiyetin sırrı. Heyecansız insan tahtadan maymuna benzer.

“İntikamdan sonra,

“Cihan, kızıl kanlarla, küfrün yığın yığın cesetleriyle kaynaşırken; şarkın pek ve muhteşem semasında dığan hilal, garbın zalim ve mülevves afakına kurtarıcı ve sa'âdet verici ziyalarını dökerek Türk'ün büyük şanını yükseltecek!”

“Hilalin bu şevket ve azametine boyun eğen Garp zalâm-ı kahr ve vahşetten sıyrılarak baştan başa Türk'ün dest-i teshir ve istilasına girecek.

“Artık şe'âmet nisâr ve baykuş sesleri kesilecek. Vahşi nâkus sedaları yerine ulvî ve lahutî ezan sesleri, zafer teraneleri terennüm-sâz olacak.”

“Cihan, gök kubbesi yaratıldığından beri görmediği vahşet ve mezalimden silkinerek Türk'ün rehakâr elinde mes'ûd ve bir devreye erecek.”

“Üzerine kartallar üşüşmüş yığın yığın cesetlerle kaynaşan dağlar, dereler. Dinesinde küme küme zalim na'şları, mel'ûn kafaları saklayan, kan köpüren ırmaklar Türk'ün münbit ve nebatkâr azim ve iradesi ile temizlenecek.”

“Mazlum sesleri, ma‘ süm feryatları artık dınecek. Bütün dünya, bu büyük sa‘ âdetin bahşettiğı sevinç nurlarıyla dolacak.”

“Turan’da altın tahtta oturan hakan al bayrağın gölgesine sığınanlara adli merhamet emredecek.”

“Nasfet ve adalet ziyalarıyla aydınlanan, şenlenen bünye yalnız büyük Türk hakanının elinde dönecek.”

“Ve hakana “İlha” Türklere de “cihan yapan” “denecek!..”

“Bir irfan ocağında yanan ateş o yaralarının gözlerini kamaştırsa yeridir. Ve işte bütün bu gençler, bugün yavaş yavaş, esaslı bir surette toplanarak, tenvir ederek istikbale giden yokun başına toplanıyorlar ve pek yakında hareket işareti verildiğı zaman yükselecek tek ses!

“Destur ya cehalet!”ten başka bir şey olmayacaktır.

AKA GÜNDÜZ

KOŞMA

Çıktı yüz bin Türk’ün taşsız mezarı

“Turan” diye yürüdükçe, önüme

Rast geldiğim derelerin suları

Ağlıyordu artık sönen önüme

Çamlı beller çöl olmuştu, bülbüller

Susmuşlardı. Eski şenlik ne gezer,

Her tarafı kaplamıştı bir keder

Giriyordum en karanlık günüme...

Fakat “umut” doğdu yine karşımdan.

Türktü babam, damarımızda var o kan

“yarın”ımı benzetirim bir zaman

Şan içinde geçen büyük dünüme...

TARHAN

Esnafor İçin Terakki Yolları

“1”

ÇİFTÇİ LONCALARI ve YAPTIKLARI HİZMETLER

Bizde hiç olmazsa bir dükkâncı bir mağaza sahibi olmayı düşünebilir, bir amele direktör sandalyesi tasarlar, fakat bir çiftçi, bütün düşüncesi mi‘de ve ma‘bedi arasında gömülen bir zavallıdır. Onun için emel, gaye, du‘â nihayet ilkbaharın bol yağmurlarıyla yükselen sarı, hareli bir yğındır. Onun gözünün önünde açılan, dünyaya â‘id başka ufuklar yoktur.

Türk ekincisi kendi ihtiyaçları için çalışan yine kendi ta‘biriyle bir renperdir. Bir çiftçi değildir. Damarlarından geçecek yenilik kanı, kendisini başkaları için bir el, bir san‘atkâr² hâline getirse de yine son asırda yaşayabilmek için son asrın silahlarıyla kuşanmak ihtiyacından kurtaramaz. Biz bugün onlardan birini tetkik edeceğiz:

Zamanımızda çiftçiler bütün san‘at şu‘beleri gibi loncalar vücuda getirmişlerdir. Birçok adamlar sendika denilen bu birliklerin ekincilik hayatında oynadıkları veya oynamak istedikleri roller hakkında yanlış fikirler beslerler.

Bunların bir iktisat usulünün işlere uydurulması, ham maddelerin birlikte tadvii, toprağın işlenmesi için lâzım gelen aletlerin birlikte tedariki gibi sade ayrı ayrı sebeplerle teşekkül ettiklerini sanırlar. Hâlbuki son otuz deneyi dolduran esnaf loncaları ta ilk teşekkül sâ‘atlerinden i‘tibâren aynı yolu ta‘kîb etmişler, önlerine çıkan içtimâ‘î zorlukları sessizce izole eylemişlerdir. Bu zehabı tevlit eden şey çiftçi loncalarının, her yer işçilerinin ihtiyacına göre şekil almasıdır. Mesela ba‘zıları çiftçilik aletlerinin birlikte satın alınması için diye teşkil edilmiştir. Bu kısım en çok ve en ehemmiyetlileridir. Azaları bir milyonu geçer. Ba‘zıları mahsulatı birlikte satmak veya ekip biçmek için kurulmuştur. Bunların da ba‘zı hususta büyük faydaları görülüyor; stçlk, yumurtacılık, peynircilik gibi. Ekin kazalarına karşı sigorta şirketleri, üçüncü, çiftçilerin ucuz borç bulabilmeleri için: i‘tibâr şirketleri, dördüncü, bataklıkların kurutulması, suların taşmasına karşı tedbirler gibi hem memlekete hem toprak sahibine hizmet eden şirketler de bunların beşinci nevini teşkil eder. Bunların hepsinde gaye, ta‘kîb edilen iz aynıdır. Sade kullandıkları vasıtalar birbirine

² “Halka Doğru”da intişar eden “Esnafor İçin Terakki Yolları” muhiti değıştirilerek bunun nasıl vücuda getirileceğini göstermiştir.

benzemez. Muntazam matbû'âta maliktirler. Milyonlarca kır halkı bunların âlemini teşkil eder. Kongreler akdederler, büyük sergilere iştirak eder. Ve orada "içtimâ'î iktisat"ı meydana koyan mü'essesât miyânında sayılırlar. Bunlar iptida Fransa'da teşekkül etmiş, Fransa'da tekmiil ettikten sonra dünyanın her tarafına yayılmıştır. Belçika'da, İsviçre'de, İtalya'da, Almanya'da, Danimarka'da, İrlanda'da, Avustralya'da, Srilanka'da teşkil eden loncalar vardır. Zaten dünyanın her birlerinin aczinden bir ittihat kuvveti tevlidine başlamışlardır. İşte bunlar bu son otuz senelik bir intibah tezahürleridir.

Çiftçi Loncaları: Ekinciler, arazi sahipleri, küçük büyük çiftlik erbabı, ekin amelesi, yer mahsulleriyle işinin kavi münasebetleri bulunan bütün san'atkârlar arasında, ekinciliğe â'id iktisadi menfa'atlerini araştırmak ve gözetmek maksadıyla teşekkül etmiş bir cem'iyet diye ta'rif bulunabilir.

Loncayı teşkil edecek san'atların kendilerini seçtiren hassaları: Toprağın işletilmesindeki menfa'atleridir. Bu menfa'at ba'zen işletenden başkasına da rücu edebilir. Tarlasıyla, bağıyla hiç uğraşmayan bir adam mahsulâtının çokluğundan istifade eder. Çünkü kiracısı ücretini vaktiyle te'diye etmeye muktedir olur. Mukaveleyi memnuniyetle yenilerler. Sonra bir araziye meze edilen sa'd ile sahibi arasında ayrı bir münasebet daha vardır: Onun için her sarf edilen sa'y toprağın gübrelenmesi, bataklığı varsa kurutulması sahibini düşündürür, sahibini alakadar eder. Fransa'da bir lonca kadar kolaylıkla, merasime tabi olmaksızın teşkil edilebilen bir cem'iyet yoktur. Hüsn-i niyet sahibi birkaç adam, bir araya toplanırlar.

Çiftçi loncalarının te'mîn ettiği menfa'atleri, bulundukları yer ihtiyaçlarının icap ettirdiği cephelerden gösterir. Münakaşa, ta'dil ve kabul edilen bir nizamnameye taba'en idare hey'eti seçilir. Fransa'da bunların hukuk-i medeniyyelerine malik ve Fransız olmaları şarttır. Nahiye ihbar edildikten sonra artık lazım gelen mu'âmelelerde bitmiş olur. Loncaların ma'nevî bir şahsiyetleri, varlıkları mevcuttur. Adi bir adam gibi borç alır, i'âde eder. Ahvalle temellük eyleyebilir. Sade bu son salahiyet gayrimenkul emval ile bağlanmıştır. Onlar bu hususta ictima edecekleri binalarla maksatlarının te'mîni için zarurî olan san'at dershaneleri, kütüphane gibi teferru'âtından mâ'adâ gayrimenkul bir mala sahip olamazlar. Vasiyet, hibe kabul ederler. Bizde de cem'iyetler kanunu bunlardan fazla bir şey istemez. Hükümler i'tibârıyla hemen hemen aynıdır.

Çiftçi loncaları arazi sahiplerinin iktisadi, ahlakî ve ictimâ'î yaşayış şerâ'itini ıslah edecek mükemmel birer uzviyet birer vasıtaadır.

Neler yapmak istediklerini öğrenmek aynı zamanda bir numune olmak için Fransız loncalarından birinin nizamnamesini gözden geçirmek pek faydalı olur:

Lonca ekinciliğe â'id iktisadi menfa'atlerin tetkik ve müdafa'ası ve aitdeki maksatların te'mîni için teşkil edilmiştir:

1- Kanuni ve sâ'ir bütün ıslahatı arayıp göstermek, ve hükûmet nezdinde müdâfa'a ederek mevki tatbiki vazını talep eylemek, bilhassa arazi üzerine çöken bütün yükleri şimendifer ta'rifelerini rûsumunu, pazar ve çarşılarında yer ücretini araştırmak.

2- Ekiciliğe â'id tedrisatı ve san'ata â'id ma'lûmâtı derslerle olduğu kadar konferanslarla, risaleler dağıtarak, kütüphaneler açarak bütün vasıtalardan istifade ederek neşr ve telkin etmek.

3- Ekin, gübre, makine ve daha mükemmel bir hâle getirilmiş aletlerin tecrübelerini himaye ve teşvik etmek, sermaye fi'âtını azaltmak ve mahsulatı çoğaltmak.

4- Çiftçi i'tibâr cem'iyetleri, ekin ve mübâya'a cem'iyetleri, karşılıklı mu'âvenet sandığını, tekâ'üd sandığı kazalar karşı sigortalar, mahsuller, gübre, hayvan tohum, amele ve makineler için arz ve talep ma'lûmât idareleri gibi iktisadi mü'esseleri vücuda getirmek, idare etmek, teşci eylemek.

5- Mahsullerin satılmasına, gübre, tohum, aletler, hayvanlar ve zirâ'ate faydası olan ma'mûl, ham bütün mevâdın iştirasına vesâdet etmek.

6- Doğruluğu te'min ve hileyi men için lonca a'zâsına a'tâ edilen teslimata onların vücuda getirdikleri şeylere nezaret etmek.

7- Düşüncelerini neşr, ekincilik etrafında dönen bütün fikirleri tetkik ve iktisadî mes'eleleri hal için hükümler ve tecrübeli ustalar ta'yin etmek.

Başka bir nizamname, dördüncü maddesinde loncanın karşılıklı mu'âvenet, müteakabil müşareket fikri aşılacak için te'sis edildiğini söylüyor. Müze-i sosyalin büyük hâlini tezyin eden bir çerçeveye çiftçi loncalarının esas maksatlarını göstermek için

işlenmiş olan şu satırlarda oradaki kitabelerle birlikte ictimâ'î iktisadın dâ'imî bir sayhasını teşkil eder.

“Loncaların en ziyade asırlardan beri vatanın başlıca servetini teşkil eden çiftçilik sınıfını sevdirmeye ve ekini halkını, daha kıymetli bir hâle getirmek için sarf ettikleri sa'y ve daha bereketli bir hale kalp etmek için uğraştıkları toprağa bağlamaya çalışacaktır.”

FAİK

HALKA NASIL ANLATACAĞIZ?

Hapishâne-i umûmî hekimi İbrahim Zati Bey memleketimizi halkımızı kemiren hastalıkları ve onlardan nasıl korunmak lazım geleceğini bildirmek için sıra ile birtakım kitaplar çıkarıp bütün Osmanlı gençlerine dağıtmaya teşebbüs etmiştir.

Bunlardan birincisi olan “Frengi ve Frengiden Korunmak Tedbirleri” kitabını çıkarmış, sultani mektepleriyle i'âdî mekteplerinin son sınıflarına parasız olarak dağıtmıştır. Kitabı biz de gördük; güzel, fakat birçok yabancı kelimelerle, Arapça, Acemce terkiplerle yazılmış olduğundan herkesin anlayacağı gibi bulmadık.

Bizce gençlik yalnız ali mekteplerden çıkanlar değildir. O sınıf gençlik zaten mektepte “hıfz-ı sıhhat” dersi görmüş olduğundan bir derece daha iyi düşünebilir. Bizde asıl bu gibi şeyleri öğretmek lazım gelen bir kısım gençlik vardır ki böyle kitapları onlara da anlatmak için daha açık, daha terkipsiz olarak yazmak ister. Onlar da “halk gençleri”dir.

Kırım'da çıkan “Tercüman” gazetesinde “Kırım Tatarlarının Kırılışı” serlevhasıyla yazılmış bir fıkra gördük. Kırım'ın vilayet merkezi olan “Ak Mescit” şehrinin hıfzıssıhha idaresi son üç sene zarfında topladığı hesaba göre Ak Mescit gibi temiz ve muntazam bir şehirde Tatarlar arasındaki ölüm başka milletlerden iki def'a ziyade ve doğuş ise pek çok eksik olduğu anlaşılmıştır. Bu ma'lûmâtta hastalıkların başlıcası avâm-ı halkta bulunduğu ve binâ'enaleyh Kırım Müslümanlarına edilecek yardımlar arasında en mühimlerinden biri de açık Tatarca küçük (hıfz-ı sıhhat kitapları) yazarak dağıtılmak olduğu meydana çıkmıştır.

Bundan da anlaşılıyor ki her memlekette olduğu gibi bizde de bu hastalıklara tutulanlar ve o hastalıklardan korunmak yokunu bilmeyenler okumak bilmeyenlerimizle az okuyanlarımızdır.

Doktor İbrahim Zatî Beyi bu teşebbüsten dolayı alkışlıyor ve müdâfa‘a-i milliye cem‘iyyeti tarafından sokaklara yapıştırılan “verem” ve “sinek belası” levhalarından örnek olarak bundan sonra çıkaracakları kitapları daha anlaşılacak bir surette yazmalarını görmekle sevineceğimizi ümit ederiz.

A. H.

TÜRK DÜNYASINDA

Rusya’da Mahkeme-i Şer‘iyyeler: Rusya meclis-i meb‘ûsânındaki Müslüman Meb‘ûslar fırkası Re‘îsi Tefkilüf Efendi Müslüman mahkemelerinin ıslahı hakkında Petersburg’ta Müslümanlardan mürekkep bir istişare meclisi açmak için hükûmete mürâca‘at etmiştir. Müslüman meb‘ûslarının bu mürâca‘atı bu şartlarla kabul edilmiştir.

- 1- Mecliste, Müslüman meb‘ûslardan başka ancak otuz beş kişi bulunacak;
- 2- Meclis, Müslüman işlerine bakılmak üzere hükûmet tarafından teşkil edilen meclis nihayet bulduktan sonra açılacak;
- 3- Mecliste mezâhib müdüriyetinden bir me‘mûr bulunacak;
- 4- Mecliste toplanan zatların isimleri hükûmetçe ma‘lûm olmak için bir listesi hükûmete verilecek.

Şimal gazetelerinden okunduğuna göre Müslüman Meb‘ûsları Fırkası meclisi haziran nihayetinde açmaya karar vermişlerdir.

T. S.

Millî Hikâye

Primo

TÜRK ÇOCUĞU

2

Nasıl Öldü?

Başı beşinci sayıda.

- Dinle beni yavrum, diye başladı, sana Türkiye’yi ve Garp Türklerinin hâlini anlatayım. Bizim hükûmetimizi te’sis eden Ertuğrul ve Osman oğulları, Turan’dan, Horasan’dan, Altın Dağı’ndan kalkarak Anadolu’ya gitmişler, Anadolu’da ne kadar Türk

varsa, Selçukî ve başkaları... Hepsini kılıç kuvvetiyle birleştirmişler. Sonra Avrupa'ya geçmişler. Orada Rum, Arnavut, Bulgar, Sırp gibi milletleri esir etmişler. Memleketlerini almışlar. Daha sonra çok kuvvetlenince Suriye ve Arabistan'ı alarak oralarda intizamsızlık felaketlerine nihayet vermişler. Fakat aldıkları yerlerin ahalisini Türkleştirmediklerinden bu büyüklük onların za'îf düşmelerine sebep olmuş. Hani bir bardak limonatanın içine fazla su koyup çoğalttıkça nasıl şekerinin kuvveti azalırsa ve tadı kaçarsa öyle... Eskiden bu milletleri ayrı ayrı, oldukça iyi idare etmişler. Sonra Tanzimat işi bozmuş. Ah bu Tanzimat... Bu işte asıl felaketimizin başlangıcıdır.

Primo:

- Acayip, bu Tanzimat ne?

Diye sordu. Babası daha mufassal anlatmaya başladı:

- Türklüğümüzü bütün unuttuğumuz tarih... Bu Tanzimat, Avrupavari kanunların bizim memleketimize tatbika başlanmasıdır. Bu yabancı ve muzırı kanunlar eski esirlerimiz olan reayaların çok işine yaramış. Çünkü bu kanunlar Avrupa medeniyetinin, ya'nî Hristiyanlık ruhundan hayatlarına biçilmiş kaftan gibi uyuyor, onları terakki ettiriyordu. Biz Türklere gelince dinimiz Müslümanlık olduğundan Hristiyanlıktan çıkan bir mü'essese mümkün değil bize gelmiyor, aksi te'sîrler husula getiriyordu. Seneler geçti. Esirlerimiz fikirce, ruhça, medeniyetçe bizi fersah fersah geride bıraktı. Bizim büyüklerimiz hâlâ gafil ve budalaca "müsavat" i'ân ediyorlardı. Esirlerimizin elinde yeni ve mükemmel bir silah vardı. Bizde kırık bir ok... Memleketimizde bütün zenginlik az zaman içinde esirlerimizin, ya'nî o eski ve barışmaz düşmanlarımızın eline geçti. Biz âdeta bir bekçi bir uşak gibi kaldık. Askerlik ve me'mûrluktan başka menbamız yoktu. Ve sırf düvelî ve siyasî bir ta'bîrden başka bir şey olmayan "Osmanlı" namı altında bütün düşmanlarımızı kardeş sayıyor, en büyük Türkleri, mesela Cengiz ve Hülagü gibi en mümtaz harp dâhilerini çocuklarımıza, en fena adamlar olarak gösteriyorduk. Ne yeni ve Müslümanlığa muhalif olmayan bir Türk medeniyeti ibdâ edebiliyor, ne de Avrupa'dan gelen Hristiyan medeniyetini kabul edebiliyorduk. Felâket gecikmedi, Rumlar donanmamızı Navarin'de dindaşları olan Avrupalılara yaktırdıktan sonra istiklallerini i'ân ettiler. Romanya, Sırp, Karadağ, Bulgaristan da rahat durmuyorlardı. Ayaklandılar. Asırlarca karış karış kan dökerek aldığımız yerleri bir hamlede kapıştılar. Nihayet elimizde bugünkü Rumeli ile Anadolu kaldı. Rumeli gitmek üzereydi. Şarkın uyanılmaz

uykusundan genç Türkler uyanmışlardı. Meşrutiyeti i'ân ettiler. İşte dört senedir hükûmeti, Osmanlı hâkimiyeti tutuyordular.

ÖMER SEYFETTİN

Matba'a-i Hayriyye ve Şükerâsı: **Celâl Sahir**

Türk Derneği Tarafından Ayda Bir Neşredilen

BİLGİ MECMÛ'ASI

Memleketimizde okunması tavsiye edilecek yegâne ilmî risaledir. İlme â'id tettebbu ve tetkikleriyle şimdiye kadar intişar eden nüshaları birer hazine sayılabilir. Biz okuyucularımıza bu hususta bir fikir verebilmek için çıkan beş sayısının muhteviyatını aşağıya derç ediyoruz:

Birinci Sayı-Sahife 96:	Türk Edebiyatı Tarihinde Usul: İslamiyet'ten Evvel Araplar: Dudak, Dil, Haçere-i Felcin Hâdd-i Şekli: Osmanlı Saltanatı Mü'essesâtı Tarihine Dâir Bir Tecrübe:	Köprülüzade Fuat Ahmet Ağayef Doktor Rıfat Akcuroğlu Yusuf
İkinci Sayı-Sahife 100:	Saltanatın Tarihî Safhaları ve Klasik Mektebe Göre Hâli hazırı: Osmanlı Saltanatı Mü'essesâtı Tarihine Dâir Bir Tecrübe: Ve Mu'akkibleri: Kalp Hastalıklarına Dâir Bazı Mülâhazalar: İslamiyet İnhitatının Ba'zı Sebepleri: Bizde Tarih ve Müverrihler:	Mustafa Şeref Akcuroğlu Yusuf Mehmet İzzet Doktor Rıfat Cahit Köprülüzade Fuat
Üçüncü Sayı-Sahife 242:	El İşleri-Resimli: Türkiye'nin Esâret-i Mâliyesi: Şiller-Resimli: Hukuka Bir Nazar: Tifo: Almanya'da Mute'ellimlerin Yaşayışı: Maliye, Ticaret Zirâ'at Bankası İstikraz-Galata Borsası Neşriyatı:	Mu'allim İsmail Hakkı Parvus Cevdet Seyit Haşim Doktor Rıfat M. Kuhen Parvus
Dördüncü Sayı-Sahife 96:	El İşlerinin Terbiye Nokta-i Nazarlarından Tetkiki-Resimli Arap Edebiyatı-Yedi Mu'allaka Şâ'irleri: Paris Darülfünununa-Sarbo-Resimli: Almanlarda İctimâ'î Hayat-Askeri Yaşayış: Meyhan'ın Riyâzı:	Mu'allim İsmail Hakkı Şerafettin Lütfi M. Kuhen Salim Parvus
Beşinci Sayı-Sahife 102:	Türkiye İçin Malî Esaretten Kurtuluş Yolları Paris Darülfünunu-Sorbon-Resimli Şiller'in Eş'ârından Numuneler: Eski Romalıların Yaşayışı ve Eğlenceleri: Batın Cürüh-ı Nâfizesi Hakkında Ba'zı Mütâlâ'alar: Memâlik-i Osmâniyye'de Âsâr-ı Atika ve Nefise-i İslâmiyye Hırsızlığı:	Lütfi Aptullah Cevdet Müfit Ratip Doktor Direyfos Mukbil Kemal

Altıncı sayısı da birkaç güne kadar resimli ve pek mükemmel intişar edecek ve son sayının kalandaki ilaveye nazaren bunda Rıza Tevfik Bey'in felsefî uzun bir makalesiyle Türk Bilgi Derneği umumi ictimâ'î ve şubelerin mesâ'isi münderic bulunacaktır.

Bilgi Mecmû'ası'nın âdeta birer büyük kitap olan her nüshası yapılan bütün fedakârlıklara rağmen (5) kuruş, senelik iştirak bedeli 54 kuruştur.

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksudı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def'a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ'ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip** Hanım ile **Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu'allim Mi'mâr Kemalettin, Mu'allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “*Türk Yurdu*”nun dâ'imî muharrirleridir.

“*Türk Yurdu*” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “*Türk Yurdu*” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi'âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu'allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu'nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye'de 60 para, Rusya ve İran'da 20 kapik, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi:

İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

22 Mayıs

Sayı - 7

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celâl Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Türkçe'ye Kimler Osmanlıca Der?.....**Ömer Seyfettin**

Hayber Kal'elerinin, Battal Gazilerin
Terbiye Hizmetleri (Terbiye İşleri)**Kazım Nami**

Koşma (şi'r).....**Tarhan**

Çiftçi Loncaları ve Yaptıkları Hizmetler
(Esnaf Terakki Yolları 2).....**Faik**

Rakı Votka Haram Mı? (Türk Gazetelerinden)**Tercüman**

Türk Çocuğu (millî hikâye)**Ömer Seyfettin**

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve

Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı Türk Yurdu

Matba'a-i Hayriye ve Şürekası - İstanbul

1330

Bizi Okuyanlara

“Türk Sözü” Türklerin fâ’idesi için çıkarılıyor. Türk milleti mükemmel ve canlı bir lisana sahip oluncaya kadar yükselemeyecektir.

Biz de gazetemizde Türkçe’yi müdâfa’a ediyor. Konuştuğumuz güzel İstanbul Türkçesini edebiyatın hayata geçirmeye çalışıyoruz.

Yazdıklarımızı en çok mektep efendileri okuyorlar. Şimdi onlara teklif ediyoruz, bize Türkçe için, Türk Edebiyatı için ne müşkülli varsa sorsunlar.

Hemen cevap vereceğiz.

Millî Türk sarfına dâ’ir kitaplarda rast gelemeyecekleri ehemmiyetli noktaları da sorabilirler. İlmin kat’î lisanıyla onları tatmin etmeye çalışacağız.

TÜRK SÖZÜ

Fransızca Öğrenmek İsteyenlere

Paris’in Alians Fransız Cem’iyyet-i Tedrîsiyyesi’nden diplomayı hâ’iz ve hayatını Paris’te geçirmiş bir hanım Fransız lisanını (kavâ’id, tahrir ve mükâleme) tadrîs ettiği gibi Fransızca olarak mükâtib-i i’âdiyye derslerini de ihzâr eder. Ücret tedrisiyyeye mu’tedildir. Talep edenler, “Türk Yurdu” İdarehanesine mürâca’at etsinler.

Altay Fotoğrafhanesi

Her boyda ve her renkte türlü resimler çıkarılır. Son usul ayineli fotoğraf makinesiyle resim çıkarılırken makinenin önünde ayinede kendinize yakıştıracağınız en güzel duruşları seçebilirsiniz. Fotoğraf meraklıları, resim çıkarmak isteyenler mutlaka bu Türk fotoğrafhanesine gitmelidirler.

Bâb-ı Âlî Caddesi’nde Numara: 77

TÜRK YURDU KİTAPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba' zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım'ın)	600
<i>Harap Ma'bedler</i> (Halide Edip Hanım'ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeleler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyâsete Müte'alik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde 20 nispette ta' ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde yirmi beş nispette posta ücreti i' lâve ederler.

“TÜRK YURDU” MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde 77 numaralı “Türk Yurdu Kitaphanesi” üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 7 Yılığ: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
22 Mayıs 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Türkçe'ye Kimler Osmanlıca Der?, Ömer Seyfettin Hayber Kal'elerinin, Battal Gazilerin Terbiyevi Hizmetleri (Terbiye İşleri), Kazım Nami Şi'r (Koşma), Tarhan Esnaf İçin terakki Yolları (2): Çiftçi Loncaları, Faik , Rakı Votka Haram Mı? (Türk Gazetelerinden), (Tarhan). Millî Hikâye: Türk Çocuğu Ömer Seyfettin .		

TÜRKÇE'YE KİMLER? "OSMANLICA" DER?

Kabilelerin birleşmesinden iller, illerin birleşmesinden milletler çıkar. Lisânı bir olan halka "millet" denir. Milletler hep lisânla ayrılır.

Türkler Turan'da oturan bir millettir. Ve lisânları asıl ve esas i' tibariyle birdir.

Fakat her milletin olduğu gibi Türklerin lisânı da muhtelif lehçelere ayrılmıştır. Buhara'nın, Semerkant'ın, Oranburg'un, Kırım'ın, Kastamonu'nun, Atina'nın, Kerkük'ün şiveleri başka başkadır.

Fransa'da bile lehçeler ayrı ayrıdır ve bir lehçenin hududu asla yüz kilometrelik bir sahayı geçmez. Lâkin orada lehçelere ayrı ayrı isimler verilmez ve hepsine birden "Fransızca" derler.

Evvelki nüshamızda bir makalesinden ba'zı parçalar aldığımız Arnavut Sami Bey merhuma gelinceye kadar Türklerden "lisâniyyât" ilmiyle uğraşan olmuştur.

Eski âlimlerimiz "şe'niyyet realite" hiç ehemmiyet vermez ve "mefhum" usulüne i'tikâd ederlerdi. Hatta en son gelenleri bile Türklerin büyük bir millet olduğunu, ve konuştukları lisâniyyat Türkçe olduğunu bilmiyorlar, şu'ûrsuz bir ısrar ile:

- Üç lisândan mürekkep lisân-ı azbü'l beyân-ı Osmân-i diyorlardı. Ziya Paşa, Kemal Bey, Mu'allim Naci, Hamit ve Ekrem Beyler şe'niyyete gözlerini kaçırmıyorlar, lisân bir milletin değil, bir devletin mü'essesesidir sanıyorlardı.

Biz bugün gözlerimizi kapayarak onlar gibi "devlet"le "millet"i birbirine karıştırabilmek iktidarını câ'iz miyiz?

Osmânlılık bir devlettir.

Türklük bir millettir.

Osmanlı Devleti'ni teşkil eden İslâm ümittir. Türk ve Arap, bu iki büyük millet ümidin Osmânlılık içindeki renkleridir. Türk'ün lisânı Türkçe, Arap'ın lisânı Arapçadır. Osmanlı Devleti'nin ülkesinde Arap yurdunda oturan Arapların lisânı nasıl Osmânlıca değil Arapça ise, Türk yurdunda, Anadolu'da oturan Türklerin de lisânı Osmânlıca değil Türkçedir.

“Osmânlı” namı altında bir millet yoktur. Hâlbuki lisân mutlaka bir milletin olur. Yalnız bir Osmânlı Devleti vardır.

Lisânlar ülkelere değil milletlere nispet olunur. Şimalî Amerika'da konuşulan lisana “Amerikaca” denilmez “İngilizce” denir.

“Osmânlı” diye bir millet kabul olunmayınca “Osmânlıca” diye bir lisân da kabul olunamaz.

Şe'niyyetin, ilmin bu vuzuhuna rağmen:

- Bu lisân Osmânlıcadır...

Demekte inat edenler kimlerdir?

Devlet ve milletin ayrı ayrı şeyler olduğuna akıl erdiremeyenler, eski ve kurûn ve medrese ulûmunda hakikat arayanlar, fenne efsane nazarıyla bakanlar ve bir de Türk milletinin ictimâ'î ve terbiyevî vahdetini çekemeyenlerdir. Evvelkiler cahil, fakat sonuncular âlimdirler. Ne yaptıklarını bilirler. Maksatları Türk milletini inkâr etmektir. Bunun için evvela lisânı inkâr ederler ve Türk dilini: “Osmanlıca, Çağatayca, Azerbaycanca, Karabağca, Tatarca” gibi parçalara ayırırlar. Hâlbuki bunlar ayrı bir lisân değil, birer lehçedir. Be hepsi Türkçedir. Hele Rus âlimeleri rahatça yutmak için Tatarları lisânca Türklükten ayırmaya son derece çalışırlar.

Milletin lisânla kâ'im olduğunu bilen milliyetperver gençler Türk milletini dağıtmak ve birleştirmemek için yapılan bu yanlış ve fena muhalif taksimi kabul etmezler. “Lisâniyyât” ilmince “Türkçe” bir lisândır. Yalnız muhtelif lehçeleri vardır. Ve İstanbul Türkçesi bütün Türklerin edebî lisânıdır.

Konuşulan saf, sade, güzel ve kuvvetli İstanbul Türkçesiyle doğacak olan millî bir Türk Edebiyatı, millî bir hars millî kültür dağınık ve perişan kalan büyük bir milletin

ictimâ'î birliğini te'min edecek, seksen milyon kardeşimizi mu'âsırlaştıracaktır. Fakat bu kadar mukaddes ve büyük gayeye ancak canlı ve tabî'î bir lisânla gidilebilir. O da, dâ'imâ tekrar ediyoruz, o kadar sevdiğimiz, konuşurken mahzûz olduğumuz lâtif ve ahenkli İstanbul Türkçesidir.

ÖMER SEYFETTİN

Terbiye İşleri

HAYBER KAL'ELERİNİN, BATTAL GAZİLERİN TERBİYEVÎ HİZMETLERİ

Okuyucularımızdan kimi “Şaka mı ediyorsunuz?” diye kahkahalar salıverecek, kimi “Adam, bu Türkçüler bakalım daha neler yumurtlayacak! diye alaya edecek, kimi de “Vay başımın kara yazısı, yirminci asırda Hayber Kal'elerinden, Battal Gazilerden terbiyevî hizmetler uman yazıcılarımız da var!” diye dövünecek. Zararı yok, ben bunların hepsine katlanacağım; düşündüğüm şeyleri açık açık yazacağım, “Hayber Kal'eleri”ne “Kan Kal'eleri”ne”, “Battal Gaziler”e ihtiyacımız olduğunu anlatmaya çalışacağım; ve nihayet büyük bir cesaretle ortaya iştirilmedik bir iddi'â fırlatacağım. Okuyucularım içinde Acem düzmesi diye “cavalacusta” şeylerden saydıkları “Hayber Kal'esi”ni, “Battal Gazi”yi çocuklarında seve seve okumamış kaç kişi vardır, acaba? Yeni nesli bilmiyorum, ama, bizim nesil içinde bu, kötü bir sarı kâğıt üzerinde taş basmasıyla basılmış kitapları okumamış olanlar pek, pek az olsa gerektir.

Ben, şimdi, kendi çocukluğumu hatırladım; henüz rüştiyenin ilk senelerinde ancak okur yazar bir şakirt iken, “Hayber Kal'esi”ni okumuş, pek ziyade hoşlanmışım; belki de birkaç gece rü'yâlarımda hep “Hazreti Ali”yi, eğer Cibril tutmasaydı, dünyayı boynuzunda taşıyan öküzü kesecek olan Zülfikar'ını gördüm, Hazreti Ali gözümde ne kadar büyümüştü. Kah romanlıklarını hatırıma getirdikçe yüreğim içinde bir şeylerin kabarıp taşıdığını duyuyordum.

Kitabın kenarında “Muhammet Hanefî” hikâyesi yazılıydı. Onu da ne kadar severek okumuştur. “Tam babasının oğlu” diyordum. Bende de din uğruna böyle kahramanlıklar hevesi uyandırıyor. Fakat aklım pek güzel eriyordu ki ben ne Aliyim, ne Muhammet Hanefî” benim elimde Zülfikarım yoktu. Bir vuruşta yedi kat yerleri kesemezdin.

Sonra “Battal Gazi”yi okudum. Şimdi “Hayber Kal‘esi”, “Kan Kal‘esi” vak‘alarını sönmeye başlamış bir kandil ışığı gibi belli belirsiz hatırlıyorum; fakat “Battal Gazi”nin yalnız ismi hatırımda kalmış; hikâyesini hemen tamamıyla unutmuşum. Bunun sebebi evvelkilerini iki üç def‘a okumuş olmaklığımdır, belki sonradan “Battal Gazi”yi çok aradım, fakat bulunduğumu yerlerde onu bulmak mümkün olmadı.

Aradan seneler geçti; ne romanlar, ne hikâyeler okudum. Kısaviye Dumantepe”den tercüme edilmiş bütün romanları uzun uzun gözden geçirdim. Fransızca öğrendikten sonra Zolaları, Maupassantları, Flaubertleri, Paul Porjeleri, Marsel Prevuları, daha bilmem kimleri hep okudum; fakat i‘tiraf ederim, hiçbirisinden o ilk efsanelerin zevkini alamadım.

Şimdi o hikâyeleri tekrar okumak bana bir züll gibi gelmese, acaba yine eski zevkle okuyabilecek miyim? Kim bilir? Bir kere denemek ister. Yüreğimde “Okursam belki beğenmem de sonra bu hayali ve eski zevki de kaçırırım” korkusu titriyor. Bakınız çocukluktaki muhayyile ne kadar hisli, hafızam ne kadar kuvvetliymiş. Hikâyelerin en güzel yerleri nasıl zihnime yer etmiş.

Şüphesiz bu vak‘alar tamamıyla efsanevî idi, hem de içlerinde öyle inanılmayacak mübalağalar vardı ki bizim çocuk akıllarımız onlara seve seve inanırdı. Bir büyükçe adam karşınıza çıkıp da bunların olmayacak yalanlar olduğunu söyleseydi, bizi en hisli yerimizden yaralardı. Kim bilir belki de:

- Ah! Derdik, bu adam şeytana uymuş, imanı bozulmuş. Koca bir Hazreti Ali’nin elindeki Zülfıkarla, altındaki Döldül ile cihanları titretmesi, öküz ve balığı parçalaması içten bile değildi. Allah emrettikten sonra neler olmaz.

Evet, çok doğru, benim nazarımda Hazreti Alinin insanlarda bulunması kâbil olmayan bir kuvvete, büyük bir ma‘neviyyete sahip olduğundan şüphe yoktu. Ve bu kuvvet ve ma‘neviyyeti onun peygamberimize damat ve amcasının oğlu olmasında bulduğum kadar İslâmlığın da, imanın da buluyordum.

Anamın yardımıyla çocukluğumda böyle efsanevî birkaç kitap okudum bütün bunlar bende gayet duygulu bir asabiyet uyandırıyor. Câmî’lerde güzel sesli hafızlar dinlerken ağlardım, kendim Kur’ân okurken ağlardım. Mevlütlerde büsbütün coşardım. Namazı kılarken yüreğim kabarır, kabarır, kendimi dünyanın üstünde daha ruhanî bir âleme yükselmiş bulurdum. Şimdi düşünüyorum da o vakit ne kadar tatlı, bununla beraber

ne kadar sklp atılmaz, en ufak Şüphe lekelerinden arı bir iman sahibi olduğumu anlıyorum.

Ben mektepte ders olarak yalnız bir sene ilmihâl okuyabilmiŐtim; fakat pek basmakalıp ezberlettikleri için az zamanda unuttum. Neden sonra, yirmi yirmi beş yaşlarında koca bir delikanlı iken ilmihâlimi öğrenmek merakına düŐtüm.

Zaman kalbime ne Őüpheler koydu, ne kadar sarsıntılara uğradım. Fakat vicdanımın derin, en derin bir köşesinde uyuklar gibi duran bir ışık o sarsıntılarda Şöyle bir parlıyor, sanki “Ben buradayım, henüz snmedim.” diyordu. Ve ışık snmedi. İrfanca sermayem arttıkça Şu‘lesi de arttı, büyüdü. Yalancı ve mrâ’î bir gösteriŐle onu sönmüş görmek istemedim.

Şimdi kendi kendime soruyorum; nasıl bir kuvvet o imanı benim kalbime mıhlamıŐtı? Ben birçok faziletlerimi -eğer varsa- imandaki kuvvete medyunum. Bende bu imanı uyandıran amiller arasında “Hayber Kal‘eler”ni, “Battal Gazi”leri hoŐnut bir tebessümle karŐılıyorum. İlk iyiyi kötüyü anlamaya baŐladığımı zamanda okuduğum bu hikâyeler, o garip Şivesi, o pis basmasıyla beraber benim ne kadar hoŐuma gitmişti; ya ben onları temiz beyaz kâğıtlar üzerine güzel harflerle basılmış yaldızlı bir cilt hâlinde okumuş olsaydım; o vakit onlar benim iin bir mücevherden daha değerli olacaktı; çekmecenin bir yerini tutacak, belki Şimdiye kadar saklanıp kalacaktı.

Bugün siz çocuklarınıza bunları okutmuyor, okutmak istemiyorsanız; onlar pek saçma sapan buluyorsunuz. Yavrunuzun böyle inanılmayacak bir takım Acem düzmesi yalanlar öğrenmesine bir türlü razı olmuyorsunuz. Hakkınız var mı? O efsanelerin zararı nedir? İleride bydđđ, muhakemesi kuvvetlendiği vakit, o bunların efsane olduğunu anlamaz mı? Varsın o vakte kadar ba‘zı efsanelere inanıversin. ocuk masaldan, efsaneden hazzeder; bunlar sayesinde onda terbiyevî bir te’sîr husula getirmeye çalıŐın.

Masalların, efsanelerin ahlâkî ve millî terbiyeye pek büyük fâ’ideleri olduğunu terbiye ilmiyle uđraŐanlar söylüyorlar. Bu zatlar elbette bunu ulu orta iddi‘â etmiyorlar; uzun zamandan beri bunu denemiŐler, te’sirlerini aramıŐlar da bu neticeye varmıŐlar. Eğer biz kendi kendimizi iyice yoklarsak, tatlı tatlı dinlediğimiz birçok hikâyelerden ba‘zılarının ahlâkımıza te’sîr ettiğini anlamakta gecikmeyiz; ve bu keŐiften âdeta memnun oluruz.

Halka iyice bir bakınız, onun büyük cehliyle beraber imanında ne keskin bir ateş vardır. O sizin gibi ilmihâller, fıkıhlar, bilmem neler okumuyor; fakat sizden çok, pek çok

ziyade imanlıdır. Siz harp zamanında endişeler içinde yaşarken o, önünü ardın düşünmeden kendini ateş atıyor. Geçen Balkan Harbî'nde elindeki tüfeği kullanmasını bile bilmeyen ne kadar Mehmetçik mahzâ şahadet kaygısıyla düşmana hücum etti. Ama “ne oldu?” diyeceksiniz. Bence öyle bir şey tahakkuk etti ki bu halkın ma‘nen ölmemiş, yine eski şevketiyle yaşamak için az zamanda kâfi kuvvet kazanacak kadar zinde bulunmuş olduğudur. Bunu siz az bir şey mi görüyorsunuz? Hâlbuki ben onu milletin hayatına en büyük şahit görüyorum.

İşte halkta bu kavî imanı, pek ibtidâ'î bir dinî terbiye tutuyor. O efsaneler halk arasında ne kadar münteşirdir. Okuma yazma bilmeyenler içinde bile onları imamlardan dinleyip hıfz etmişler vardır. Nefercikler içinde peygamberimiz efendimizin bile ismini bilmeyenler var ki din uğruna şehit olmayı en büyük bir nâliyyet bilir.

Mesêleyi dallandırıp budaklandırmaksızın iddi‘â ediyorum ki “Hayber Kal‘eleri”, “Battal Gaziler” bizim dinî terbiyemizde büyük ve mü‘esser amildirler. Öyle ise bunları daha iyi ve daha müte‘ahhir bir kalıba sokalım.

KAZIM NAMI

KOŞMA

Umut güneşe doğru giderken

Bir karanlık bastı, yoktu yoldaşım.

Hiç korkmadım, fakat, “Belki pek erken

Çıktık yola, dedim, ey garip başım...”

“Durmaya, durmak zamanı değil.

Durmak, korku verir. Bunu iyi bil!”

Yürüyeceğim ben. Ey düşman! Eğil...

Uykuda geçmesin gençliğim. Başım...

Aklımda yuduma yayılan vurgun,

Miskinlikten geldi o kanlı bozgun.

Dilerim Tanrı'dan, düşersem yorgun

Olsun duracağım yer mezar taşım...

TARHAN

Esnaflık İçin Terakki Yolları:

2

ÇİFTÇİ LONCALARI

Bundan otuz sene evvel Fransa'da çiftçi loncaları yeni filizler peydasına çalışırken dahiliye nazırı bulun "Valduk Russo" valilere bir ta'ammüm göndermiş, o sırada çıkan loncalar kanunu hakkında hükûmetin düşüncelerini anlatmıştı. Diyordu ki:

"Hükûmetin en büyük emeli sa'y erbabı arasında birleşmek fikrinin, iştirak kanâ'atının doğmaması ve yayılmasıdır. Vâzı kanun da aralarındaki münasebetlere nazaran teşekkül edecek san'at loncalarının bile cem'iyetin intizamını tehdit edecek bir harp değil, maddî, ma'nevî bir terakki vasıtası olduğunu anladı. Pek fâ'ideli olan sa'ylarını en te'sirli bir kudret derecesine yükseltmek için onlara birer ma'nevî şahsiyet verdi. Binâ'enaleyh bundan sonra onlar bir taraftan bu yeni sıfatları diğer taraftan hiç bağlanmak istenmeyen serbest mesâileri sayesinde istikbalden emin uğraşacaklar, kuvvetlerini ve aletlerini birleştirecek başka memleketlerde kıymetli neticeler tevhit eden: teka'üd, mu'âvenet, karşılıklı i'tibâr sandıkları, derler, kütüphaneler, istihlâk cem'iyetleri, ma'lûmât ve boş kalan ameleler için yerleştirme, hesap, ücretler hakkında tetkikler yapmak için ücûrât dâ'ireleri... ilh gibi fâ'ideli mü'esseseleri vücuda getirmeye muvaffak olacaklardır..."

Filhakika bu kanun çalışmak ve ilerlemek isteyenlerin önüne açılan çakıl ve dikenlerle dolu yolu daha emin daha ümitli bir hâle getiriyor, en ziyade ihmal edilmiş mütevâzı ve kanâ'atkâr bir halkın yarınki hayatından taşan bir ışık hüsnü veriyordu. "Valdek Russo" bu yeni sa'yların da en çok işlerine yarayacak bir yeni vasıf daha kazandırdı. Çiftçi loncalarını umumun menfâ'atine hizmet eden mü'esseseler miyânına ithal ettirdi buna pek ziyade lâyıktılar. Çünkü onlar başkaları gibi ne yaratılışın vücuda getirdiği noksanları ne ticaretin biriktirdiği esasları ihlâl etmek istiyorlardı. Onlar

cem' iyyetin bütün inkılâplarına yabancı kalmış, her zaman unutulmuş, hakir görülmüş bir kitleyi uyandırmak onların belki ta ilk çiftçiye kadar dayanan görenekleri yerine ihtiyaç ve zamanın kap ettirdiği esasları vâz etmek arzu ediyorlardı.

Çiftçilerin seviyesi bu temayülden istifade etmek için pek az idi. Fakat ahvalın loncalara tahmil ettiği ba'zı şeyler şöhret ve muvaffakiyetlerine hayret verecek kadar yaradı. Bunlardan en mühimi: Toprağı kuvvetlendirecek şeylerin müştereken satın alınması idi. O zaman bir çiftçi için bunun kadar zahmetli ve aldanişlı bir şey yoktu. Ekseriya kimyevî gübre diye kendisine terkibi bozuk şeyler satıyorlar, hem paradan hem seneden ölüyordu. Lonca bir kimyahane açtı. Alınacak şeyleri iptida orada tahlil ettiriyor, sonra köylüler namına toptan satın alıyordu. İyi gübre bulamadığı zaman bizzat kendisi istihsal etti. Bu suretle köylüler hem ucuz hem emin gübreler ve sâ'ir toprağı kuvvetlendirecek şeyler bulabiliyorlardı. Loncanın hiçbir menfa'atsiz, garazsız kendi iyilikleri için sarf ettiği emekler, iptida onların i'timâdını, kalplerini kazandırdı. Sonra çiftçilerde birleşmenin fâ'idelerine â'id bir iman yarattı.

Neticede lonca çiftçileri ıslahat tasavvuruna göre umumî bir intizam te'sis edebilecek, bunun için her teşebbüsü memnuniyetle kabule hazır hâle getirmişti. Onları hususî menfa'atlarıyla umuma bağladı.

Bu suretle ilk teşekkül eden lonca bir te'âvün şirketi şeklini aldı; müştereken gübre satın almak bunun o zamanki tatbikat sahasını teşkil ediyordu. Bunda görülen fâ'ideler, halkın zihninde tevlit ettiği tecevcüh bu te'âvünü çiftçiliğin başka sahalarına da nakletti. Fakat loncaların asıl maksadı kır halkının yaşayışlarını ıslah edip yükseltecek ihtiyat, şirket, tedris... ilh işlerinin tanzim ve te'sisi idi. Tabî'atiyle programlarını genişletmeye, fi'îlî vasıtalarını ikmal ve çiftçi hayatının türlü türlü ihtiyaçlarına göre mütenevvi' safhalar vücuda getirmeye mecbur oldular. O zamanki muhit, kanun ve her şeyi bu teşebbüslerini kuvvetlendiriyor, kendilerine cesaret veriyordu. Pek az sonra çiftçilerin aldıkları şeyler de basit bir mutavassıtlık yapan loncaların, onların maddî, ma'nevî yaşayışlarını ıslah için uğraşan iktidarlı ve esaslı bir mü'esseseye sırasına geldiği görüldü. Bu suretle loncanın te'âvünden, karşılıklı yardımdan başlayan mesâ'isi cem' iyyette bütün fenalıklara karşı mübareze eden, sükûn ve sa'âdeti te'mîn için uğraşan, ittihat ve müşarekete doğru koşan bir mü'esseseye müntehi oldu.

On yedi sene evvel “müze-i sosyal”, loncalara â'id ba'zı iktisadî neticeler arz olunurken zirâ'at nazır ve müzenin re'îsi sıfatıyla hükûmeti temsil eden Mösyö Melin şu sözleri söylemişti:

“Şimdiye kadar bunun gibi garip ve tetkike lââyık bir mevzû' karşısında hiçbirimizin kalmadığını zannediyorum. Çiftçilik uzun zamandan beri göreneğine ve kökleşmiş akîdelerine gönülmüş, bugünkü âlemin birer hayat kıvılcımı sayılan her nev' teşebbüslerinden mahrum kalmış sayılmıştı. Onlar bunu herkesten evvel düşündü, her ictimâ'î işin yegane ve hakiki hal çaresi olan yardım ve müşareket esasını herkesten evvel tatbik ettiler.

Ekinciliğin her noktasına yavaş yavaş yayılan bu azim hareketi ilk def'a kendileriyle başladı. Elbet siz de bunları basit bir iştirak fikrinden, her tasavvur ve her terakkiye uyan lonca şekillerinden tevlit etmiş bu sayısız nev'leri, bu fi'îlî feyzi işittikten sonra benim gibi hayret etmek mecburiyetinde kaldınız. Bunları gübre ve tohum satın almakla başlayan bir izden bugünkü inkişaf ve muvaffakiyete götüren yol nedir?...”

Filhakika Mösyö Melin'i hayret içinde bırakan bu azim-i hareket nasıl vücuda geldi? Bu bitmez tenvi' ve feyzi vücuda getiren müşareket ve te'âvün nasıl oldu?

Bu sû'allere cevap vermeden evvel çiftçi loncalarını tanımak tetkik etmek lâzımdır.

Bu azm-i cereyanı idare eden loncalar iki şekil arz ederler: Biri sade fertler arasında te'sîs etmiş loncalar, diğeri loncaların vücuda getirdiği büyük sendikalar büyük loncalardır.

Bunlardan ikincinin vazifesi ekseriya birincinin terk ettiği noktadan başlar ve böylece mütekabilen yekdiğerini ikmal ederler. Her ikisinin sa'yını şu iki mevzû'a ircâ' kabildir.

1- Toprağın işletilmesi.

2- Kır halkının ictimâ'î, iktisadî terakkisi.

Bizde beş gün evvel ilk def'a toplanan “Çiftçiler Derneği” söylenen nutuklarına nazaran otuz sene evvel Fransa'da teşekkül eden loncalara pek benzer. Aynı vazifeyi görmek için meydana atılıyor. Biz son iki sayıda Fransız loncaları hakkındaki edindikleri ma'lûmâtla bu nutuğun va'd ettiği şeyleri karşılaştırmayı okuyucularımıza terk etmek için ba'zı yerlerini alacağız. Sade mühim bir cereyana delâlet ettiği için itimâ'da hemen elliye

yakın meb'ûsun bulunduğu da ilâve ediyoruz. Nutukta iktisadî hâkimiyet için mürâca'at edilecek servet menba'larından bahsedildikten sonra deniliyor ki:

“Memleketimizin servet menba'larından en mühim en feyizlisi şüphesiz ki zirâ'attir. Henüz iptidâ'î bir hâlde bulunan ticaret ve san'atlarımızın inkişafını da, ham maddelerini hazırlayacak olan zirâ'at te'mîn edecektir. Ahalimizin yüzde doksanı çiftçi, devlet gelirinin üçte ikisi, çiftçi sırtına yükletilmiş vergidir. Memleketimiz yine buna, çiftçi toprağı olmasına rağmen evlâdını besleyemiyor. Her sene Rusya, Romanya, Bulgaristan ve hatta Amerika'dan on milyon liralık buğday, un satın alıyoruz. İtalya'nın soğanı, Rusya'nın sütü, Balkanların peyniri sade İstanbul'a değil Anadolu içlerine kadar nüfuz ediyor. Hâlbuki bizim vaktiyle dünyaları beslemiş topraklarımız var. “Biz fisebilillâh zirâ'atimizin terakkisine ve bu hususta umûm-ı millet efradına yok göstermeye çalışacağız.”

FAİK

Türk Dünyasından:

RAKİ VOTKA HARAM MI?³

Bugün Rusya'da hükûmet ve matbû'ât rakı belâsından kurtulmak çarelerini aramak ile meşgul bulunuyorlar. Rakı dükkânlarını azaltmak, kapatmak ile uğraşıyorlar. Her gün şehirlerde ve köylerde meclisler akdediliyor ve verilen kararlar mahallî hükûmete gönderiliyor. Meyhaneler kapatılıyor. Gazete okuyan Müslümanların bundan haberleri ve bu mes'eleye dâ'ir düşünceleri, fikirleri ve belki teşebbüsleri de olsa gerektir.

Bu işe Ruslar bir dikkat ettikleri hâlde Müslümanlar iki dikkat etmeye borçludurlar. Çünkü Müslümanlık nazarında “rakı” ve “sarhoşluk” yalnız içtimâ'î ve iktisadî mes'ele olmayıp din cihetine de ta'alluk etmektedir.

Bizler Ruslardan hüner ve ma'rifet almaya muvaffak olamıyorsak da rakı içmeyi pek güzel tahsil ettik ve gittikçe bu yolda ileri gidiyoruz.

Bu zehirin, bu marazın ne derece insanı ve cemâ'ati yakıp yıktığını söylemeye hacet görmüyoruz. Sağlığı hastalığa, kuvveti za'ife, zenginliği fakirliğe, işi işsizliğe, akı

³ “Votka” Rusya'da en çok içilen bir nev' rakıdır.

divaneliğe, edebi edepsizliğe çevirdiğini her gün her yerde herkesin gözü önünde bulunuyor.

Bu düşmana, bu maraza karşı Müslümanların elindeki silâh başka milletlere yoktur. Bu silâhın isti‘ mâl edilmediğine şaşıyoruz. Niçin?

- Müslümanlar rakı içmiyorlar... Niçin?
- Şarap, hamr haram.
- Rakı helâldir diye hükmeden kimdir?

Geçenlerde bir mecliste beldemizin uleması huzurunda ortaya böyle bir su’âl atmış idik. Olan müzakerelerden yeni bir şey anlaşılmayıp herkesçe ma‘lûm olanlar tekrar edildi.

- Şarabın katresi haram imiş.
- Rakının katresi haram değil imiş.

Böyle cevaplar ilmin nazariyet cihetine ta‘lik eder; hayat ve dünya ve milletin fâ‘idesi, zararı noktasından bunlar ile iktifa edilmeli olamaz.

Evvel zamanlarda üzüm şirasından yapılan humar vardı. Haramiyeti kat‘iyyen i‘lân buyuruldu. Sonra rakı, rom, Konya, porter. Bira ve başkaları icat edildi; ileride ihtimal ki daha başka içkiler icat olunacaktır... Bunların “helâl olduğuna kim hükmedebilir? Helâl oldukları hükmedilemediği taktirde içmeye kim ruhsat verebilir?

Hamr mayasında bulunan zehir ya‘ni (alkol) 15 derecedir. Rakının zehiri 45 derecedir rom ve konyağın 60 derecedir. Bir yudum rakı şaraptan üç mertebe, bir yudum konyak şaraptan dört mertebe daha güçlü, daha zehirli, daha ziyanlı olduğu meydandadır.

Bu hâlde işbu yeni icat içki için kıyas ve içtihat ile hüküm vermek lâzım geliyor.

Buna ulemâ-yı asrın gücü, kuvveti yetişmiyor mu? Bu kadcırcık olsun hakk-ı ilmîleri yok mudur?

Halkları rakıdan, sarhoşluktan kurtarmak ve meyhanelerden ayırmak için “halk tiyatroları”, “halk kırâ’athaneleri”, “halk çayhaneleri”, “halk eğlenceleri” te’sis ediyorlar. Haramdan helâle, zarardan faydaya doğru geçmeye himmet ediyorlar. Bizim ulemâ ne gibi tedbirler edecek? Yoksa sükût edip duracak mı?

Bize kalırsa rakı ve sarhoşluk Müslüman kadınları arasında da âdet olmadan bunlara da sirayet etmeden çaresini görmek lâzımdır.

Şer‘î içtihatlar gazete muharrirlerinin vazifesi değildir. Fakat fen ve mantık sayesinde içtimâ‘î içtihadattan azat ve mahrum değildirler. Binâ’enaaleyh küll-i müskir -adı ne olursa olsun- haramdır bir “katresi”mi, bir “şişesi”mi? Bu, dinî feylesofların nazariyatlarına mahsustur. Zararına göre fen nazarından rakı haramdır, hem pek haramdır. Mantık nazarından ise “helâl” olduğuna hüküm verilemeyen bir mayaya haram demek lâzım gelir.

Milliyetimizi sarhoşluk ve rakı belâsından kurtarmak için içtihad-ı şer‘iyyeye hacet vardır; ulemadan bunu beklemiyoruz.

Ma‘lûm birçok kıyaslara binâ’en eğer rakı zamân-ı sa‘âdette ve İslâmiyetin evvellerinde çıkmış olsaydı haramlığına hükmedileceğine hiç şüphemiz yoktur. Son zamanlarda icat olunması helâlligini icap etmez. Haramdır hem çok def‘a haramdır.

“TARHAN”

Millî Hikâye
Primo
TÜRK ÇOCUĞU
2
NASIL ÖLDÜ

Başı beşinci sayıda

Yalnız bu “Genç Türk” kuvveti idi ki en gizli yollardan devletimizin tamlına hücum eden, devletimizi yıkmaya çalışan Rumlara, Bulgarlara, Sırlara, Arnavutlara karşı geliyor, onlarla uğraşıyorlardı. Bugün bu kuvvet yıkıldı. Yere serildi. Artık Türklüğün düşmanları serbest kaldılar. Rahat rahat çalışacaklar. Mezarımızı bir an içinde kazacaklar...

Primo’nun gözleri bulanmış, nazarı gâ’ib olmuştu. Babasının yavaş yavaş anlattığı şeyleri dinliyor. Ve küçük kalbinin rahatsız olduğunu duyuyordu. Demek kendisinin milleti o kadar bedbaht idi. Ama yine ümidini kesemiyordu:

- Ya ordumuz, babacığım; ya ordumuz?

Diye haykırdı babası başını salladı!

Heyhat yavrum, heyhat... Artık o bir efsane... Topla tüfekte muharebe olmaz. Ruh ister. Ma^neviyat siter. Artık orduda müşterek bir ruh olmadığını, ma^neviyatın iflâs ettiği anlaşıldı. Türk zabitleri kendi milliyetlerini inkâr ediyorlar. Devletimizin en korkunç, en mu'ciz, en yorulmaz düşmanları olan Arnavutlarla birleşerek Türk kuvvetini, ya'ni kendi varlıklarını öldürüyorlar.

- Aman babacığım, Arnavutlar Türklerin kardeşi değil mi?

- Hayır yavrum, eski esirlerimiz içinde bizi asla affetmeyen Arnavutlardı. Hatta Yunan Hükûmeti'nin istiklâline onlar sebep olmuşlar, Rumların bir hükûmet te'sis etmelerine kanlarıyla çalışarak Türklerle çarpıştılar. Maziyi bırakalım. Meşrutiyetin i'ânından beri dört sene geçti. Devletin en gâ'ileli zamanını gözeterek fırsat buldular. Dört def'a isyan ettiler... İşte şimdi birtakım Türk zabitleri çingene gibi asıllarını inkâr ve reddedecek Türk düşmanlarıyla çalışıyorlar. Türk düşmanlarının ya'nî Rumların, Bulgarların, Sırların, Arnavutların teşkil ettikleri kuvvete yardımcı oluyorlar.

Primo hâlâ anlayamıyordu:

- Tuhaf şey. Babacığım, bu Türk zabitleri Türk olduklarını bilmiyorlar ha?...

Bitmedi

ÖMER SEYFETTİN

Matbaâ-i Hayriyye ve Şürekası Celâl Sahir

Türk Derneği Tarafından Ayda Bir Neşredilen

BİLGİ MECMÛ'ASI

Memleketimizde okunması tavsiye edilecek yegâne ilmî risaledir. İlme â'id tettebbu ve tetkikleriyle şimdiye kadar intişar eden nüshaları birer hazine sayılabilir. Biz okuyucularımıza bu hususta bir fikir verebilmek için çıkan beş sayısının muhteviyatını aşağıya derç ediyoruz:

Birinci Sayı-Sahife 96:	Türk Edebiyatı Tarihinde Usul: İslamiyet'ten Evvel Araplar: Dudak, Dil, Hançere-i Felcin Hâdd-i Şekli: Osmanlı Saltanatı Mü'essesâtı Tarihine Dâir Bir Tecrübe:	Köprülüzade Fuat Ahmet Ağayef Doktor Rıfat Akçuroğlu Yusuf
İkinci Sayı-Sahife 100:	Saltanatın Tarihî Safhaları ve Klasik Mektebe Göre Hâli hazırı: Osmanlı Saltanatı Mü'essesâtı Tarihine Dâir Bir Tecrübe: Ve Mu'akkibleri: Kalp Hastalıklarına Dâir Bazı Mülâhazalar: İslamiyet İnhitatının Ba'zı Sebepleri: Bizde Tarih ve Müverrihler:	Mustafa Şeref Akçuroğlu Yusuf Mehmet İzzet Doktor Rıfat Cahit Köprülüzade Fuat
Üçüncü Sayı-Sahife 242:	El İşleri-Resimli: Türkiye'nin Esâret-i Mâliyesi: Şiller-Resimli: Hukuka Bir Nazar: Tifo: Almanya'da Mute'ellimlerin Yaşayışı: Maliye, Ticaret Zirâ'at Bankası İstikraz-Galata Borsası Neşriyatı:	Mu'allim İsmail Hakkı Parvus Cevdet Seyit Haşim Doktor Rıfat M. Kuhen Parvus
Dördüncü Sayı-Sahife 96:	El İşlerinin Terbiye Nokta-i Nazarlarından Tetkiki-Resimli Arap Edebiyatı-Yedi Mu'allaka Şâirleri: Paris Darülfünununa-Sarbon-Resimli: Almanlarda İctimâ'î Hayat-Askeri Yaşayış: Meyhan'ın Riyâzı:	Mu'allim İsmail Hakkı Şerafettin Lütfi M. Kuhen Salim Parvus
Beşinci Sayı-Sahife 102:	Türkiye İçin Malî Esaretten Kurtuluş Yolları Paris Darülfünunu-Sarbon-Resimli Şiller'in Eş'ârından Numuneler: Eski Romalıların Yaşayışı ve Eğlenceleri: Batın Cürüh-ı Nâfizesi Hakkında Ba'zı Mütâlâ'alar: Memâlik-i Osmâniyye'de Âsâr-ı Atika ve Nefise-i İslâmiyye Hırsızlığı:	Lütfi Aptullah Cevdet Müfit Ratip Doktor Direyfos Mukbil Kemal

Altıncı sayısı da birkaç güne kadar resimli ve pek mükemmel intişar edecek ve son sayının kalandaki ilaveye nazaren bunda Rıza Tevfik Bey'in felsefi uzun bir makalesiyle Türk Bilgi Derneği umumi ictimâ'î ve şu'abelerin mesâ'isi münderiç bulunacaktır.

Bilgi Mecmû'ası'nın âdeta birer büyük kitap olan her nüshası yapılan bütün fedakârlıklara rağmen (5) kuruş, senelik iştirak bedeli 54 kuruştur.

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksadı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def'a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ'ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip** Hanım ile **Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef,**

Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu‘allim Mi‘mâr Kemalettin, Mu‘allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler “*Türk Yurdu*”nun dâ°imî muharrirleridir.

“*Türk Yurdu*” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “*Türk Yurdu*” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu‘allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapık, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi:

İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

29 Mayıs

Sayı - 8

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celâl Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Türk Sarfı ve Şivesine Dâ'ir (Türk Sarfı)..... **K. Ö.**

Dezanşante Monşerler (musahabe)..... **Aka Gündüz**

Bir Marş (şi'ir)..... **Cafer Alp**

Yeni Askerlik Kanunu (Kanunlar)..... **Serfiçeli İzzet**

Türk Çocuğu (millî hikâye) **Ömer Seyfettin**

İbtidâ'î Terbiye (resim) **Karikatür**

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve
Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı Türk Yurdu

Matba'a-i Hayriye ve Şürekâsı - İstanbul

1330

Bizi Okuyanlara

“Türk Sözü” Türklerin fâ’idesi için çıkarılıyor. Türk milleti mükemmel ve canlı bir lisana sahip oluncaya kadar yükselemeyecektir.

Biz de gazetemizde Türkçe’yi müdâfa’a ediyor. Konuştuğumuz güzel İstanbul Türkçesini edebiyatın hayata geçirmeye çalışıyoruz.

Yazdıklarımızı en çok mektep efendileri okuyorlar. Şimdi onlara teklif ediyoruz, bize Türkçe için, Türk Edebiyatı için ne müşkülleri varsa sorsunlar.

Hemen cevap vereceğiz.

Millî Türk sarfına dâ’ir kitaplarda rast gelemeyecekleri ehemmiyetli noktaları da sorabilirler. İlmî kat’î lisanıyla onları tatmin etmeye çalışacağız.

TÜRK SÖZÜ

Açık Konuşma

Eski Şam’da Bekir Sıtkı Efendiye: Mektuplar gelen sayıda derç edilecektir.

Asım Beye: Hikâyenizi basacağız.

Fransızca Öğrenmek İsteyenlere

Paris’in Alians Fransız Cem’iyyet-i Tedrîsiyyesi’nden diplomayı hâ’iz ve hayatını Paris’te geçirmiş bir hanım Fransız lisanını (kavâ’id, tahrir ve mükâleme) tadrîs ettiği gibi Fransızca olarak mükâtib-i i’dâdiyye derslerini de ihzâr eder. Ücret tedrisiyyeye mu’ tedildir. Talep edenler, “Türk Yurdu” İdarehanesine mürâca’at etsinler.

Bâb-ı Âlî Caddesi’nde Numara: 77

TÜRK YURDU KİTAPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba’zıları:

Kuruş Para

Yeni Turan (**Halide Edip** Hanım’ın)

600

Harap Ma’bedler (**Halide Edip** Hanım’ın)

10 00

<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeleler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyâsete Mûte'allik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde yirmi nispette ta'ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde yirmi beş nispetinde posta ücreti i'âlâve ederler.

“TÜRK YURDU” MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde 77 numaralı “Türk Yurdu Kitaphanesi” üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 8 Yılığ: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
22 Mayıs 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Türk Sarfı: Türk Sarfı ve Şivesine Dâ'ir (Türk Sarfı), K. Ö. (musahabe), Aka Gündüz Şi'r: Bir Mayıs, Cafer Alp. Kanunlar: Askerlik Yeni Kanunu, Serfiçeli İzzet, Millî Hikâye: Türk Çocuğu Ömer Seyfettin. İbtidâ'î Terbiye Resim (karikatür)		

Türk Sarfı

TÜRK SARFINA VE ŞİVESİNE DÂ'İR

Usulümüz

Her lisânın kendine mahsus bir bünyesi vardır. Şimdiye kadar Türk sarfı yazanlar Arapça'nın yahut Fransızca'nın sarflarını numune ittihaz ederek Türkçe'yi bu iki lisânın kalıplarına sokmaya çalışmışlardır... lisân da diğer "şen'iyet realite"ler gibi kanunlarını, kâ'idelerini kendi sinesinde taşır. Onları ne başka lisânlardan, ne de kitaplardan istemeye muhtaç değildir. Türkçeyi tetkik etmek isteyenler de evvelce başka lisânların sarflarına ve nahvlerine dâ'ir bütün mefhumları çıkarmalıdır. Ancak böyle bir zihin tasfiyesi yaptıktan sonra bir "şe'niyyet" bakir bir gözle tarassut etmek mümkün olabilir. Biz Türkçe'yi tetkik ederken zihnimizden bu mefhumları atacağız gibi tahrir lisânını da yok farz edeceğiz. Kitaplardaki Türkçe'yi değil, hayattaki bilhassa İstanbul'un halis Türk hayatındaki Türkçe'yi tarassut edeceğiz. Vakıa bu tetkikler neticesinde ortaya birtakım mefhumlar çıkacak... Fakat bu mefhumlar şe'niyyetin birer ayinesi olacaktır. Yoksa başka lisânlardan yahut lisânımızın eski âlimlerinden aldığımız mefhum çerçevelerine canlı bir "şe'niyyet"i zorla sıkıştırmaya kalkacağız. Hâsılı eskisi gibi mefhumlarda şe'niyyet değil şe'niyyetlerde mefhum arayacağız; ve kâ'idelerden lisânı değil, lisândan kâ'ideleri çıkaracağız.

Lafz⁴ ikidir.

1- Kelime

2- Edat...

Kelime, kendi başına ma' nâsı olan lâfızdır. “Ağaç, güzel, geldi” gibi...

Edat, kendi başına ma' nâsı olmayıp bir kelimeye ilhak olundukta ona yeni bir ma' nâ ilave eden lâfızdır. “cı, ci, lek, lik, luk, lı, li” gibi...

Edatı “zamime”⁵ ile karıştırılmamalı!

Zamime, sarfça basit olan bir kelimenin iştikak nazarından tahlil edilmesiyle meydan çıkarılan müstehâs-nev bir cüzüdir. (Ya' nî ölmüş bir edattır). Gömlek kelimesindeki “lek”, yelpaze kelimesindeki “paze”, eldiven kelimesindeki “diven” cüz'leri gibi...

İştikakça kıymetli olan zemimelerin sarfça hiçbir kıymeti yoktur. Çünkü bunları edat gibi istediğimiz kelimelerle birleştirerek mürekkep kelimeler yapamayız. Meselâ “lek” zamimesiyle “üçlük, dörtlük, beşlik” suretinde kelimeler yapamayız.

Ve “eldiven” kıyas ederek “ayakdiven” diyemeyiz.

Türkçede edatlarla zamîmeleri ayırt etmek gayet ehemmiyetlidir. Çünkü son zamanlarda ba' zı tasfiyecilerimiz:

- Türkçe kelime ibdâ' ediyoruz...

Diye zemîmeleri edat gibi kullanmaya başladılar. “Açamak, uçamak, uçkuç” kabilinden şiveye mugayir ta' birler yarattılar. Bu uydurma kelimelerin ibdâ' î zımnen ölmüş kâ' ideleri ihya demek olduğu için yaşamak kabiliyetinden mahrumdur. Bununla beraber muvalekat bir zaman için lisânımızın bozulmasına sebep olabilir. Biz dikkat etmeli ve bunların isti' mâllerine meydan vermemeliyiz...

⁴ Lâfız - Eski lisâncılarımız “mu' teber lâfız, gayr-i mu' teber lâfız diye lâfzı ikiye ayırıyor ve ağızdan çıkan “ket ı, ku” gibi lisâniyâtça hiçbir kıymet ve ma' nâsı olmayan mühmel sesleri gayr-i muteber lâfız sınıfından sayıyorlardı. “Lâfız” bir lisâniyat ıstılahı olduğuna göre lisâna dahil olmayan seslerden lâfız addedilmesinde hiç ma' nâ ve münasebet yoktur. Bunun için biz lâfzı edatla kelimeye hasrettik.

⁵ “Zamime” ikidir. Başa gelirse “dâhile”, nihayete gelirse “lâhik” denilir.

Vâkı‘â Arapça’nın semâ‘î sîgalarını kıyâsî sîgalar hâline sokarak Araplarca kullanılmayan birçok kelimeler tevlit ve isti‘ mâl etmişiz ve hâlâ da etmekteyiz. Hatta bu sîgaları Acemce’ye bile teşmil etmişiz. Meselâ “mefkure” kelimesi de bu kabildendir.

Tatmin, tesrîr, felâket, nezaket gibi...

Fakat unutmamalıyız ki bu mu‘âmele ancak yabancı lisânlar hakkında yapılabilir.

Hiçbir millet kendi öz lisânı hakkında bu şive tahipkârlığını reva görmez. Fransızlar, Fransızca kelime teşkilâtı hususunda lisânlarının o kadar dikkat ve i‘tinâ ettikleri hâlde Yunan kâ‘idesiyle “sosyoloji, mineroloji” gibi melez ta‘bîrler tevlîdinden hiç sakınmamışlardır.

Bizde Arapça’dan, Acemce’den kıyasa muhalif bir surette kelimeler tevlit edebiliriz. Fakat Türkçe zamîmeleri edat yerine koyarak yarı canlı, yarı cansız u‘cûbeler yarayamayız.

Arapça’ya, Acemce’ye karşı yalnız bir “istifadeci” mevli‘indeyiz...

Türkçe’ye gelince: Bir mefkuresi âli mefkuresine karşı duyduğu ihtiram ve takdis hisleriyle, onun şivesini muhafaza etmeye mecburdur.

Edatla zamîmeyi iyice ayırt edebilmek için evvelâ “tasrif” ve iştikak ameliyelerini birbirinden ayırt etmek lâzım gelir.

Bir lisânı tekellüm edenlerde “lisânî vicdân” namı verilen bir meleke vardır ki kelimelerin mürekkep veyahut basit olduğunu, ne suretle telâffuz edilip ne ma‘nâya delâlet eylediğini temyiz ederek tekellümün şiveye muvaffak bir surette idaresini te’min eder.

Fakat lisânî vicdana göre basit olan bir kelime “lisâniyyât” ilmi için mürekkep olabilir.

Lisâniyyâtça böyle bir kelimenin tahlilinden çıkan neticeye “iştikak” namı verilir...

Lisânî vicdan, mürekkep tanıdığı kelimelerdeki edatları tefrik edebilir. Bu edatları kelimelerle bitiştirerek yeniden mürekkep kelimeler yapabilir. Bu ameliyeye de “tasrif” denilir.

“Tasrif” melekesi selika suretinde avamda mevcuttur. “İştikak”ları ta‘yîn iktidarına gelince bu ancak “lisâniyyât” âlimlerine mahsustur ve mutlaka tahsil ile iktisap olunur.

Tasrif melekesi: Edatların selîkî bir surette isti‘ mâi demektir.

İştîkak ameliyesi: Zemîmelerin ve cezrlerin ilmî bir tahlil ile meydana çıkarılmasından ibarettir.

Bir de “tasrif galatı” vardır ki lisânî vicdanın, Türkçe olmayan ta‘birleri Türkçe’ye benzeterek, bunları Türkçe kelimelerden ve edatlardan mürekkep bir şekle koymasındır.

Meselâ: Alâ‘im-i semâ (eleğim sağmal), dilbaz (dilbaz), feth-i bülend (yedi bulan), nevîd fütûh (delik kütük), balımız (balımız) şekillerine konulmuştur.

Tanıdığımız bir zat “dâniş-mend” kelimesini Türkçe danışmak mastarından müştak sanıyor. “Prestihe” kelimesini “prestîş” ta‘biriyle karıştırıyordu.

Acaba “Fırat” nehrine Türklerin “Murat” namı vermeleri bu kabilden mi?...

Edatları “kayıt, rabita, atife, nida” gibi kelimelerle de karıştırmamalıdır. Çünkü bunlar müstakil birer kelimedirler. Hâlbuki edatlar kelimelerin birer cüz‘ünü teşkil ederler.

K. Ö.

Şi‘ir

BİR MARŞ

Bana kılıç ver, ey Türklük, ruhum sana kurbandır;

Ben ,Cengiz’in, Atilla’nın seslerini dinledim.

Ak hanlığın şanlı kavga türküsünü söyledim.

Atalarım o atadır. Kanım yine o kandır.

Ulusumun yasasına boyun eğdim, korkmam da...

Benim yurdum büyük Asya “Bastığım bir vatandır”

Türküm, keskin kılıcımı kahramanlar kuşatır.

Türküm, Türklük yaşadıkça yaşayacak, yasam da.

Atalarım yeşil ağaç dallarıyla örtündü;

Tuğlarını solgun aylar selâmladı. Eğildi.

“Kara korum” şindi, böyle yas içinde değildi;
Cihangirlik Moğolundu, Tatarındı, Türkündü.

Bugün bana boyun eğen dağlar. Taşlar az mıdır?
Dün dedemi örten dallar niçin beni örtmesin?
Ölüm, zafer. Şeref, tarih, “büyük emel” Türk için.
Türklük, yaman andalıktır. Şimşek, ateş yağdırır.”

Benim yurdum, büyük Asya: Bastığım bir vatandır”
Türküm, Türklük yaşadıkça yaşayacak yasam da...

CAFER ALP

Musahabe

DEZANŞANTE MONŞERLER

Gençlikten, din ve devletin, vatan ve milletin istikbali, ikbali gençliğin elinde olduğundan bahsettikçe bükülen dudaklara, garip tebessümlere, kaş göz işaretlerine çok tesadüf ediyorum. Bunlar bana, hep i‘timâd olunmadığına delâlet eden birer ısrar ve red işareti gibi geliyor. Filhakika öyledir; inanmak için, inandırmak, iknâ‘ etmek, müdellel, mükni‘ eserler eylemek lâzımdır. Fakat istediğin kadar göster, bu hedefi manzûr olmayan bir delildir. Çünkü uzaktır, gözden ıraktır, görünenlere baktıkça iş değişiyor. Muhatabınız muttasıl dudak büküyor tramvayda, yolda, kahvede, kütüphanede iseniz hep etrafına göz gezdirerek tesadüf ettiği bir iki genci göstermek isteyerek: “Bunlar mı istikbalin hâkimi?” diyecek gibi gözünüzün içine bakıyor.

Fakat hayır, onlar değil. Bizim bahsettiğimiz gençlik başladır. Bunlar genç görünen ihtiyar ve düzgünlü kukladır ki hiçbir şeyle hiçbir vechle alâka ve münasebetleri yoktur. Binâ’enaleyh onları istisna etmek icap eder.

Bahislere mevzû olan gençlik çok kalemin, çok fırçanın meşguliyeti oldu. Onları aynen kabul ediniz, gülümsediğiniz gençliği size anlatayım.

Onlar bambaşka mahlûklardır. Bir aynına insan Çin maçında da tesadüf etmez. Memleketimize has tıfılâttır ki birisinin fotoğrafı, bir milletin birkaç aylık eğlencesi olmaya kâfidir.

Hani ba‘zı armutların, elmaların, mürdüm eriklerinin üstünde kabuklu, buruşuk yumurcaklar çıkar, bilir misiniz, işte ictimâ‘î vücudumuz üzerinde de bunlar öyle yumurcaklardır. Onlar etiyle, kemiğiyle, kaşıyla, gözüyle birer insandır, eğer insan demek bu demek ise. Fakat nasıl insan, hangi milletten; Rum mu, Avlah mı, Fransız mı, Acem mi, Türk mü, İngiliz mi, Alman mı, Japon mu?... Bunu idrak etmek kutb-ı şimâlîyi keşfeylemekten daha güçtür.

Dikkat ediniz.

Aşık kemiklerine kadar Amerikalıdır. Çünkü isparpinleri dâ‘imâ Amerikan modasıdır. Baldırları Fransızdır, dâ‘imâ ince ajurlu son moda Paris çorabından başka giymez. Bacakları ve kalçaları i‘tibârıyla İngilizdirler, pantolonlarından bellidir. İlk i‘tibârıyla, ondan ma‘mul ve yeşilimtırak olmak haysiyetiyle Avustralyalıdır. Gırtlakları Çinli, ya Japonlu olduklarına delil olmak üzere renkli Yokahama kumaşındandır. Çeneden burnuna kadar Almandır, bıyıklar son ve Belhlem Kari dibinden ve küt kırılmıştır.

Şakak ve tek gözlük cihetince benelmileldirler. Oradan yukarısı Mısırlı olduklarını sarahaten ispat eder.

Erkek midirler, dişi midirler, bu daha anlaşılmaz bir keyfiyettir. Yürüyüşü kokana gibidir; Lakin pantolon giymiştir. Ellerinde eldivenler Misselli’ninkinin aynıdır, fakat ceket giymiştir. Çenesinde sakal geri görüldüğüne rağmen sun’î bir çift siyah beni vardır. Düzgününe ve allığına bakıp madam! diye seslenmek istediğiniz zaman kesik bıyıkları nazarınıza çarpar. Süründükleri kokuya burnunuzu uzatmayınız, ağzında tütün kokusu vardı.

Hangi dilden konuşurlar. O da mu‘amma...

- Pes azizim, petetreneruuz.
- Tankeşun mu ben junem patütün.
- Dakilik elini şagapupulu.
- Fakat münşir buna kalabalık, sedegutan.

Göte'yi bilir fakat okuyamazlar, Lamartin'i okur fakat yazamazlar. Şi'ir yazarlar, siyaset çıkarlar, edebiyat bilirler. Demule'nin, Albala'nın, Bergsun'un, Durkheim'in parasız hamalıdırlar.

Türk Kulübünde Turanlı, Sakız Ağacı Kulübünde Osmanlı, Piti Kulübünde İngiliz, Sarkıl Dergan'da Fransızdırlar.

Mehmet Efendinin kırâ'athenesinde canları sıkılır, Lobo'nun modası geçti, Karima'nın üstünde müzik pek mükemmel... Tokatlıyan da moda olmuştur. Garden Bar, Monmartredeki Alkazar'a biraz benzediği için gider. Askerliği çıkmış ise insaniyet namına harpten nefret eder. Kur'a aya dâhil değil ise vahşi Bulgarları ezemediğimizi tenkit eylerler.

Çarşafli İslâm kadınları pek..... olduğundan sataşmayı pek Bulurlar.

Hemşerilerinizi Malatya'ya götüremediklerinden hiddet ederler. İki nev' kart taşırlar: Biri kendi adı ve mesleği ikicisi kendi adı ve nispeti.

Meselâ adı Ahmet Cavidandır. Bizim için sakladığı kartında "Ahmet Cavidan, ... ketebesinden" yazılıdır. Diğerinde, Fransızca: Ahmet Cavidan Bey Dokuca Mustafa Paşa rantie pu'it..... ekaryon...

Frengi aptal yerine kor ve zanneder ki Ahmet Cavidan Bey Dokucu Mustafa Paşa demekle, kendinin Koca Mustafa Paşa ahvâdından asil bir zat zennedecek. Sonra da îrâd sahibi, şair, muharrir falan...

Budala bilmez ki o Frenk bu memleket-i kendinden daha iyi bilmiş ve anlamıştır.

Vatan muhiti, babasından kalan köşkü satıncaya kadar dilinde sakızdır. Köşkün paraları Kokana Marika'ya gitti mi, sakızın da gıcırı gider. Millet, millet hissi, me'mûriyetten kovuluncaya kadar adrestir. Hırsızlık edip gitti mi, adres de değişir.

Zevk her şey'e hâkimdir, son felsefe öyle diyor. Mezâk... Evvel mesâle, ahir mezâk... ne pahasına olursa olsun.

Hamit'e öksürük, Nedim'e Kenarın Dilberi, Halide Edip'e Ya'kub Kadri'ye Kölüzade, Gökalp'e Diş Ağrısı, Ağayef'e Ağa, Emin Bülent'e Töre..... Hüseyin Cahit'e Kavgacı gibi namlar verirler de okumazlar ve işte ondandır ki okuyup yazmaları kıttır.

Onlardan bir çiftine evvelki gün tünelde tesadüf ettik. Dumanı üzerlerinde, ... kenarlarında birer çiçek gibi edilir. Lobo'ne doğru çıkacaklarmış. Birinin askerliği gelmiş, çağırıyorlarmış:

- gidiyorum.

Dedi, ve Kemal esefle arkadaşının yüzüne baktı:

-

- Nereye olacak? Adem Abad'a...

- Meyl

- Mersi.

- Bitesön

Ve askerliğin ne âdem-âbâd olduğunu öyle bir anlattı ki haspaları bilmemiş olsam ben bile inanacaktım. Askerliğin vürudu onlara her şey hakkında neler getirmemiş. Her şeyden bîzar nahoşnut...

Çok hoşumuza gitti, arkadaşım ile hayli gülüştük, nihayet bunlara ne isim verelim dedik; düşündük taşındık, ben bulamadım, refikim şöyle bir izah yaptı:

- Birader. Bunlara her şeyden nahoşnut, me'yûs, mûte'essir, gayr-i memnûn değil mi?

O hâlde bunlara bir isim buldum...

- Aman söyle! dedim.

Dezanşante monşerler!

Aşk olsun arkadaşım. Ne de uygun geldi. Elhâsıl aziz kâr'ilerim. İşte bunlar onlardır. Şimdi, biz gençlikten, gençliğin vezâ'ifinden, kıymetinden, hayatından bahsettiğimiz zaman bi't-tab' bunlar hariç tutulacaktır. Görüyorsunuz ki bunların, ötekilerle bir alâkası yoktur. Bunlar müstesna sınıfı bile teşkil etmezler. Yukarıda arz ettiğim gibi bunlar meyveler üzerindeki yumurcakilara benzer ki biz istikbalin meyvesini bugünkü mukaddes duygulu hakikî gençliğin te'sis ettiği gülistandan devşirirken o yumurcıkları bi't-tab' koparıp atacağız.

Musahabemin birçok yerleri, zannederim ki kâr'ilerime gülmek arzusu vermiştir, lâkin hayır, hiçbirimiz gülmeyelim, bi'l'akis bu hâle müte'essir olalım. Ağlamayı da çok görürüm, yalnız samimî surette müte'essir olalım.

Ve du'â edelim ki Cenabilhak ve kadir-i mutlak hazretleri onları bu hâlden ve bizi onlardan muhafaza buyursun. Süm âmin.

AKA GÜNDÜZ

Kanunlar

ASKERLİK YENİ KANUNU

Türk soyu, askerliğiyle dört tarafa ün salmış, askerliğiyle her yerde sav sürmüştür.

Türk'ün kanı askerlik için böyle kaynadığı gibi, mübarek dinimiz de tehlikesiz zamanlarda da farz-ı ayn olduğunu söylemiştir.

İşte böylece biz askerliğin hepimizi için bir vazife olduğunu anlamışızdır. Şimdi gelelim yeni kanunu anlatmaya:

Bundan böyle herkes asker olacaktır. 18, 19 yaşında bulunanlar asker olmaya hazır olmalıdırlar. Devletin bir kavgası bulunursa bunlar hemen silah altına çağırılırlar. Devletin bir gâ'ilesi bulunmazsa bunların 21 yaşına ayak basmaları beklenir. Silâh altı müddeti piyade ve nakliye için 2 sene, jandarma ve mızıkacılar için 3 sene, deniz askerleri için de 5 senedir. Askerler yirmi yaşından sonra silâh altında bulunurlar; askerliklerini bitirdikten ve tezkere aldıktan sonra devlet onları yirmi sene kadar bir zaman içinde istediği zaman silâh altına çağırabilir, askere öğrendiklerini unutturmamak için yeniden ta'limler yaptırır; işte bu müddete "hizmet-i" derler. Sonra yine daha birkaç sene var ki yine o zaman içinde askerler silâh altına çağırılabilir ama yalnız cenk ve muharebe olursa. İşte bunlar o vakit müstahtaz olurlar.

Ba'zıları askerliği silâhla, ba'zıları da silâhsız yaparlar, bir kısmı da elli lira bedel ile askerliği âdeta satın alırlar; daha başka bir kısım da askerliği yalnız bir sene yapar. Silâhla yapanlar, askerlik zahmetlerine dayanan dinç gençlerdir. Silâhsız yapanlar, vücutları çok meşakkate dayanamayan cılızlardır. Bir sene askerli edenler de kafalı, ya'nî yüksek ve orta mekteplerde okumuş olanlardır. Bedel verenler 6 ay askerlik ederler ve

ta'limden az çok bir şeyler öğrenirler. Bedel verilmek istenirse kendi yaşlılarının silâh altına çağrıldığı sene verilmelidir ve bunu kat'iiyen geciktirmemelidir. Bedel verenleri ta'lim için gelip gitme masrafını hükûmet verir.

Her devletin düşmanlarla barışık olduğu zamanlarda besleyeceği askerlerin sayısı bellidir; o evvelden ta'yin edilir. Meselâ yüz elli bin kişi. Şayet bir sene içinde iki yüz bin kişi çıkarsa fazla olan o elli bin kişi için kur'a çekilir. Yüz elli bin numaradan yüksek numara çekenlerin asker olmaları bir sene sonraya bırakılır yalnız devlet bunları istediği zaman gerek ta'lim için gerekse başka bir lüzum için silâh altına çağırabilir. Bir kısım gençler daha ver ki, onlar da za'îf hastalıklı olurlar; onların da askerliği bir sene te'hir edilir; bir de ba'zı büyük cezalar almış adamlar var ki onlara silâh taşımak, bayrağı askerlikle korumak şerefî verilmemiştir. Bu mahkûmlar sınıfının askerlikleri te'hir edile edile 35 yaşlarını geçecek olurlarsa o vakit büsbütün mu'âf olurlar, yalnız kendilerinden asker vergisi alınır.

Bir de vaktiyle mu'ayyenli mu'ayyensiz ya'nî yardımcılı yardımcısız mes'elesi vardı. Bugün o da kalktı. Yardımcısı olsun olmasın herkes asker olacaktır. Yardımcısız olanların â'ilesi nüfus başına en az 30 kuruş alacaktır. Bu parayı alabilmek için de askere gidenlerin zengin olmaması ve bıraktığı kimselerin başka yerden hiçbir gelirleri bulunmaması, onları bakması lâzım gelecek akrabasının yok olması lâzımdır.

Gençlerin 19 yaşına varanlarının adları her sene birer kâğıda yazılacak ve kalabalık yerlere asılacak ve oradan da herkes okuyabilecektir. Bu cetvellerde şayet adları yazmayanlar varsa onlar o senenin teşrin-i evvel ayına değin muhtarlarla gidecekler ve oraya adlarını yazdıracaklardır. Orada kendisini baktığı muhtaç kimseler varsa onları da bildirilecektir. O vakit kendisine bir cüzdan verecekler, o da onu saklayacaktır.

Bir sene sonra o cetvellerden tekrar birer tane yine böyle kalabalık yerlere asılacak ki, geçen seneden yanlış olduysa herkes görsün düzeltilsin. Artık 20 yaşını bitirir bitirmez sonuncu mu'âyene yapılacak ve o senenin haziranına kadar askerlik numaraları çekilecektir. Ferman gelince o sene silâh altına alınacak olanlar çağırılacak ve herkes de mecburî gelecek, orada bulunacaktır. Adları okunanlardan her birine zengin mi, fakir mi, yahut çoluk çocuk sahibi mi diye sorulur ve geçen seneler verilen cüzdanlar tekrar görülür. Sonra hepsi birer hekim tarafından mu'âyene edilir; bu da'vete gelmeyenler mimlenirler.

Eğer onlar kendi memleketlerinden başka yerlerde iseler ora belediyelerinden bir kâğıt alırlar ve bulundukları kazalardaki ahz-i asker hey'etine görünürler ve orada mu'âyeneleri yapılır; burada mu'âmelesi bittikten sonra kendi kazasına ma' lûmât verilir.

İşte bunun halka doğrudan doğruya temas eder cihazları...

Şerfiçeli İzzet

Hikâye

Primo

TÜRK ÇOCUĞU

2

NASIL ÖLDÜ?

Başlı beşinci sayıda

- Bilmiyorlar. Düşmanları kardeş sanıyorlar. Türkten başka olan düşman milletlerin Türk'ü mahvetmeye çalıştığını onların kör gözleri görmüyor.

- Peki... Zabitler öyle... Ya askerlerimiz? Anadolu'da Türk askerlerimiz?

Onlar bir vücuttur. Kafa olmayınca ne yaparlar? Zabitleri Türklüklerine düşman olduktan sonra, zabitleri kendilerini mahvetmeye çalıştıktan sonra onlar ne yapacaklar?...

Primo daldı. Bedbaht milleti, kendi varlığına düşman, kendi Türk kuvvetini, Türk Hükûmeti içinde öldürüp düşman kuvvetine mestenid olan zavallı idraksiz zabitlerin ne kadar budala ve sersem olmaları icap ettiğini düşünmeye başladı. Bahçede kiraz ağacının içindeki serçeler bile diğer kuşlara karışmıyorlar, bir cins, bir millet olarak geçinmiyorlar mıdır? Bir serçe var mıydı ki kendi kümesini bıraksın da, gitsin kargalara, yahut güvercinlere karışsın! Demek kendi milletlerinden, kendi sürülerinden ayrılan, yabancı ve düşman milletlerin kuvvetlerine karışan Türk zabitlerinde şu serçeler kadar idrak, basiret, asalet yoktu... Ağlamak istiyordu. Türk kuvvetine, Türklerin düşman olması onun pek gücüne gitmişti. Göğsünden bir sancı kalktı. Boğazına doğru çıktı. Hıçkıracaktı. Yutkundu.

Babası hâlâ kaderini anlatıyor:

- Artık ordu bir efsanedir, yine ilâve ediyordu, Türk olmayan Osmanlıların hudut haricindeki kardeşleri, ya'nî Balkan Hükûmetleri yirmi dört sâ'at içinde bizi mağlup edecekler. Rum ilinde bir Türk bırakmayacaklar.

Artık Primo eski neş'esini gâ'ib etmişti. Hasta, bir şahin gibi hep karanlık köşeler arıyor, düşünüyor, babasının yaklaştığını haber verdiği felâketi bekliyordu. Demek bütün Türkleri Rum ilinden kovacaklardı ha... Bu güzel Selânîk'i de alacaklar, büyük mektepler düşmanlara kalacak, evvelki sene hakanın gelip namaz kıldığı Ayasofya Câmî'îsi yeniden kilise olacaktı. Artık bu bahçe yapılmayacak, Primo orada oynayamayacaktı. Akşamları büyük bir adam gibi ellerini arkasına bağlayıp gezdiği İttihat Bahçesi şapkalı düşman zabitleriyle dolacak, her cum'a akşamı dinlediği mızıka onlar için çalacak, bu lezzetli dondurmaları, limonataları onlar içecekler ve Türkleri püskürttükleri için göğüslerini kabartacaklar ve kim bilir daha nasıl eğlenecelerdi. O vakit bütün bu garsonların, bu tramvaycılarının, bütün kondüktörlerin, bu terzilerin, bu bakkalların, bütün bu Türk düşmanı Osmanlıların hakaretine nasıl tahammül olunacaktı? Gözlerini kapıyor, asabî bir kâbus içinde, Selânîk'in Türkleri Rum ilinden kovulduktan sonraki manzarasını görür gibi oluyordu. Kalbi hızla atmaya başlıyordu. Bu kadar rezil ve sefil olduktan sonra yaşamak mümkün müydü? Ayağa kalkan yumruğunu sıkır, karşısındaki mevhum bir düşmana söyler gibi:

Bitmedi

ÖMER SEYFETTİN

Matbaâ-i Hayriyye ve Şürekası Celâl Sahir

Türk Derneği Tarafından Ayda Bir Neşredilen

BİLGİ MECMÛ'ASI

Memleketimizde okunması tavsiye edilecek yegâne ilmî risaledir. İlme â'id tettebbu ve tetkikleriyle şimdiye kadar intişar eden nüshaları birer hazine sayılabilir. Biz okuyucularımıza bu hususta bir fikir verebilmek için çıkan beş sayısının muhteviyatını aşağıya derç ediyoruz:

Birinci Sayı-Sahife 96:	Türk Edebiyatı Tarihinde Usul: İslamiyet'ten Evvel Araplar: Dudak, Dil, Hançere-i Felcin Hâdd-i Şekli: Osmanlı Saltanatı Mü'essesâtı Tarihine Dâir Bir Tecrübe:	Köprülüzade Fuat Ahmet Ağayef Doktor Rıfat Akçuroğlu Yusuf
İkinci Sayı-Sahife 100:	Saltanatın Tarihî Safhaları ve Klasik Mektebe Göre Hâli hazırı: Osmanlı Saltanatı Mü'essesâtı Tarihine Dâir Bir Tecrübe: Ve Mu'akkibleri: Kalp Hastalıklarına Dâir Bazı Mülâhazalar: İslamiyet İnhitâtının Ba'zı Sebepleri: Bizde Tarih ve Müverrihler:	Mustafa Şeref Akçuroğlu Yusuf Mehmet İzzet Doktor Rıfat Cahit Köprülüzade Fuat
Üçüncü Sayı-Sahife 242:	El İşleri-Resimli: Türkiye'nin Esâret-i Mâliyesi: Şiller-Resimli: Hukuka Bir Nazar: Tifo: Almanya'da Mute'ellimlerin Yaşayışı: Maliye, Ticaret Zirâ'at Bankası İstikraz-Galata Borsası Neşriyatı:	Mu'allim İsmail Hakkı Parvus Cevdet Seyit Haşim Doktor Rıfat M. Kuhen Parvus
Dördüncü Sayı-Sahife 96:	El İşlerinin Terbiye Nokta-i Nazarlarından Tetkiki-Resimli Arap Edebiyatı-Yedi Mu'allaka Şâirleri: Paris Darülfünununa-Sarbo-n-Resimli: Almanlarda İctimâ'î Hayat-Askeri Yaşayış: Meyhan'ın Riyâzı:	Mu'allim İsmail Hakkı Şerafettin Lütfi M. Kuhen Salim Parvus
Beşinci Sayı-Sahife 102:	Türkiye İçin Malî Esaretten Kurtuluş Yolları Paris Darülfünunu-Sorbon-Resimli Şiller'in Eş'ârından Numuneler: Eski Romalıların Yaşayışı ve Eğlenceleri: Batın Cürüh-ı Nâfizesi Hakkında Ba'zı Mütâlâ'alar: Memâlik-i Osmâniyye'de Âsâr-ı Atika ve Nefise-i İslâmiyye Hırsızlığı:	Lütfi Aptullah Cevdet Müfit Ratip Doktor Direyfos Mukbil Kemal

Altıncı sayısı da birkaç güne kadar resimli ve pek mükemmel intişar edecek ve son sayının kalandaki ilaveye nazaren bunda Rıza Tevfik Bey'in felsefi uzun bir makalesiyle Türk Bilgi Derneği umumi ictimâ'î ve şubelerin mesâ'isi münderic bulunacaktır.

Bilgi Mecmû'esi'nin âdeta birer büyük kitap olan her nüshası yapılan bütün fedakârlıklara rağmen (5) kuruş, senelik iştirak bedeli 54 kuruştur.

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksudı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def'a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ'ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip Hanım** ile **Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef,**

Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu‘allim Mi‘mâr Kemalettin, Mu‘allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler “*Türk Yurdu*”nun dâ’imî muharrirleridir.

“*Türk Yurdu*” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “*Türk Yurdu*” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu‘allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapık, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi:

İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe	Birinci Yıl
5 Haziran	Sayı - 9
1330	1330
Tanesi 10 para	Tanesi 10 para
Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...	

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celâl Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Fetih Bayramı	Hamdi
Türkçe'ye Dâ'ir (musahabe).....	Ömer Seyfettin
Senin Sesin (şi'ir)	Mehmet Rifat
Bir Mektup.....	Bekir Sıtkı
Türk Çocuğu (millî hikâye)	Ömer Seyfettin
Ticaret Dünyasında Türkler (resim)	Karikatür

Yıllık abonesi
Türkiye için 12 kuruş Rusya ve
Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı Türk Yurdu

Matba'a-i Hayriye ve Şürekâsı - İstanbul

1330

Bizi Okuyanlara

“Türk Sözü” Türklerin fâ’idesi için çıkarılıyor. Türk milleti mükemmel ve canlı bir lisana sahip oluncaya kadar yükselemeyecektir.

Biz de gazetemizde Türkçe’yi müdâfa’a ediyor. Konuştuğumuz güzel İstanbul Türkçesini edebiyatın hayata geçirmeye çalışıyoruz.

Yazdıklarımızı en çok mektep efendileri okuyorlar. Şimdi onlara teklif ediyoruz, bize Türkçe için, Türk Edebiyatı için ne müşkülli varsa sorsunlar.

Hemen cevap vereceğiz.

Millî Türk sarfına dâ’ir kitaplarda rast gelemeyecekleri ehemmiyetli noktaları da sorabilirler. İlmin kat’î lisanıyla onları tatmin etmeye çalışacağız.

TÜRK SÖZÜ

Divan Yolu’nda Numara 127

Altay Fotoğrafhanesi

Her boyda ve her renkte türlü resimler çıkarılır. Son usul ayineli fotoğraf makinesiyle resim çıkarılırken makinenin önünde ayinede kendinize yakıştıracağınız en güzel duruşları seçebilirsiniz. Fotoğraf meraklıları, resim çıkarmak isteyenler mutlaka bu Türk fotoğrafhanesine gitmelidirler.

Fransızca Öğrenmek İsteyenlere

Paris’in Alians Fransız Cem’iyyet-i Tedrîsiyyesi’nden diplomayı hâ’iz ve hayatını Paris’te geçirmiş bir hanım Fransız lisanını (kavâ’id, tahrir ve mükâleme) tadrîs ettiği gibi Fransızca olarak mükâtib-i i’âdiyye derslerini de ihzâr eder. Ücret tedrisiyyeye mu’tedildir. Talep edenler, “Türk Yurdu” İdarehanesine mürâca’at etsinler.

İSLÂM MECMÛ’ASI

Türk Yurdu’nun öz yürekten bir yoldaşdır. Millet duygusuyla çarpan imanlı kalplerin nurlu ilhamlarına ma’kes olacak bu mecmû’a dinî fikirlere canlı, geniş bir meydan açıyor. “İslâm Mecmû’ası”nın şî’ârı “Dinli bir hayat, hayatlı bir din”dir. En büyük Türk ve İslâm uleması tarafından yazıları te’mîn olunmuştur. Dinî ve millî makalelerini her Müslüman ve Türk okumalıdır. Seneliği 30 yarım seneliği 16 kuruştur. İdarehanesi:

İstanbul Cağaloğlu'nda Cem'iyet-i Hayriyye-i İslâmiyye Merkezindeki dâ'ire-i mahsusadır.

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde Numara: 77

TÜRK YURDU KİTAPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba'zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım'ın)	600
<i>Harap Ma'bedler</i> (Halide Edip Hanım'ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeleler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyâsete Müte'allik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde yirmi nispette ta'ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde 25 nispetinde posta ücreti ilâve ederler.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 8 Yıllığı: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
5 Haziran 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Fetih Bayramı, Hamdi . Musahabe: Türkçe'ye Dâ'ir, Ömer Seyfettin . Şi'r: Senin Sesin, Mehmet Rifat . Bir Mektup, Bekir Sıtkı , Millî Hikâye: Türk Çocuğu Ömer Seyfettin . Fatih Sultan Mehmet Han (Resim) Ticaret Dünyasında Türkler, Resim (karikatür)		

FETİH BAYRAMI

Geçen Cum'a İstanbul dört asırdır görmediği bir bayramla sevindi. Bütün Türkler, bütün Müslümanlar Fatih Sultan Mehmet Han hazretlerinin türbesine gittiler. O büyük ma'bedin önünde toplandılar.

İstanbul'da kılınan ilk cum'a namazı hatırasını ihya eden Ziya Bey uzun bir nutuk okudu. Bütün acılarımızı açtı, zehirlerimizi ortaya döktü. Düşmanlarımızın "Türklerde vatanperverlik ve milliyet duygusu olamaz" dediklerini söyledi.

Evet bütün dünya zannediyor ki Türkler asıllarını inkâr edecekler. Hayır... etmeyecekler. Etmeyeceklerine cum'a günkü ihtifal canlı bir şahittir.

O gün bütün Türk kalpleri millet aşkıyla çarptı.

Müslümanlarla beraber Türkleri seven ba'zı Ermeniler de ihtifale iştirak ederek Türkleri hakikaten sevdiklerini fi'ilen ispat ettiler.

Nutuk irad edenlerin içinde Hamdullah Suphi Beyin sözleri bütün o Türklük cemâ'atini heyecandan titretti. Bu büyük hatibimizi tebrik ederiz.

Türkçe dilimizle, Türkçe şivesiyle, en tabî'î ve mükemmel söz söyleyen yalnız odur. Sözleri o kadar samimî ve doğru idi ki gelecek ihtifale kadar te'sirlerinden kurtulamayacağız.

İşte artık millet uyandı. Türklüğü inkâr edenler, Türklük yoktur diyenler yanıldıklarını anlasınlar... Millet İstanbul'u kimler zapt ettiğini öğrendi. Kendi hakanının ma'neviyetine koştu. Af diledi. "Gelecek sene daha açık bir alanla, daha kuvvetli, daha

muktedir ve ümitli senen huzuruna geleceğiz, ey büyük padişahımız...” diye ağladı. Madem ki artık milletimiz uyandı. Her türlü felâketlerimize nihayet geldiğini ümit edebiliriz.

İstanbul’un fethi için biz bayram yaparken Yunanlılar da dükkânlarını kapadılar, matem tuttular. Zaten bu onların eski âdetidir. Girit’ten Türk askeri çıktıktan beri her sene (29) Mayıs’ta Girit’teki camilere, teknelere siyah tüle sarılmış koca bir haç götürüp korlar ve zorla Girit Türklerini matem tutmaya mecbur ederler ki bu onların kinine bir misaldir.

Onlar İstanbul’u bizim zapt ettiğimizi unutmamışlardı. Fakat biz zapt ettiğimizi unutmuştuk. Bu sene hatırladık ve ihtifal yaptık.

Biz bayram yaptık, onlar yine matem tuttular. Demek hâlâ biz galibiz. Onlar mağlûp! Şimden sonra da mağlup olmamaya çalışmalıyız. Bu büyük arzuyu bize millî ihtifallerimiz, büyük padişahlarımızın türbeleri, camileri verir.

Dâ’imâ bu büyük ve âli kâ’beleri ziyaret edelim; ve bir an Türk olduğumuzu bütün dünyanın bize garazı olduğunu unutmayalım.

HAMDİ

Musahabe

TÜRKÇE’YE DÂ’İR

Divanları, yeni eski mecmû’aları karıştırınız. En büyük şâ’irlerimizin bile yazılarında birçok hata bulacaksınız.

Kendi lisânını bilmemek, kendi lisânını yanlış söylemek...

Bu hadise dünyanın neresinde görülmüştür? Zolalar, Afrika’nın vahşî kabileleri bile kendi ana lisanlarını yanlışsız söylerler.

Hâlbuki Fuzulî, bakî, Galip Dede’den tutunuz da Kemal Bey’e, Aptülhamit Bey’e varıncaya kadar, küçük büyük, her şâ’irimiz lisânımızı yanlış ve hatalı yazmıştır.

Niçin? Bunu aramak lâzım... Biz Türkler Zolalardan aşağı, onlardan daha isti’dadsız mıyız? Hayır... Fakat bütün milletlerle bizim aramızda mühim bir fark var: Dünyada bizden başka her millet kendi ana lisânını yine kendi sarfıyla, ruhuyla, kendi edasıyla yazar.

Biz kendi ana lisânımızı bir tarafa bırakır, garip bir tehalükle, hatta ma'nâlarını bilmediğimiz Arapça, Acemce kelimeler kullanırız. Millî Türk sarfına, nahvine ehemmiyet vermeyiz. Arapça'nın, Acemce'nin kâ'ideleriyle terkipler, cemler yaparız.

Konuşulan ana lisânı her millette olduğu gibi bizim de selikamıza, sevk-i tabî'îmize inmiştir. Bu canlı lisânı yazsak mahsustan bile hata yapamayız.

Dikkat ediniz. Lügat paralamadan tabî'î bir eda ile konuşurken hiç hata yapıyor muyuz? Bu tabî'î eda ile yazarsak, şüphe etmeyelim ki, bütün dünyanın milletleri gibi biz de lisânımızı yanlışsız yazacağız.

Başka milletlerin en adî muharrirleri kendi lisânlarını fena yazsalar bile yanlış yazmazlar. Çünkü selikalarında, sevk-i tabî'îlerinde yaşayan bir lehçeyi kullanırlar.

Bizim muharrirlerimiz kendi selikalarında, sevki tabî'îlerinde yaşamayan gayr-i millî ve sun'î bir lehçeyi kullanırlar.

(Berk-i semen, cenâh-ı kebûter, sehâb-ı ter...)

Mısraını yazan Türk şâ'irinin selikasında, sevk-i tabî'îsinde bu kelimelerden hiçbirisi yaşamaz. Onun selikasında ancak "yaprak, yasemin, kanat, güvercin, bulut, taze" kelimeleri vardır. Marazî bir hâl onu, selikasında olmayan ecnebi kelimeleri yazmaya sevk eder.

Bir lisâna diğer lisândan sarf ve nahiv kâ'idesi giremeyeceği "iki kere iki dört" kadar ma'lûm bir hakikattir. Hâlbuki bir Türk şâ'iri bir mısrada beş altı tane ecnebi kâ'ide kullanır:

(Pertevde-i zilâl siyeh-renk nâ-ümid...)

Ve bu mısraın ma'nâsını dünyada hiçbir Türk anlamaz. Acaba "Siyah renkli ümitsiz karanlık yığınlarıyla dolu." demek mi?

Hayır, bizim hassas ve muktedir şâ'irlerimizin hataları kendilerine â'id değildir. Kullandıkları sun'î ve ecnebi lisânın bize uymayan edasına â'idtir. Onların kendilerini, ruhlarını, heyecanlarını sevelim. Fakat yalnız selikamızda olmayan sun'î ve üç lisânın kâ'ideleriyle tertip olunmuş gayr-i millî lisânlarını taklit etmeyelim.

Her şey’i ters anlamakta inat edenleri bırakınız. Onlar hastadırlar. İçinde selikamıza inmiş birçok Arapça, Acemce kelimeler bulunan güzel İstanbul Türkçesi’ni yazmak istediğimizi bilenler diyorlar ki.

- Maksudınızı anladık. Bize eser gösteriniz.

- Pekâ’ lâ öyle ise...

Türkçe’nin ahengini ve şivesini bozan, hatta Türkçe “yara” kelimesini “yâre” yaparak üzerine de:

Kanayan (yâre-i muhabbes)tir.

Diye bir de Acemce terkip düzen muhterem şâ‘irimizin işte güzel Türkçe’yi sevmeyenlerin en ziyade beğendikleri sonesi:

(Pervâne-i zerrîn) gibi (Zühre-i zerrîn)

Titrerdi (zümrüt ki lerzân- çemende)

Çağlardı (leb-i selim habâyân-ı semende)

Bir (çeşme-i billûr) ie bir (cûy-ı billûrin).

Düşmüştü siyeh (berk-i şebe) (şebnem-ı sîmîn)

Şebnem gibi titrerdi kamer leyl üzerinde;

Bir (şeb-pere-i hufte), bir (âhû-yı çerende)

Vermişti bu nüzhet-gehe bir (vahşet-i nermîn)...

Âhû ile şeb-pere ve (evrak) ile (ezhar)

Nâ-gâh fısıldaştı leb-âb-ı revânda);

Zira bu perihana karşı.....

Ey (dürr-i yetîm sade-i şefkatim), ey yâr

Sen bir (meh-i zî-rûh) gibi yükseliyordun;

Muzlim korunun zıllı içinden geliyordun

Bu nerenin Türkçesi'yle yazılmış? Tahran'da bile böyle alacalı bir lisân konuşulmaz, bilinmez. Sonra İstanbul Türkçesi'yle, millî aruz ile yazan bir şâ'irin ufacık bir gazeli:

Gözlerde Seyahat

Çıktım bugün güzellerin gözlerinde seyahate,
Bu yolculuk bilmem nasıl erecekti nihayete?

Mavi güzel, pek asabi, dalgalı bir deniz gibi
Yeşil gözler en ziyade mütemayıl hıyanete...

Sarışınlar yorgun bir yaz simasını andırıyor,
İlk busede başlayacak tâli'inden şikâyet.

Elâ gözler akşam gibi hicran dolu, gölge dolu,
Bu gözlerde ben tesadüf etmedim hiç sa'âdete...

Gece oldu... En sonunda siyah gözler güldü, durdum,
Bu karanlık yolda artık imkân yoktu seyahate...

Bu iki şi'rden hangisinin şivesi, edası, ahengi Türkçe! Tekrar okuyunuz.
Muhakeme ve mukayese ediniz ve kararınızı öyle veriniz.

Arap'ın, Acem'in, Fransızların, İngilizlerin ne kadar büyük şâ'irleri vardır ki eserlerini Türkçe yazmadıkları hâlde yine onları sever ve tebcîl ederiz. Konuştuğumuz tabî'î Türkçe'ye benzemeyen sun'î bir lisânla rebabını çalmış şâ'irlerimizi de böyle sevmeli ve asla unutmamalıyız.

Hatta onların, üç lisânın kâ'idelerini ve kelimelerini karıştırarak, yazdıkları harika Türkçe'ye tercüme etmeliyiz. Mesela şu parça:

Her (şâh-sar) şimdi -ne yaprak, ne bir çiçek!-

(Pür tûde-i zılâl ü siyeh-rengü nâ-ümîd)...

Ey dest-i âsmân-ı şitâ, durma, durma çek.

Her şâh-sârın üstüne bir sût-re-i sefîd!

Göklerden emeller gibi rîzân oluyor kar,

Her suda hayalim gibi pûyân oluyor kar.

Bir (bâd-ı hamûşun) (per-ı sâfında) uyuklar

Tarzında durur bir aralık, sonra uçarlar.

Soldan sağa, sağdan sola lerzân ü girîzân,

Gâh uçmada tüyler gibi, gâh olmada

Karlar... bütün elhânı (mezâmir-i sükûtun),

Karlar... bütün (ezhârı) (riyâz-ı melekûtun)

Dök (hâk-i siyâh) üstüne, ey (dest-i semâ) dök,

Ey dest-i semâ, (dest-i kerem), (dest-i şitâ) dök.

(Ezhâr-ı bahârın) yerine (berf-i sefîdi),

(Elhân-ı tuyûrun) yerine (savt-ı ümîdi)!...

Konuştığımız tabî'î lisâna neşren tercümesi:

“Ne yaprak, ne çiçek var! Şimdi bütün koruluklar ümitsiz ve siyah karanlık yığınlarıyla dolu... Ey kış semasının eli, durma, durma, korulukların üstüne beyaz bir örtü çek!

Göklerden emeller gibi karlar dökülüyor, her tarafta hayalim gibi karlar geziniyor, sessiz bir rüzgârın saf kanadında uyuklar gibi bir aralık duruyor, sonra yine uçuyor.

Sağdan sola, soldan sağa tüyler gibi titreyerek gâh uçuyor, gâh akıyor. Karlar... bütün sükut mizmârının nağmeleri... Karlar... bütün melekût bahçesinin çiçekleri...

Dök ey semanın eli. Dök ey semanın eli, ey keremin, ey kışın eli dök, bu siyah toprağın üstüne baharın çiçekleri yerine beyaz karları, kuşların nağmeleri yerine ümidin sükûnu dök!...”

ÖMER SEYFETTİN

BU SES SENİN

İstanbul'un, süslü, güzel, velveleli ufkundan
Bir ses çıkıp yükselir.
Uzaklara uçar gider eski bir Türk okundan
Kısrağında daha zorlu bir tizlikle, sonra bir
Fırtınadır kopartır;
Asyamızın göbeğinde, bu hoş sesi duyanlar
Koç yiğitler, arslanlar
Üşüp gelir, kucaklaşır, göğüsleri kabartır;
Yenilmeyen yiğitlik...
Ben değilim yabancı, tanıyorum, bu sesi
Şimdi buldum, bu ses senin sesin Türklüğün perisi!
Bir yıl evvel duymayarak feyz alırken karşında
Defterimin başında.

Mektuplar

BİR MEKTUP

Muhterem efendim.

İki su'âlli bir ricada bulunmuş idiniz: Birincisi gözetlediği izden memnun musunuz? İkincisi daha bende ne gibi yazılar bulunmasını istiyorsunuz? Bu iki su'âlinizden birincisine cevap bermeyi zâ'id addederek diyebilirim ki yürüdüğünüz yoldan, gözetlediğini izden memnun olmayan hiçbir Türk yüreği, hiçbir halk fikri tasavvur edemem. İkincisi su'âlinize yalnız bir şey karalayacağım. O da milletimizi kasıp kavuran, san'at ve ticaretten mahrum edilen el ve ayaklarımızı bağlayarak birbirimizi tanıttırmayan, düne kadar düştüğümüz felâketlere, gördüğümüz hakaretlere sebep olan başlıca "Cehalet ve mektepsizliktir. İşte benim bundan pek çok yüreğim yanık olduğu için, dâ'imâ gazetenizde şu menhus cehaletin imhasına çâre-sâz olacak mektepler te'sîsinden, ve bu mekteplere devam edecek çocuk babalarına teşvik-âmîz sözler yazılar görmek isterim. An-

asi Anadolu'dan o mübarek ülkeden bulunduğum cihetle yine o taraf köylerinde pek çok çocuk babalarını sırf cehalet perdesi gözlerini kapadığından olacak ki ilme karşı bir kayıtsızlık, evlatlarını mektebe gönderemezlik gibi fena fikirler beslemekte olduklarını gördüm. Bunlara anlatılmalı ki hesabını tutturmak, askerde bulunan oğluna mektup yazdırmak için acaba kaç def'alar köyün imamına mürâca'atta bulunarak yalvardığı vâki' oldu. Şayet oğlunu okutmaz ve okutturmazsa dünya ve ahrette de mu'âteb tutulacağı bildirilmelidir.

Yukarıda cehaletten mektepsizlikten yüreğim yanık demiştim. Evet bakınız beş sene Bulgaristan'da ve Bulgaristan'ın yüz, yüz elli hanelik adî köylerinde bulundum. Buralardaki mektep binaları büyük kasabaların mektepleriyle âdeta yarış ediyor diyecek kadar vâsi, muhteşem, ve muntazamdır. Ve her çocuğun mektebe devamı da mecburidir. Bir gün mektepten geri kalan çocuğun babasından beş frank ceza alınır. Tekrarı daha büyük cezalarla karşılanır. Bu köylülerin ahalisi de çiftçidir. Mektepte tedrîsât-ı ulûm-ı ibtidâ'î olmakla beraber yarısından çoğu zirâ'ate, çiftçiliğe vatan ve millet fikirlerinin uynadırılmasına münhasırdır. Ma'a't-te'essüf yurdumuzun en mu'tenâ yerinde açıklıyla beraber bir hakikati gördüğümünden, i'tirâfa mecburum: İstanbul'a vürûdumun ikinci senesi idi. Bir iş için Çatalca'ya gidecektim. Payitahtımızın bir sancağını göreceğim diye hayalimde büyüttükçe büyütüyor, süslendirdikçe süslendiriyordum. Vürûdumda ne göreyim; âdeta Anadolu'nun en ücra köşesinde sıkılmış kalmış bir köyünde bulunuyorum zannettim. Yalnız ta ortada muhteşem, yeni müzeyyen boyasıyla büyük bir bina gözüme çarptı. Evvelce hükûmet konağı zannettiğim bu binayı bilâhere bir Rum'un yalnız kendi hesabına, millete yaptırdığı bir mektep olduğunu anladım ve bizimkiler de görmek üzere biraz daha ilerledim. Keşke görmeyeydim. Viran bir mescidin dibine çıkmış birkaç yüz Türk çocuğunun yer altından geldiği zannolunan uğultulu sesleri kulağıma ilişti. Anladım ki bizim mektep de orası imiş. Artık tahammül edemedim, izim üstüne avdete mecbur oldum. Ve için için kendimi yediğim acıklı fakat hakikî bir derdi de şimdi izhar ettim.

Yukarıda “Bulgar mekteplerinde vatan, ve millet hissi uyandırılmasına” dedim; ne derecelerde de uyandırılmış bulunmasına bir delil olmak üzere aşağıdaki vak'ayı da yazmadan geçemeyeceğim. On yaşlarında bulunan bir Bulgar çocuğunun kendi yaşında bir Türk çocuğuna hitaber [Eznayış Bulgariski⁶]. Türk çocuğu tarafından verilen (neznam)⁷

⁶ Bulgarca biliyor musun?

⁷ Bilmem?

kelimesine mukabeleten [Zeştu nezna yeş makarduka⁸ bulgariya tarabada eznayış Bulgar seki] sözleri o mektepten alınan millet fikri, vatan hissi değil de nedir.

Acaba biz de bu sözleri söyleyebilecek 20-40 yaşlarında kaç kimse bulunabilir, kaç adam sayabiliriz. O Bulgar kopilinin sözleriyle bu seferki muharebede Bulgarlar tarafından esir edilerek isticvap edilen Konyalı bir arkadaşımın vermiş olduğu cevapları ömrümün nihayetine kadar unutmayarak dâ'imâ mukayese edecek ve aklıma düştükçe de cehaletimize yana yakıla ağlayacağım...

Ben her bir fenalığı her bir kötölüğü cehalette, her bir iyiliği de ilimde görüyorum. Ve her bir işin başı da bunlardan birisini imhası diğerinin neşünemasında bulunduğuna iman ediyordum. Bunun için de her haftaki gazetenize milleti uyandıracak, sühûletle maksadına kavuşturacak yollar edecek makaleler, yazılar görmek istiyorum. “Bir kavmin hayatı ilmiyle kâ'im ölümü ise cehliyle dâ'imdir.”

BEKİR SITKI

Millî Hikâye

Primo

TÜRK ÇOCUğU

2

Nasıl Öldü?

Başı beşinci sayıda

- Hayır, hayır alçaklar, alamayacaksınız. Beş yüz sene evvel bahadır babalarımızın sizi dize getirerek zapt ettiği bu yerleri alamayacaksınız. Bütün Türkler karşınıza çıkacak, vatanlarının her karışık kanlarınızla ıslanacaktır. şayet onların hepsini öldürüp muvaffak olsanız bile bir mezardan, bir harabeden başka bir şey bulamayacaksınız.

Diye haykırdı.

Günler geıyor, babasını hüznü daha ziyade artıyordu. Primo:

- Hani baba, muharebe olacaktı, diye sordu, hâlbuki bir şey olmadı...
- Mutlaka yavrum, mutlaka olacak.

⁸ Niçin bilmiyorsun eşek? Burası Bulgarya lâzım öğreneceksin...

Nihayet Primo bir cum'a günü gezinirken biraz fazla fa'âliyyet gördü. Kışlanın yanından geçiyordu. Bir askere sordu:

- Ne o hemşehri, bu kalabalık?

Bu kara bıyıklı bir jurnal neferi idi. Yakasındaki sarı pirinçten levhacıklarda "jurnal" yazıyordu.

- Sefer-i birlik i'ân olundu.

Diye cevap verdi.

- Sefer-i birlik ne demek?

- Muharebeye hazırlık emri demek...

- Muharebe mi olacak?

- Öyle diyorlar.

- Hangi devletle?

- Bulgarla.

Primo içinde tuhaf bir sevinç duydu. Tramvaya atladı. Eve geldi. Aşçı Emine Hanıma muharebe olacağını ve Türklerin nasıl yine yeniden memleketler zapt edeceğini anlatmaya başladı. Fakat bu kadın kendisi gibi sevinmiyordu.

- Ah inşallah olmaz...

Diyordu. Primo kızdı. Acayip, bu bir Türk kadını değil miydi? Niçin muharebeyi istemiyordu. Bir Türk kadını birçok Türk oğullarının yeniden şan ve şöhret kazanmasını, yeniden dünyaya Türklerin kim olduklarını göstermelerini istemez miydi? Sordu:

- Niçin muharebe istemiyorsun?

- Ah yavrum, o kadar "ümme-i Muhammed"e yazık değil mi?

- Ne demek...

- Yine o kadar muhacirlik olacak, çoluk çocuk meydana kalacak.

- Primo anlamıyor:

- Canım Emine Hanım, diyordu, niçin muhacirlik olsun? Bizim ordularımız düşmanın memleketine girecek, onların şehirlerini zapt edecek. Muhacirlik olacaksa onlardan olacak.

- İhtiyar kadın başını yukarıya kaldırıyordu.
- An yavrum, biz gavurla muharebe edemeyiz.

Primo hiddetleniyordu:

- Niçin edemeyiz! Bizim topumuz tüfeğimiz yok mu? Bizim askerimiz yok mu?
- Ne olursa olsun, eğer muharebe olursa yine muhacirlik olur.

Primo daha ziyade hiddetleniyordu:

- Ne biliyorsun hanım?
- Biliyorum. “Evveli Şam, ahiri Şam” bunu büyük ulema efendilerimiz söylemiş...
- Ne demek, evveli Şam, ahiri Şam?
- Ya‘ni mutlaka bir gün cavur gelecek, İstanbul’dan Anadolu’dan bizi sürecektir.

Bütün Müslümanlar Şam’a toplanacak.

- Yahu...
- Sus yavrum, öyle söyleme, çarpılırsın...
- Niçin çarpılırım?
- Bunu büyük ulema efendilerimiz buyurmuşlar...
- Onlar ne biliyorlarmış?
- Onlar her şeyi biliyorlar.

Bitmedi

ÖMER SEYFETTİN

Matbaâ-i Hayriyye ve Şürekası Celâl Sahir

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksudı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def’a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ’ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip Hanım ile Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu’allim Mi’mâr Kemalettin, Mu’allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “*Türk Yurdu*”nun dâ’imî muharrirleridir.

“*Türk Yurdu*” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “*Türk Yurdu*” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu’allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapik, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi:

İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû'ası olan bu nefis ve ucuz mecmû'a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye'de hiçbir mecmû'anın nâ'il olamadığı rağbete mazhar olmuş (on bir bin) basılmakta bulunmuştur.

Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca'at Yeri:** "Türk Yurdu" Kitaphanesi'dir.

Çocuk Dünyası'nın Küçük Kitapları

1. <i>Sihirli Halı</i>	20 para
2. <i>Tilki Kardeşin Muhakemesi</i>	20 para
3. <i>Güliver'in Seyahatnamesi</i>	20 para
4. <i>Bir Afacanın Hikâyesi</i>	20 para
5. <i>Tilki Kardeşin Başına Gelenler</i>	20 para
6. <i>Giyumtel</i>	20 para
7. <i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
9. <i>Güliver (Devler Memleketinde)</i>	40 para
10. <i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
11. <i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
12. <i>Beşir'in Rü yâsı</i>	40 para

13. <i>Ala Geyik</i>	20 para
14. <i>Leylek Padişah</i>	20 para
15. <i>Deli Terzi</i>	40 para

KUMKAPI DENİZ BANYOLARI

Sinin-i sâbıkada olduğu gibi bu sene de tarafımdan istîcâr edilen “Kumkapı Deniz Banyoları” başka banyolara kat kat fâ’ik surette temiz hamam takımları vazedildiği hâlde Haziran’ın birinci günü açılmıştır. Mevsim-i sayfın hulûlüyle deniz banyolarına ihtiyaç tabî’î olduğundan bundan istifade etmek isteyen hanım ve efendiler banyolarımızı teşrif bulundukları hâlde her cihetten memnun olacaklardır.

Müste’cir: İsmail

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

12 Haziran

Sayı - 10

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celâl Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Türkçe ve İlim (musahabe) **Ömer Seyfettin**

Durma. Vur! (şi'ir) **Gökalp**

Türk Dünyasında Tiyatro ve Musiki (tiyatro) **T. S.**

Türk Dünyasında **A. H.**

Türk Çocuğu (millî hikâye) **Ömer Seyfettin**

Kadın San' atkâr Ümmü Gülsüm Hanım,

San' atkâr Aptullah Kariyef Bey (resim)..... **Veliullah Murtazâ Bey**

Resimlerimiz

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve

Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı Türk Yurdu

Matba'a-i Hayriye ve Şürekâsı - İstanbul

1330

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksadı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def’a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ’ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip Hanım ile Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu’allim Mi’mâr Kemalettin, Mu’allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “*Türk Yurdu*”nun dâ’imî muharrirleridir.

“*Türk Yurdu*” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “*Türk Yurdu*” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu’allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapik, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi:

İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LÂSTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 8 Yıllığı: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
12 Haziran 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Musahabe: Türkçe ve İlim, Ömer Seyfettin . Şi'r: Durma Vur, Gökalp . Tiyatro: Türk Dünyasında Musiki ve Tiyatro, T. S. , Millî Hikâye: Türk Çocuğu Ömer Seyfettin . Kadın San'atkâr Ümmü Gülsüm Hanım, San'atkâr Aptullah Karyef Bey Veliullah Murtazâ Bey.		

Musahabe

TÜRKÇE VE İLİM

OSMANLICA DEĞİL TÜRKÇE

Yeni Lisan hareketi, karşısında hiçbir zaman ciddî bir muhalif bulmadı. Başlıca iddi'âsı Türk sarfına asla karışamayan Arapça, Acemce terkip ve cem kâ'ideleriyle ecnebi edatları kullanmak, bununla beraber ıstılâhları, klişe olmuş cemleri müstesna tutmak idi. Ve maksat Türkçe'nin hususî edasını yazı lisânına geçirmekten ibaretti.

Bu hareketi yapan muharrirler lisâniyâtın en esaslı ve ana kâ'idelerini önlerine alıyorlar ve selikiyyat ilminin desturlarıyla Türkçe'yi mütâla'a ediyorlardı.

Yaptıklarını, terkipsiz ve secisiz bir ifade ile, gayet açık bir tarzda yazdılar. Fakat "hâlif, ta'arüf..." diye her şeyin aksini iddi'â etmeyi bir ma'rifet sayanlar bu yazıları okumadılar. Dediler ki:

- Biz Altay, Ural dilini Orhun'un Göktürkçesi'ni istemeyiz.

Hâlbuki Yeni Lisâncılar da böyle bir şey istemediklerini hemen her makalelerinde tekrarlıyorlardı.

Onların istedikleri terkipsiz ve tabî'î İstanbul lehçesiydi. Çünkü lisânımızda birçok lehçeler vardı. Her milletin hayatında olduğu gibi bu lehçelerden birisi ötekilerine galebe çalacak umumî ve millî bir edebiyat lisânı olacaktı. Türkçe'nin en güzel, en nazık, en işlenmiş şüphesiz İstanbul'da konuşulanıydı. [Dikkat ediniz, yazılanı değil.] Türklerin, dince, ilimce en büyük merkezi olan İstanbul'daki lehçeye "Güzel Türkçe" ve başka

yerlerinde konuşulan esasça bir, fakat “savfıyyet”çe ayrı ayrı bulunan diğer lehçelere “Kaba Türkçe” diyorlardı.

Maksat çok büyük, çok yüksek ve mukaddesti. Her millet gibi Türklerin de bütün lehçelerin fevkinde bir edebiyat lisânları bulunacak, cemâ‘atçe, milletçe, ilimce birlikten te‘min edilecekti.

Maksadı duymayanlar: “İşte biz İstanbul Türkçesi yazıyoruz.” diye eski uydurma edebiyat lisânının Türk edasına, Türk sarfına taban tabana zıt olan terkiplerini kullanmakta devam ettiler. Bu terkipler yalnız Türk edasına, Türk şivesine, Türk sarfına değil ilmin ve fennin bütün esaslarına da muhalifti. Eski şâ‘irlerimiz Arap ve Acem Edebiyatlarının te’sîri altında kendi lisânlarını beğenmiyorlar; selikalarındaki, sevk-i tabî‘îlerindeki kelimelere kıymet vermeyerek kendi lisânlarına yabancı kelimeleri, yabancı kâ‘ideleri tercih etmekte garip ve hazin bir tehalük gösteriyorlardı. Beysi ve Nergisi gibi bu marazî hareketin abidelerini vücuda getirdiler. Fakat asırlarca devam eden bu edebiyata en ziyade Türklük yabancı keldi. İstanbul’daki çelebiler Arapça ve Acemce edasıyla ve hiçbir milletin lisânı olmayan bir lehçe ile divanlarını yazarlarken cahil ve zavallı Türk halkı da kendi lisânını terennüm etti. Destanlar, koşmalar, kalenderiler yazdı. Lisânıyla beraber millî aruzunu da muhafaza etti. O vakitler Türk ruhundaki mefkure uyuyordu. Ülke ve ümmet muhabbeti altında mukaddes “milliyet” sevdası sönmüş gibiydi. Tarihimize altın yapraklar ilâve eden Köprülü oğlu şâ‘irler bile Türk oldukları hâlde eserlerini Arapça yazdılar.

Bugün ırkta uyuyan an‘aneler şiddetli felâket darbesiyle uyandı. Türk milleti gözünü açtı. Münevverlerinden, gençlerinden lisânını, edebiyatını, mukaddes haklarını istiyor.

Kelimeleri vak‘alardan, cümleleri hengamelerden olan bu derin ve fecî‘ temenniye duymuyor musunuz ey, el kalem tutanlar!...

Türkçe yazarken ilme ve cem‘iyyete dâ‘ir ıstıhlardan başka Arapça, Acemce terkip ve edat kullananlar:

1- Bir lisândan diğer lisâna kâ‘ideler geçebilir. Ve bir milletin sarfı, diğer milletin sarflarından alınan kâ‘idelerle teşekkül eder.

2- Dünyada muhtelif bir lisân olabilir.

3- Lisanlar milletlerin değil, ülkelerin ve zümrelerindir.

Desturlarını kabul etmiş demektir. Çünkü hiç kimse hususiyetle böyle uyanıklık asrında kabul etmediği esaslarla hareket edemez. O hâldeeski uydurma edebiyat lisânını taklit ederek terkip yazanlar, ya cahildirler, ilmin bulduğu şe’niyyetlerden çıkardığı mefhumlardan haberleri yoktur; yahut da ilmin hakikatini bilmedikleri hâlde Türklüğü kendi lisânından, kendi edasından, kendi şivesinden mahrum bırakmak istiyorlar.

İlim hayatında [şe’niyyet realite]lerden mefhumları çıkarıyor:

1- Bir lisândan diğer lisâna kâ’ideler geçemez. Muhtelif milletlerin sarflarından bir sarf vücuda gelemmez.

2- Dünyada muhtelif bir lisân olamaz.

3- Lisânlar ülkelerin, zümrelerin değil milletlerindir.

Lisâniyyât ilmine dâ’ir yazılmış kitaplarda bu noktalar uzun uzadıya anlatılmıştır. Abel Havlak artık klâsikleşmiş olan “Lâ-Lengüstik” unvanlı kitabının onuncu sahifesinde, “Lisânlar, kısa söyleyelim, kendi tabî’atlerinin haricine çıkamazlar. Meselâ muhtelif bir lisan asla taratılamaz. Sarfının bir kısmı İslâv, bir kısmı Lâtin bir Hint ve Avrupa’î lisânı tahayyül olunamaz. Muhtelif lisânlar yoktur ve olamaz da...” der. Evet Türkçe’yi Arapça ve Acemce kâ’ideleri karıştırarak terkipler yapmak ilmin mefhumlarını inkârdan başka bir şey değildir. Hâlâ Arapça Acemce terkip yapanlar memleketimizdeki bilgisizlikten, ilim ve fen hususundaki dalgınlıktan istifade ederek:”Lisânlar kendi tabî’atlerinin haricine çıkabilirler. Muhtelif bir lisân yaratılabilir. Sarfının bir kısmı İslâv, bir kısmı Lâtin bir Hint ve Avrupa’î lisânı pekâ’lâ tahayyül olunabildiği gibi Arapça ve Acemce kâ’idelerinden bir (Lisân-ı Osmânî) yapılır. Hâsılı muhtelif lisânlar vardır ve olur da...” demek istiyorlar. heyhat Zolular, Patagonyalılar bile bugünkü ilmin vazih mefhumlarına bu kadar isyan edemezler.

Eski uydurma edebiyat lisânının Arapça, Acemce terkiplerini yazanlar mü’essis ve makbul bir ilmi “lisâniyyât” kökünden yıkmalı, selikiyyât ilminin yok olduğunu ispat etmelidirler. Yoksa hakikat ilerler ve onu hiçbir şey tutamaz...

ÖMER SEYFETTİN

Şi'ir

DURMA, VUR!

1

Durma, Yunan. Durma: Kibrini artır!

Türklüğün başına hakaret yağdır!

Uyuyan bir kasıma bu zillet azdır.

Vur, eski kölesi. Utandır onu!

Bırakma, uyusun. Uyandır onu:

2

Bu yurdun hazinesi onun elinde

Fakat anahtarı senin belinde

Kalmış aç ve garip kendi ilinde

Vur. Eski kölesi, utandır onu!

Bırakma, uyusun; uyandır onu!

3

Zorla onu, yeni revşe girsin

Fabrikalar açsın. Her işe girsin

Gemi yapsın, alış verişe girsin

Vur. Eski kölesi. Utandır onu!

Bırakma, uyusun, uyandır onu!

4

Sıkıştır ki ordu, donanma yapsın

Garpta ne terakki görürse kapsın

Türklüğü tanısin, Tanrı'ya tapsın

Vur eski kölesi. Utandır onu!

Bırakma, uyusun. Uyandır onu!

5

Zannetme yaptığın hoş gitmiyor.

Terakkimiz koşa koşa gitmiyor.

Emin ol. Emeğin boşa gitmiyor.

Vur, eski kölesi, utandır bizi!

Bırakma, dalalım, uyandır bizi!

GÖKALP

Tiyatro

TÜRK DÜNYASINDA TİYATRO ve MUSİKİ

Şimalden kardeşlerimiz medeniyetin hiçbir cihetini ihmal etmedikleri gibi tiyatroya da lâzım gelen ehemmiyet vermişlerdir. Kazan'daki Türklerin (şimal kulübü) adı altında bir dernekleri vardır. Bu kulüpte bir kırâ'athâne bir de mükemmel tiyatro salonu vardır. Kazan'da çıkan Türk gazeteleri geçen sene kulübün maddî muvaffakiyetleri çok olmadığından bahsediyorlar. Tiyatrosu yenilik cihetinden hemen hiçbir şey göstermemiş ise de verilen tiyatroların oldukça düzgün devam etmesi cihetiyle bir derece muvaffak olunmuş saymak da mümkündür diyorlar. Bundan başka sahnenin ve tiyatronun darlığından da şikâyet ediyorlar. Bizde daha henüz (..... konservatuvar) yeni açıldı. Bakalım ne olacak?

Şimalli kardeşlerimiz tiyatrolarının darlığıyla beraber piyes yokluğundan da şikâyet ediyorlar. Hâlbuki Şimal Türklerinin Ayaz İshaki ve Ali Asgar Kemali gibi halk ediplerini halk dilinde yazmış oldukları birçok piyesleri İstanbul lehçesinde yazılarak memleketimizde sahneye koyulsa ve yüz def'a oynasa yine bıkmaz. Çünkü yazılan piyesler millî ve halkın anlayabileceği gibi yazılıyor ve oynayan san'atkârlar da Şimal Türklerini hiç olmazsa i'dâdî tahsil görmüş ve milletini tanımış gençleri olduklarından sahnede kendi milletini, âdetlerini hakkıyla temsil ediyorlar.

İşte en İstanbul muharrirleri! Siz yalnız, Arapça, Acemce terkipler düzüp “Bir ma‘rifet yaptık” zannına düşmeseydiniz, konuşulan güzel ve nazik İstanbul lehçesiyle tiyatrolar, komedyalar yazardınız. Bu komedyalar, bu piyesler Türk dünyasını her tarafında oynanılır, ve Türkçe lehçelerin arasındaki ehemmiyetsiz farklar da umumî bir edebiyat lisânının kıymetli şivesi altında erir ve gâ’ib olurdu.

İstanbul muharrirleri! İşte siz Türkçe’ye tenezzül etmediniz.

Arapça ve Acemce terkiplerle öyle şeyler yazdınız ki kendinizden başka hiçbir Türk anlamaz.

Bari şimden sonra düştüğünüz cahillik ve şu‘ûrsuzluk uykusundan kalkınız. Türk dilini seviniz. Arapça Acemce terkipler yapacağınıza konuştuğunuz nazik ve güzel Türkçe ile piyesler ve şi‘irler yazınız. Zire yalnız Türkiye’deki Türkler değil, bütün Turan’daki Türkler sizin eserlerinizi bekliyorlar. Sizin kalemlerinizden akacak nur onların ruhlarını aydınlatacak...

Şimalli kardeşlerimizin oynayacak Türkçe piyes bulamamaları sizin kabahatinizdendir. Siz kendi lisânınıza kıymet verseydiniz. Türklerin edebî ve umumî lisânı teşekkül etmiş olunurdu.

Artık Allah aşkına, millet aşkına olsun yanınız. Ve yazarken iki terkipçi dost için değil bütün bir Türk milleti için yazdığınızı hatırlayınız...

[Resimlerimiz]

Resimlerini koyduğumuz Türk kardeşlerimizden Ümmü Gülsüm Hanım ve Aptullah Kariyef Beyle, Veliullah Murtaza Beyi kâr’ilerimiz takdim ederiz. Aptullah Bey Şimal’de millî tiyatroculuğu te’sîs eden bir zattır. Bu Türk san‘atkârı milletin ruhunu terbiye etmeye on senedir devam ediyor. Ve kumpanyanın sahibidir.

On, on iki kişiden ibâret olan bu Türk tiyatro kumpanyası kendi milletine az geldiklerini düşünerek ve kendilerine birkaç samimî arkadaş daha bularak iki kumpanya olmuşlardır. Bu ikinci kumpanyanın sahibi yine Şimal Türklerinin en büyük kadın sanâtkârı sahip Cemal Hanım kardeşimizdir. Bu iki kumpanya Rusya’nın Türkler yaşayan şehirlerinde gezerek millî tiyatrolar vermektedirler. Geçen altı ay içinde Aptullah Beyin kumpanyası yalnız Şark Kulübü’nde (48) oyun oynamıştır. Bunlardan (32) sı millî (16)sı Rusça’dan tercüme veyahut Türkçeleştirilmiş piyeslerdir.

Kulübün altı aylık hâsılatı olan (9000) rubleden (5000) rublesi Türk tiyatro kumpanyasına isabet ettiği düşünülürse Şımallı kardeşlerimizin az gördükleri hâsılat epey mühim bir meblâğ olduğu anlaşılır.

Biz burada Türk lisânıyla nasıl uğraşıyorsak bütün Turan'daki kardeşlerimizin de dil birliğine çalışmaları lâzımdır. Çünkü “Her millet kendi lisânında yaşar.” “Lisânsız bir millet çobansız sürüye benzer.” Türk milletinin lisânı Türkçedir. İstanbul'da konuşulan nazik İstanbul lehçesini onlar da bizim gibi edebiyat lisanı olmak üzere yavaş yavaş kabul etmeli ve bu mes'ele lâzım gelen ehemmiyetten uzak tutulmamalıdır...

T. S.

TÜRK DÜNYASINDA

Kazan'da Ta'tıl Mü'essesesi. – Kazan'da bi'l'u-mûn ticarethanelerde hizmet eden kimselerin ta'tıl günlerinin ta'yîn edilmek mes'elesi bakılarak Müslümanlara da Pazar ve sâ'ir Hristiyan yortularında dükkânlarını kapatmak lâzım geldiği kararı verilmiştir. Belediyenin Müslüman â'zâları bu kararı kabul etmeyip mes'eleyi hukuk komisyonuna havale ederek Müslüman ticarethanelerinin cum'a ve sâ'ir Müslüman bayramlarında ta'tıl edilmesinin muhakemesini talep etmişlerdir. Komisyon mes'eleyi tetkik ederek Pazar ve sâ'ir Hristiyan yortularında herkes gibi Müslümanların da ticarethanesini açması ve alış verişte bulunması kanunen mümkün değildir diye bir karar vermiştir. Mayıs'ın 20'nci gübû belediye dâ'iresinde yine ictimâ' akdedilmiş, Müslümanlar bir ağızdan yeniden komisyona verilmesini ve meclis tarafından hükûmete mürâca'at edilmesini talep etmişlerse de ekseriyet Müslümanların bu talebini kabul etmemişlerdir.

Bunun üzerine Müslüman â'zâları hep birden meclisi bırakıp gitmişlerdir. Müslüman â'zâları çıkıp gittikten sonra olan müzakere neticesinde Pazar ve sâ'ir Hristiyan yortularında ticarethanelerin kapanması mecburî olan nizamname ekseriyet ile kabul edilmiştir.

Kazan gazetelerinde yazıldığına göre Müslüman â'zâlar kendilerinin meclisten çıkıp gitmelerinin sebeplerini mufassal surette yazıp meclis-i idâreye vereceklermiş.

Bu vak‘â üzerine mahallî Rus gazetelerinden bir iki tanesi Müslümanların meslis-i idareden çıkıp gitmelerini şiddetli şiddetli tenkide başlamışlar. Hatta birisi o kadar ileriye gitmiştir ki Vak‘a güya Rusya’nın her tarafında bulunan genç Türklerin teşvikiyle olduğunu ve Müslüman â‘zâların bu hareketlerine de inkılâpçılık süsü vererek bunun korkunç bir adım olduğunu söylemiştir.

Bir Türk Kadın Hekimi – Petersburg’ta kadınlara mahsus âli-i tibbi derlerinde tahsil eden ve Kazan’da çıkan “Ak Yol” gazetesi müdür ve sermuharriri Fahrusselâm Efendinin zevcesi Safiye Hanım doktora imtihanını muvaffakiyetle kazanıp diplomasını almıştır. Safiye Hanım bugünlerde Kazan’a geliyormuş. Orta hâlli bir â’ileye mensup olan bu hanım i‘dâdî tahsili ve biraz da hususî ders gördükten sonra Petersburg’a gitmiş ve orada imtihan vererek kadınlara mahsus tıbbiye mektebine girmiştir. Genç hekim hanımı tebrik ile bizim hanımlarımızın da bundan örnek almalarını dileriz.

Elektrikçi Müslüman - Kafkasya’da Şuşa şehrini elektrik ile tenvirinin 20 yıllık imtiyazını şehrin büyük tüccarlarından Hacı Beşir Rızayef Efendi almıştır.

Moğolistan’da Hristiyan Dini Neşri - Rusya Hükûmeti Moğolistan’ın “Urga” ve kendisinde Rus bulunan başka şehirlerde büyük kiliseler yaptırmak istiyor. Bunun için şimdilik birçok i‘âneler toplanmaktadır. Bu hizmetlere Moğolca bilen misyonerler ta‘yîn edilecektir. Hükûmetin bu kararları arasında Moğolistan’a mahsus bir misyoner cem‘iyyeti açmak ve yetim Moğol çocuklarının Rus yetimhanelerine alınarak terbiye edilmek mes‘eleleri de bahsolunmuştur.

Millî Hikâye

Primo

Türk çocuğu

2

Ölmedi

Başı beşinci sayıda

Primo anlamıyor, fakat daha ziyade sormuyor, içinden: “Bu cahil kadın ne bilir?...” diyordu. Akşam oldu. Yemekte babasıyla konuştu. O aşçı kadından daha ümitsizdi. Fakat kendi kalbinde bir arslan yatıyordu. Hiç Türkler beş yüz senelik vatanlarını iki buçuk Bulgar, yahut Yunan askerine bırakır mıydı? Artık her gün kışla meydanına gidiyor, redif

dâ'iresinde toplanan askerleri, mükârî hayvanlarını, araba atlarını seyrediyordu. Bir sabah bir gürültü koptu. Sokakta Yahudi çocukları koşuşuyor: “ilâve, ilâve” diye bağıyorlardı. Hemen bir tane aldı. Okudu. Ve anladı ki Karadağ ile muharebe başlamış... Eve koştu. Bu müjdeyi Emine Hanıma verdi. İhtiyar kadın:

- Eyvah, eyvah...

Diyor, oğlunun, Mustafacığının da gideceği için dizini dövüyordu. Akşam babası daha ziyade müte'essir göründü. Primo sabahleyin erkenden mektebe çıktı. Tramvaydan kışlanın önünde indi. Fa'âliyyet son dereceyi bulmuştu. Ama bütün zabitler, askerler hiç muharebe olacak diye sevinmiyorlardı. Bu hâllerinden belli idi. Âdeta hepsi biraz sararmış, solmuş, sanki biraz korkmuş gibi duruyorlardı. Sırp'ın, Yunan'ın da harbi i'lân ettikleri işitildi. Gazeteler boyuna hudutlarda muzafferiyetleri yazıyorlar, yazıyorlar, yaza yaza bitiremiyorlardı. Bunlar eve getirip babasına gösterdi... Babası:

- Yalan, yavrum, yalan...

Diyordu.

Selânik o kadar kalabalıklaştı ki artık kimse kimseyi tanımıyordu. Birkargaşalık ki... Değme gitsin.

Diyorlar ki muharebeyi bırakan Selânik'e kaçıyormuş! Primo geziyordu. Kahveleri, hanları, dükkânları, hep askerle dolmuş görüyordu. Madem ki muharebe oluyordu bu kadar askerin bayram günüyümüş gibi böyle sokaklarda gezmesinde ne ma'nâ vardı? Bir gün eve gelince Emine Hanım'ı ağlıyor buldu. Niçin ağladığını sordu.

- Ah yavrum, muhacirler gelmiş...

- Muhacirler mi gelmiş? diye haykırdı, nerede?

- Her yerde! Bütün câmi'ler dolmuş...

- Kim söyledi?

- Bugün Mustafa geldi. O söyledi.

- Nereden geliyorlarmış?

- Koçana'dan, ... , Köprülü'den... her taraftan...

Ertesi günü mektebe gitmedi, câmi'ler tarafına doğruldu. Hakikaten her taraf dolmuştu. Bunlar ihtiyar, kız, kadın ve çocuktu. Hepsi ağlıyorlar, ta'rif olunmaz bir sefalet içinde hıçkırıyorlardı. Kalbi dayanamadı. Kaçtı. Onları görmemek için kaçtı.

Zavallıların hepsi açtı. Gelene, geçene: "Allah aşkınıza biraz ekmek..." diye yalbarıyorlardı.

Kahveler yine hıncahınç asker doluydu. Ne intizam, ne hükûmet vardı... O gece uyuyamadı. İşte babasının dedikleri çıkıyordu. Hâlâ zabıtlar gazinolarda oturuyorlar, nazik ve beyaz elleriyle, kadın gibi, saçlarını ve bıyıklarını düzeltiyorlardı.

Sabahleyin kalktığı vakit başı ağrıyordu. Babasına söyledi.

- Üşümüştün yavrum. Bugün hiç dışarıya çıkma.

- Dedi. Evde kaldı. Babası akşam gazeteleri getirecekti. Öğle yemeğinden sonra pencerenin yanına oturmuş, Türklerin felâketi, bu felâketin sonu ne olacağını düşünüyordu. Bahçenin demir parmaklıklı kapısından Emine Hanımın oğlu Mustafa'nın girdiğini gördü. Şüphesiz annesiyle görüşmeye geliyordu. Bu, arslan gibi bir askerdı. Göğsü geniş, iri gözleri mavi ve parlaktı acaba annesiyle ne konuşacaktı. Merak etti. Kalktı. Aşağı indi. Mustafa'yı mutfakta annesinin karşısında bir sandalyede oturuyor buldu. Gülerek gitti. Elini tuttu.

- Hoş geldin Mustafa?

- Hoş bulduk beyim.

- Ne var, ne yok bakalım?

- Hayırlar...

- Sen niçin muharebeye gitmiyorsun?

- Ben yüzbaşı beyin evinde kaldım. Ama zaten muharebe bitti.

Primo:

- Ne? Diye haykırdı, muharebe bitti mi?

- Evet bitti.

- Nasıl bitti?

- Bu akşam yüzbaşı bey geldi. Evdekilere korkmamaları söyledi. Bizim paşa ile Yunan'ın paşası konuşmuşlar.

- Ehy sonra?
- Sonra Selânik'i teslim edecekler.
- Muharebesiz mi?
- Muharebesiz...

Primo:

- Vay alçaklar, vay...

- Diye haykırdı. Bu nasıl okurdu? Selânik'i babalarımız muharebesiz mi almuşlardı ki şimdi muharebesiz düşmana veriyorlardı. Mustafa'ya daha birçok şeyler sordu. Elli, altmış, yetmiş bin kişi silâhlarını vereceklermiş. Kara Burun'daki büyük toplar bir gülle atmadan düşmana teslim olunacakmış.

- Primo tekrar sordu.
- Ehy sizi düşman ne yapacak?..

- İyi bilmiyorum, ama galiba esir edecek... Diyorlar ki: "Esirlik çok rahattır. Adama bey gibi bakarlar."

- Ve yüzbaşı beyin sevindiğini anlatıyordu. Primo dinliyor, içinden müthiş bir kin kabarıyor, zehir gibi damarlarına yayılarak her tarafını acıtıyordu. Mustafa gideceğine yakın belinden büyük bir revolver çıkardı. Bu yüzbaşı beyinmiş: Yunanlılar esir ettikleri vakit şart-ı mucibince zabitlerin kılıçlarını bırakacaklarmış ama ihtimal başka silâhlarını alacaklarmış. Onun için bunu Mustafa'ya vermiş; anasına saklattırsın diye... Primo hem dinliyor, hem muharebede kullandığı bir silâhı bu zabitin niçin sakladığını, muharebeden sonra onu ne yapacağını düşünüyordu. Hiç böyle revolver görmemişti. Kılıfı tahtadandı. Aldı. Baktı.

Bitmedi

ÖMER SEYFETTİN

Matba'a-i Hayriye ve Şürekası: **Celâl Sahir**

Türk bilgi derneği tarafından çıkarılan

BİLGİ

Mecmû'asının altıncı sayısı bugün çıktı

Mündericâtını okumak tavsiyeye değerini ispat için kâfidir. Bu sayısında şu yazılar vardır:

Felsefe-i Umûmîye Methal, **Rıza Tevfik** - Paris Darülfünunu ve Darülfünun Haricindeki Mü'esserler. **Lütfi** Hindistan'da Türklük, **Oktay Kaan** - Fırka ve Cem'iyet, **Zekeriya - Hoca Ahmet Yesevi, Köprülüzade Mehmet Fuat** – [Türk Bilgi Derneği]nin Teşekkül ve Mesâ'îsi: Türkiyat, Türkçülük, Felsefe ve İctimâ'ıyyât Şu'abelerinin İctimâ'ları. Şi'ir: Al Bayrak. **İdris Sabih** - Raporlar: Mübeşşir Kâl'lüm, **Bursalı Tahir** - Atasözleri ve Osmanlı Tarihi Necip Asım - Ne Edatı Hakkında Tetkikat, Andun Tangar - Hıfz-ı Sıhhat Müzesi, **Doktor Tevfik Rüştü**.

Nüshası beş senelik abonesi 54 kuruştur.

İSLÂM MECMÛ'ASI

Türk Yurdu'nun öz yürekten bir yoldaşdır. Millet duygusuyla çarpan imanlı kalplerin nurlu ilhamlarına ma'kes olacak bu mecmû'anın dinî fikirlere canlı, geniş bir meydan açıyor. "İslâm Mecmû'ası"nın şi'ârı: "Dinli bir hayat, hayatlı bir din"dir. En büyük Türk ve İslâm uleması tarafından yazıları te'mîn olunmuştur. Dinî ve millî makalelerini her Müslüman ve Türk okumalıdır. Seneliği 30 yarım seneliği 16 kuruştur. **İdarehanesi:** İstanbul'da Cağaloğlu'nda Cem'iyet-i Hayriyye-i İslâmiyye Merkezindeki dâ'ire-i mahsusadır.

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde Numara: 77

TÜRK YURDU - KÜTÜPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba'zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım'ın)	600
<i>Harap Ma'bedler</i> (Halide Edip Hanım'ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i> (Akçuroğlu 'nun)	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyâsete Mûte'allik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde yirmi nispette, ta'ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde 25 nispette posta ücreti i' lâve ederler.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

19 Haziran

Sayı - 11

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celâl Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Türk Sarfı ve Şivesine Dâ'ir..... **K. V'**

Turhan Bey (hikâye)..... **Cevat Turgut**

Koşma (şi'r)..... **Tarhan**

Türk Dünyasında **A. H.**

Turan Çocuğu (millî hikâye) **Ömer Seyfettin**

(Esnaflarımızda Nezaket)?!.. (resim)..... **(karikatür)**

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve

Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı Türk Yurdu

“Kader” Matba'ası - İstanbul

1330

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde Numara: 77

TÜRK YURDU-KÜTÜPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba'zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım'ın)	600
<i>Harap Ma'bedler</i> (Halide Edip Hanım'ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeleler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyâsete Mûte'allik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde 20 nispette ta'ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde 25 nispette posta ücreti ilâve ederler.

“TÜRK YURDU” MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde 77 numaralı “Türk Yurdu Kitaphanesi” üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

ÖMR-İ NÂZİM

Yerli Malı Mağazası

Veznecilerde Darülfünun sırasında numara 27 mağazamızda bizzat yaptırmakta olduğumuz ince ve zarif yerli çoraplarımızı muhterem ahalimize tavsiye eyleriz. Mendil, kolonya ve sâ'ire de bulunur.

Divan Yolu'nda Numara 127

ALTAY FOTOĞRAFHANESİ

Her boyda ve her renkte türlü resimler çıkarılır. Son usul ayineli fotoğraf makinesiyle resim çıkarılırken makinenin önündeki ayinede kendinize yakıştıracağınız en güzel oturuşları seçebilirsiniz. Fotoğraf meraklıları, resim çıkarmak isteyenler mutlaka bu Türk fotoğrafhanesine gitmelidirler.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 11 Yıllığı: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
19 Haziran 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Türk Sarfı ve Şivesine Dâ'ir, Hikâye: Turhan Bey Şi'r: Koşma Tarhan Türk Dünyasında, A. H. Millî Hikâye: Türk Çocuğu Ömer Seyfettin. Esnaflarımızda Nezaket!... (resim karikatür)		

Musahabe

TÜRK SARFI VE ŞİVESİNE DÂ'İR

2

EDAT VE SÎGA

Kelimelere edatlar takılarak sîgalar yapılır. Meselâ "göz" kelimesine "cı, ci, lı, li, lik, lük, söz, siz, süz" edatları takılınca "gözcü, gözli, gözlük, gözsüz" sîgaları meydana gelir.

"Gör" cevherine bir takım edatlar takılarak mastarlar ve fi'iller yapılır:

- Görmek, görülmek, gördürmek, görünmek, gören, gördüm, göreceksin ve ilâh...

Ba'zı bir sîga yapılırken cevher de değişir:

- Görmek, göstermek...

- Gitmek, göndermek gibi...

Halkın "lisânî vicdan"ı bu edatların kelimeye hangi ma'naları ilâve ettiğini, sîgaların hangi hususî ma' naya geldiğini selikî bir surette bilir.

Ba'zı, edat takıldığı kelime ile kaynaşarak lisânî vicdan tarafından farkına varılamayacak bir hâle girer.

Güzel, güneş, bayram gibi...

Terkip hâlinde iki kelimenin kaynaşması da bu kabildendir:

(Paşa) (Baş-Ağa)

Kulaguz (Kul-Ağız)

Karakol, Karavel (Kara, Avol)

Bu gibi kaynaşmış kelimeleri “tasrif melekesi” tahlil edemez, “ıştikak ilmi” tahlil eder. O hâlde bunların nihayetlerindeki zamimelere “edat” denilemediği gibi aldıkları şekle de sîga namı verilemez. O hâle fi’illerde de tesadüf edilir: “çalışmak, alışmak, konuşmak, yarışmak” mastarlarının “çalmak, almak, konmak, yarmak” mastarlarının müşareket sîgaları olduğunu lisânî vicdan tefrik edemez.

Sarfçılarımız ıştikak ile tasrifi karıştırdıkları için “lisânî vicdan” ile tahlil ve terkip ettikleri şekillere “ışkak ilmi” vasıtasıyla tahlil yahut terkip ettikleri şekilleri karıştırmışlardır. Bununla beraber bu hâl yalnız Türkçe kelimelerde inhisar etmemiş, Arapça, Acemce kelimelere de sirayet etmiştir.

Arapça’nın, Acemce’nin sarf kâ’idelerini öğrenen adamlar da rüsûh neticesi olarak “Arapça, Acemce sîgaları tefrik etmek melekesi” husula gelir. Bunun içindir ki fertte tahsil neticesi olarak husula gelen bu sun’î melekeyi, bir lisânın sahiplerinden kendiliğinden teşekkül eden ”ictimâ’î meleke” ile karıştırmışlar Türkçe ibare arasında Arapça, Acemce sîgaları pek çok kullanmışlardır.

Hâlbuki Türkçe’de Arapça’nın, Acemce’nin kelimeleri, â’id oldukları lisânlardaki sîga ma’nâlarından tecrit etmiş bir surette kullanılır. Meselâ kâtip ve mektup kelimeleri “yazan” ve “yazılan” ma’nâlarında değil, başka ma’nâlarda kullanılır.

Her yazıcıya kâtip denilmediği gibi, yazılmış olan her şey’e de mektup denilmez.

Halk bu iki kelimeyi kullanırken biricisinin ism-i fâ’il ikicisinin ism-i mef’ûl sîgasında olduğunu hissetmez. Hâlbuki “yazan” ve “yazılan” kelimelerini kullanırken “yaz” cevherinin mâ’nâsını ayrı ve nihayetlerindeki edatların ma’nâlarını ayrı olarak nazara alır.

Lisânî vicdan “abdest” kelimesini tahlil etmeksizin kaynaşmış bir şekilde mu’ayyen bir me’nâbı olarak kabul eder; fakat “yüz suyu, gözyaşı” gibi terkipleri pekâlâ tahlil eder.

Bu izahlara göre konuşma dilimizde Arapça, Acemce sîgalar yoktur. Bizim lisânî vicdanımız bu gibi -Türkçe olmayan- sîgaları tahlil edemez.

Lâkin yazı dilimizde sun‘î ve marazî olarak Arapça ve Acemce sîgalar da kullanılmıştır. Eğer konuştuğumuz gibi yazacak, konuşma dilimizi edebiyatta kendimize en doğru bir örnek yapacaksak yalnız Türkçe edatlarla Türkçe sîgaları kullanmalıyız. Meselâ “Edebî hafta” yerine “edebiyat haftası”, “musahhah” yerine “tashihli” demeliyiz...

Her lisâna diğer lisânlardan birçok kelimeler geçebilir. Fakat kâ‘ide geçemez. Çünkü her lisânın kendi tabî‘î harice çıkmaması bir kanundur. Arapça, Acemce sîgalar kullanmak Türkçe’de başka lisânların kâ‘idelerini, edasını esas olarak kabul etmek demektir.

Meselâ “nispet yesi”ni kendimize mal eder ve sîgalar yaparsak bu Türkçe’nin tabî‘atine muhaliftir.

Konuşma diline giren nispet yeli kelimeleri halkın lisânî vicdanı bir tek kelime olmak üzere kabul eder ve nihayetindeki yenin ayrıca ma‘nâsını duyamaz ve ne olduğunu bilmez. Hatta Acem şivesiyle ma‘lûm elif miktarında çekemez bile.

Bektaşî, Türkî (türkü), dehrî, hindî, şey‘î, şarkî, ve sinnî... gibi.

Arkası Gelecek Sayıda

Hikâye

TURHAN BEY

Turhan; Anadolu’nun içerilerine sokulmuş bir Türk kasabasında doğmuştur.

İlk işittiği ses; anasının yanık bir yürekten dökülen ezgin ninnisi, atların kişnemesi, küheylânların deşinmesi, öküzlerin böğürmesi, kuzuların, koyunların melemesi idi.

Turhan, on yıldır bir erkek evlât bekleyen babasının kucağını şeneltmiş, onların yüzlerini güldürmüştü. Hele anası ne kadar sevinmiş, dünya kendisini olmuşçasına hasretli gönlünde ferahlık, gamlı yüreğinde serinlik duymuştu. Çünkü Turhan karnında iken komşu kadınları gizli gizli nice şeyler fısıldaşmışlardı. Diyorlardı, ki; “Eğer bunda da bir oğlu olmazsa Durmuş Bey evlenir...” Hatta oradan oraya münasip bir kız da tasarlamışlardı... Bu, dedikodular Sinem teyzenin kulaklarına kadar gelmişti... Bunları işittiği zaman tasalanmıyor, gece gündüz ulu Tanrı’nın mukaddes ve nurlu eşiğine diz çökerek bir erkek evlât vermesini yalvarıyordu.

İşte bugün kendisiyle eğlenen kadınların acı sözlerini ağızlarında bıraktırmış ve onları utandırmıştı.

Turhan, kasabasında bulunan ibtidâ’î, rüşdî, i’ dâdî mekteplerini bitirmişti. Artık gürbüz, yakışıklı bir delikanlı, boylu poslu bir civan olmuştu. Kara gözleri, siyah saçları, yeni yeni terlemeye başlayan bıyıkları esmer benzine pek güzel yakışmıştı. Öteki gençler gibi kahve bilmez, cigara içmez, odasına çekilir, babasının büyük bir masrafla toplayabildiği kitaplarla uğraşır, yazar, yorulduğu zaman gül fidanlarıyla, çınarlarla bezenmiş bahçeye çıkar, yeşil ağaçların serin gölgeliği altında gezerek yorgunluğunu giderir, gamını dağıtırdı.

Turhan’ı bütün komşuları hayırlı bir evlât diye övüyorlardı.

Okumuşluğunu artırmak, dimağını bilgi nurlarıyla ısıtmak için İstanbul’a gitti. Bu, güzel, zarif şehir bu, dilber, şirin memleket onu şaşırtmıştı. Yolda kendisine arkadaşlık eden hemşehrisinin yardımıyla bir otele yerleşti. Birkaç gün otelde kaldı. Üç gün sonra mülkiye mektebine yazıldı.

Turhan Bey üç dört sene kadar me’mûrlukta bulundu, fakat canı sıkılıyor, üzülüyordu. Artık babası da ihtiyarlamıştı. O, kadar mülk ve arazileri, mal ve melâlleri araya gidecek, dağılacaktı. İsti’ fâsını verdi, çiftliğe çekildi.

Aradan on yıl kadar geçmişti, bir gün Turhan Beyin da’veti üzerine çiftliğe gittim. Beni ta kapıda karşılayarak tatlı dil ve güler yüzle kabullendi; Turhan Halep üzerine yünden yapılmış bir Giymiş, saçları uzamış, güneşten yanmış çehresiyle, siyah sakalıyla tanınamaz bir kılık almıştı. İki eski arkadaş kol kola takarak gül fidanlarının arasındaki kumsal yolda ilerliyorduk. Hava, gayet güzel ve lâtif idi. Gök kubbesi altın bir pırıltı içerisinde yanıyor, rüzgâr güllerin, sümbüllerin bayıltıcı kokularını dağıtıyor, güvercinler, dem çekiyor, bülbüller şakırdıyordu. Bahçe, bahçe değil bir cennetti... burada geçirilen ömür dünyanın en büyük saraylarında, parklarında bulunamaz. Dıravârî ağaçlar, ... yapma ormanlar, fiskiyeler, çeşmeler... bahçenin güzelliğini artıran süslerdendi.

Artık yorulmuştuk, şakaklarımızı ince bir ter ıslatmıştı. İhtiyar bir çınar ağacının yeşil kanatları altındaki iskemleye oturduk.

Hizmetçi; taze koyun sütünden yapılmış ayran getirdi, onu da içtik. Bana bir cigara verdi, kendisi almadı, “Turhan Bey hâlâ içmiyor musunuz” dedim. “Evet” dedi.

Turhan Bey ayağa kalktı, ... Eteklerini dizlerinin üzerine çekerek oturdu. Söze başladı:

Eğer sizi yormayacaksam on üç senelik hayatımdan sizi haberdar edeyim, dedi.

- Hayır, azizim, yorulmak mı, memnuniyetle dinlerim, dedim.

- Me'mûriyetten çekildikten sonra, postu buraya attım. İlk sene tarlaları sürerdim o sene Cenabıhak bol ve bereketli bir mahsul verdi. İki sene sonra koyun, inek, kısrak, aldım, onların yavrularını sattım. Her sene fazla bir kâr kalıyordu. Artık me'mûriyetten çekildiğime memnun oluyordum. Öyle değil mi azizim? Ben me'mûriyette kalsam, ne yapacaktım, her sene borç borç üstüne katlanacaktı. Bu, arazilerimiz de yavaş yavaş el eline geçecekti zaten arazilerin elimizden birer birer gitmesine, birçok san'atların, işlerin, ticaretlerin elimizden çıkmasına "me'mûriyyet hevesi" sebep değil midir? Evet, kardeşim! Ne zaman ki Türk gençleri kirli masaları, bu yeşil bahçelere, ticaret tezgâhlarına, demir ocaklarına iş evlerine değişirse işte o zaman, bu zavallı bahtsız yurdumuzda hakikî bir değişme, alın teri kazanç devri başlayacaktır. Hâlâ onlar bu, kör inatlarında bu, aldatıcı heveslerinde ayak direyeceklerse emin olunuz ki bu, yurt birçok zaman fakir, yetim, öksüz, viran kalacaktır. Bunu iyice biliniz ki bir gün gözlerimizin yaşını silecek bir mendil, ölülerimizi saracak bir kefen, çocuklarımızı kundaklayacak bir yer bulamayacak, çalışkan milletlerin -Allah esirgesin- mahkûmu, esiri, çobanı olacağız.

Bugün biliyorsunuz ki devletleri yükselten, milletleri batıran iki şey vardır; bilgi, kazanç...

Bunlar nerede ki çoktur, orası aydınlık, bunlar nerede ki azalmıştır, orası bir karanlık, bir fakir ve zaruret içerisindedir.

Ah, bu ışık, bu alev, bu nur bizim yurdumuzda ne zaman yalabırsa o zaman sevgili ve her şey'den üstün yurdumuzda bir altın devri başlayarak, karanlık bucaklarını, ıssız ve kuytu köşelerini, duman tutmaz ocaklarını, elmaslı ziyalara boğacaktır. Ancak bunu yapacak, pek duygulu, aydın düşünceli, er yürekli gençler ve gençliktir.

Ben, asil ve temiz bir yürekten dökülen bu acı, fakat doğru sözler karşısında bayılmış, kendimden geçmişim. Gözlerimi açtığım zaman ortalık kararıyor, güneş karşıdaki tepelerin arkasına sınıyor, ovaları bir ıssızlık, bir melâl siyah kanatları içine alıyordu.

Yatakta uyuyamadım... Yeşil çuhalı masalara eğilmiş birçok za'îf, cılız, benzi uçuk, gözlerinin ferî sönmüş, belleri kamburlaşmış gençler gözümün önüne sıralandı. Ben; bu, viran soluk, renksizlerin karşısında sâ' atlerce ağladım...

Tan yeri ağırırken yataktan kalktım, her yerim ağrıyor, sızlıyordu. Pencerenin önüne oturdum. Tabî'atin erişilmez güzelliği, bahçenin letafeti, ağaçların dallarını eğen, kırların kokularını getiren ince rüzgârın serinliği gönlümdeki yarayı biraz ferahlandırdı...

Turhan Bey de kalkmış bana sesleniyordu. Haydi, gel şurada bir sabah seyran yapalım, dedi.

Öğleye doğru beni çiftçi evlerine götürdü. Orada beyaz sıvalı, yüksek bir konak gözüme ilişti. Burası, ne dedim. Câmî' ve mektep dedi. İçeriden bülbül sesinden hoş bir cıvıltı geliyordu. İçeriye girdiğimiz zaman on, on beş kadar çocuk ayağa kalktı. Hoca bize bir yer gösterdi. Oturduk. Çocukların hepsi de gürbüz hepsi yakışıklı idi yüzlerinde bir hayatın ışıkları belirliyordu.

Turhan Bey, çiftçi çocuklarının sahil ve bilgisiz için kalmaması bu mektebi açtığını ve bir de hoca tuttuğunu söyledi.

Ertesi günü bu Türk zengininin, bu büyük adamın önünde hürmetle eğilerek ayrılırken bütün gençlerin böyle olmasını istiyor, Ulu Tanrı'ya yalvarıyordum.

Kırşehir: Koca Ağa Oğlu

CEVAT TURGUT

Şi'ir

KOŞMA

Bülbülleri susmuş güzel ormanın,

Çağlayanlar şimdi durmuş, akıyor,

Doğan güneş artık dağın, kayanın

Üstüne nurdan bir sorguç takmış...

Yollar تنها, gelmemişler gidenler,

Ufuklarda yağmur gibi yas çiler,

Sevgilimin ruhunda var bir keder,

Benim ahım yüreğini yakmıyor...

“Haydi, diyor, biz de artık ölelim,

Mezarlıkta sağ yaşamak pek elim!”

Ben: Sevdığım me’yûs olma, gülelim.”

Derken dönüp yüzüme hiç bakmıyor.

TARHAN

TÜRK DÜNYASINDA

Uçucu Türk - Orenburg’ta çıkan “Şura” mecmû‘asının dokuzuncu sayısında Zaker Can imzalı bir makale sahibi tarafından, ortaya bir mes’ele atıldı.

Bundan yirmi beş sene evvel “Simi Palat” şehrinde Ali Efendi isminde bir zat takma kanatlar yaparak uçmaya teşebbüs etmiş ve bu sebepten bütün Simber ahalisini dikkatini celp etmiş. Yapılan alet bir kayık şeklinde, ve kenarlarına kanat takılmış. Motor yerine, el ile hareket ettirilecek bir takım tekerlekler koyulmuş. İşte Ali Efendi’nin bu alet ile 45 arşın kadar uçuğu herkes tarafından söyleniyormuş. Makale sahibi bunun böylece meskût kalmasını câ’iz görmeyerek bu babta ma’lûmâtı olanların “Şura” mecmû‘asına mektupla bildirmelerini rica etmişti. “Şura”nın on birinci sayısında “Simi Palat” şehriden bir zatîli efendinin uçması hakkında şöyle ma’lûmât veriyor: “Ali Efendi uçmak için he ne kadar çalışmış ise de mevaffak olamadı, kanat ile uçamayınca “paraşüt” ile uçmaya uğraşmış ve bu kadarına muvaffak olmuştur. Birtakım kimseleri: “İnsanın uçması lâzım gelse Allahü-te‘âlâ onu kanatlı yarattırdı; boşuna uğraşma!” diyerek bani âdemin uçmasının imkânı olmadığını söyledikleri bir zamanda, Simi Palat’tan başka bir yerde yaşamamış ve hiç tahsil görmemiş Ali Efendinin uçmaya çalışması muvaffak olmadığı taktirde bile tebriğe şayandır.

“Ali Efendinin bundan başka bir ihtirâ‘i daha vardır, yirmi sene evvel su üzerinde yürümek için kızak yaparak İrtiş nehri üzerinde yürümeye çalışmış ve muvaffak da olmuştur. Gerçi ibtidâ suya bastığı gibi ayakları ayrılıyormuş ve hemen azıcık daha suya

batıp ölecek imiş. Fakat bu yürümeye meleke olmadığından ve altının noksanlığında ileri gelmiştir.”

Bu ma‘lûmâtı verdikten sonra bir Türk’ün icat ettiği su kızağını yapmaya Avrupalılar daha geçen sene muvaffak olduğunu ve netice i‘tibârıyla sabunculuk ile iştigal eden Ali Efendinin Türklerin müste‘idi bir kavim olduğuna şâhid-i âdil olduğunu söylemektedir.

Müftü Mehmet Kâmil Bey – Şimal Türklerinden; Avrupa usulü tiyatro sahnelerinde taganni eden evvelâ Mehmet Kâmil Bey olmuştur. Şimalin hemen her Türk şehrinde millî türkülerin tagannisiyle şöhret kazanan bu zat, son zamanlarda Türkistan’a seyahat ederek rast geldiği Türk şehirlerinde de konser veriyor. Bugünlerde kendisi Hive’de bulunmaktadır. Mehmet Kâmil Bey Uralski şehrinde doğmuş 31 yaşında genç bir âlimdir.

İlk tahsili Kazan’da olan Mehmet Kâmil Bey imam olan pederi tarafından tahsil için Mısır’a gönderilmiştir. İki sene kadar da babasının medresesinde okumuş ve 1905 senesinde “Fikir” GAZETESİ İLE “El-asr El-cedîd” ve “Oklar” mecmû‘alarını neşretmeye başlamıştır. Bu mecmû‘alarla beraber iki tane de Rusça gazete çıkarmıştır. Mumialiye Orenburg Ruhanî idaresinden müderrislik şahadetnamesini bilâhare muharrirlik ile beraber muganiliği de başlamış ve dört seneden beri tiyatrolarda muganilik ile meşgul olmakta bulunmuştur.

Şimal gazetelerinin yazdıklarına göre son zamanlarda Kur’ân-ı Kerim Şimal Türkçesi’ne tercümesiyle de uğraşmıştır.

Kafkasya’da Ruhanî Mektep - Kafkasya’da Müslüman mahkeme-i şer‘iyyesi dinî ve dünyevî ilimlere aşına imam ve hatipler yetiştirmek için Şimahi şehrinde bir dinî ta‘lîmhâne açmaya karar vermiştir.

Girit Türklerinin Hâli - Anadolu’dan getirilen Rumlardan bir kısmını Yunanisten Girit’e göndermiştir. Bunda gayet mel‘ûn bir maksat olduğu anlaşılıyor. Girit’e giden Rum muhacirlere evvelce öğretilmiş olduğundan bunlar buralarda kendilerini İzmir’den Giritlilerin kovmuş ve bir tek can ile çıkarmış olduklarını söyleyerek Girit’teki vahşilerin kuduzluklarını arttırıyorlar. İzmir’den kaçanlar Girit’te kendilerini tesadüfen sefil bir hâlde göstererek Girit Rumlarnı fena hâlde kızdırmaktadırlar. Bu Rum muhacirlerinden sonra ada üzerindeki Giritlilerin mevki’i yine pek ziyade vahimdir. Çünkü herifler, Rum ilinde

yapamadıklarını Girit’te yapacaklarını açık açığa söylüyorlar. Girit’ten Türk muhacirlerin gitmesi Yunan Hükûmetince yasak edilmişti. Bu yasak Yunanlıların dediği gibi, askerlik mes’elesi olmayıp, Girit’ten gidecek Türklerin, Anadolu’daki Rumaları kovarak yerlerini zapt edeceklerinden, bunlara sebebiyet vermemek için Türklerin gitmesi yasak edilmiştir. Hâlbuki hakikatte bu düzme iş, yerli Rumların Türkler hakkındaki hizmetlerini daha ziyade artırmak içindir.

İşte, Müslümanlar, Girit’te pek acınacak bir hâldedirler.

Diploma Almış Bir Türk Hanımı - Tiflis Âli Mektebinin mu’allimesi Melkuva Hanım Harkof Darülfünununda bütün imtihanları muvaffakiyetle kazanarak birincilikle diploma almıştır.

Denizli’de Cum’a Ta’tîli - Son geçirdiğimiz felâketlerden artık herkesin de ibret alarak dinî ve millî an’anelerine ri’âyet etmeye başladıkları görülüyor. Geçenlerde İzmir’deki “Türk-Müslüman” esnafının söz birliğiyle cum’a ve başka millî ve dinî bayram günlerini tanıyarak dükkânlarını kapamaya başladıklarını İzmir gazetelerinde okumuştuk. Bu def’a haber aldığımıza göre Denizli kasabasındaki bilcümle berber esnafı cum’a ta’tîline karar vermişler ve bu kararı receb-i şerîfin ilk cum’a gününden i’tibâren icra etmeye başlamışlardır: Aferin! Anadolu’daki esnafa ve darısı bizim İstanbul’daki esnafın başına!

Millî Hikâye

Primo

Türk Çocuğu

2

Ölmedi

Başı beşinci sayıda

- Ne tuhaf, dedi, bu nasıl şey?

Mustafa ma’lûmât tasladı:

- Buna mavzer revolveri derler. Beyim; bu hem tabanca gibi, hem tüfek gibi kullanılabilir...

Primo sordukça o anlatıyordu. Tahta kılıfı, daha doğrusu kutuya açtı. İçinden revolveri çıkardı. Sapını kutunun ucuna taktı tahta kılıf bir tüfek dipçiği gibi olmuştu. Omzuna dayadı nişan oldu:

- İşte böyle...

Diyor, daha ziyade tafsilât veriyor, Primo dikkatle dinliyordu. Evet kurşun birden konuluyordu. Nasıl konulduğunu, sonra nasıl boşaltıldığını anlattı. Primo da aldı. Omzuna kodu. Mekanizmayı kurdu. Tetiği çekti. Ateş edermiş gibi boşalttı ah böyle on kurşun birden konan, iki bin metre yere atan mükemmel bir silâh varken düşmandan nasıl kaçılırdı? Primo'nun buna aklı ermiyordu. Emine Hanım:

- Ah oğul, nerede saklayayım ben?

Diyordu. Primo kolayını buldu. Yukarıda tavan arasında saçağa yakın bir yerde ufak bir delik vardı oraya konulursa kimse görmezdi. On bağ da fişek vardı; onları da kömürlüğe koymalıydı. Mustafa:

- Â' lâ, â' lâ.

Dedi. Anası i'tirâz edemedi. Primo revolveri aldı. Kendi eliyle yerleştirdi. Kurşunları rutubet almasın diye bezlere sardılar. Çuvalların arkasına koydular. Primo hep muharebeye dâ'ir şey'ler soruyor. Mustafa cevap veremiyordu. Primo'nun bu teslim olmak mes'elesine bir türlü aklı ermedi.

Akşam babasıyla mübaheseye girişti. Bu nasıl olurdu? Ve anladı ki babası İstanbul'a gitmek istiyor. Ah Selânik kalacaktı ha?... Te'essüründen kalbi acıdı. Rü'yâda görse inanamayacağı bu felâketi daha ziyade düşünemiyordu. Felâket sâ'atleri ağır geçer. Yunan süvarilerinin gelmesi, kralın, prenslerin, prenseslerin Selânik'e dolması epey sürdü.

Birden her şey değişmişti. Sokakları şapkalılar kapladı. Yahudilerin hepsi hemen Rumlaştı. Bütün dükkânlar maviye beyaza boyandı. Mavili beyazlı taklar yapıldı. Yunan kralı geldi. Herkes, kadınlar ve erkekler sokağa döküldü. Alkış, alkış, alkış... El şakırtısından, "Zitu, Zitu Yargus!" na' ralarından gök gürlese işitilemeyecekti.

Yalının önünde düşman taburları mızıka çalarak geçiyorlardı. Bütün panjurlar açılıyor, bu geçen taburlara çiçekler, buseler atılıyordu. Akşam babası:

- Yavrum artık burada oturamayacağız, dedi; ilk bapurla İstanbul'a gideceğiz. Yarın yahut öbür gün...

Aman yarabbi! Vatani bırakmak bu kadar kolaydı ha... Âdeta gezmeye gidiyor gibi vapura binecekler, beş yüz senedir oturdukları Selânik'i bırakacaklardı. Hayır, hayır... O, Primo, buradan bir yere gitmeyecek, burada kederinden ölecekti. İstanbul'a gidip ne yapacaktı? Sokaktan geçen Rum çocukları, tramvaycılar, satıcılar:

İşte bir Türk çocuğu...

Diye kim bilir ne kadar acı bir hakaretle bakacaklar, onunla eğleneceklerdi. Artık bu hayata nasıl tahammül ederdi? Gece uyuyamadı. Babası istediği kadar bavulları falan hazırlatsın... O kaçacak... Vapura binmeyecek, kendini öldürecekti.

Ölmeye karar verdikten sonra Primo gayet tatlı ve hoş bir rahat duydu. Âdeta ıstırabı azaldı. Mektep falan çoktan kapanmıştı. Türkler kaçışmalar, bütün bu binalara Yunanlılar dolmuşlardı.

Son sâ'atini daha ta'yîn etmemişti. Dışarı çıktı. Gezinmeye başladı. Her şey, her yer değişmişti.

Bitmedi

ÖMER SEYFETTİN

“Kader” Matba'ası **Celâl Sahir**

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû'ası olan bu nefis ve ucuz mecmû'a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye'de hiçbir mecmû'anın nâ'il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur.

Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca'at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi'dir.

Çocuk Dünyası'nın Küçük Kitapları

1. <i>Sihirli Halı</i>	20 para
2. <i>Tilki Kardeşin Muhakemesi</i>	20 para
3. <i>Güliver'in Seyahatnamesi</i>	20 para
4. <i>Bir Afacanın Hikâyesi</i>	20 para

5. <i>Tilki Kardeşin Başına Gelenler</i>	20 para
6. <i>Giyumtel</i>	20 para
7. <i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
8. <i>Güliver (Devler Memleketinde)</i>	40 para
9. <i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
10. <i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
11. <i>Beşir'in Rü İyâsı</i>	40 para
12. <i>Ala Geyik</i>	20 para
13. <i>Leylek Padişah</i>	20 para
14. <i>Deli Terzi</i>	40 para

Türk bilgi derneği tarafından çıkarılan

BİLGİ

Mecmû'asının Altıncı Sayısı Çıktı

Mündericâtını okumak tavsiyeye değerini ispat için kâfidir. Bu sayısında şu yazılar vardır:

Felsefe-i Umûmîye Methal, **Rıza Tevfik** - Paris Darülfünunu ve Darülfünun Haricindeki Mü'esserler. **Lütfi** Hindistan'da Türklük, **Oktay Kaan** - Fırka ve Cem' iyyet, **Zekeriya - Hoca Ahmet Yesevi, Köprülüzade Mehmet Fuat** – [Türk Bilgi Derneği]nin Teşekkül ve Mesâ'îsi: Türkiyat, Türkçülük, Felsefe ve İctimâ' iyyât Şu' belerinin İctimâ' ları. Şi' ir: Al Bayrak. **İdris Sabih** - Raporlar: Mübeşşir Kâl' lüm, **Bursalı Tahir** - Atasözleri ve Osmanlı Tarihi Necip Asım - Ne Edatı Hakkında Tetkikat, Andun Tangar - Hıfz-ı Sıhhat Müzesi, **Doktor Tevfik Rüştü**.

Nüshası beş senelik abonesi 54 kuruştur.

İSLÂM MECMÛ'ASI

Türk Yurdu'nun öz yürekten bir yoldaşıdır. Millet duygusuyla çarpan imanlı kalplerin nurlu ilhamlarına ma' kes olacak bu mecmû'anın dinî fikirlere canlı, geniş bir

meydan açıyor. “İslâm Mecdûası”nın şi‘ârı: “Dinli bir hayat, hayatlı bir din”dir. En büyük Türk ve İslâm uleması tarafından yazıları te’mîn olunmuştur. Dinî ve millî makalelerini her Müslüman ve Türk okumalıdır. Seneliği 30 yarım seneliği 16 kuruştur. **İdarehanesi:** İstanbul’da Cağaloğlu’nda Cem’iyyet-i Hayriyye-i İslâmiyye Merkezindeki dâ’ire-i mahsûsadır.

TÜRK YURDU

“Türk Yurdu”nun Maksudı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def’a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ’ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip Hanım ile Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu‘allim Mi‘mâr Kemalettin, Mu‘allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “Türk Yurdu”nun dâ’imî muharrirleridir.

“Türk Yurdu” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “Türk Yurdu” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu‘allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapik, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi: İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından mâ iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû‘ası olan bu nefis ve ucuz mecmû‘a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye’de hiçbir mecmû‘anın nâ’il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur.

Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca‘at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi’dir.

Çocuk Dünyası’nın Küçük Kitapları

1. <i>Sihirli Halı</i>	20 para
2. <i>Tilki Kardeşin Muhakemesi</i>	20 para
3. <i>Güliver’in Seyahatnamesi</i>	20 para
4. <i>Bir Afacanın Hikâyesi</i>	20 para
5. <i>Tilki Kardeşin Başına Gelenler</i>	20 para

6. <i>Giyumtel</i>	20 para
7. <i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
8. <i>Güliver (Devler Memleketinde)</i>	40 para
9. <i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
10. <i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
11. <i>Beşir'in Rü'yası</i>	40 para
12. <i>Ala Geyik</i>	20 para
13. <i>Leylek Padişah</i>	20 para
14. <i>Deli Terzi</i>	40 para

ALTAY FOTOĞRAFHANESİ

Her boyda ve her renkte türlü resimler çıkarılır. Son usul ayineli fotoğraf makinesiyle resim çıkarılırken makinenin önündeki ayinede kendinize yakıştıracağınız en güzel oturuşları seçebilirsiniz. Fotoğraf meraklıları, resim çıkarmak isteyenler mutlaka bu Türk fotoğrafhanesine gitmelidirler.

ÖMR-İ NÂZİM

Yerli Malı Mağazası

Veznecilerde Darülfünun sırasında numara 27 mağazamızda bizzat yaptırmakta olduğumuz ince ve zarif yerli çoraplarımızı muhterem ahalimize tavsiye eyleriz. Mendil, kolonya ve sâ'ire de bulunur.

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksadı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def'a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ'ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip** Hanım ile **Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu‘allim Mi‘mâr Kemalettin, Mu‘allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “Türk Yurdu”nun dâ’imî muharrirleridir.

“Türk Yurdu” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “Türk Yurdu” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu‘allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapik, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi: İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından mâ iyi her çeşit erkek kadın ve

Çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da  l  semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza te rifleri rica olunur.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

26 Haziran

Sayı - 12

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celâl Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Kelimelerin Ma' naları Nedir **Ömer Seyfettin**

Türk'ün Beyaz Katli (İctimâ'î Dertlerimizden) **Aka Gündüz**

Koşma (şi'r)..... **Tarhan**

Eski Edebiyat Lisânı ve Türkçe **Hüsn Korkut**

Kaçak Hüsn (hikâye) **Asım**

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve

Acemistan için 2,5 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı Türk Yurdu

“Kader” Matba'ası - İstanbul

1330

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde Numara: 77

TÜRK YURDU-KÜTÜPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba'zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım'ın)	600
<i>Harap Ma'bedler</i> (Halide Edip Hanım'ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyâsete Mûte'allik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde yirmi nispette ta'ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde 25 nispette posta ücreti ilâve ederler.

“TÜRK YURDU” MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde 77 numaralı “Türk Yurdu Kitaphanesi” üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

KONFERANS

İsviçre'nin Lozan Darülfünunu'nda tahsil etmekte olup ta'tiller münasebetiyle şehrimize dönen Recâ'î Nüzhet Bey tarafından Şehzadebaşı'nda Fevziye Tiyatrosu'nun karşısında Talebe Cem'iyeti Merkezi binasında Lozan ve İsviçre'nin diğer darülfünunları hayât-ı tahassuliyyesi ile idare-i ma'îşet hakkında yarın bir konferans verilecektir.

KEHRÛBÂCÎ VE ABANOZCU MEHMET EFENDÎ

Şehzadebaşı Direkler Arası donanma sergisine bitişik eski Türk san'atkârânının canlı bir timsali olan ve bugün sekseni geçkin bir yaşta dost-gâhının başında gençleri gıpta ettirecek bir maharetle çalışan Ali Babazade Mehmet Efendi gayet dakik abanoz mima' yapmaktadır. Bu misma'ları askeri ve mülkî doktorlarımızla ebelerimiz on beş seneden beri kullanmakta oldukları gibi Avrupalılar bile bilhassa alman doktorlar misma'lar üzerinde Mehmet imzası ararlar. Bu san'atkârın Avrupa'da ma'rûf olduğunu Londra sergisinin bir madalyası Avustralya Devleti'nin diplomaları tasdik etmektedir. Mehmet Efendi nefis yasemin, kofa, abanoz hakve fincanları, ney başları yapar. Her hâlde istihlâk-ı millî intibahının eski ve mühim uzviyeti, ak sakallı ve necip bir Türk nâsiyesinde görmek isteyenlere ziyaretini Türk san'atkârlığı namına ehemmiyetle tavsiye ederiz.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 12 Yılığ: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
26 Haziran 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Musahabe: Kelimelerin Ma'naları Nedir, Ömer Seyfettin . İctimâ'î Dertlerimizden: Türk'ün Beyaz Katli: Aka Gündüz . Şi'ir: Koşma Tarhan Eski Edebiyat Lisânı ve Türkçe, Hüsn Korkut . Kaçak Hüsn, (hikâye) Asım .		

Musahabe

KELİMELERİN MA'NALARI NEREDEDİR?

Biz hâlâ bugünkü hakikate asla uymayan kurûn-ı vustâ mefhumlarıyla düşünürüz. Hiçbir neticeye varmayan bütün münakaşalarımıza sebep işte bu mefhum mes'elesidir.

İctimâ'ıyyatta, ulûmda, siyasiyatta olduğu gibi lisânda da bizi ihata eden hakikate, şe'niyyete yabancı kalır ve kendi kafamızdaki uydurma mefhumlarla hakikatler yapmaya çalışırız. Meselâ hakikatte bir Türk milleti vardır. Bunu mümkün olduğu kadar inkâr ederiz. Çünkü kafamızda binlerce kırılmış hayalden doğma bir "Osmânlılık" mefhumu vardır. İsmi inkâr ettiğimiz milletimizin ancak altı asırlık tarihini alır, daha evvelki hayâtını tanımıyoruz. Heyhat, hâlbuki altı asırda seksen milyonluk bir millet değil, hatta altı metre muhitinde bir çınar ağacı bile yetişmez... hakikatte yaşayan şey'leri birer birer inkâr ederken lisânı da unutmayız. Ve denir ki:

Türkçe yoktur. Bu lisân, Osmânlı lisânıdır. Osmânlı lisânı da sarfının içinde Arapça, Acemce kâ'ideler bulunan muhtelif bir lehçedir. Arapça ve Acemce iyi bilmeyen Osmânlı yazamaz!

İlmin, fennin hakikat gibi nazarımızda hiç ehemmiyeti yoktur. Elimizde "Kamûs-i Osmânî"ler var. Bunların içinde bir kelime Türkçe bulunmaz. Hep Arapça, Acemce kelimeler... "Osmânlıca" denilen düzme edebiyat dilinde Türkçe'ye zerre kadar ehemmiyet verilmez. Türkçe Osmânlıca'nın içinde âdeta kuymetsiz bir safradır. Türkçe kelimeleri adî, kaba, ahenksiz buluruz. Meselâ "izcilik, oymakbeyi ve ilâh..." gibi millî hareketin yeni ıstılahlarını bile şedit bir tehalükle Osmânlıca'ya tercüme kalkeriz.

Ve hakikate, ya‘nî arife iltifat etmediğimizden kullandığımız Arapça ve Acemce kelimelerin ma‘nâlarını da lisanî vicdanda değil, Arap ve Acem kamuslarında ararız.

Hâlbuki geçen makalelerimizde anlattığımız gibi “Osmânlıca” diye hakikatte bir lisân yoktur ve olamaz da... Konuştuğumuz lisân Türkçedir. Her lisân gibi bizim lisânımıza da hariçten kelimeler girmiş ve Türk milletini kesp etmiştir. Türk sarfına diğer ecnebi sarflardan kâ‘ide giremez. Arapça, Acemce terkip ve cem kâ‘ideleri ancak o uydurma eski edebiyat lisânında yaşayabilir. Konuşurken hiçbir Türk ıstıhlardan başka Arapça, Acemce sarflarıyla yapılmış terkipler ve cem‘ler kullanamaz.

Türkçe’ye giren yabancı kelimelerde eski mânâlarını gâ’ib eder. Türk tecvidine göre ahengi değiştirdiğinden sonra ma‘nâsını da değiştirdi.

Meselâ “mektep, şafak, tesrîr, seda” kelimelerine bakalım. Bu kelimelerin Türkçe ma‘nâları başka Arapça ma‘nâları başkadır.

Türkçe mektep: içinde ders okunacak bir yer demektir, Arapça mektep: içinde yazı yazılacak yer...

Türkçe şafak: güneş doğmazdan evvelki aydınlıktır. “Şafak attı. Daha uyuyamadım.” denir. Arapça şafak güneş battıktan sonraki aydınlıktır.

Türkçe tesrîr: sevinmektir. Arapça tesrîr: yarı beline kadar suya dalmaktır.

Türkçe seda: Ses demektir. “Boğuk bir seda ile söze başladı” denir. Arapça seda ses değil, sesin aksi demektir.

Türkçe’ye ehemmiyet vermeyen, Türkçe’nin varlığını inkâr eden kurûn-ı vustâ mefhumcuları bugün Türkçeleşmiş olan bu kelimelerin Türkçe ma‘nâlarını yanlış, Arapça ma‘nâlarına doğru derler. Hâlbuki lisânımızda bu kelimelerin Türkçe ma‘nâları doğru, Arapça ma‘nâları yanlıştır.

Türkçe’ye giren kelimelerin ma‘nâları Arap ve Acem kamuslarında değil, Türklüğün lisânî vicdanındadır.

Arapça, Acemce kelimelerle beraber Türkçe kelimelerin de ma‘nâsı arifin, şe‘niyyetin verdiği ma‘nâdır. Türkçe ne kadar çok kelimeler vardır ki eski ma‘nâları bugün tamamıyla değişmiştir. Bugün; bugünkü hakikatin, ya‘nî arifin verdiği ma‘nâ doğrudur; eskisi yanlıştır.

Netice: Türkçedeki kelimelerin ma'nâları ecnebi kamus kitaplarında değil, onları alıp sitediği gibi kendine mal eden lisânî vicdandadır. Ey gençler! Artık evvel zaman kalbur saman âlimleri gibi gözlerini ecnebi kamuslara dikmeyiniz sizi içinde yaşatan hakikati, şe'niyeti, ırkı taktik ve tarassut ediniz. Şiveniz, sarfınız, nehviniz, üslûbunuz gibi, kelimeleriniz en doğru ve mükemmel ma' nâsını da orada bulacaksınız...

ÖMER SEYFETTİN

TÜRK'ÜN BEYAZ KATLİ

İctimâ'î Dertlerimizden

İtalyanlar, Trablusgarp'ta toprağımızı eziyordu; biz burada ahlâksızlığın envâ'ından gerdanlıklar takıştırıyorduk... Fakat ölmüyorduk ve işte ölmedik.

Dört düşman kapımıza dayanmış ırz ve namusumuzu çiğniyordu; biz burada ahlâksızlığın nice çeşitlerinden dibaceler biçip giyiyorduk. Fakat ölmüyorduk ve işte ölmedik.

İktisadın nicesi, ağzımıza bir lokma ekmek uzatıp çekerek alay ediyordu; biz burada ahlâksızlığın otomobiliyle Kâğıthane sefası yapıyorduk... Fakat ölmüyorduk ve işte ölmedik. Lâkin, bugün ölüyoruz!

Bugün adıyla sanıyla, can çekişiyoruz! Ecel; korkaklıktan, ahlâksızlıktan, cehilden ve kansızlıktan yoğurulmuş iki dudağımızın arasında bir nefes gibi duruyor. Çıkmak üzeredir! Haberimiz olsun ki sanımız çıkmak üzeredir!!

Bir katil, müthiş, korkunç, elinden kurtulması pek güç bir katil; kızıl gözlü ve beyaz suratlı bir katil öz Türk'ün yüreğini kavramış sıkmak üzeredir. Hayır. Sıkıyor, eziyor ve neredeyse...

Fakat imdat! Fakat imdat yok mu? Millet muhabbetini, iki kafiye'nin toprağında arayan şâ'irleri kurtarmak için feryat ediniz!

Millet muhabbetini, uydurma bir masalın serlevhasında kovalayan edipler! Kurtarmak için haykırınız!

Yüreğini katil boğmakta olan Türk'ün parasıyla Avrupa'da tahsil eden doktorlar! Kurtarmak için saldırınız!

Daha kim var? Hocalar! Vâ'izler! Biriniz dersinizle, biriniz sözünüzle hücum ediniz!

Sonra her kim varsa çağırıyoruz: Meb'ûslar! Bütçeden evvel o beyaz katilin nicesi altında kıvranan milleti düşününüz! Â'yânlar! Meclisin feshinden evvel kırk sene sizi besleyen milleti düşününüz! Vükelâ! Rical! Polis! Jandarma! Kanun! Destur! Kim varsanız, kulunuz, ve hiç kimseye olmadığım ve yalnız bu mes'elede böyle mes'elelerle en hakir kulunuz olayım; rıfk ile, nush ile, zor ile, kahr ile, istidat ile, zulm ile yürüyünüz ve Türk'ü bu katilin elinden kurtarınız!!

Biliniz ki bu kahr ve zulmünüz, başkalarına benzemez, neticesi sa'âdet ve felâhtır! O beyaz katil, Türk'ü devirmiş öldürüyor! Cihanları yıkan, insanları yıkan, beldeleri yıkan, saltanatları, medeniyetleri yıkan, tarihleri yıkan beyaz katil iş başında... Türk'ü, Türk'ün saltanatını yıkıyor. Ve biliniz ki Türk ve Türk saltanatı yıkılınca Osmânlı saltanatı, Müslüman saltanatı ve bütün Müslümanlık yıkılır...

Beyaz katil! Beyaz katil!... bunun kim olduğunu sormaya hacet var mı? Ne vatan düşmanı, ne seyahat düşmanı, ne para düşmanı... Doğrudan doğruya can, asıl, mahiyet, milliyet düşmanıdır o! Beyaz katil! Beyaz katil demek: İspirto demektir. Ya'nî rakı! Rakı! Rakı!...

Bu kadar heyecana, bu kadar telâşa, feryada sebep mi arıyorsunuz? İşte size binlerce, yüz binlerce emsali; hatta fâ'ik emsali arasında en son, en yeni ve en hakikî bir hikâyecik: Kıymetli bir arkadaşım ma'ârif vazifesi dolayısıyla birkaç gün evvel taşrada, hemen burnumuzun ucunda bir köye gider, o anlattı, ben aynen naklediyorum.

- Köy altmış haneli ve tamamen Türktü. Kenarına geldiğimiz zaman davullar çalıyordu. Köyün erkek denilebilecek yirmi otuz kişisi oturmuşlar; düğün sefası ediyorlardı. Selâmlaştık. Yer gösterdiler. İki dakika sonra iki köylü, ellerinde birer gaz tenekesi olduğu hâlde hûzırûnu dolaştı, herkes bir meşrebe bir tenekeden, bir meşrebe diğer tenekeden içiyordu. Ben bu gaz tenekeli ikramın iç yüzünü anlamaya merak ediyordum. Nihayet bize de getirdiler. Bir de ne göreyim?

Öndeki terekede cam kırığı olduğunda şüphe olmayan rakı ve arka tenekede de mezesi... Mezesi de yince turşu falan zannetmeyiniz; nedir biliyor musunuz? Söyleyeyim: Pekmez!. Evet pekmez!.

Bu, fecî'.. Fakat bundan fecî'i var: Bu altmış haneli köyün düğünde bulunan bu yirmi otuz erkeği üç günde kaç gaz teneke dolusu rakı içmişler tahmin edebilir misiniz?

Tamam on beş gaz tenekesi!!.. Adam başına yedi okka seksen dirhem rakı düşüyor.

Ney! Artık feryat, istimdat, heyecan, muhikle olmaz mı? İzmirî böyle, Kastamonusu böyle, Ankarası böyle, ve baştan aşağı her yeri böyle iken insan nasıl haykırmaz? Ve tekrar ediyorum: Türk'ün beyaz katli bu saltanatın temellerine kazmayı buruyor, ya onu öldürünüz! Ya o, Türk'ü ve her şey'i öldürecek!

AKA GÜNDÜZ

ESKİ EDEBİYAT LİSÂNİ ve TÜRKÇE

Arapça ve Acemce terkiplerin karıştığı eski edebiyat lisânında Türkçe'nin bu çok güzel, sevimli ve ahenkli lisânımızın edası, şivesi yaşayamaz.

Hele aruz... Türk şivesinin en korkunç bir düşmanıdır! Eski terkipçi şâ'irlerden Tefik Fikret Bey bile aruz sebebiyle Türkçe şivesine ri'âyet edememiş, onu ihmale mecbur olmuştur.

Türkçede vücudu inkâr olunamayan hususî ve bariz bir ahenk vardır. Hafif başlayan kelimeler hafif, ağır başlayan kelimeler ağır biter.

Kelimelere yapışan edatların da ikişer şekli vardır. Ağır hafif...

mak, mek.

cak, cek.

da, de.

den, dan gibi.

Misaller:

sarmak, sermek.

saracak, serecek.

evde (de), sarayda (da).

evden (den), saraydan (dan)

Konuşurken asla hata yapmaz, “da” diyecek yerde “de” “cak” diyecek yerde “cek” “den” diyecek yerde “dan” demeyiz. Fakat eski edebiyat lisanıyla yazarsak “da” yerine “de” demekte be’is görmeyiz... Çünkü eski lisânda Türkçe’nin, ahenginin, şivesinin ehemmiyeti yoktur. Varsa yoksa Arapça, Acemce... Türk olduğumuz için haklı bir temayille hatta kullandığımız Arapça, Acemce kelimeleri de hazmetmemeiz, Türk tecvidine uydurmamız lâzım ike biz aksine kendi güzel kelimelerimizi ve edatlarımızı acımadan bozar, Arap ve Acem kelimelerine kafiye düzmeye kalkarız.

Başlı başına bir lisânı olmayan bir milletin müstakil bir vatanı olmayacağı gibi mukaddes ana lisanını -ahengiyle, şivesiyle, tabî’atiyle, hususiyetiyle, tecvidiyle-sevmeyen bir millet vatanını da sevmez. Hatta çoklarımız gibi - vatanın ne olduğunu bilmez.

Arapça, Acemce terkipli şi’irler neşrederek eski sun’î edebiyat lisânının ateşin bir müdâfi’i kesilmiş “Peyâm’da” yine bir şi’ir var: şafak ve

Muhterem şâ’ir ağır okunması icap eden “temaşa” kelimesinin nihayetinde “de -da” edatını “de” gibi hafif kullanıyor ve “azade”ye kafiye yapıyor.

İşte:

“Sevin, hemen sevişin siz yaşarken âzâde;

Soğuk, sönük görünen zend kânî-i bî-rûh

Fena değil o kadar, sözleri temaşede.”

Şâ’irin hatası yalnız bir Türk edatının i’ dâmıyla kalsa iyi... Fakat hayır... kullandığı gayr-i millî ve ecnebi aruzda da birçok hataları var. İşte:

Sahâblar yarılı, çehre-i “ufk” sararı,

Havaya ra’şe gelir, (asuman), zemin kararır,

Fena değil o kadar, (sözleri) temaşade,

Ki şu’leler saçarak (üstüne) geçer şeb-tâb

Bu şâ’ir Türk olduğu için Türkçe ve millî olmayan bir aruzdaki hatalarını ayıp saymamalıyız. Türkçe’nin güzel, tabî’î ve yanlışsız yazılır.

Türk şâ'iri sevgili ve tamamiyeti mukaddes olan ana lisânına Arapça, Acemce kâ'idelerle yapılmış terkipler sokmakla kalmıyor. Dünyada hiçbir Türk'ün ma'nâsını bilmediği kelimeleri kullanıyor. "Perî-i gabe" diyor. "Gab" ne demektir? Bunu içimizde hatta Arapça, Acemce okuyanlarımızdan bir bilen bulunur mu? "Zâr, Dârende, ..., müş'ir-i eser-i nâ-yâb" gibi sözlerden kim ma'nâ çıkarabilir?

Ey Türkçe! Ey güzel ve ilâhî lisan! Senin yüksek ve ahenkli tabî'atindeki edayı, şiveyi yabancı ve soğuk te'sirlerden kurtaracak olan millî şâ'ir daha gelmeyecek mi? Bekliyoruz, hepimiz onu bekliyoruz. O, şimdi daha boş duran milliyet mabêdinin ölmez bir ma'bûdu olacak, lisân denilen mukaddes ve ma'nevî vatanın ebedî padişahı gibi ruhlarımızın üzerine nurdan tahtını kuracaktır.

HÜSN KORKUT

KOŞMA

Ah ey Kızılırmak! Ağlıyor musun?
Dalgaların coşmuş, bilmiyor durmak,
Çöktü yüz bin uçak, ağlıyor musun?
Ben geldim başına, isterim sormak:
Yedi yüz yıl evvel üstünden geçen
Türklerin başına nedir bu gelen?
Yasasız kalmışlar serserilikten
Kaçmak isterlerse yol verme, sen ak!
Ak, boğulan kaçan, acıma ona
İster misin yurda baykuşlar kona?
Geçmek lâzımsa yok mudur Tuna?
Geriye bırakma, ak Kızılırmak!

TARHAN

Hikâye

KAÇAK HÜSN

Onbaşı gür bir sesle bağıyordu.

- Hüsn, nöbete!

Soğuk bir havada, kar ve çamurlu uzun yollarda, uzun günler yürüdükten sonra askerin dinlendirildiği bir yerde za'îf vücudu sırlıslam su olmuş yarı ölü gibi uyuyan Hüsn önce bu çağrılığı işitmedi. Sıtmadan sararmış çehresindeki hatlar geriliyor... Galiba hülyalı bir nöbet geçirmektedir...

Onbaşı bu sefer daha yüksek be ağır bir sesle:

- Hüsn, nöbete!

Bir kımıldanma, bir inleyiş, ondan sonra daha çok ölümün gelmesini isteyen bir kaykınma ile Hüsn doğruldu. Gözlerini oğuşturuyordu. Fakat bir türlü açamıyor...

Onbaşının gittikçe sabrı tükenerek:

Hüsn! Ben şimdi senin mahmurluğunu açarım diyor ve hatta kolundan öyle bir sarsıyor ki!. En taştan yürekler bile bunun karşısında erir. Hayır! Onbaşı öyle düşünmüyor. O; vazifesini ifa eden bir adam gibi geniş bir nefes alarak yerine oturuyor ve gecenin yarısını doldurmak için tütün içmeye başlıyor. Biz biz bu onbaşıyı yerinde rahat bırakarak Hüsn'ü öğrenmeye çalışalım:

Hüsnle bir köydeniz. Kendisini yakından tanırım. Öksüz köyümüz medeniyetten uzak türlü türlü hastalıkları yuvasıdır. İşte böyle bir köyde sinirli bir ana ve cahil bir babadan dünyaya gelen Hüsn daha sütte iken hırçınlıkla ev halkını usandırıyor.

Hüsn'ün büyük bir annesi vardı. Hüsn biraz büyüüp de konuşmaya başladığı vakit büyük annesi Hüsn'ü eğlendirmek için geceleri ona yedi başlı dev, cin, peri, evliya masalları söylerdi. Hüsn bu masalları dinleye dinleye korkak olmuştu. Karanlıkta bir adım dışarıya çıkamazdı. Hüsn'ü vaktinde mektebe verdiler. Fakat o; kırâ'atı güçlkle sökebildi. Tecvit ise onun için mu'ammâ gibi kaldı. Gitti. Köylerinde bir câmi' vardı. Semtine hiç kimse uğramıyordu. İmam yazın tarlasında çalışmaktan, kışın odun devşirmekten câmi'i temizlemeye, namaz kılmaya ve kıldırmağa vakit bulamıyordu. Hüsn mektepte öğrendiği Kur'ân okumasını da unutmuştu. Dinine böyle yabancı kaldığı gibi Türklüğünden, dünyasından da haberi yoktu. Mektepte Türkçe namına bir şey öğrenememişti. Harekesiz

ve sessiz harflerle yazılan kargacık burgacık Türkçe kelimeleri okumaya bir türlü gücü yetmiyordu. Böylece Hüsn ne bir gazete okuyabiliyor, ne de iki satır bir mektup yazabiliyordu. Köylerinde öz Türkçe ne bir kitap ne bir gazete yoktu. Köylerine yakın başka bir Rum köyünden olan Rum delikanlılarla görüşe görüşe Hüsn kendi dilini, kendi soykanının âdetlerini, destanlarını, türkülerini unutmaya başlamıştı. Hüsn köyün en yaramaz bir çocuğu oldu. Gün doğarken evden çıkar, bir gün birisinin evine taş atar. Bir gün birisine bıçak çeker; hâsılı mahalleli, köy halkı, Hüsn'den bıkmış usanmıştı. Bir gün köyün ileri gelenleri toplanarak babasına şikâyetle bulundular. Bunun üzerine babası Hüsn'ü çiftçi yapmayı düşündü ve ertesi gün eline bir çifte takılı sabanı vererek tarlaya gönderdi. Yaramaz Hüsn tarlalarda da uslu durmadı. Saman yığınlarını yakmaya, bağları, bostanları soymaya başladı. Yine bir gün böyle o bitmez tükenmez yaramazlıklarından sonra bir ağaca binip olmamış yemişleri yedi ve su içip toprağı yaş yeşilliklerde uzandı, yattı. Hüsn'ü o gün evine ölü gibi getirdiler. Uzun bir yıl hasta yattı. Ondan sonra kalktı, fakat bir daha sıtmadan belini doğrultamadı. Babası Hüsn'ü bu sefer kendi berber dükkânına çıkararak aldı. Dükkân serseri Hüsn'ün ruhunu sıktı. Komşu dükkânda kendi kafasındaki çıkarlar, kalfalarla birleşerek gece gündüz çapkınlıkta dolaşmaya, vakit vakit babasının dükkânındaki sandıktan para aşırırmaya, sarhoşluğa başladı. Babası Hüsn'e başka bir köyden öksüz güzel bir kız buldu. Kasabada Tüccar Le'vindis'e borçlanarak Hüsn'ü evlendirdi. Hüsn dışarıda yaptıkları kötülükleri bu sefer karısına yapıyordu. Hüsn babası, anası, karısı ve bütün köylü için bir belâ kesilmişti. Berber san'atını henüz lâıykıyla öğrenmeden babası gücünden öldü. Biraz sonra anası, daha sonra karısı öldü. Hüsn sipsivri kalmıştı. O vakit etrafını kopuklar sardı; bu yeni ahabaplardan biri bir gün Hüsn'e dostluk nişanesi olmak üzere bir levha getirmişti. Levha ta'lik yazı miskince kanâ'at ve tevekkeli tavsiyeden sonra "neme lâzım kâr benim" sözleri yazılı birtakım deli saçmalarından ibaretti.

Dükkânın duvarları buna benzer levhalarla donandıkça müşteriler azalıyordu. Hüsn oralarda değil. Akşam oldu mu dükkânını kapar, ahabaplarla bir ev boşatır, sohbet kurlardı. Bir gece yine böyle toplanarak içki içerlerken biri sözü keramete döktü ve anlatmaya başladı.

- Ey arkadaşlar! Rakıyı haram etmişler ama yanlış. Bizim köydeki sarhoş Veli Mustafa yok mu? (Bu veli değil deli Mustafadır. Babasının topraklarının sarhoşluk ve kumarla batırdıktan sonra işi, kurnazlığından deliliğe dökerek cahil halktan dilendiği beş on para ile meyhanede her gün zehirlenen başında külâh sırtında bir cübbe ve arkasında bir

sürü köpek sokak sokak dolaşan bir adam) Yunan muharebesinden dönen bir asker (Bu askerin de ismi var, cismi yok) muharebede yeşil cübbeli adamların başına geçen ve düşmana saldıran Mustafa'yı görmüş.

İçinden bir atılarak:

- Evet, evet! Doğrudur. Muharebe zamanlarında Veli Mustafa köprü başında asasıyla muharebe eder gibi işaretler yapmıştı da bütün köylüler kendisine gülmüşlerdi. Meğer keramet imiş.

Hepsi birden:

- Hakikaten keramet imiş!

Dediler ve o gece muhabbet böyle kapanmıştı. Ondan sonra bizim Hüsn her gün dükkânından cüz'î olan kazancının yarısını bu deliye vermeyi âdet etmişti.

Günler böyle geçiyordu. Bir gün Tüccar Le'vinidis köye geldi ve doğruca Hüsn'ün dükkânına gitti. Hüsn'ün bati benzi atmıştı. Tüccar kasabaya döndükten beş ay sonra Hüsn'ün evi, tarlaları, dükkânı, her şey'i satıldı. Hüsn elindekini avucundakini tüketiyordu. Askerlik de gelmişti. Jandarmalar şimdi Hüsn'ü arıyorlardı... Hüsn geri kalan birkaç arkadaşıyla dağlarda birkaç gün dolaştıktan sonra komşuları olan Rum köyüne giderek bir ev boşatmışlar, fahişe oynatıyorlardı.

Bu, Rum fahişesinden dolayı aralarında gürültü oldu. Arkadaşlar Hüsn'e iyice bir kötek attılar. Jandarmalar da bunu haber almışlar ve yetişmişlerdi. Hüsn'ü yakaladılar ve asker ettiler.

1328 senesinde Hüsn'ü Kırk Kilise'ye gitmek üzere taburuyla mukrî köyünde görüyoruz...

Hüsn'ün yanına bir ecnebi gazete muhabiri yaklaşarak sormaya başladı.

- Nereden geliyorsun!
- Bilmiyon.
- Ne yapmaya geldiniz?
- Ekser itdiler.
- Köyde nasıl yaşıyordun?
- Ah... Çok iyi, gün gece kız oynatıyorduk.

- Dönmeye niyetin var mı?

- Ah... Salıverirlerse!

- Ecnebi gazetelerinden alarak bizim gazeteler bu ecnebinin o sâ'atte gördüklerini, duyduklarını yazmışlardı. Ecnebi şöyle diyordu:

“Hüsn’ün bulunduğu taburun efradı kumandanlarının emriyle on dakikada rastgele vagona binmişlerdi. Tren kalktı. O vakit trendekilerle geride kalanların veya gidenlerle kalanlar arasında iki taraflı sesler yükseldi. Deniz kıyısına çarpan dalgalar gibi gittikçe şiddetleniyordu. Ömrümde buna benzer bir ses işitmedim. Bu bir kın sesi değildi; Anlaşılmaz bir sevinç bağırması idi, ta’tıl edilen mektep çocukları, kışlayı terk eden neferler, bundan daha saf, daha sıcak bağırılmazlar.”

İşte bu trende giden Hüsn’ün taburu Kırk Kilise’ye varmıştı. Nöbet yerinde bıraktığımız Hüsn’ün taburunda bir gece büyük bir telâş vardı. Prens Aziz Paşa geceleyin düşmana hücum emrini vermişti. Asker iyice ilerledikten sonra gecenin kuytu karanlığında düşman sanarak başka bir Türk fırkasına çatmıştı. İki taraf asker birbirine ateş ettiler. Sâ’atlerce birbirini kırdıktan sonra her biri bir yana kaçarken Hüsn de kaçıyordu. Önüne rast gelen ağaçları insan sanarak ateş ediyor ve kaçıyordu. En sonra silâhını da attı.

Bir gün bir muhacire soruyordu:

- Hemşehri Konya’ya nereden gidilir?

- Muhacir şaşkınlıkla.

- Konya buradan çok uzak. Sen nereye kaçıyorsun?

Hüsn cevap verdi.

- Gâvur Konya’ya da gelemeyiz ya!..

Bu hal ile aç, çıplak kaçan askerler arasında Hüsn de Çatalca’ya gelmişti. Bulgarlar Çatalca’yı topla döverken Hüsn ve Hüseyin gibilerin hâlini o ecnebiden dinleyelim:

“Bir gün Belgrat Ormanı’nı geçtim. Ömrümün sonuna kadar hayalimden silinmeyecektir.

Benim gördüğü kfile ne yaralılar, ne de hastalardı. Tam ma’nâsıyla insan yığınıydı. Hepsinin yüzü yemyeşil olmuş, yahut toprak rengi bağlamıştı. Hepsinin gözleri batmış, dudakları morarmıştı. Hepsi acınacak bir hâlde kendini sürüklüyor... sürüklüyordu.

Bir takımı hemen hemen arkadaşları götürüyor, bir takımı yok arabalarına tırmanmış ölülerle karmakarışık.. gidiyordu. Bu arabaların içinden doğru yükselen hıçkırıklarla hırıltılar acıklı bir matem-ses koparıyordu.

Hâlbuki ölüler alayının arkasında, bütün çamurlu izler boyunca, çömelmiş insan gölgeleri gördüm. Bağırsaklarını dışarıya, topraklar üstüne çıkarıyordu. Beni götüren yiğit birden işin ne olduğunu anladı. Bana doğru eğildi; rengi uçmuştu. Mırıldandı:

- Efendi bunlar.....

Evet.....

Uzaktan gelen bir kurşunun isabetiyle kan aktığını görmek... Onun da kendine göre bir güzelliği var; alnında yahut göğsünde bir delik açılmış cesetleri toplamak... Onunda kendine mahsus bir asaleti var. Lâkin insan vücutlarının çürüyüşüne seyretmek... Buna cesaret ister. Zira bir topun heybetli patlamasını yanı başında duyan bir insan dayanıklı bulunabilir. Lâkin vücudunuzun etrafında bu hileci, ... dolaştığını görünce kahramanlık gösterilemez.”

İşte Hüsn de arasında bulunuyordu. Hikâyemize sebep olan Hüsn’ün kim olduğunu öğrenmek için sabırsızlanıyorsunuz değil mi? Köyümüzün adı vatandır.

Kaçak Hüsn bizim ruhumuz, ahlâkımız terbiyemizdir.

ASIM

“Kader” Matba‘ası **Celâl Sahir**

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû‘ası olan bu nefis ve ucuz mecmû‘a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye’de hiçbir mecmû‘anın nâ’il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur. Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca‘at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi’dir.

Çocuk Dünyası’nın Küçük Kitapları

1. <i>Sihirli Halı</i>	20 para
2. <i>Tilki Kardeşin Muhakemesi</i>	20 para

3. <i>Güliver'in Seyahatnamesi</i>	20 para
4. <i>Bir Afacanın Hikâyesi</i>	20 para
5. <i>Tilki Kardeşin Başına Gelenler</i>	20 para
6. <i>Giyumtel</i>	20 para
7. <i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
8. <i>Güliver (Devler Memleketinde)</i>	40 para
9. <i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
10. <i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
11. <i>Beşir'in Rü yâsı</i>	40 para
12. <i>Ala Geyik</i>	20 para
13. <i>Leylek Padişah</i>	20 para
14. <i>Deli Terzi</i>	40 para

Türk bilgi derneği tarafından çıkarılan

BİLGİ

Mecmû'asının Altıncı Sayısı Çıktı

Mündericâtını okumak tavsiyeye değerini ispat için kâfidir. Bu sayısında şu yazılar vardır:

Felsefe-i Umûmîye Methal, **Rıza Tevfik** - Paris Darülfünunu ve Darülfünun Haricindeki Mü'esserler. **Lütfi** Hindistan'da Türklük, **Oktay Kaan** - Fırka ve Cem' iyyet, **Zekeriya - Hoca Ahmet Yesevi, Köprülüzade Mehmet Fuat** – [Türk Bilgi Derneği]nin Teşekkül ve Mesâ'îsi: Türkiyat, Türkçülük, Felsefe ve İctimâ' iyyât Şu' belerinin İctimâ' ları. Şif' ir: Al Bayrak. **İdris Sabih** - Raporlar: Mübeşşir Kâl' lüm, **Bursalı Tahir** - Atasözleri ve Osmanlı Tarihi Necip Asım - Ne Edatı Hakkında Tetkikat, Andun Tangar - Hıfz-ı Sıhhat Müzesi, **Doktor Tevfik Rüştü**.

Nüshası beş senelik abonesi 54 kuruştur.

ÖMR-İ NÂZİM

Yerli Malı Mağazası

Veznecilerde Darülfünun sırasında numara 27 mağazamızda bizzat yaptırmakta olduğumuz ince ve zarif yerli çoraplarımızı muhterem ahalimize tavsiye eyleriz. Mendil, kolonya ve sâ‘ire de bulunur.

MEŞHUR NEZAFET SALONU VE YERLİ USTURALAR

Hersekli Murat Aptullah

Vezneciler’de Makineci Mehmet Salim Efendi sırasında yeniden pek mükemmel ve pek sıhhî surette “Meşhur Nezafet Salonu” namındaki berbersalonunu açan sıhhî tıraş mucidi hersekli Murat Aptullah Efendi tarafından Avrupa usturalarına her cihetiyle fâ’ik gayet iyi usturalar i‘mâl edilmektedir.

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksadı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def‘a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ’ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip Hanım ile Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu‘allim Mi‘mâr Kemalettin, Mu‘allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “Türk Yurdu”nun dâ’imî muharrirleridir.

“Türk Yurdu” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “Türk Yurdu” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu'allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu'nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye'de 60 para, Rusya ve İran'da 20 kapık, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi: İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı Türk Yurdu.

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından mâ iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

3 Temmuz

Sayı - 13

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Başmuharriri: Ömer Seyfettin

Müdürü: Celâl Sahir

Bu Sayıdaki Yazılar

Musahabe: Lisânın Sedeleşmesi, **Ömer Seyfettin**. Mektuplar: Bir Mektup, **Bekir Sıtkı**. Türk Dünyasından, **A. C. Millî Hikâye**: Türk Çocuğu, **Ömer Seyfettin**. Â'ile Hayatından, (karikatür-resim)

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı Türk Yurdu

“Kader” Matba‘ası - İstanbul

1330

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû‘ası olan bu nefis ve ucuz mecmû‘a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye’de hiçbir mecmû‘anın nâ’il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur. Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca‘at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi’dir.

Çocuk Dünyası’nın Küçük Kitapları

1. Sihirli Halı	20 para
2. Tilki Kardeşin Muhakemesi	20 para
3. Gülliver’in Seyahatnamesi	20 para
4. Bir Afacanın Hikâyesi	20 para
5. Tilki Kardeşin Başına Gelenler	20 para
6. Giyumtel	20 para
7. Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları	40 para
8. Gülliver (Devler Memleketinde)	40 para
9. Urgancı Hüsn	40 para
10. Bir Papağanın Hikâyesi	40 para
11. Beşir’in Rü yâsı	40 para
12. Ala Geyik	20 para
13. Leylek Padişah	20 para
14. Deli Terzi	40 para

Türk bilgi derneği tarafından çıkarılan

BİLGİ

Mecmû‘asının Altıncı Sayısı Çıktı

Mündericâtını okumak tavsiyeye değerini ispat için kâfidir. Bu sayısında şu yazılar vardır:

Felsefe-i Umûmîye Methal, **Rıza Tevfik** - Paris Darülfünunu ve Darülfünun Haricindeki Mü'esserler. **Lütfi** Hindistan'da Türklük, **Okta Kaan** - Fırka ve Cem'iyet, **Zekeriya - Hoca Ahmet Yesevi, Köprülüzade Mehmet Fuat** – [Türk Bilgi Derneği]nin Teşekkül ve Mesâ'îsi: Türkiyat, Türkçülük, Felsefe ve İctimâ'ıyyât Şu'belerinin İctimâ'ları. Şi'ir: Al Bayrak. **İdris Sabih** - Raporlar: Mübeşşir Kâl'lüm, **Bursalı Tahir** - Atasözleri ve Osmanlı Tarihi Necip Asım - Ne Edatı Hakkında Tetkikat, Andun Tangar - Hıfz-ı Sıhhat Müzesi, **Doktor Tevfik Rüştü**.

Nüshası beş senelik abonesi 54 kuruştur.

ÖMR-İ NÂZİM

Yerli Malı Mağazası

Veznecilerde Darülfünun sırasında numara 27 mağazamızda bizzat yaptırmakta olduğumuz ince ve zarif yerli çoraplarımızı muhterem ahalimize tavsiye eyleriz. Mendil, kolonya ve sâ'ire de bulunur.

MEŞHUR NEZAFET SALONU VE YERLİ USTURALAR

Hersekli Murat Aptullah

Vezneciler'de Makineci Mehmet Salim Efendi sırasında yeniden pek mükemmel ve pek sıhhî surette "Meşhur Nezafet Salonu" namındaki berbersalonunu açan sıhhî tıraş mucidi hersekli Murat Aptullah Efendi tarafından Avrupa usturalarına her cihetiyle fâ'ik gayet iyi usturalar i' mâl edilmektedir.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 13 Yıllığı: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
3 Temmuz 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Musahabe: Lisânın Sadeleşmesi, Ömer Seyfettin . Mektuplar: Bir Mektup, Bekir Sıtkı . Türk Dünyasından, A. C. Millî Hikâye: Türk Çocuğu, Ömer Seyfettin . Â'ile Hayatından, (karikatür-resim)		

Musahabe

LİSÂNIN SADELEŞMESİ

Diyorlar ki: "Uğraşmaya ne hacet? İşte lisânımız kendi kendine sadeleşiyor. Yarım asır sonra ne Arapça Acemce terkipler kalacak; ne de ma'nâsını bilmediğimiz lüzumsuz kelimeler... Bir gün olacak ki seci'ler gibi terkipleri de unutacağız..."

Hâlbuki millî ve tabî'î lisânlar değil, hatta milliyet cereyanları bile sevk ve idare edilmeden ilerleyemez. Almanya'nın büyük adamları olmasaydı Alman milleti meydana gelir miydi? Macarlık, Bulgarlık, Yunanlık, Sırpılık, Almanlık, Araplık bir takım yorulmaz adamların durmadan sarf ettikleri ilâhî cihetler sayesinde vücut bulmuştur. Macarların, Almanların, Bulgarların millî lisânları da kendi kendine şu'ûrsuz bir tarzda doğmamış, birçok şu'ûrlu tasfiye hareketleriyle bugünkü mükemmeliyeti kazanmıştır. En tabî'î ve haklı cereyanlar için bile mutlaka "cihet effort" ister...

Millî lisân da bizim selikamızda başlar. Onu edebiyata geçirmek için ferdî ve şu'ûrlu cihetlere ihtiyaç vardır. Son zamanlarda ma'nâlarını herkesin bildiği kelimeler ve millî edalarla yazılar yazılmaya başladı. Bu lisânda sadeleşmek değil, Türkçeleşmektir. Arapça Acemce terkipler kullanılmadığı için selikamızdaki ma'nâ ihtiyacı daha iyi, tatmin olunuyor, "lâmî ve beyânî" farklar ecnebi edaların ruhumuza ağır gelen karanlıkları içinde gâ'ib olmuyor... ama Türkçe yazmak için Türk sarfının tamamıyetine, Türk şivesine dikkat etmeyip yine eski edebiyat lisânının intibâ'larıyla yazacak olursak bu Türkçeleşmek hareketi de piç kalacaktır. Türkçe'de eskide beri Türkçe yazmak istenilmiştir. Fuzuli bile:

Türkçe güzeldir. Fakat onunla nazik şi‘ir yazmak pek güçtür diyor. Arzusunu yerine getiremediği için sıkılıyor, aczini saklamıyor. Ve ilâve ediyor.

“Bende Tevfik olsa bu düşvârı âsân eylerim.” Ya‘nî “İktidarım olsa Türkçe şi‘irler yazarım.” demek istiyor. Hâlbuki tamamıyla Acem Edebiyatıyla yetişmiş, hem de Bağdat’ta oturuyor. Türkçe’ye temsil ettiği şekli veremiyor. Tekke Edebiyatı’ndan başka birçok şeyler Türkçe yazılıyor. Fakat Türkçe’ye bir hudur olmadığı için, daha doğrusu Türk sarfı mukaddes ve muhterem saçılmak âdet olmadığı için ara sıra Türkçe yazılıyor, sonra yine Arap ve Acem edalı eski edebiyat lisânına dönülüyor. Çünkü Türkçe yazmak için hususî bir cihet yok. Selika kuvvetiyle, şu‘ûrsuz Türkçelerde mahdut kalıyor. Meselâ şâ‘ir Nedim Efendi.... Bütün tahsili Arapça ve Acemce olduğu hâlde ba‘zı selikasının kuvvetiyle o kadar Türkçe, o kadar Türk edasıyla yazıyor ki bugün bile şâ‘irlerimiz içinde konuşulan güzel İstanbul Türkçesi’ni bu derece yazan bulunamaz. İşte bin yüz otuz beş senelerinde yazılan bir gazel ki içinde “âteş-i sûzân”dan başka terkip yok.

Gazel

Bir söz dedi canan ki keramet var içinde,

Dün geceye dâ‘ir bir işaret var içinde.

Meyhane mukassî görünür taşradan ama

Bir başka Ferruh, başka letafet var içinde...

Eyvah o üç çifte kayık aldı kararım,

Şarkı okuyup geçti, bir afet var içinde...

Olmakta derununda hava (âteş-i sûzân)

Neyin diyebilmem ki ne halet var içinde!

Ey şuh! Nedimâ ile bir seyrin işittik,

Tenhaca varıp Göksu’ya, işret var içinde...

Nedim Efendi bir an Arap ve Acem Edebiyatı’nın intibâ‘larından masun, samimî olmuş, konuştuğu lisânı yazmış... Gazeli Türkçe’nin bir incisi gibi parlıyor. Fakat bu

sadelik, ya'nî Türkçelik şu'ûrlu değil, tesadüf... Gelişigüzel bir tesadüf... Nedim Efendi'den tam iki yüz sene sonra gelen bir şâ'ir de "lisânlar milletlerin konuştuıkları" olduğunu bildiğı hâlde eski Divan Edebiyatı'nın terkipleriyle şu şi'iri yazıyor:

(Kavâfil-i beşeriyet), (şikeste-sâk u tüvân)

Yürür sükut ile (feyfâ-yı zindegânîde)

Çökün hayatı gibi hep kurur kalır Sûzân

(Hayât-ı kâfile) bir (ahger-i nihânîde)

Bütün bu kafilenin (dest-i ıstırabında)

(Siyah-döne-i eyyâmı) (sübha-i ömrün)

Bütün bu kafilenin (rûh-ı pür - azabında)

(Harîk-i hâ'ili) bir (teşnegî-i hâr u mürrün)...

Geçer bu kabileler hep elemle (peyderpey)

Geçen bu kabilelerden vücut alır güya

Bütün şu

Demek lisânımızın gittikçe sadeleşmesi, Türkçeleşmesi doğru değil... İşte misal; iki yüz sene evvel yazılanla, iki yüz sene sonra yazılan...

İki yüz sene evvel Nedim Efendi nasıl sevk-i tabî'îsiyle cehdsiz Türkçe yazıyormuş ise bugünkü şâ'ir bil'akis Türkçe yazmaya, Türk sarfını bırakıp Arap ve Acem sarfını ve edasını kullanmaya cehdetmiş... bu şiir pekâ'lâ Türkçe'ye tercüme edilebilir. Çünkü Türkçe değildir. Türkçe olsa tercüme olunamazdı. Biraz insafı olana soruyorum. Hiç Almanca'dan Bulgarca'ya bir parçayı tercüme etmek mümkün müdür? Meselâ Almanca birçok şi'irler hikâyeler alınız. Bunların ma'nâları, fikirleri, münderecatları ne kadar başka başka olsa lisânları, kelimeler birdir. Hâlbuki eski edebiyat lisânıyla hakikî Türkçe birbirinden son derece ayrı... Kelimeleri, edaları ayrı... Meselâ şu mısra'a bakınız:

Bir (âşiyân-ı müzehher) ki (pür tuyûr u zilâl)

Türkçe'ye tercümesi:

“Gölgeler ve kuşlarla dolu çiçekli bir yuva...”

Hangisi güzel? Bu mısra’ın aslı olan terkipler mi yoksa tercümesi mi?

Eski edebiyat lisânının intibâ’ları Türkçe’nin yazılmasına mâni’dir. Bizim şâ’irlerimizin heyecanları bile Arapça ve Acemce terkipler hâlinde tecelli eder.

Meselâ şu parça:

Tabut.. o (reh-nümâ-yı makber),

Tabut.. o (heykel-i mükedder),

Tabut.. o (hatîb summ u ebkem),

Tabut.. o (bürûdet-i mücessem),

Tabut.. o (sükût pây),

Tabut.. o (müsibet-i mükerrer),

Tabut.. o (vahşet-i mu’annid),

Tabut.. o (minber-i seferber),

Ve ilâh....

Bu da pekâ’lâ Türkçe’ye tercüme edilebilir. Şâ’ir Arapmış, yahut Acemmiş gibi o milletlerin sarfıyla, edasıyla lisânıyla hislerini daha kuvvetli ifade ediyor. Bu hâlde tabî’î bir hâl değildir. Marazîdir. Şâ’ir matemiyile odasında kapandığı zaman dostlarına veyahut kendi kendine derdini Arpça, Acemce terkiplerle tekrarladığını kimse iddi’â edemez. Mademki Türktür. Konuşurken, gözyaşı dökerken derdini de Türkçe anlatmıştır. Pekâ’lâ, yazarken niçin Türkçe yazmasın?..

Lisânımızın kendi kendine Türkçeleşmesini beklemek boştur. Biz cehdedip “Türkçeleştirmeli, kendimizi eski edebiyat lisânının intibâ’larından, selikamızda olmayan klişe terkiplerden kurtarmalıyız. Konuşulan Türkçe beş altı asır evvel de vardı. Bugün de vardı. Fakat yazılmıyor. İş onu bütün güzelliğiyle, tabî’atiyle, edasıyla, sarfıyla, şivesiyle yazmakta...

Milletler ve edebiyatlar hep lisândan doğar. Konuşulan ve sevk-ı tabî'îmizde yaşayan Türkçe'yi eski edebiyat lisânının marazî intibâ'larına karşı cehdederek yazacak inkılâpçı nice insanlığın fevkinde bir mevcuttur.

Ben bütün millî, ictimâ'î ve edebî ümitlerimi kendisine atfettiğim bu kahramanı bekliyorum. Fakat o hâlâ gelmiyor...

ÖMER SEYFETTİN

Mektuplar

BİR MEKTUP

İstikbalde yurdumuzun, atide milletimizin, sa'âdet ve refah hâl ile yaşamasını arzu eden genç ve fa'âl kardeşlerim.

Muhterem “Türk Sözü” mecmû'anızda intişar eden birinci mektubumda cehaletimizden ağlamış, ilme çâresâz olacak yazılar, makaleler görmek istemiştim. İşte bu çarelerden başlıcası köy, ve köylerimizin düşünülmesi ma'ârif ihtiyaçlarının bir bir sayılarak nasıl bir yol ta'kib edilerek ileri getirilmesi lâzım geleceği hakkında kısaca düşüncemi bildirmek isterim:

Bizde bakılmayan en çok geri kalan, yahut sona bırakılan, milletin ruhu, hükûmetin istinatgâhı bulunan köy, ve köylümüzdür. Gezdiğim, gördüğüm büyük şehir ve kasabalarımızda birçok zatlar tanırım ki fikirleri oldukça parlak, bir köy idare edecek, o köy çocuklarının tedris ve terbiye edebilecek iktidara malik oldukları hâlde işsiz güçsüz dolaşarak pek mu'azzez mukaddes olan bir vazifeyi (kendi te'mîni ma'îşetlerine de medar olduğu hâlde) yine ifadan çekilip kaçmıyorlar. Çünkü Köy hayatını beğenmiyor, istemiyorlar. Bilmem ki neden şehir ve kasabaları buralara tercih ediyorlar. Artık düşünelim, insaf edelim, anlayalım ki: İstikbalimiz, atimiz şehir ve kasabalarda değil köy ve köyceğizlerdedir. Hatta böyle boş gezenlerimizle değil, istikbalini büyük şehirlerde te'min etmiş büyük kimselerimizle birlikte köylere koşalım. Mu'âvenetten kaçınmayalım. Gerek maddî, gerek ma'nevî muhtaç bulundukları yardımdan geri durmayalım. Kendi menâfi'-i şahsiyyemizi bile bu yola sar ve feda eldim. Zira: Bizim menfa'atımız, bizim istikbalimiz ancak köylününistirâhat-ı kalb ve vicdanla yaşadığı köyü terakki fikri tenvir

ettiği gün kabil olabilecektir. Yoksa tek başımızın sa'âdetini, rahatını arayacak bir zamanda değışiz. (Vazifemiz pek büyük) Var kuvvetimizle halkımıza şamil, köylümüze nâfi' iyilikler düşünmek ve mevki tatbiki kavlen ve fi'ilen koymakla rahat edeceğiz. Bugün mesleğimin müsâ' desî olsa ve buradaki vazifem de onlar derecesinde ve belki daha fazla bir raddede bulunmasa ilk işim yurdumun belirsiz bucağına gizlenmiş, metrûk bir hâlde kalmış köyüne koşmak orada yakalayabileceğim birkaç hayır sahibi hacı emmilerin zihinlerini okşayarak vücuda getireceğim küçük fakat kıymet-i ma'neviyyesi pek büyük olan bir mektebinde bilâ-ma'âş tedrisata çalışmak ve uğraşmak olacaktır.

Bakınız hükûmetimiz köyleri, köylülerimizi düşünmedi değil, düşündü buna binâ'en de vilâyetlerde dârülmü'allimler te'sis etti. Yalnız her işimizi hükûmetimizden beklemeyelim. Ona yüklenmeyelim. Çünkü onun işi pek çok ve pek büyüktür. Kendi kendiliğimizde de dertlerimizde devalar arayalım. Çareler düşünelim bhusus ma'ârif gibi, bir kavimin hayatı, ruhu olan birîşte hep birden savaşalım. El birliğiyle uğraşalım, çalışalım ki pek geride bulunuyoruz. Bunu yazarken içim kan ağlıyor, ruhum sıkılıyor, lâkin (derdini saklayan dermanını bulamaz) sözünün de pek doğru olduğuna iman bulduğundan yazmadan geçemiyorum. Artık her gördüğümüz noksanlarımız doğruluktan ayrılmayarak söyleyelim. Ve kemaline de sarf-ı gayretten geri kalmayalım. Zire: Ma'ârifimizin terakkisi, milletimizin te'âlîsi bunu icap ediyor.

Hükûmetimizin köylüleri düşünerek vilâyetlerde dârülmü'allimînler te'sîsinden bahsettim. Buradan çıkan birçok efendilerle de münasebetim var. Daha mektepten neş'etinin ilk günü zihninde kasaba hayatı yaşıyor, şehir sevdası dolaşıyor. Ve böyle bir seveda ile ta'yîn edildiği köye gitmeye mecbur kalıyor. Ve gidiyor ama fikren hissen kasabaya merbut olduğu hâlde de işe başlıyor. Şimdi bunun düşüncesini kısmen vazifesi işgal etmekle kısmen de kasaba ve şehirler işgal etmekle kısmen de kasaba ve şehirler işgal ediyor. Mektebin ta'tîl zamanını da bir sabırsızlıkla gözlüyor. Bundan dolayı bîtamâmihâ vazifesine de bezl-i gayret edemiyor.

Kardeşlerim. Emin olalım, uyanalım. Sa'âdet-i millet sizin gibî genç ve fedakâr mü'allimler elinde. İstikbalimizi parlatacak da sizlersiniz. Bu yolda çektiğiniz zahmet, gördüğünüz meşakkat ne derecelerde çok ise menfa'at-i millet de o nispette büyüktür. Bunun için iftihar ederek, fütûr getirmeyerek, ye'ise kapılmayarak yorulmak bilmez, usanç

getirmez bir fa‘âliyetle uğraşınız. Çünkü: İstikbal fikri, hissi parlak, güçlü, kuvvetli insanlar istiyor. Ve böyle insanlara malik olamayan milletler yaşamak hakkını da gâ’ib ediyorlar. Netice: Köy ve köylüsünü düşünmeyen, ma‘ârif ve terakki hususunda yardımına yetişmeyen millet dâ’imâ hakir, dâ’imâ fakirdir.

Şâm-ı Şerif’te Türk okuyucularımızdan

22 Haziran 1330

Kayserili

Bekir Sıtkı

TÜRK DÜNYASINDA

Güççülerin Yürüyüşü – Teşkilâtıyla on alan İstanbul Türk Gücü Merkez-i Umûmiyyesi’nin birinci oymağının sağ kolunun ak, kara, kızıl ve gök obaları bundan birkaç hafta evvel Kara Kulak’a bir yürüyüş yaparak iki gece de orada kalmışlardı. Gayretli oba erleri bu def’a Polenezköy ve civarına bir yürüyüş daha yapmak ve o civar köylerinde ba‘zı tetkikatta bulunmak üzere dünkü Çarşamba günü İstanbul’dan gittiler. Güççülerin başında birinci oymak beyi Doktor İsmail Hakkı Bey bulunuyor.

Güççüler uğrayacakları köylerde sıtmalılara kinin dağıtacakları gibi çiçekle de güreşmek için her geçtikleri yerlerde lâzım gelenlere oymağın doktoru tarafından aşı ameliyesi yapılacaktır.

Pazar günü geç vakit İstanbul’a dönecek olan güç erleri oradaki Türk köylerinde gördüklerini ve hissiyatlarını gazetemize bildireceklerdir.

Afganistan Emiri ve Matbû‘ât. - Afgan Emiri Habibullah Han Hazretleri Türkçe ve Arapça gazetelerden faydalı makaleler tercümesiyle gazetede derç edilmek üzere muktedir Türkçe ve Arapça mütercimlerden birkaç kişini istihdam edilmesini Kabil’de çıkan “*Sirâcü’l Ahbâr*” gazetesini müdürlüğüne emretmişlerdir.

Türk Eserlerini Araştırdık. - Taşkent’te çıkan “Sadâ-yı Türkistan” refikimizin muhabiri Ufalı Yavuşef Nuşirevan Efendi Orta Asya’da eski Türk eserlerini araştırmak için Türkistan’daki seyahatini tamamlayarak Taşkent’e gelmiştir. Taşkent müzehanesindeki İslâm ve Türk eserlerini tetkik etmiş ve bu def’a bütün Asya’da seyahat etmek fikriyle Gulca ve Hatay taraflarına doğru seyahatine devam etmeye karar vermiştir. Mumı Aleyh’in bu seyahatinden maksadı eski Türk ve İslâmların tarihlerine dâ’ir eski eser

ve yazıları tetkik ile Türk ve İslâm tarihine hizmet etmektir. Tetkikatından hâsıl olan ehemmiyetli parçalarını “Sadâ-yı Türkistan” gazetesine yazmaktadır.

Katrinaslav’da Türkler. - Bundan beş altı yıl evvel mevcudiyetleri bile bilinmeyen Katrinaslav Müslümanları son zamanlarda parlayarak göze görünmeye başlamışlardır. Şimal Türk matbû‘âtında okunduğuna göre bunlar on beş bin ruble kadar para sarf ederek üstü câmi‘-i şerif ve altı mektep olmak üzere büyük bir bina yaptırmışlardır. Bu binayı mütevellilerle vererek muntazam surette yoluna koymuşlar. Dört seneden beri bu mektepte dört sınıflık bir ibtidâ’î mektebi yeni usul ile çocuklar okutturuluyormuş; bundan başka bir Türk genci Rus i‘dâdisini bitirdiği gibi iki Türk talebe de Rus büyük ticaret mektebinin üçüncü sınıfına imtihan vererek girmişlerdir. Yedi senelik ticaret mektebinde okuyan iki hanım kızdan birincisi ticaret mektebinin beşinci diğeri ise birinci sınıf imtihanını vermişlerdir. Daha bir çok gençler ve gerek hanım kızlar büyük mekteplere girmek üzere hazırlanıyorlarmış.

Haksız Bir Tevkif. - Türkistan’da Alma Ata şehrinde Müslüman kırâ’athenesi Rus Hükûmeti tarafından aranılarak hiçbir şey bulunmadığı hâlde kırâ’athanenin mes’ûl müdürü Tacettin Efendi tevkif edilmiştir. Tacettin Efendi Almanya’da büyük bir tüccar ve terakkiperver bir zattır.

İzmir Dârü’l-mu‘allimin İzcileri. - Başlarında gayur müdürleri Ethem Nejat Beyefendi olduğu hâlde İzmir dârü’lmu‘allin izcileri yaya olarak İstanbul’a geliyorlar. İzciler İzmir’den kalktıktan sonra Selçuklu, Karesi yoluyla yürüyecekler ve icap eden yerlerde lâzım gelen ba‘zı tetkikatler için birkaç gece kalacaklardır. On Temmuz millî Bayramında Bursa’da bulunarak birkaç gün kaldıktan sonra İstanbul’a geleceklerdir. Başlarında Ethem Nejat Beyefendi bulunması cihetiyle İzciler bu seyahatten pek çok istifade edecekleri tabî‘îdir.

A. C.

Millî Hikâye

Primo

Türk çocuğu

2

Nasıl öldü?

Başı beşinci sayıda

Ah değişmeyen yalnız bizim zabitlerdi. Askerlerini, toplarını, tüfeklerini, vatanlarını, arzlarını, mallarını düşmana verdikten sonra kurtardıkları pis ve kıymetsiz canlarını eğlendiriyorlar, yine eskisi gibi parlak kılıçlarını yerlere sürterek muzaffer düşman askerlerinin arasında, erkeklerin önünden geçen bir kız tavrıyla utanmadan geziniyorlar. Gazinolarda bacak bacak üstüne atıp narin kadınlar gibi nazik ve beyaz elleriyle taranmış saçlarını, yukarıya kaldırılmış bıyıklarını düzeltiyorlardı.

.....

Bir şey olmamış, sanki Selânik alınmamış, sanki muhacirlerin anlattıkları kanlı katliamlar vukû' bulmamıştı. Onlar yine arabalara biniyor, şantözlerle konuşuyor, hâlâ birbirleriyle politikaya dâ'ir münakaşalar ediyorlardı.

Primo bunlardan iğreniyor, yanlarına gidip tokatlamak istiyordu. Bunlar nasıl adamlardı? Hiç hisleri yok muydu? Muzaffer Yunan ve Bulgar zabitlerinin arasında Yunan askerlerinin içinde nasıl utanmadan yaşayabiliyorlar? Bütün Rum, Yahudi ve ecnebi kadınlarının onlar geçtikten sonra: "Yuha Türküs, keranadis..." diye na'ra atmaya başlamışlardı. Bunlarda biraz sıkılmak olsa elleriyle teslim ettikleri bu şehirde durabilir miydi? Haydi canları tatlıydı? Kendilerini öldüremezlerdi. Fakat meydana çıkmakta ne ma' nâ vardı. Burada bir yere def' olup gidemezlerse bir köşeye saklanamazlar mıydı?

Evde babasına sordu:

- Anladık, Selânik zapt olundu. Fakat bu zabitleri niçin tutuyorlar, süs diye mi?

Babası başını salladı.

- Heyhat yavrum, dedi onları tutan yok, kendileri duruyorlar.

Primo gözünü açtı.

- Kendileri mi duruyorlar?

- Evet kendileri.

- Nasıl? Onlar esir değil mi?

- Hayır yavrum. Yunan ordusunun kumandanı Prens Konstantin onlara: “Anadolu’ya, İstanbul’a gidebilirsiniz” demiş.

- Ey niçin gitmiyorlar...

Niçin gitmeyecekler. Bulgarlar Çatalca’ya dayanmışlar. İstanbul’a yahut İzmir’e giderlerse tekrar muharebeye gönderilmek ihtimalleri var. Onun için burada vakit geçirmeyi tercih ediyorlar.

Primo kıpkırmızı oldu. Dünyada bu kadar adîlik ve korkaklık olabilir miydi?

- Vay alçaklar, vay...

Diye haykırdı. Kendini tutamadı, hiddetinden ağlamaya başladı. Babası ona teselli vermeye çalıştı. Bu zabitlerin kabahatleri olmadığını, çünkü zavallıların kavmiyetlerini idrak edemediklerinden, Türk olduklarını Türk ve Türklük ne olduğunu ve ne olacağını bilmediklerini söylüyor, “Kabahat bize Türklüğümüzü unutturan sebeplerde...” diyordu.

Zavallı zabitler “Turan”ın ne demek olduğunu birbirlerine soracak kadar milliyetlerinden haberleri yoktu. Türk tarihinin bir harfini bile bilmiyorlardı. Hâlbuki düşmanlarımız kendi milliyetlerinin ruhundan aldıkları mufkure “ideal”lerle ileri atılıyorlar, tarihlerinin onlara söylediği büyük vazifeyi icra ediyorlardı. An’aneleri, vatanları, ayrı kalmış kardeşleri için sevine sevine kanlarını döküyorlardı. Rumlar “megaloidea”larını ya’ni büyük emellerini ta’kîb ederek binlerce ölü bırakıyor, Türk toplarının üzerine sıçrayarak nutuklar söylüyorlar, “elenizm” için daha ileri gitmeye yemin ediyorlar, Bulgarlar “Naşi, naşi, çarıgrad naşi” ya’nî “İstanbul bizim olacak, İstanbul bizimdir” diye sevinerek ateşe atılıyorlardı.

Fakat Türkler... Türklerin hiçbir fikri, büyük değil, hatta küçük bir emel bile yoktu... Böyle umumî ve müşterek bir emele, bir vicdana, bir ruha sahip olmayan bir milletin efradı ş....., ego’ist, hodkâm olurlardı. Umumî ve müşterek bir millet hayatını meselâ..... Etmediklerinden hususî ve ferdi hayatları kıymetlenir. Canlarını kolaylıkla feda edemezlerdi.

Babası sâ’atlerce anlatıyordu. O hayal meyal işitiyor, kendisinin kavmiyetini duyduğunu, bir Türk olduğunu pek güzel bildiğini düşünüyordu. Madem ki kendisi Türk olduğunu biliyordu; büyük Türklüğü bugün can çekişen büyük Türklüğün felâketini

anlıyordu. O hâlde kendi fâni hayatının artık hiç ehemmiyeti yoktu. Bu fâni ve muvakkat hayatı, büyük Türklüğü büyük hayatı için feda edivermeliydi fakat nasıl?...

Artık Primo hep bunu düşünüyordu. Selânik'ten gitmeye karar vermişti, sokaklarda Rum, Bulgar askerlerinin devriyeleri arsında geziyor “Fakat nasıl” muvakkat ve ehemmiyetsiz hayatını ne suretle feda edeceğini dalga geçiyordu. Artık Türk zabitlerini göremiyordu. Acaba Prens Kasti'nin verdiği izinden istifade ederek hepsi İstanbul'a, yahut İzmir'e mi gitmişlerdi? İki günden beri hastalanarak evden çıkamayan babasına sordu:

İstanbul'a giden de olmuş yavrum, fakat Bulgarlar gelince protesto etmişler. Yunanlılar da kalanların hepsini esir gibi tutup Atina'ya göndermiş.

Primo: “oh” dedi. Esirliği ağır ve izzetinefise mugayir, sefil ve rezil bir hâlde olarak kabul ediyorlardı. İşte bu muharebeden kaçanların hâli... Şimdi pis ve miskin tavuklar gibi onları kümeslere tıkacaklar. Üzerlerinden kilitleyeceklerdi... Primo buna seviniyordu bu kara günlerde yegane sevinci bu oldu. Bu zabitlerin sokakları dolaşmalarını hiç çekemiyordu.

Artık rahat rahat geziniyordu. Ona küçük olduğu için aldırıyorlardı. Rıhtıma, kışlaya..... düşman zabitlerinin neş'elerini seyrediyor, ama hep mini mini kalbi Türklük için çarpıyor, şu fâni hayatını şanlı bir surette tarihlere geçecek bir tarzda feda etmenin yolunu düşünüp duruyordu.

Primo yüksek mermer bir binek taşının üstünde arslan gibi duruyor; elinde kırmızı atlastan yapılmış büyük bir bayrak... Başında beyaz kuzu derisinden parlak ve şık bir Türk kalpağı. Önündeki meydan bütün mağlup düşmanın esirleriyle dolmuş, Primo yaverine emrediyor:

- Evvelâ krallar gelsin...

Evet küçük Oğuz tabi ki Fransızların Jandark'ı gibi Türklerin başına geçmiş ve bütün düşmanları püskürtmüş, memleketlerini yağma etmiş, nihayet hepsini krallarına, kraliçelerine, prenslerine, prenseslerine, mareşallerine, generallerinde varıncaya kadar hepsini esir etmişti. Şimdi bütün bu sekiz yüz bin kişinin hayatı onun bir sözüne bağlı... Şimdi takın altına gelmiş, aman diliyorlar... Dehşetli bir uğultu içinde hep bu ses iştiliyor.

- Dacive Oğuz...

- Zitu pedi Oğuzus

-

-

-

- Yaşasın şanlı cihangir Oğuz...

Kalabalığın arasından dört kişi ilerliyor. Bunlar Kral Ferdinand, Kral Yorkiyeviç, Kral Nikita, Kral Jurj... Hepsi yere bakıyor. Taşın diziliyorlar. Başlarını eğiyorlar. Oğuz elindeki büyük ve al bayrağı üzerlerinde dalgalandırıyor. Ve

Bitmedi

ÖMER SEYFETTİN

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde Numara: 77

TÜRK YURDU-KÜTÜPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba'zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım'ın)	600
<i>Harap Ma'bedler</i> (Halide Edip Hanım'ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeleler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyâsete Mütela'lik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100

Taşradan isteyenler yüzde yirmi nispette ta‘ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde 25 nispette posta ücreti ilâve ederler.

“TÜRK YURDU” MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi’nde 77 numaralı “Türk Yurdu Kitaphanesi” üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

Divan Yolu’nda Numara 127

ALTAY FOTOĞRAFHANESİ

Her boyda ve her renkte türlü resimler çıkarılır. Son usul ayineli fotoğraf makinesiyle resim çıkarılırken makinenin önünde ayinede kendinize yakıştıracağınız en güzel duruşları seçebilirsiniz. Fotoğraf meraklıları, resim çıkarmak isteyenler mutlaka bu Türk fotoğrafhanesine gitmelidirler.

MUSTAFA CEVDET ECZAHANESİ

Fatih’te Çarşamba civarındaki Müslüman ahalinin eczaneyi olan ihtiyacı nazarıdikkate alınarak Çarşamba Karakolu karşısında pek yakında mükemmel bir eczahane açılacaktır. O civarda bulunan ahalimize ehemmiyetle tavsiye ederiz.

KEHRÜBÂCI VE ABANOZCU MEHMET EFENDİ

Şehzadebaşı Direkler Arası donanma sergisine bitişik eski Türk san‘atkârânının canlı bir timsali olan ve bugün sekseni geçkin bir yaşta dost-gâhının başında gençleri gıpta ettirecek bir maharetle çalışan Ali Babazade Mehmet Efendi gayet dakik abanoz misma‘ yapmaktadır. Bu misma‘ları askeri ve mülkî doktorlarımızla ebelerimiz on beş seneden beri kullanmakta oldukları gibi Avrupalılar bile bilhassa alman doktorlar misma‘lar üzerinde Mehmet imzası ararlar. Bu san‘atkârın Avrupa’da ma‘rûf olduğunu Londra sergisinin bir madalyası Avustralya Devleti’nin diplomaları tasdik etmektedir. Mehmet Efendi nefis yasemin, kofa, abanoz hakve fincanları, ney başları yapar. Her hâlde istihlâk-ı millî intibahının eski ve mühim uzviyeti, ak sakallı ve necip bir Türk nâsiyesinde görmek isteyenlere ziyaretini Türk san‘atkârlığı namına ehemmiyetle tavsiye ederiz.

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksadı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def’a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ’ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip Hanım ile Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu’allim Mi’mâr Kemalettin, Mu’allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “*Türk Yurdu*”nun dâ’imî muharrirleridir.

“*Türk Yurdu*” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “*Türk Yurdu*” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu’allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapık, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi: İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe

Birinci Yıl

10 Temmuz

Sayı - 14

1330

1330

Tanesi 10 para

Tanesi 10 para

Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...

Bu Sayıdaki Yazılar

Musahabe: İstanbul Türkçesi Hangisidir, **Ömer Seyfettin**. Musiki ve Temaşa Mektebine Dâ'ir, **A. H.** Türk Dünyasında. Millî Hikâye Türk Çocuğu, **Ömer Seyfettin**, Donanma-yı Osmânî Cem'iiyyetinin Köylü ile Konuşması, **Donanma Mecmû'ası**. **Hamama Gitmekte Büyük Bir Meşguliyet (resim karikatür)**

Yıllık abonesi

Türkiye için 12 kuruş Rusya ve
Acemistan için 2 rubledir.

İdarehanesi: Nûr-i Osmâniyye'de 40 Numaralı "Türk Yurdu"

"Kader" Matba'ası - İstanbul

1330

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû‘ası olan bu nefis ve ucuz mecmû‘a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye’de hiçbir mecmû‘anın nâ’il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur. Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca‘at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi’dir.

Çocuk Dünyası’nın Küçük Kitapları

1. <i>Sihirli Halı</i>	20 para
2. <i>Tilki Kardeşin Muhakemesi</i>	20 para
3. <i>Güliver’in Seyahatnamesi</i>	20 para
4. <i>Bir Afacanın Hikâyesi</i>	20 para
5. <i>Tilki Kardeşin Başına Gelenler</i>	20 para
6. <i>Giyumtel</i>	20 para
7. <i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
8. <i>Güliver (Devler Memleketinde)</i>	40 para
9. <i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
10. <i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
11. <i>Beşir’in Rü yâsı</i>	40 para
12. <i>Ala Geyik</i>	20 para
13. <i>Leylek Padişah</i>	20 para
14. <i>Deli Terzi</i>	40 para

Türk bilgi derneği tarafından çıkarılan

BİLGİ

Mecmû‘asının Altıncı Sayısı Çıktı

Mündericâtını okumak tavsiyeye değerini ispat için kâfidir. Bu sayısında şu yazılar vardır:

Felsefe-i Umûmîye Methal, **Rıza Tevfik** - Paris Darülfünunu ve Darülfünun Haricindeki Mü'esserler. **Lütfi** Hindistan'da Türklük, **Okta Kaan** - Fırka ve Cem'iyet, **Zekeriya - Hoca Ahmet Yesevi, Köprülüzade Mehmet Fuat** – [Türk Bilgi Derneği]nin Teşekkül ve Mesâ'îsi: Türkiyat, Türkçülük, Felsefe ve İctimâ'îyyât Şu'belerinin İctimâ'ları. Şi'ir: Al Bayrak. **İdris Sabih** - Raporlar: Mübeşşir Kâl'lüm, **Bursalı Tahir** - Atasözleri ve Osmanlı Tarihi Necip Asım - Ne Edatı Hakkında Tetkikat, Andun Tangar - Hıfz-ı Sıhhat Müzesi, **Doktor Tevfik Rüştü**.

Nüshası beş senelik abonesi 54 kuruştur.

ÖMR-İ NÂZİM

Yerli Malı Mağazası

Veznecilerde Darülfünun sırasında numara 27 mağazamızda bizzat yaptırmakta olduğumuz ince ve zarif yerli çoraplarımızı muhterem ahalimize tavsiye eyleriz. Mendil, kolonya ve sâ'ire de bulunur.

MEŞHUR NEZAFET SALONU VE YERLİ USTURALAR

Hersekli Murat Aptullah

Vezneciler'de Makineci Mehmet Salim Efendi sırasında yeniden pek mükemmel ve pek sıhhî surette "Meşhur Nezafet Salonu" namındaki berbersalonunu açan sıhhî tıraş mucidi hersekli Murat Aptullah Efendi tarafından Avrupa usturalarına her cihetiyle fâ'ik gayet iyi usturalar i'câl edilmektedir.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl: 1 Sayı: 14 Yılığ: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
10 Temmuz 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Musahabe: İstanbul Türkçesi Hangisidir, Ömer Seyfettin . Musiki ve Temaşa Mektebine Dâ'ir, A. H. Türk Dünyasında. Millî Hikâye Türk Çocuğu, Ömer Seyfettin , Donanma-yı Osmânî Cem'iyetinin Köylü ile Konuşması, Donanma Mecmû'ası . Hamama Gitmekte Büyük Bir Meşguliyet (resim karikatür)		

Musahabe

İSTANBUL TÜRKÇESİ HANGİSİDİR?

1

Dünyada Türkler kadar lisanca ve coğrafyaca birliklerini gâ'ib etmiş bir millet yoktur. İstanbul'dan çıkınız. Anadolu'dan, Azerbaycan'dan, Kafkasya'dan, Türkistan'dan geçiniz. Manşurya'ya gidiniz. Hiç tercümana muhtaç olmayacaksınız. Bütün Altay Dağlarının civarında da Türkçe konuşulur. Fakat her lisân gibi Türkçe'nin de millî şiveleri vardır. Türk kelimelerinin her yerde "şekliyyet"leri bir, yalnız biraz "savtiyyet"leri ayrıdır. Çin'in Kamgu vilâyetinde bile konuşulan lisân halis Türkçedir. Ve biz anlayabiliriz.

Kastamonulu, Erzurumlu, Vanlı, Atinalı, Edirneli şivelerin ihtilâfiyla beraber nasıl pek güzel konuşup anlaşabilirlerse Turan'daki bütün Türkler de birbirlerinin sözlerini öyle anlayabilirler.

Artık her millet gibi Türkler de bir millet hâline geçmeye başladıklarından umumî ve edebî bir lisâna ihtiyarları günden güne artıyor. Bu umumî lisân nerenin Türkçesi olacak?

Ancak Anadolu kadar olan Fransa'da da şive ihtilafı pek çoktur. Hiçbir lehçenin konuşulduğu muhit yüz kilometreyi geçmez fakat Fransız milleti Paris lisânını umumî lisân olarak kabul etmiştir. Mahallî lisânlarla gazete ve kitap neşrettiremez. Bu gibi mahallî Fransızcaların ta'ammüllerinde millî bir tehlike görür. Men' eder.

Anadolu'nun, yâ'nî Fransa'nın on beş yirmi misli olan Turan'da şive farkı Fransa'daki kadar bariz değildir. Onlar nasıl Paris Fransızcası'nı edebî ve umumî lisân

yapmışlarsa biz de “İstanbul Türkçesi”ni bütün Türkler için bütün Turan için millî ve umumî bir lisân hâline getirmeliyiz.

Uyanan, yaşamak isteyen Türkler bunu i‘tirâz etmeden kabul ediyorlar yalnız iş “İstanbul Türkçesi”ni bulmaya kalıyor.

İstanbul Türkçesi hangisi?

Softaların konuştuğu çatlak, muharrirlerin yazdığı Arapça, Acemce terkipli, ihtiyar ve muhafazakâr me‘mûrların konuştuğu basmakalıp ta‘bîrli Bâb-ı âlî lisânı mı, yoksa halkın konuştuğu lisân mı İstanbul Türkçesidir? Bunu ta‘yîn etmeli. İnsaf ve terbiye dâ‘iresinden çıkmamaya gayret ederek münakaşalar yapmalı...

Softaların ve ulemanın konuştuğu çok Arapçalı lisân, İstanbul Türkçesi olamaz. Onlar her kelimeyi Arapça tecvidine uydurmaya çalışırlar. Hatta bu hâlleri bazı hikâyelerin kadına bile sebep olmuştur. Bir kadın bir mektup zarfının üzerini bir hocaya okutmak istemiş. Hoca zarfı eline almış. Okumuş. Ve demiş ki:

(Mınna) şevl şike (sutter) örtülür (mutasarru) ısrar eder (fluğuna) bunun Arap’ta mahalli yok...

Kadın şaşmış.

Ayol Hoca Efendi. Zarfın üstü Türkçe yazılıydı.

Demiş. Softanın ayrı ayrı teşditleyerek Arapça ma‘nâsını çıkardığı cümle Türkçe “Manastır Mutasarrıflığına” cümlesi imiş daha buna benzer birçok hikâyeler vardır. Softalar Türkçe kelimeleri teşditleyerek, medleyerek Arapça hâline kor ve Arabî’na göre ma‘nâ çıkarırlar.

Hâlâ divandaki eski edebiyat lisânını kullanarak birçok Arapça Acemce terkipler yapan muharrirlerin hususî lehçeleri de İstanbul Türkçesi sayılmaz.

Bu Acemce terkiplere kim Türkçe, kim İstanbul Türkçesi demeye cesaret edebilir? Ba‘zı muharrirlerimiz bu Arapça ve Acemce terkip düzmek hastalığından kendilerini kurtaramadıktan başka “edebiyat tarihi” ile “tarih-i edebiyat” arasında ne fark var! diye Türkçede, Türk sarfında, Türklerin selikasında yaşayan “lâmî” ve “beyanî” izafet farklarını inkâr ediyorlar. İstanbul Türkçesi’ni İstanbul muharrirleri içinde ba‘zıları ara sıra pek güzel yazmışlardır.

Meselâ Mehmet Fuat Bey... Eğer terkipçi arkadaşlarının te'sîrî altında yazmasaydı güzel Türkçe'nin nesirde bir üstadı olurdu. Hâlbuki mensup olduğu edebiyat mektebi terkip istiyor, Nergisî ve Veysî lisânından ağır; muğlak Türkçe'ye benzemez bir lisân istiyordu. O da alacalı bulacalı terkipler yaptı. Ve hâlâ yapıyor.

Terkip yapmadığı, terkip uyduracağım diye selikasını, fikrini yormadığı zaman kolaylıkla konuşulan lisânı yazmış. İşte "Siyah İnciler"den bir parça... Rauf Bey bu anda pek samimîdir. Terkip yapmak değil, kendi te'sîrini, kendi gözyaşlarını terennüm etmek istiyor. Bakınız, hiç terkip var mı? Cümleler konuştuğumuz gibi nasıl kısa ve ahenkli:

"İniltili, ıslak, siyah bir kış günüydü. Onun öldüğü gündü, onun. O benim dünyada bir tek kardeşimin o meş'ûm hastahanede, birçok sefaletlerden sonra inleyerek, istimdat ederek, "Beni kurtarın, beni kurtarın!" diye sızlayarak öldüğü gündü.

O ölüyordu. O gözümün önünde ölüyordu. Gözleri korkudan ihtilâçlarla açıla açıla siyah bir çukur oluyordu.

Yüzünün soluk, terli derisi gerile gerile kemiklerin üstünde yırtılıyor gibi ağzında büzülüyordu. Dudakları kuruyarak, morlaşarak, deri altında dişleri sayılacak kadar kemiklere yapışıyordu. Göğsü son harharalarla; son iniltilelerle boğazına kadar çıkıp sonra alçalıyor. Alçalıyordu.

Ve ben bir şey yapamıyordum; hiçbir şey yapamıyordum. Onu bu hâle getiren; inleterek böyle gaddarane öldüren derde; bu hâ'in mevte hiçbir şey yapamıyordum. Bu aczin elinde ezilmiş; haykırmak istiyordum. Kudurmak istiyordum. Ölmek muhakkak olsa bile vahşî vahşî; kanlar içinde intikam almak için kuduruyordum.

Fakat gidip sebep; hak sorulacak, gidip intikam alınacak hiçbir kimse yoktu.

Son nefesi iştirmek için; sokakları yapışmış ve şimdiden ölmüş bu zavallı perişan saçların içinde; bu o kadar güzel ve siyah gözlerin; beni sefil kardeşimin sefil gözlerinin söndüğünü görmemek için kaçtım; oradan; yanından kaçtım. Fakat "öldü" haberinden de kaçamadım. Ondan kaçamadım.

Öldü. Evet; o da öldü. İşte hepsi öldü, on iki sene evvel ninem; üç sene evvel babam ve şimdi o; aşkı kalbimde hepsinin yerini tutan o da öldü; üçü de öldü. Ve ben onun mezarının; onların mezarlarının yanında açılan bu yeni mezarın başında bugün inlerken benim için kendilerini artık bir daha görmek ihtimali mahal olmadığı bu kimsesizlik içinde sürünmekten başka hiçbir çarem bulunmadığı hâlde -meznûn-âne olsa da- onların şimdi

beraber olduklarını düşündüm de “ah; şimdi siz bana ağlayınız; siz bana...” diye feryat ettim.

Rauf Bey yazılarında dâ'imâ samimî olsaymış tam Türkçe yazabilecekmış. Sonra Süleyman Nazif Bey'in şu sekiz satırlık cümlesine bakınız:

[(Muhteviyat mutantana-i kadimesinin) (enkazı ve ızlâmı) üzerinde asırlarca gizli gizli yıkılarak nihayet kabristanlarla viraneler arasında gâ'ib olan sürünüzün dâhili (ebnâ-yı âdemden) iki yüz bin (mahlûk mıdır ki) (penâh-ı mu'âşeret) olduğu zamanlarda Şatt-ül-Arabla Akdeniz arasındaki mesafe daha uzun, güneş daha kızgın, hava ile toprak (emrâz-ı müstevliyenin) (vesâ'it-i sirâyetini) daha az hâmil, tabî' at daha az bî-amân değildi.]

Bu lisân İstanbul Türkçesi değildir. Eski edebiyat lisânıdır ki yazarların hepsi yanlış yazdığı gibi anlayan da yoktur. Bir kere Türk lisânındaki lâmî ve beyanî izafet ma'nâları gâ'ib ediliyor. Sonra Türkçe'nin edası bu kadar uzun cümleleri kabul edemez. Bu lisân konuşulan Türkçe'ye tercüme edilebilir. Madem ki Türkçe'ye tercüme edilebilir. O hâlde aslı Türkçe değil başka bir lisândır.

Terkipçi muharrirlerin lisânı gibi ihtiyar ve muhafazakar me'mûrların Babîâlî şivesi de İstanbul Türkçesi değildir bu hususî lisân baştan nihayete kadar bir takım klişe terkipler ve atıflarla doludur. Arap ve Acem tecvitleriyle yoğurulmuş öyle garip bir bestesi vardır ki işitirken insanın hayalinde yerden temennalar, tekâpular, eğilmiş boyunlar öksürükler; enfiyeler, İstanbullulardan mürekkep bir kâbus kararır... Abdülhamit'in dahiliye nazırı Memduh Efendi yakın zamanlarda bu tuhaf lisânla iki kitap neşretti tetkike ve ibret almaya değer.

Avamın, halkın konuştuğu lisân İstanbul Türkçesi midir? İstanbul'da hangi sınıfın, hangi tabakanın lisânı halis Türkçe sayılır? Gelecek nüshamızda da bunu arayalım...

ÖMER SEYFETTİN

MUSİKİ VE TEMAŞA MEKTEBİNE DÂ'İR

Milletleri yaşatan yalnız orduları değildir. Sanat en büyük amildir. Hususiyetle musikisi; edebiyatı olmayan milletler zaten yok demektir.

Türkler uyandı. Lisânlarını sevmeye başladılar. Yavaş yavaş millî Türk Edebiyatı teşkil etti. Yalnız Türk musikisi, Türk tiyatrosu ilerleyemiyordu.

İçinde yaşadığımız asrın ma‘nâsını anlayan şehir emini Cemil Paşa hazretleri bu eksikliği gördü. Ve Türk konservatuvarına ilk temelleri attı.

“Konservatuvar” kelimesinin tercümesinde Türkler, yine kendi öz lisânlarını hâlâ adamakıllı sevemediklerini meydana koydular. Biz diyorduk ki Türkçe mukabilleri olmayan kelimelerin tercümelerini Arapça ile yapmalıyız. Meselâ hurde-bîni nasıl tercüme etmişlerse konservatuvarı da aynıyla tercüme eder: “mahfaza” deriz.

“Mahfaz” ile “mahfaza” arasında, “mektep” ile “mektebe-kütüphane” arasındaki kadar bir fark vardır.

O vakit “musiki ve temaşa mahfazı” denilebilecekti.

Sözde “konservatuvar”ı tercüme ettiler ve “dârü’l-bedâyi” dediler. Bu dârü’l-bedâyide hangi bedi’alar bulunacak. “Musiki ve temaşa dârü’lbedâyisi” denilebilecek mi? Denilemez. Hiç olmazsa “mahfaz” diye aynıyla konservatuvarın tercümesi kabul olunmazsa “musiki ve temaşa mektebi” unvanı kabul edilmeliydi.

Türkçemizde (ع) harfi pek iyi te’sîr bırakmaz. Ve selikamıza hoş gelmez. Türk zevkinin inadına “Dârü’l-bedâyi’ü’l Osmânî” gibi Arapça bir terkip yapmak doğrusu İstanbul’daki milliyetperverliğe karşı bir azizlik yapmaktan başka bir şey değildi.

Tiyatrolar, lisânlar, musikiler, hükûmetlere değil, milletlere â’iddir. Yeni açılan musiki ve temaşa mektebi Türklerindir.

“Dârü’l-bedâyi’ü’l-Osmânî” olunca aynı zamanda Rumların, Ermenilerin, Yahudilerin ve Arapların da konservatuvarı demek olur ki bu da boş bir hayaldir.

Çünkü Arapların Türklerden ayrı bir lisânları, ayrı bir edebiyatları, ayrı bir musikileri, ayrı bir tiyatroları vardır.

Keza Rumların da, Ermenilerin de ayrı bir musikileri, ayrı tiyatroları vardır. Bu mektepte yalnız Türkçe ve Türk musikisi canlandırılacağından mutlaka bir milliyete nispet ettirilmesi icap ediyorsa, “Türk Musiki ve Temaşa Mektebi” demek mantığa daha muvafık olur.

Biz, kendi hesabımıza daha “konservatuvar” kelimesini münasip ve ma‘nâlı bir tarzda lisânımıza tercüme edemeyen zatların bu konservatuvara vücudu berebileceklerini ümit etmiyoruz.

İnşallah yanılalım! Bu mektep teşekkül etsin. Türklüğün galebesinden sonra, onun ismini de düzeltir, ya‘nî Türkleştiririz.

A. H.

Türk Dünyasında

Müslüman Doktor. - Bakü şehir idaresi tarafından yeni açılan büyük bir hastahannenin başhelimliği ile bazılığına Doktor Neriman Nerimonof cenapları ta‘yîn edilmiştir.

Şimahi’de Kız Mektebi. - Kafkasya’da Şimahi şehir idaresi tarafından Müslüman kızlarına mahsus yakında büyük bir mektep açılmasına karar verilmiştir.

.....

Petersburg’ta çıkan “il” refikimizde “F. Mustafayef” imzasıyla yazılan bir makalede şehirlerde yaşayan gençlerimizin türlü hastalıklara tutulduktan sonra köylere gelerek evlendikleri ve bu yüzden bir takım ma‘sum kızlarımıza hastalıklar geçirdiklerinden bahsedere diyor ki: “Kafkasya muhterem şeyhülislâmı şu hâli dikkate almıştır. Bundan sonra evlenecek gençler kendilerinde geçici hastalık bulunmadığına dâ‘ir hekimde sağlık şهادetnamesi alarak nikâh için imama mürâca‘at edecektir. Bu gibi şهادetnamasi olmayan gençlere nikâh kesilmemek için muhterem şeyhülislâm hazretleri bütün müftü, kadı ve imamlara ta‘mim etmiştir.”

.....’da Rusça Türk Gazetesi. - Sadâ-yı “Fergana” gazetesinin yazıldığına Göremez Kör gazetesini sahibi ve başmuharriri Âbid Can Efendi’ye “Ferganski’ehu” adlı Rusça bir gazete çıkarmaya ruhsat verilmiştir. Gazete haftada üç def‘a çıkacaktır.

Bir Müslüman Mühendisi. - Hazar denizi ile Ulga şehri arasına kazılacak büyük kanalın işleri Mühendis Müshidi hacı Hüsn oğlu İmruf Efendiye verilmiş olduğu şimal gazetelerinde okunmuştur.

Jimnaz Bitiren Türk Hanımı. - Petropavlo şehrinde 40 seneden beri hükûmet tarafından açılmış Jimnazde şimdiye kadar hiçbir Müslüman kızı okumamış ise de bu sene birinci def‘a 7 sınıfı tamamlayarak kendisi bir yetime olan Maksodova Ayşe Hanım çıkmıştır.

Yeni Bir Gazete Daha. - Astrahan şehrinde evvelce çıkmakta bulunan “..... gazetesini hükûmet tarafından ta‘tîl edilmişti. Bu kere Mezkur gazetenin sahibi “Halk” isminde bir gazete çıkarmaya başlamıştır. Gazetenin mesleği gazetesinin tıpkısıdır.

[Yukarıdaki yazının ardındaki sayfada: “Hamama Gitmek De Büyük Bir Meşguliyet” başlıklı karikatürü görüyoruz. Kadınlı erkeli bir grup insan bir yığın eşyayla birlikte hamama giderken yolda bir beyefendiyle karşılaşıyorlar. Beyefendi onlara “O, nereye böyle? diye soruyor. Onlar da: “Çocuklar kirlenmişler de hamama gidiyoruz, kuzum Mustafendi (Mustafa Efendi) bize biraz turşu gönderiver, aceleyle unuttuk... diyorlar.]

Millî Hikâye

Primo

TÜRK ÇOCUĞU

2

Nasıl Öldü?

Başı beşinci sayıda

- Titremeyiniz, korkmayınız diyor, işte büyük Türk sancağının altındasınız. Unutmayınız. Sizin babalarınız da dedeleriniz de hep böyle geldiler. Bu takın önünde yere kapandılar, secde ettiler. Haydi çıkarınız taçlarınızı... Bütün taçların kahraman sahibi olan Türklüğe, bana veriniz.

Bu dört adam canlı gölgeler gibi, taçlarını çıkarıyorlar ve küçük Oğuz’un ayağına, ayağının dibine koyuldular ve yere kapandılar... Şimdi meydanı dolduran bütün esirler susuyor. Korkunç, heybetli bir sükûn hasıl oluyor. Oğuz’un ince, fakat kuvvetli ve madenî sedası yükseldi:

- Ey Ferdinand! Bu günü düşünmedin mi? Hiç tarih okumadın mı? Türklüğü ölmüş sandın. Türkleri nesilleri bozulmuş, piçleşmiş ümit ettik. Yabancıdan papazlık taslayarak yirminci asrın ta orta yerinde utanmadın bizim aleyhimizde bir muharebesi açtın, vahşî askerlerine kızlarımızı, kadınlarımızı, ihtiyarlarımızı parçalattın hakanlarımızın büyük câmi‘lerini, eski kahraman babalarımızın yattığı mukaddes türbeleri topa tuttun... İşitilmeden cinayetler yaptırdın. İşte nihayet uyumuş, donmuş, kanı kurumuş sandığın Türklük seni pençesine geçirdi. Söyle sana ne yapayım?.

Yandın eğri burnuyla yırtıcı bir kartala benzeyen Ferdinand, hep yaptığı şeyler gözünün önünden geçiyormuş korkularından titriyorlardı.

Esirlerin içinden derin, akisli, uzun bir seda bağılıyor:

- Affet büyük Oğuz, affet. Türklük onlara her vakit mürüvvet gösterdi. Beş asır, beş yüz sene kendi etmeğiyle onları besledi. Dünyada tasavvur olunabilecek her türlü hürriyeti, serbestliği onlara verdi. Onlar bu iyiliğe karşı minnettar kalmaları lâzımken hâ'inlik ettiler. Hâ'inlik ettiler. Hâ'inlerin murdar kanı Türk'ün parlak kılıcını kirletemez.

Sonra dehşetli bir uğultu. Esirler kendi lisânlarıyla bağılaşıyorlar. Ne söyledikleri anlaşılmıyor. Oğuz'un göğsü kabarıyor. Kahramanlar âlicenap değil midir? İşte o da âlicenaplık edecek.

- Kalkınız, kalkınız zavallı krallar, kalkınız, diye haykırıyor, kalkınız. Sizi affeden büyük Türklüğün al bayrağını öpünüz.

Ve bayrağı binek taşından aşağı uzatıyor. Ferdinand ağlayarak sarılıyor, öpmeye başlıyor. Ve bir krallarda gülünç ve acınacak bir aceleyle mukaddes sancağa atılıyor, öpüyorlar, öpüyorlar. Gürültü ziyadeleşiyor. Bir kargaşalık. Dehşetli bir rüzgâr esiyor. Birden yağmur yağmaya başlıyor. Esirler öteye beriye kaçıyorlar. Ve sudan gölgeler gibi yine eriyerek dağılıyor, gâ'ib oluyorlar. Gök gürlüyor. Oğuz üzerindeki takın yıkıldığını görüyor. Fakat elindeki bayrağı hâlâ krallar öpüyorlar öpüyorlar. İçine tuhaf bir baygınlık geliyor, başı dönüyor. Gözlerini kapıyor.

Ve birden uyanıyor, geriniyor: Yatağında yalnız.

Ellerini gözlerini oğuşturuyordu, hâlâ rü'yâsının sersemliği devam ediyordu ama aşağıdan yabancı sesler işitiyordu; ne vardı? Kalktı, yere atladı, pencereye koştu. Camı açtı, panjuru itti. Dışarıya baktı. Acâib bahçede düşman jandarmaları, Giritliler duruyorlardı.

- Acaba bu da mı rü'yâ?

Diye ellerini gözlerine götürdü. Hayır; hayır bu hakikatti. Çevik bir hareketle çoraplarını giydi. Pantolonunu çekti. Ceketini arkasına aldı ve kapıya koştu. Aşağıya indi. Bir Yunan zabiti ayakta babasıyla görüşüyordu. Dinledi.

- Hükûmetimiz sizin için tahkikat yapıyor. Bu tahkikatın nihayetine kadar hapsolunacaksınız. Korkmayınız hayatınız tehlikede değildir.

Diyordu. Babası sapsarıydı... Yoksa korkuyor muydu? Ama niçin babasını hapsedeceklerdi? Bu hâ'in herilere zavallı hiç i'tirâz etmiyordu. Hatta Rumca:

- Hazırım geriye gidebiliriz.

Diye tıpkı deminde rü'yâsında gördüğü krallar gibi başını eğiyordu.

Primo

- Ben de geleceğim, ben de.

Dedi. Zabit babasına azametle sordu:

- Bu kim?

- Oğlum

- Anası nerede?

- Burada yok.

- Kızın yok mu?

- Yok.....

Ve hakaretle Primoyu süzdü. Arsızca, kadın ve kız kardeşini arayan bu herife karşı Primo da sert sert baktı. Sanki ondan korkacak mıydı? Ne yapabilirdi; dâ'ireye kadar Primo'nun gelmesine müsâ'ade etti.

- Ondan sonrasına ben karışmam.

Diyordu. Babası Emine Hanıma evi bırakmamasını ve akşama Primo için yemek hazırlamasını, kendisine Primo ile para göndereceğini söyledi. Kadıncağız efendisini kesmeye götürüyorlarmış gibi bangır bangır ağlıyor. Onu kurtarmaya çalışıyordu. Efendisi hiç tehlike olmadığını anlatmak istiyordu. Ama Emine Hanımı.

- Ah ben onları bilirim, hiç ama vermezler.

Diye ağlamasında inat ediyordu. Bu bir fâci'a gibi oldu. Güç belâ yalından çıktılar. Babası zabitin solunda gidiyordu. O da babasının solunda. Giritli jandarmaların yarısı önde gidiyor, yarısı arkada. Birer tane de yanlarda. Ta beyaz kuleye kadar böyle yürüdüler. Yoldaki Rumlar toplanıyorlar, vahşî hayvanlara bakar gibi sanki ömürlerinde hiç Türk görmemiş kırk yıllık ecnebiymişler gibi hep onlara bakıyorlar. Rum çocukları köşe başlarına birikmişler: “Yuha Türküs gıramatikus” diye nâ'ra atıyorlardı. İttihat

Caddesi'nde bir binaya girdiler. Galiba eski Türk zabitlerinin kulübüydü. Babasını kumandanın; yahut polis müdürünün yanına soktular. Primo dışarıda kaldı. Tamam yarım sa'ât ayakta...

Yemeğe gelip geçen Yunan neferleri ona sataşıyorlar; adını soruyorlar; eğleniyorlardı. Primo hiç cevap vermiyordu. Şimdi fırsat onlarındı. Ve fırsattan ancak korkanlar istifade ederdi. Muzaffer intikam için asla fırsatı gözetmezdi. İşte bir kukla ordusu kendisi gibi silâhsız bir Türk çocuk böyle zamanda lâf söyleyebilirdi. Ah fakat bir silâhı olsaydı. Babası dışarı çıktı. Yorgunluğu ve ümitsizliği yüzünden belliydi.

- Yavrum ben birkaç gün kadar mahpus kalacağım, tahkikat bittikten sonra İstanbul için izin verebileceğini kumandan va'd etti. Sen eve git. Otur. Her gün buraya beni görmeye gelebilirsin.

Bitmedi

ÖMER SEYFETTİN

DONANMA-YI OSMÂNÎ CEM'İYYETİNİN KÖYLÜ İLE KONUŞMASI

Selamünaleyküm!

Donanma Cem'iyeti sizinle her hafta şöyle konuştuğu için ne kadar seviniyor. Allah cümlenize uzun ömürler, hayırlı, evlât, bereketli toprak iyi yürek din ve toprak için şehitlik nasip etsin. Eğer bu makama ererseniz; size yalvarırım şehit olan ahrette günahkarlara şefâ'at eder. Fakat siz; donanma için para vermeyen hasislere, cimrilere şefâ'atçı olmayın! Onları görmüyor musunuz? Hiç köyde ceri de okuyan yok mu? Başka memleketlerde zenginler, durmayıp i'âne veriyorlar. Yunan bile on ikinci Konstantin adlı bir zırhlı yaptırmak istiyor. Büyük küçük bütün Yunanlılar durmayıp para veriyorsun ama zenginler vermiyor.

Haberin olsun. Bahriye nazırımız Fransadadır; pek çok ikram gördü. Bunun için Fransızlara teşekkür etmeliyiz. Buradan Fransa'ya gitmek bir iştir. Acaba bu işten hayır var mıdır? Dersek sana bir iki söz söyleyeyim. Fransa donanması çok kuvvetlidir. İnsan hoca önünde ders alırken nasıl hızlanırsa bahriye nazırımız da orada gözüyle her şey'i görüyor. niz ta'limlerinde bulunuyor gördüğünü gelip burada yapacak.

Allah dinine toprağına çalışanları iki cihanda aziz etsin bu du‘âya “amin” dedikten sonra pek yakında (Osmân-ı Evvel) zırlılısının geleceğini duy ve sevin.

DONANMA MECMÛ‘ASI

“Kader” Matba‘ası Celal SAHİR

Bâb-ı Âlî Caddesi’nde Numara: 77

TÜRK YURDU-KÜTÜPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba‘zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım’ın)	600
<i>Harap Ma‘bedler</i> (Halide Edip Hanım’ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey’in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey’in)	300
<i>Beyaz Gölgeleler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu’nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey’in)	200
<i>Türkler’in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey’in)	200
<i>Siyâsete Müte‘allik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey’in)	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde 20 nispette ta‘ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde 25 nispette posta ücreti ilâve ederler.

“TÜRK YURDU” MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi’nde 77 numaralı “Türk Yurdu Kitaphanesi” üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

Divan Yolu’nda Numara 127

ALTAY FOTOĞRAFHANESİ

Her boyda ve her renkte türlü resimler çıkarılır. Son usul ayineli fotoğraf makinesiyle resim çıkarılırken makinenin önünde ayinede kendinize yakıştıracağınız en güzel duruşları seçebilirsiniz. Fotoğraf meraklıları, resim çıkarmak isteyenler mutlaka bu Türk fotoğrafhanesine gitmelidirler.

MUSTAFA CEVDET ECZAHANESİ

Fatih’te Çarşamba civarındaki Müslüman ahalinin eczaneyi olan ihtiyacı nazarıdikkate alınarak Çarşamba Karakolu karşısında pek yakında mükemmel bir eczahane açılacaktır. O civarda bulunan ahalimize ehemmiyetle tavsiye ederiz.

KEHRÜBÂCI VE ABANOZCU MEHMET EFENDİ

Şehzadebaşı Direkler Arası donanma sergisine bitişik eski Türk san‘atkârânının canlı bir timsali olan ve bugün sekseni geçkin bir yaşta dost-gâhının başında gençleri gıpta ettirecek bir maharetle çalışan Ali Babazade Mehmet Efendi gayet dakik abanoz misma‘ yapmaktadır. Bu misma‘ları askeri ve mülkî doktorlarımızla ebelerimiz on beş seneden beri kullanmakta oldukları gibi Avrupalılar bile bilhassa alman doktorlar misma‘lar üzerinde Mehmet imzası ararlar. Bu san‘atkârın Avrupa’da ma‘rûf olduğunu Londra sergisinin bir madalyası Avustralya Devleti’nin diplomaları tasdik etmektedir. Mehmet Efendi nefis yasemin, kofa, abanoz hakve fincanları, ney başları yapar. Her hâlde istihlâk-ı millî intibahının eski ve mühim uzviyeti, ak sakallı ve necip bir Türk nâsiyesinde görmek isteyenlere ziyaretini Türk san‘atkârlığı namına ehemmiyetle tavsiye ederiz.

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksadı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def’a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ’ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip Hanım ile Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu’allim Mi’mâr Kemalettin, Mu’allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “*Türk Yurdu*”nun dâ’imî muharrirleridir.

“*Türk Yurdu*” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “*Türk Yurdu*” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu’allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapık, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi: İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe	Birinci Yıl
18 Temmuz	Sayı - 15
1330	1330
Tanesi 10 para	Tanesi 10 para
Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...	

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde Numara: 77

TÜRK YURDU-KÜTÜPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba' zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım'ın)	600
<i>Harap Ma 'bedler</i> (Halide Edip Hanım'ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeleler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyâsete Müte 'allik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde yirmi nispette ta‘ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde 25 nispette posta ücreti ilâve ederler.

“TÜRK YURDU” MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi’nde 77 numaralı “Türk Yurdu Kitaphanesi” üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

Divan Yolu’nda Numara 127

ALTAY FOTOĞRAFHANESİ

Her boyda ve her renkte türlü resimler çıkarılır. Son usul ayineli fotoğraf makinesiyle resim çıkarılırken makinenin önünde ayinede kendinize yakıştıracağınız en güzel duruşları seçebilirsiniz. Fotoğraf meraklıları, resim çıkarmak isteyenler mutlaka bu Türk fotoğrafhanesine gitmelidirler.

MESŞUR NEZAFET SALONU VE YERLİ USTURALAR

Hersekli Murat Aptullah

Vezneciler’de Makineci Mehmet Salim Efendi sırasında yeniden pek mükemmel ve pek sıhhî surette “Meşhur Nezafet Salonu” namındaki berbersalonunu açan sıhhî tıraş mucidi hersekli Murat Aptullah Efendi tarafından Avrupa usturalarına her cihetiyle fâ’ik gayet iyi usturalar i‘mâl edilmektedir.

MUSTAFA CEVDET ECZAHANESİ

Fatih’te Çarşamba civarındaki Müslüman ahalinin eczaneyi olan ihtiyacı nazarıdikkate alınarak Çarşamba Karakolu karşısında pek yakında mükemmel bir eczahane açılacaktır. O civarda bulunan ahalimize ehemmiyetle tavsiye ederiz.

ÖMR-İ NÂZİM

Yerli Malı Mağazası

Veznecilerde Darülfünun sırasında numara 27 mağazamızda bizzat yaptırmakta olduğumuz ince ve zarif yerli çoraplarımızı muhterem ahalimize tavsiye eyeriz. Mendil, kolonya ve sâ’ire de bulunur.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 15 Yıllığı: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
17 Temmuz 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Tashih, T.S. Musahabe: Sağlam Zemin, Ömer Seyfettin . Şi'ir: Koşma, Tarhan . Güççülük: Polenezköyü Yürüyüşü, Doktor İsmail Hakkı , Türk Dünyasında, A. C. Millî Hikâye : Türk Çocuğu, Ömer Seyfettin .		

TASHİH

Geçen nüshamızdaki musahabede: "Dünyada Türkler kadar lisânca ve coğrafyaca birliklerini muhafaza etmiş bir millet yoktur" yazılacakken yanlışlıkla "gâ'ib etmiş" yazılmıştır. Tashih ederek kâr'ilerimizden af dileriz.

Musahabe

SAĞLAM ZEMİN

Bir Alman şâ'ir şi'irlerini Almanca, bir İngiliz İngilizce, bir Rus Rusça yazar, çünkü onun vatanı kendi lisânıdır. Bir heykeltıraş heykelini kendi memleketinde kurar. Çünkü başka yere gitse onun san'atını anlamazlar. Ve bu san'atkâr vatanın sağlam bir zemini bulup gelecek arsılara hediye etmek istediği abideyi onun üzerinde yükseltir... İşte Türkçe Türk san'atkârları için bir vatan, bir sağlam zemindir. Türkçe'nin üzerine kuracakları abide geçecek zamanların yıkıcı ellerine dayanır. Halkının ismini nesilden nesile söyler... Onu ebedîleştirir.

Edebiyat heykeli için sağlam bir zemin canlı lisân, ya'nî konuşulan Türkçedir. San'atkâra kimse karışmaz. O istediğini yapar. Yalnız vatandaşları yaptığı şey'in sağlam bir zemin üzerine kurulmasını isterler ve bu haklarıdır.

Şimdi bir heykeltıraş düşününüz. Gidip kumsal çakıllı, berbat ve çürük bir zemin üzerine güzel, bedî', mükemmel bir heykel kuruyor. Bu heykeli bir an için herkes beğenir. Fakat zemin çürük olduğundan bu heykel yaşayamaz. Mutlaka devrilir. Ne kadar kuvvetli

harçlarla bir mesnet yapsa yine yıkılır. Çünkü zemin gevşektir. Bu memleketin belediye re'isi yahut akıllı adamlar san'atkârlara:

- Ne yaparsan yap, yalnız zemine dikkat et kavî olsun.

Derler. Bir şâ'ire de böyle müdahale etmek hakkımızdır.

- Ey şâ'ir! Ne yazarsan yaz. Yazdığın ister millî, ister gayr-i millî olsun. İster Yunan Edebiyatı'nı; ister Japon Edebiyatı'nı terennüm et. Yalnız dikkat et, lisânın bizim lisânımız olsun. Bizim lisânımızla, halkın lisânıyla yazmadıkça eserin ölüme mahkûmdur. Ne yazacağına karışamayız. Fakat lisânının lınuştığımız Türkçe olmasını isteriz ki senin rûbabını da işitelim.

Eski edebiyat lisânı, terkipli ve sun'î lisân edebiyat heykelinin çürük zeminidir. Veysî, Nergisî hakikaten büyük san'atkâr idiler. Onların eserlerindeki ince isti'âreler kıymeti takdir olunamayacak derece yüksektir. Fakat bu san'atı canlı bir lisân ile eda etmiyorlardı. "İskenderiye Edipleri" gibi hususî ve konuşulmaz bir lisânla yazıyorlardı. Bu uydurma lisânı ancak birkaç kişi anlıyordu. Bugün kimse anlamıyor.

Eski edebiyat lisânıyla yazılan diğer şi'irler de bu dalgadan kendilerini kurtaramadılar. Bugün onları kim okuyor? Hemen denilebilir ki hiç kimse.

Hatta eski edebiyatın terkipli lisânı yavaş yavaş mizah lisânı olmaya başladı. Yarın fen ve hakikat galebe çalarsa:

Ve ilâh... gibi şeyleri kimse ciddî zannetmeyecek herkes şaka ve mizah telâkki edecektir. Bugün bile bizde mizahın lisânı eski edebiyat lisânıdır. Tanin'in meşhur kasideleri neydi? Gayet tuhaf bir şey yazmak için mutlaka Arapça, Acemce terkipler yaparız. En muktedir mizah muharrirlerimizden birisi bana diyor ki:

Eğer terkipler olmasa bizim sermayemiz azalır. Biz halkı güldürmek için yalnız Arapça, Acemce terkipler değil, Türkçe kelimelerden bile Arapça ve Acemce kâ'idelerle terkipler uydururuz. Hele seci' ... Bugün bu en gülünç şeydir.

Konuşurken tecrübe ediniz. Birkaç terkip söylediniz mi karşınızdaki gülmeye başlar. Yahut siz alay etmek için terkip söylersiniz. Yazarken de böyle olacak. Canlı lisân edebiyat lisânı olunca kimse o ma'hûd klişe terkipleri, o vasf-ı terkipleri kullanmaya cesaret edemeyecek. Altı yedi ay evvel "Karagöz Gazetesi" böyle terkipli bir şi'iri aynen

almış ve “Tercümesini gelecek hafta neşredeceğiz” diye eğlenmişti. O şi‘ir bundan on sene evvel, eski edebiyat lisânının yeniden parladığı gün Servet-i Fünûn’da görülseydi belki takdir olunurdu. Hâlbuki bugün Karagöz sahifelerine naklediyor.

Bir şey’in gülünç olması âdetlerimize muhite, selikamıza milletimize zıt ve muhalif bulunmasıdır. Hatta Çince bile eski edebiyat lisânı kadar Türkçe’ye zıt ve muhalif değildir.

Edebiyatımız için sağlam ve hakikî zemin konuşulan İstanbul Türkçesiyle millî aruzumuz olan hece vezinleridir. “Efa‘îl ve tefa‘îl” bizim sevk-i tabî‘-mizde yoktur. Aruz ve kâ‘idelerini bilmeyen bir adam aruzla yazılmış bir şi‘iri okurken güçlük çeker. Ve zevkine varmaz. Fakat hece vezinleriyle yazılmış bir şi‘iri herkes okur ve zevkine varır; nitekim eski destanlarımız ve koşmalarımızdaki o samimî ahengi, duyguları hangimiz duymayız?

Türkçe kelimelerde “med” yoktur.

Türkçe’ye giren Arapça ve Acemce kelimelerdeki “med”ler de kısalmış, âdetâ bir elifin dörtte biri kadar hiss olunmaz dereceye inmiştir.

Türkçe’ye giren Arapça ve Acemce kelimelerin çoğunda hiç med kalmamıştır.

Hâlbuki Türkçe’nin ruhunu, edasını tetkik için ba‘zı şâ‘irlerimiz Arap ve Acem aruzunu kullanmakta inat ediyorlar. İnât ile ictimâ‘î hakikatler değiştirilemez.

“Efâ‘îl ve tefâ‘îl” aruzunda hece aşırı bir “med” vardır. Bu med mecburiyeti Türkçe’nin edasını, Türkçe kelimeleri “savfiyyet”lerini bozar. Buna şahit Fuzulî’den Tefvîk Fikret’e kadar aruz vezinlerini kullanan bütün Türk şâ‘irlerinin eserleridir.

Madem ki bir lisânda “med” yok, artık o lisânda “med-li” bir aruz kullanılabilir mi?

Vâkı‘â Türkçe’ye giren Arap kelimelerinde gayet hafif bir med kalmıştır. Fakat bu asla duyulmaz. Asla aruzun istediği gibi üç dört elif miktarında değildir. “Hayat, inkılâp; sabah; sükûn; harap” gibi birçok kelimelerdeki medlerin farkına varılmaz. Fakat bu kelimeler aruz ile kullanılınca hemen Türkçelikten çıkar. Renklerini; edalarını; savfiyetlerini gâ’ib eder. Uzar, lâstikleşir.

Tecrübe için bu kelimeleri Arap ve Acem aruzuyla kullanalım; bakınız, nasıl uzun ve Türk edasına muhalif bir tarzda çekiyorsunuz.

(Hayat) gitmedi ama (memat) gelmiştir!

Bu (inkılâplara) yok mu intiha yarab!

(Sükûn) bekleyenler bir (sabahtan) ekser...

(Harap) bir sakfın zıllı-ı ictirâbında.

Eper bu kelimeleri Türk şivesiyle telâffuz ederseniz vezin bozulur. Mutlaka çekeceksiniz. Konuşurken kullandığınız şivenin haricinde ve bambaşka bir eda ile çekeceksiniz. Fakat millî aruzla ya‘nî hece vezinleriyle yazılmış olursa konuşurken nasıl telâffuz ederseniz öyle okuyacaksınız. Arap tecvidiyle çekmeyeceksiniz:

Akşam sabah hep boğuşmak,

Hareketsiz yer haraptır.

Ölüm için sükun birçok,

Hayat demek inkılâptır...

Bu parçadaki sabah; harap; sükûn; hayat; inkılâp kelimelerini Arap tecvidiyle çekmek isterseniz bile muvaffak olamazsınız. Çünkü artık onlar Türk aruzuna girmiş; Türk tecvidine uymuştur.

İctimâ‘î bir mü‘essese olan lisânın yalnız sarfı ve nahvi değil edası; şivesi ve tecvidi de mukaddestir. Milliyetlerinin büyüklüğünü idrak edemeyen birtakım cahil zavallı softalar gibi lisânımızın kelimelerini teşditler; Arap tecvidiyle dört elif miktarı çeker ve bozarsak hiçbir vakit Türkçe’nin güzelliğini eserlerimizde gösteremeyiz.

Arap aruzu Arapça’ya mahsustur. Çünkü o Arap kelimelerinin şekliyyat ve savfiyyetlerine göre yapılmıştır. Türkçeye uymaz. Vâkı‘â Fuzulî’den beri gelenler uydurmaya çalışmışlar. Fakat Tevfik Fikret bile o kadar dikkat ve gayret ettiği hâlde Arap aruzuyla yazdığı kelimeleri şivelerini edalarıyla muhafaza edememiş, Arap tecvidiyle kullanmıştır.

Her lisânın kendine â‘id hususiyetleri olduğu gibi vezinlerin de kendilerine hususiyetleri vardır. Türkler kelimelerinin hecelerini çekmezler, sayarlar. Araplar kelimelerini çekerler... Türk vezinleri hecelerei çekmez ve hepsini sayar. Arap vezinleri heceleri saymaz ve ba‘zısını çeker... Arap aruzu içinde Türk tecvidi de hemen söner lisânın tarassut edebildiğimiz şe‘niyyetine, hakikatine inat ederek hâlâ Arap vezinlerini kullanırsak kendi lisânımızı yine kendimiz bozmuş oluruz. Eserlerimiz Türkçe sayılmaz.

Milletimizin ruhu rûbabımızı şâ'irlerimiz vatanlarının haricine çıkmamalı abideleri için sağlam bir zemin aramalıdır.

Bu sağlam zemin: Konuşulan güzel Türkçe ve bayağı kelimeleri bile Türk tecvidine uyduran (millî aruz) ya' nî hece vezinleridir.

Öz lisânını seven şâ'irler abidelerini bu sağlam zemin üstüne kurmalıdırlar. Hece vezinleriyle yazılan şî'irlerin ömrü ihtimal milletin ömrü kadar uzun olur. Fakat Arap aruzuyla yazılan şî'irlerin ömrü ise Arap ve Acem edasını kendi lisânınıninkine tercih etmiş olan hasta bir zümre muhitimizde daha ne kadar yaşabilirse işte o kadar...

Bu zümrenin günden güne azaldığını, ihtiyarladığını ve öldüğünü görmüyor musunuz?

ÖMER SEYFETTİN

[İki adamın konuştuğu bir resim görüyoruz. Adamlardan biri oturuyor, diğeri ayakta. Oturan kızgın yüzlü adam ayakta kitaplığını karıştıran adama: “Efendim ne yapıyorsunuz? Diyor. O da “Sizinle konuşabilmek için lânet kitabı arıyorum!” diyor. İşte halkımızın yaşadığı çelişkili durumu anlatan manalı bir karikatür.]

GÜÇCÜLÜK

Evvelki sayımızda İstanbul Türk Gücü'nün birinci oymağının sağ kolu ak, kara, kıızıl ve sarı obalarının Polenezköyü'ne ne kadar seyahat edeceklerini ve seyahatten sonra güçcülerin yolda olan duygularını gazetemize bildireceklerini yazmıştık. Güçcüler döndüler. Gücün sağ kolu Oyma Beyi İsmail Hakkı Bayrak Bey tarafından seyahatlerine dâ'ir aldığımız bir mektubu va'dimiz üzre aşağıya naklediyoruz:

2 Temmuz 1330 Çarşamba günü köprüden kalkan 6,15 vapuruyla Paşabahçesi'ne, 9'da da Paşabahçe'den güçüldü. Göçmeden evvel güçcüler tarafından intikam şarkıları söyleniyor, bu rîzenin birbiri arkasından bağıışı bizi Polonez'e doğru sevk ediyordu. Hidivin yaptırdığı şoseye çıkıldı; gayet muntazam olan yolun üzeri ağaçlar ile çevrilmiş, her kilometre başına işaretler koyulmuş, rakamlar Fransızca yazılmış 27 kilometreden itibaren olan yolu, güçcüler 216 dakikada tamamlamışlardı. Güneş altında üç sâ'at 36 dakika süren yolculuğa on dakika istirahat verildi; ve sonra yola devam edilerek biri on

geçe Polonez'e gelindi. Sırf Hristiyan'dan ibaret olan köye yeni ve mükemmel bir kilise yaptırıyorlar. Evler oldukça muntazam hiç kahve yok. Her zaman ecnebilerin ziyaretgâhı olan bu köyde jandarma oturmaya mahsus olan bine, bütün çirkinliğiyle görünüyor. Kilise ile karşı karşıya olan karakolumuza ufacak bir himmet sarf edilse her hâlde iyi olur. Çünkü oldukça mütimden olan bu köyde böyle bir karakolun bu kılıkta kalmasına hükûmetimiz de razı olmaz. Köyde hiç insan yok. Herkes çalışmaya gitmiş: memseli ba'zı kadınlarla görüştük; köyde hiç hastalık yok. Rum loncalarından birkaç tane evlere taksim ettik, sâ'at üçte Polonez'den köyüne doğru hareket olundu. Hidivin yaptırdığı yol da bitti. Yollar muntazam olduğundan harita üzerinde mevk'i pusula ile istikamet ta'yîn edildi. Yolumuz ormanlardan geçiyordu; hiç balta girmemiş olan bu tabî'î ormanlardan keçi koyun izlerini ta'kîb ediyorduk yol evvelâ gayet sık ağaçlar ile kapanmış iken biraz genişledi bir de gördüğümüz izlerden yeni arabaların, ve kömür parçalarından kömürcüleri geçtikleri anlaşılıyordu. Üç sâ'at yok yürüdüğümüz hâlde henüz uzaklarda köy falan görünmüyordu. On dakika kadar daha yürüdükten sonra uzaktan bir köyün evleri görüldü. Lâz köyü olup olmadığında tereddüt edildi ise de akşamın yaklaşması hasebiyle köye gittik ahalisi ile ilk görüştüğümüzde lâz köyü olduğu anlaşılmıştı ki sâ'at altı buçuğu gösteriyordu; hemen çadır kurulmak işine başlanıldı. Kızıl obadan beşinci ve dokuzuncu güççüler sarı oba ma'yyetinde ormandan çadıra direk ve kazık hazırlamaya gittiler; öteki obalar çadırları birbirine birleştiriyorlardı; ak oba arısı dönerek bir şey'in hazır olduğunu söyledi.

Güççülerin birliğiyle câmi'nin yanındaki bir yere çadırlar da kuruldu. Çadır içinde obaların yerleri ayrıldı ak oba arısı köyde akarsu bulunmadığını kuyu sularının tatlı olduğunu söyledi.

Kara, kızıl, sarı, ak obalardan ikişer güççü kızıl oba arısı ma'yyetinde mataraları su doldurmak angaryasına gönderildi.

Ma'yyeyetime iki ulaşımı alarak köylü ile hasbihal etmek üzere köyün kahvesine gittim; kahvede henüz kimseler yoktu. Köy bekçisi vasıtasıyla köydeki hastaları, köylünün muhtar ve mektep hocasını gece kahveye da'vet ettim ve çadıra döndüm. Akşam ezanı sağ kolu birinci oymağımızın imamı tarafından okundu. Namazı köylü ile birlikte eda ettik. Karavana borusunu borazan vurmuştu; obalar takım takım azıklarını ihzar ettiler. Yemek bitti. İstirahat borusu vuruldu. Biraz istihahatten sonra köylünün kahvede toplandığı haberi geldi. Ulaklarım ve dört güççü ile kahveye gittim. Çiftçi, rençper ve kömürcü olan ahali

toplanmışlar bize intizar ediyorlardı ki “günaydın” selâmı ile kahveye girdik. Herkes kendi yanında oturmamız için teklifte bulunmaya başladı ve mes’eleyi kahvenin ortasında iskemleye oturacağımı söylemekle hallettim; selâmlar te’âtî edildi; köylü ile hasbıhâl ettim. On gün evvelisi köye gelen biri tarafından sünnet edilen çocukların yarım kesilmesi ve tedavisizlik yüzünden yaraları azan birkaç çocuğu getirmişlerdi. Yaraları açıldı. Pansumanları yapıldıktan sonra gittiler. Kendilerine gaz ve idrûfil yaprağı verilerek yapacakları tedavi tavsiye olundu. Ufak sıhî ba’zı tedbirler köylüye öğretildi. Verem levhası ve sağlık bilgi kitaplarından münasip miktar ile muhtara beş kutu kinin verildi. Köyde kat’iyyen sıtma ve sâ’ir geçici hastalık yok kahveden ayrıldıktan sonra karargâhımızdan yat borusu çaldığı vakit ağamız gece nöbetlerini tanzim etmiş olduğu kâğıdı getirerek gösterdi; ba’zı ta’dilât ile nöbet cetveli imza edilerek karargâhımız nöbetçilere terk edildi o akşam parolamız Cengiz idi.

Sabahleyin [3 Temmuz Perşembe] zevalî sâ’at beşte kalk borusu vurdu. Kahvaltı yenildi. Mataralara su tedarik olundu. Çadır yık borusu ile herkes vazifesi başına koşmuş ve işlerine başlamışlardı çadır yıkıldıktan sonra hazır ol borusu ile çantalarla hazırlanmış güççüleri ağa saff-ı harb nizamında yoklama ederek mevcut tama olduğu ve hasta olmadığı anlaşıldı.

-Arkası var-

Şi’ir

KOŞMA

Milletleri uyandır uykudan,

Bir ateştir... alevi var, külü yok!

Hâ’inlerin ödü kopar korkudan

Kurtulunca yayından bu ateş ok...

Bu ateşin nuru ile esirler

Zincirleri koparırlar, galeyana gelirler

Taht yıkarlar, baht yaparlar ve derler:

“Durmayalım, hakkımız var daha çok...”

Mefkûre bu... yok mu ey Türk haberin?

Bu mukaddes şeyle yanar içerin

Aç gözünü artık uyan ve gerin,

Bırak çıksın kalbinden şu ateş ok...

TARHAN

TÜRK DÜNYASINDA

Türk Ocağı'nın Ramazan Musahabeleri - Günden güne terakki yolunda adımlarını sıklaştıran İstanbul Türk Ocağı bu sene Ramazan-ı Şerîf'te musahabeler tertip etti. Türk ilinin iftihar ettiği büyük zatlardan her gece bir ikisini da'vet ve onların ictimâ'î, fennî, tebiyevî musahabeleriyle Türklerin istifadesine çalışıyor. Bu musahabeler evvelce ta'yîn edilmiş ve bir program ile neşrolunmuştur. Musahabelerden sonra sinema ile Türk ve İslâm âlemine â'id şeritler de gösterilmektedir.

Sarhoşlukla Güreş - Penza vilâyeti dâhilinde Penzatka isminde büyük bir Türk köyü ahalisi geçen mayısın 30 uncu günü yağmur du'âsına çıktıkları vakit genç imamlardan bir zat ile köyün muhtarının gayretleriyle ahali tarafından köyde bulunan rakı dükkânlarını kapatmak üzere bir mu'âhede yapılarak hükûmete bir beyanname vermişlerdir. Bundan sonra her kim rakı satarsa evvelâ on ruble ceza, tekrar ederse daha büyük cezaya çarptırılacaktır.

Göçebe Türkler - Hecned civarındaki “Utri” kışlağında yaşayan 120 â'ile kadar göçebe Türk halkı iskân edilmeleri için Türkistan vilâyetinin me'murlarına ve daha başka lâzım gelen yerlere mürâca'at etmişlerdir.

Edebiyat ve Sanâyi-i Nefise - Bakü'nün Müslüman gazetelerinde muharrirlik eden şâ'ir ve edipler Bakü'de bir “Müslüman Edebiyat ve Sanâyi-i Nefise” Cem'iyeti yapmayı düşünmüşler. Ve bu yolda bir meclis yapılarak nizamnamesi kaleme alınıp tasdiğine çalışıyorlarmış.

Millî Hikâye
Primo
TÜRK ÇOCUĞU
3
Nasıl Öldü

Başı beşinci sayıda

Ve cebinden çantasını çıkararak sekiz lira verdi. İçinde Emine Hanımın ve uşağın aylıkları da vardı. Yemek ve sâ'ire için, terzideki esvaplarına dâ'ir birkaç şey'i daha söyledi. Eğildi, Primo'yu öptü. Kulağına:

- Haydi yavrum, korkmayasın; diye fısıldadı, unutma ki sen bir Türk çocuğusun. Ağlama, mahzun olma.

Niçin ağlayacaktı: kadınlar, za'îfler, kuvvetsizler, adiler, alçaklar ağlardı. O ağlamayacak, fakat ağlatacaktı. Kalbinde yine bir acı duydu, sanki gözyaşları kirpiklerinin altında toplanıyor, taşmak istiyordu. Derin bir nefes aldı.

- Merak etmeyiniz, merak etmeyiniz.

Dedi. Ayrıldı. Kendisini dışarı attı. Ilık bir sonbahar güneş bütün caddeyi parlatıyor. Beyaz kulenin gölgesi arkasına düşüyordu; deniz dalgasız ve masmaviydi... Çoluk, çocuk, kadın erkek birçok Yahudiler sandallara binmişler, geziyorlar. Düşmanın zırhlılarını seyrediyorlardı. Primo her vakit ki gibi, ah Selânik'in Türklerin elinde olduğu zamanlar gibi, elleri arkasında, yavaş yavaş yürüdü. Rıhtımın kenarına geldi. Siyahlanmış, yosun tutmuş taşlara sular çarpıyor. Ağlar gibi bir şırıltı çıkarıyordu. Baktı, baktı. Şimdi ne yapacaktı? Düşmanlar beş yüz denelik Türk yurdunu beş gün içinde rü'yâlarda bile görülse inanılamayacak bir çabuklukla, gelip aldılar... Nihayet kendi evlerine de saldırdılar. Babasını bir katil gibi yakaladılar. Evet babası ne asker, ne de me'mûr... bir mühendisti. Bir mühendis ne yapabilirdi? Hiç. Ama bunlar hep za'îf, ve zebun arıyorlar, mukavemet etmeyen her mevcudu eziyorlardı. Muhacirlerin anlattıkları şeyler, Türkleri ürpertiordu. Düşmanlar her Türk köyünü sarıyor. Aman dileyenleri bile affetmiyor, erkeklerin hepsini kurşuna diziyor, küçük çocuklarını Hristiyan yapmak üzere esir gibi Yunanistan'a gönderiyor. Kadınların, güzel kızların, ırzlarına geçiyor; taş üstünde taş bırakmıyorlardı. Maksatları Rum ilinde Türk namını kaldırmaktı. Tabî'î onların hepsini öldürecekler, yahut zulüm ede ede kaçıracaklardı. İşte bu usulü, Arapların "temizleme" dediği, vaktiyle

İspanyolların Endülüs'teki Araplara, son def'a da Almanların Hutanga havalisinde, İtalyanların Trablus'ta tatbik ettikleri çirkin ve kanlı usulü Selânik'e de sokuyorlardı. Vâkı'â daha erkekleri toplayıp kurşuna dizmemişlerdi. Şimdi babası gibi aklı başında, lâf söylenebilir Türkleri topluyorlardı. Sonra şüphesiz yalancıkdan bir komplo bulacaklar, hayalî bir isyan uyduracak birçok â'ileleri kanla ve ateşle söndüreceklerdi. Primo ayağının dibinde fısıldayan sulara bakıyor. Kendi kendine:

Acaba hiçbir Türk bunlara karşı gelmeyecek, hepsi başlarını eğip boyunlarını düşmanın titrek ve korkak kılıcına uzatacaklar mı?... diyordu. Madem ki mutlaka ölünecekti, ölmese bile madem ki artık vatan tamamıyla mahvolmuş, beş yüz senelik şan, şeref ve büyüklükle dolu tarih çamurlara atılmış, çiğnenmişti, artık niçin sinmeli, saklanmalı, yaşamaya çalışmalıydı... Başını kaşıdı. Göğsünde bir ağırlık duydu. Gerindi. Gerindi. Gerindi. Uykusu ar gibi esnedi evet Primo bir Türktü. O asla bu hakaretlere razı olmayacak, intikamından vazgeçmeyecekti... Ama bu intikamını nasıl almalıydı? Süşünüyordu... Yürüdü. İttihat Bahçesi'nin önünde birçok kadınlar ve Yunanlı zabitler konuşuyorlardı. Onların yanından geçti. Mektepte edebiyat hocasının ezberlettiği bi şi'iri hatırlıyor ve etrafındaki hep şapkalı, kılıçlı, üniformalı düşman kalabalığına yan gözle bakarak:

“Türküm ve düşmanım size bir kalsam da bir kişi” diye mırıldanıyordu. Tramvaya atladı. Derin derin düşünüyordu. Yalının önündeydi sarhoş gibi sallanıyor ve içinde oynatıcı bir sevinç duyuyordu. Artık plânını tertip etmişti. Bütün dünya Türklüğünü bilir bir Türk'ün; bir Türk çocuğunun vatanından sağ çıkmayacağını, ölümünü ne kadar pahalıya satacağını yurdunun babasının intikamını bırakmayacağını anlayacaktı.

Kapıdan içeri girdi. Uşağı, Emine hanımı taşığa topladı, aylıklarını verdi. Ve dedi ki:

- Babamla ben otelde oturacağız şimdi siz istediğiniz yere gidebilirsiniz. İki gün sonra eşyaları toplamak için buraya geleceğiz. Bizim ile birlikte İstanbul'a gitmek isteyen gelir.

Emine Hanım:

- Ben gelirim; dedi küçük bey; ben...

- Pekâ'lâ, pekâ'lâ...

Diye lâfi uzatmadı. Yalıyı kilitleyip anahtarı babasına götüreceğini söyledi. Yalanını hiçbir anlamıyordu. Yarım sâ‘at içinde hepsi çıkıp gitti. Evde yalnız kalınca geniş bir “oh” çekti. Başını açıp ceketini çıkardı; kollarını sıvadı. Doğru tavan arasına koştu. Emine Hanımın oğlu Mustafa’nın getirdiği mavzer revolverini sakladığı deliten çıkardı. Tahta kılıfın üzerine gayet ince ve hafif bir toz konmuştu. Üflledi. Son derece mukaddes bir şey tutuyormuş gibi ihtiram ve muhabbetten titriyordu. Kılıfın kapağını açtı. Revoveri çekti. Mekanizma sessiz ve donuk bir aydınlıkla parlatıyordu. İnce dudaklarını uzattı, öptü; öptü; öptü. Bu o kadar tatlıydı ki... emdi; emdi. Dudaklarının arasından dilini çıkardı, namluya dokundurdu. Ekşi ve serin bir tat duyuyordu. Bu serin ekşilikte öyle anlaşılmaz bir lezzet vardı ki dünyada hiçbir şey’e benzetilemezdi.

Bitmedi

ÖMER SEYFETTİN

Celâl Sahir

“Kader” Matba‘ası

ÇOCUK DÜNYASI

Türk çocuklarının yegâne millî mecmû‘ası olan bu nefis ve ucuz mecmû‘a, birinci yılını tamam edip, ikinci yaşına ayak bastı. Şimdiye kadar Türkiye’de hiçbir mecmû‘anın nâ‘il olamadığı rağbete mazhar olmuş ve (on bir bin) basılmakta bulunmuştur. Bir seneliği on beş kuruştur. **Mürâca‘at Yeri:** “Türk Yurdu” Kitaphanesi’dir.

Çocuk Dünyası’nın Küçük Kitapları

1. <i>Sihirli Halı</i>	20 para
2. <i>Tilki Kardeşin Muhakemesi</i>	20 para
3. <i>Güliver’in Seyahatnamesi</i>	20 para
4. <i>Bir Afacanın Hikâyesi</i>	20 para
5. <i>Tilki Kardeşin Başına Gelenler</i>	20 para
6. <i>Giyumtel</i>	20 para
7. <i>Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları</i>	40 para
8. <i>Güliver (Devler Memleketinde)</i>	40 para

9. <i>Urgancı Hüsn</i>	40 para
10. <i>Bir Papağanın Hikâyesi</i>	40 para
11. <i>Beşir'in Rü yâsı</i>	40 para
12. <i>Ala Geyik</i>	20 para
13. <i>Leylek Padişah</i>	20 para
14. <i>Deli Terzi</i>	40 para

“Türk Bilgi Derneği” Tarafından Çıkarılan

BİLGİ

Mecmû‘asının Altıncı Sayısı Çıktı

Mündericâtını okumak tavsiyeye değerini ispat için kâfidir. Bu sayısında şu yazılar vardır:

Felsefe-i Umûmîye Methal, **Rıza Tevfik** - Paris Darülfünunu ve Darülfünun Haricindeki Mü’esserler. **Lütfi** Hindistan’da Türklük, **Oktay Kaan** - Fırka ve Cem‘iyyet, **Zekeriya - Hoca Ahmet Yesevi, Köprülüzade Mehmet Fuat** – [Türk Bilgi Derneği]nin Teşekkül ve Mesâ‘îsi: Türkiyat, Türkçülük, Felsefe ve İctimâ‘iyyât Şu‘belerinin İctimâ‘ları. Şi‘ir: Al Bayrak. **İdris Sabih** - Raporlar: Mübeşşir Kâl‘lüm, **Bursalı Tahir** - Atasözleri ve Osmanlı Tarihi Necip Asım - Ne Edatı Hakkında Tetkikat, Andun Tangar - Hıfz-ı Sıhhat Müzesi, **Doktor Tevfik Rüştü**.

Nüshası beş senelik abonesi 45 kuruştur.

İSLÂM MECMÛ‘ASI

Türk Yurdu’nun öz yürekten bir yoldaşdır. Millet duygusuyla çarpan imanlı kalplerin nurlu ilhamlarına ma‘kes olacak bu mecmû‘a dinî fikirlere canlı, geniş bir meydan açıyor. “İslâm Mecmû‘ası”nın şi‘ârı “Dinli bir hayat, hayatlı bir din”dir. En büyük Türk ve İslâm uleması tarafından yazıları te‘mîn olunmuştur. Dinî ve millî makalelerini her Müslüman ve Türk okumalıdır. Bu günlerde on iki sayıdan ibaret olan birinci cildini bitidi ve zarif bir surette ciltleştirerek “Türk Yurdu” Kitaphanesinde 23 kuruş fi‘atla sattırıyor. Seneliği 30 para yarım seneliği seneliği 16 kuruştur. İdarehanesi: İstanbul Cağaloğlu’nda Cem‘iyyet-i Hayriyye-i İslâmiyye Merkezindeki dâ‘ire-i mahsusadır.

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksadı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def’a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ’ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip Hanım ile Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu’allim Mi’mâr Kemalettin, Mu’allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “*Türk Yurdu*”nun dâ’imî muharrirleridir.

“*Türk Yurdu*” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “*Türk Yurdu*” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu’allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapık, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi: İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

TÜRK SÖZÜ

Perşembe	Birinci Yıl
24 Temmuz	Sayı - 16
1330	1330
Tanesi 10 para	Tanesi 10 para
Halka doğru gitmek, halk için çalışmak...	

Bâb-ı Âlî Caddesi'nde Numara: 77

TÜRK YURDU-KÜTÜPHANESİ

Kitaphanemizde bulunan eserlerden ba'zıları:

	Kuruş Para
<i>Yeni Turan</i> (Halide Edip Hanım'ın)	600
<i>Harap Ma'bedler</i> (Halide Edip Hanım'ın)	10 00
<i>Türk Tarihi</i> (Necip Asım Bey'in)	10 00 [posta ücreti 5 kuruştur]
<i>Küçük Türk Tarihi</i> (Rıdvan Nafiz Bey'in)	300
<i>Beyaz Gölgeler</i> (Celâl Sahir Bey)	15 00
<i>Türk-Tatar Tarihi</i> (Kazanlı Ahmet Zeki)	12 20 [posta ücreti 4 kuruştur]
<i>Kazan Tarihi</i>	500
<i>Üç Tarz-ı Siyâset</i> (Akçuroğlu 'nun)	200
<i>Makalelerim</i>	120
<i>Amasya Tarihi Cilt 1</i>	10 00
<i>Türklük</i> (Hüseyin Ragıp Bey'in)	200
<i>Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	200
<i>Siyâsete Mûte'allik Âsâr-ı İslamiyye</i> (Bursalı Tahir Bey'in)	100
<i>Gök Bayrak</i>	15 00

Taşradan isteyenler yüzde 20 nispette ta‘ ahhütlü olarak gönderilmesini arzu edenler yüzde 20 nispette posta ücreti ilâve ederler.

“TÜRK YURDU” MÜCELLİTHANESİ

Bâb-ı Âlî Caddesi’nde 77 numaralı “Türk Yurdu Kitaphanesi” üzerinde yeni açılan bu mücellithanede kitap, gazete koleksiyonu, harita gibi şeyler üzerinde pek nefis ciltler yapılmaktadır. Ciltler güzelliğiyle beraber şâyân-ı hayret ucuzluğu da olduğundan cilt yaptırmak isteyen okuyuculara şiddetle tavsiye ederiz.

Divan Yolu’nda Numara 127

ALTAY FOTOĞRAFHANESİ

Her boyda ve her renkte türlü resimler çıkarılır. Son usul ayineli fotoğraf makinesiyle resim çıkarılırken makinenin önünde ayinede kendinize yakıştıracağınız en güzel duruşları seçebilirsiniz. Fotoğraf meraklıları, resim çıkarmak isteyenler mutlaka bu Türk fotoğrafhanesine gitmelidirler.

MUSTAFA CEVDET ECZAHANESİ

Fatih’te Çarşamba civarındaki Müslüman ahalinin eczaneyi olan ihtiyacı nazarıdikkate alınarak Çarşamba Karakolu karşısında pek yakında mükemmel bir eczahane açılacaktır. O civarda bulunan ahalimize ehemmiyetle tavsiye ederiz.

MEŞHUR NEZAFET SALONU VE YERLİ USTURALAR

Hersekli Murat Aptullah

Vezneciler’de Makineci Mehmet Salim Efendi sırasında yeniden pek mükemmel ve pek sıhhî surette “Meşhur Nezafet Salonu” namındaki berbersalonunu açan sıhhî tıraş mucidi hersekli Murat Aptullah Efendi tarafından Avrupa usturalarına her cihetiyle fâ’ik gayet iyi usturalar i‘ mâl edilmektedir.

Müdürü: Celal Sahir İdarehane İstanbul'da Nûr-i Osmâniye Caddesi'nde 40 Numaralı "Türk Yurdu"	TÜRK SÖZÜ Halka doğru gitmek, halk için çalışmak... Haftada bir "Türk Yurdu" tarafından çıkarılır.	Yıl : 1 Sayı: 16 Yıllığı: Osmanlı memleketleri için 12 kuruş Rusya ve Acemistan için 2 ruble başka memleketler için 5 frank
24 Temmuz 1330 Perşembe		Sayısı 10 para
Bu Sayıdaki Yazılar Musahabe: İstanbul Türkçesi Hangisidir (2), Ömer Seyfettin . Şi'ir: Koşma, Tarhan . Güççülük: Güççülük Seyahati. Doktor İsmail Hakkı , Türk Dünyasında, A. C. Millî Hikâye: Türk Çocuğu, Ömer Seyfettin .		

Musahabe

İSTANBUL TÜRKÇESİ HANGİSİDİR?

2

İstanbul'da birkaç sınıf vardır ki lehçelerinin tarz ve edaları başka başkadır. Bu sınıfların başlıcaları şunlardır:

- 1- Eski edebiyat taraftarı olan terkipçi şâ'irler.
- 2- Ulema ve softalar.
- 3- Eski ıstılahçı mu'allimler.
- 4- Bâb-ı Âlî üslûbunu hâlâ yaşatan muhafazakâr me'mûrlar.
- 5- İkinci sınıf halk.
- 6- Tanzimat ma'ârifiyle tahsil görmüş kadınlar.
- 7- Tanzimat ma'ârifiyle kuvvetli tahsil görmeyen kadınlar.
- 8- Yabancılar.
- 9- Gayr-ı Türkler.

Bu sınıfların hepsi İstanbul'da oturduklarından "Bizim Lisanımız İstanbul Türkçesidir" e' dâsını ileriye sürebilirler. Nitekim en meşhur bir terkipçi şâ'irimiz:

- Benim lisanım İstanbul Türkçesidir... diyordu. Acaba doğru mu söylüyordu? Tetkik edelim. Ve bir netice çıkarmaya çalışalım.

Eski Edebiyat taraftarı olan terkipçi şâ'irler bunlar gittikçe azalıyor. Ve hemen yavaş yavaş terkiplerini takit edenler kalmıyor. Bununla beraber eski şöhratlerinin kuvvetleriyle hâlâ yaşıyorlar. Varlığını artık anlayan Türk milleti konuştuğu güzel lisanın yazıldığını istiyor. Bunu terkipçiler peka'lâ gördükleri hâlde aldırıyorlar. Yine eski konuşulmaz edebiyat lisanını yazıyorlar.

Millî uyanıklığın lisan ve edebiyata geçmeyeceğine kâ'il olan bu zatlardan Cenap Şahabettin ve Süleyman Nazif Beyefendiler son zamanlarında tabî'î ve konuşulan Türkçe'yi yazmaya cehdedecek yerde bütün bütün Arapça ve Acemce terkipler düzmeye başladılar. Cenap Şahabettin Beyefendi hatta “zeki kari'ler” bile diyemiyor, Acemce bir terkip yapıyor “kari'in-i zekiye” diyor. Geçende bir şi'irini konuşulan Türkçe'ye tercüme ettiğimiz bu mu'azzez ve muhterem şâ'ir: “Kuşlar ve gölgelerle dolu çiçekli bir yuva...” demek için bakınız nasıl Türkçe'den dışarı çıkıyor.

[Bir âşîyân-ı müzehher ki pür tuyûr u zilâl...]

Türkçe'de edebiyat lisanı Arapça ve Acemce'midir? Türkçe ile edebiyat olmaz mı? Sevgili şâ'ir ne mecburiyetle Türkçe kelimeleri, Türk sarfını, Türk edasını, Türk arzunu bırakıp yabancılığa gidiyor? Evet niçin kendi konuştuğu lisanı yazmıyor? Acaba buna muktedir değil mi? Bunu zannetmem.

Cenap Beyefendi konuşurken şüphesiz Türkçe'yi kullanır. Fakat onun itikadınca edebiyatta milletin kullandığı, sevk-ı tabî'îmizde yaşayan kelimeler ve millî eda kıymetsizdir. Meselâ pencere kelimesinin ma'nâsını bilirler. Madem ki Türklerle “pencere”nin ma'nâsını biliyorlar. Onun edebî bir kıymeti yoktur. Şâ'ir artık “revzen”dir. Çünkü halk bunun ma'nâsını, doğru telâffuzunu bile bilmez.

Sonra Cenap Beyefendi edebiyatların milletlere â'id olmayıp, zümrelere â'id olduğuna kâ'ildir; eski İskenderiye edipleri gibi... derler ki: “Benim yazdıklarımı Türk halkının anlamasına ihtiyaç yoktur. Ben keyfim için yazıyorum. Bununla beraber her millette konuşma lisanı başka yazı lisanı başkadır.”

Hakikî Türkçe'yi kullanamayan bir zatın Türkler için yazmadığı doğru... Fakat her milletin konuşma lisanıyla yazı lisanı arasındaki fark başka başka değildir. Her lisanın içinde, hatta muharrirlere göre değişen bir “cüslûp farkı” vardır. Meselâ Fransızca'da Victor Hugo'nun bir şi'irini alınız. O üslûp ne derin, ne âlîdir!

Lâkin kelimeler, sarf, eda tamamıyla Fransızcadır. Bu şi‘irin ma‘nâsını ihtimal birçok Fransız anlayamaz. Fakat kelimelerinin ayrı ayrı ma‘nâsını bilmeyen bir Fransız var mıdır? Bütün büyük Fransız muharrirlerinin üslûpları ayrı ayrıdır. Hatta imzaları olmasa bile eserlerinden kim oldukları anlaşılır. Fakat bu başkalık lisan farkı değil üslûp farkıdır. Lisân o hiç değişmeyen, o her Fransız’ın bildiği Fransızcadır.

Bizim terkipçi ediplere gelince iş değişir. Meselâ Cenap Beyefendi’yi konuşurken bütün Türkler anlarla. Çünkü selikamızda yaşayan millî kelimeleri kullanır. Yazarken Arapça Acemce teshil görmemiş Türkler anlamazlar. Niçin? Çünkü selikamızda, sevk-i tabî‘îmizde olmayan kelimeleri ve tarzları kullanır. Buna üslûp farkı değil, “lisan farkı” demelidir.

Hâlbuki bir milletin edebiyatı içinde üslûp farkları olması, lisan farkları olmamalı. Lisan bir, fakat üslûplar ayrı ayrı olmalı.

“Bir bahar yatağında açık saçık uzanmış” demek için “Bu came-i hâb-ı rebî‘îde, berehne sâ‘id-i simin, berehne sâk u serin...” demek üslûp yapmak değil, Türkçe yazmamaktır.

Eski terkipçi ediplerimizin zihniyetleri değişmiş ve bambaşka bir şey olmuştur. Selikalarındaki kelimeleri onlar adi ve gayr-ı edebî bulurlar. Türkçe’nin medsiz edasını, medsiz şivesini beğenmezler. Ve Türk sarfıyla terkip yapmayı san‘atsızlık sanırlar. Türkçe’deki lâmî ve beyanî izfet farklarını hiçe sayarlar. Yazdıkları şey konuşulun Türkçe’ye asla benzemez. Hatta eserleri lisanımıza tercüme olunabilir. Onların eserlerindeki alacalı bulacalı terkipli ve meldi lisan İstanbul Türkçesi olmak şöyle dursun hatta Türkçe bile değildir. Bunu uzun uzadıya ispat etmeye hacet yok. Herkes tecrübe edebilir. Konuşurken dikkat eder, hakikî Türkçe’de terkip ve med olmadığına farkına varır. Yahut eski ediplerin eserlerindeki terkipli cümlelerden bir tane kullanır. Etrafında nasıl gülündüğünü alay edildiğini görünce bu lisanın ictimâ‘î hakikate ne kadar zıt ve muhalif olduğunu anlar...

“Daha var”

ÖMER SEYFETTİN

Şi‘ir

KOŞMA

Fırtınadan sonra doğan güneşin
Parlak yüzü elmas saçar sulara,
Gölge yürüdü ormanların en derin
Yerlerinde kalmaz artık hiç kara...
Yeşillenir dallar baştan, bulutlar
Hızla çıkar, dere, tepe, dağ aşar,
Görünmeyen bir kuş öter ve şaşar
Bu ansızın geliveren bahara!
Bahçesinde demin ölüm düşünen
İhtiyarcık gözlerini açarken
Sanki umut bulur eski gençlikten;
Gitmek ister pek uzak bir diyara...

TARHAN

Güççülük

GÜÇCÜLERİN SEYAHATI

Hareket emri verilmezden evvel hep bir ağızdan [yürüyelim ileriye, atlayalım dağ tepe] şarkısı söylenildi. Hareket emri verildi. Oymak evvelâ manga kolu nizamında giderken dizi kolu nizamına geçilerek köylünün teşyî‘ler arasında Hasinli’ye doğru yol almaya başladı; sâ‘at-i zevali yediyi gösteriyordu. Yol falan hiçbir şey yok. Yolumuz Abrüh deresine gelmiş ve dereden karşı yakaya geçilmek iktiza ediyordu. Dere[yi] derin olması hasebiyle yürüyerek geçemedik. Biraz ileri gidildikte altı metre kadar dar olan yere köprü kurulmak lâzım geldiğinden güççülere köprü ameliyesi için emir verildi; ağaçlar kesilerek altı güçcü sayundu ve dereye girerek kazıklar çakıldı, yüklü iki kişinin sıkletinde tahammül edebilecek bir arşın genişlinde bir köprü yapıldı ve üzerinden geçilerek köprü oradan geçecek yolculara terk edildi. Hasinli’ye gelindikte zavallı sâ‘at on iki idi. Köyün

mekteb-i mu‘allimi muhtar ve eşrafı da‘vet edildi. Köyde bir kahve var; muhacirlerden ibaret olan köylü bize ekmek yoğurt ikram ettiler; kendileriyle hesap halledildi. Köylü çocuklarından yirmi iki çocuğa aşı ameliyesi yapıldı. Fotoğraflarını aldık; mektep hocasına millî şarkıları talebeye öğretmesini tavsiye ettik. Memleketin mecraları sokaklara dökülüyor; bunların kapanması için lâzım gelen nasihatler verildi. Verem levhası, sağlık bilgisi kitapları ve kinin dağıtılarak sâ‘at üçte hareket edildi; yarım sâ‘at sonra İshaklı’ya muvasalat ve yarım sâ‘at köylü ile hasbîhâl edilerek dörtte Kılınçlı’ya gelindi; elli altmış haneden ibaret olan bu köyde dört tane kahve var, her kahvede köylüler oturmuşlar, iş ve güç hususunda biraz tembel oldukları anlaşıyor; imam ve muhtar da‘vet edildi. Ahali’ye teceddüt ve çalışmak tavsiye olundu; kinin verem levhası sağlık bilgisi kitapları dağıtılarak sâ‘at beşte [buzhal=buzhane]ye doğru hareket edildi. Zevalî yedi buçukta buzhaneye millî şarkılar söylenerek girildi. Çarşıdan geçildikten sonra Ayrüh deresi sahiline çadır kuruldu. Gece yatsıdan sonra ahaliyi çadıra da‘vet ederek hasbîhâl ettik ticaretlerinin düzgün olduğunu sevinerek söylediler; yalnız bu aylarda Ayrüh deresinin kavuştuğu yer kapandığından sıtmadan şikâyet ve hükûmetten bit tarak gönderilerek derenin taratılması ve hükûmetimizin nazar-ı dikkatini celp ederiz ahali teceddüt ve misafirperver kadınları erkeklerine ezher-i cehd fâ‘ik-i intikam duygusu olanca kuvvetiyle dağlara işlemiş. Müstebdel asker çavuşunun himmetiyle ibtidâ‘î mektebi çocukları belki İstanbulumuza da fâ‘ik-i beyaz elbiseleri, muntazam tazlukları ve silâhları ile mükemmel asker ta‘lîmi yapıyorlar; insan bu Türk yavrucuklarını görünce ağlamak kabil değil millî neşideleri mükemmel söylüyorlar; mu‘allimleri tebrik, kendileri takdir edildi, böyle çalışacak olurlarsa batanımızın kurtulacağını ve mütemeddin zengin memleketlerden daha zengin ve rahat yaşayacağımızı, büyük küçük herkesin el ele vererek birlikte çalışmaya sevam etmeleri tavsiye edildi; çocukların atış vaz‘iyyetinde fotoğrafları alındı. Ahaliye kinin, levhaları ve kitapları dağıtıldıktan sonra “çadır yık” borusu çalındı. Küçük köylü kardeşlerimize çadırı yıkmak, yapmak çanta sarmak ta‘lîmleri gösterdik. Yoklamada her şey tamam; hasta yok. Oymak manga kolu nizamında hareket ederken mini mini mektepliler [Padişahım çok yaşa] “Yaşasın Türk gücü” diye bağırıyorlar. Ve silâhları ile selâm vaz‘iyyetinde bulunuyorlardı. Kendileriyle sağılaşılarak buzhaneden hareket edildi. (Temmuz 4 Cum‘a) Abrüh kenarı ta‘kîb edildi. Çete ta‘kîbâtı yapılmak için oymak ikiye taksim edilerek ak, kızıl obalar ma‘iyyetime, sarı ve kara oba efradı tıbbiye-i mülkiyeden

Latif Beyin ma'yyetine verilerek ileri gönderildi. Tam dört sâ'at devam eden çete tatbikatında pek güzel muvaffak olundu.

Yalnız bizim taraftan mısır tarlasında güneşten bir hastamız vardı. Hep bir araya gelinerek takdiratta bulunuldu; hastamızın eli yüzü yıkandı, kendisine sînâ'î teneffüs yapılarak biraz kedisine getirildi. Oymak birleştirilerek zevalî sâ'at dörtte Ayrüh'e muvasalat olundu. Liman re'îsi bey ve ahâlî-yi mahalliye tarafından istikbal olunduk.

Zavallı memleketin Aksaray yangın yerinden farkı yok. Sıtmadan evini yıkan hicret etmiş. Bahr-i Siyâh'a sahil olan bu memleketin hâli cidden acınacak bir hâlde Ayrüh Kal'esi içerisine çadır kuruldu. Belki kal'e terk edileliden beri üzerinde takılmayan şanlı bayrağımız kal'enin burcu üzerinde olanca mehabetiyle dalgalandırıldı su, köye bir sâ'at ileride olduğunu söylediler. Köylüler iki fıçı su getirdiler. Ellerinden gelen mu'âvemeti yapmaktan çekinmiyorlar ve köyde kuşları bile sıtma tuttuğunu söylüyorlardı; kendilerine kinin ve levha kitaplar verildi; güççülere kinin içirildi. Gece kal'ede zararlı, zararsız birçok haşere bize hücum etmişlerdi. Çadır yıkıldı. Çantalarımız haşereden temizlenerek o akşam kahvede yatıldı. Sabahleyin erkenden (5 Temmuz Cumartesi) kayıklar ile karşı yakaya geçildi ve Anadolu kenarına hareket edildi zevalî sâ'at on ikide Fener'e muvasalat olundu. Sâ'at ikide Karakulak'a doğru yola çıkılarak sâ'at dörtte Karakulak'a gelindi. O gece Karakulak'ta kalındıktan sonra ertesi günü ikindi üzeri birdenbire çıkan müthiş bir fırtınayla olanca şiddetiyle yağmur yağmaya başladı. Çadırımızı sağ eteğine kurmuş idik; dağlardan inen sular çadıra girmeye başladı güççüler soyundular, kazma ile yağmur altında çadırın etrafına büyük hendek kazarak çadırı suların cereyanından kurtardılar. Pazartesi günü zevalî sâ'at 9'da Karakulak'tan hareket ve on biri çeyrek geçe vapurla İstanbul'a döndü.

Doktor

İsmail HAKKI

Türk Dünyasında

Nikâh Hakkında Bir Arıza - Rusya'da yaşayan Müslümanların şer'î idareleri hakkında Petersburg'ta bir istişare meclisi açıldığı evvelce gazetemizde yazılmıştı. Rusya'nın her tarafındaki Müslüman âhâli kendilerinin ne gibi ihtiyaçları olduğunu ve bu

ihtiyaçlarının def'i için lâzım gelen çarelerin yapılması hakkında bu meclise arizalar gönderilmektedir.

Bu cümleden üzre Petersburg'ta dârü'l-fünûnda tahsilde bulunan SelimaYa'kubova ve Mahfuza Maksudova isminde iki hanım kız tarafından istişare meclisine nikâh hakkında beş maddeli bir ariza verilmiştir.

1- Evlenecek kız ile erkeğın hiçbir türlü geçici hastalığı bulunmadığına ve sıhhati iyi olduğuna dâ'ir nikâhtan 15 gün evvel hekimden alınmış sıhhat şahadetnameleri olmak lâzım olsun. Eğer imam bu hususta şüphe ederse nikâhını yapacak kimseleri hekime mu'âylene ettirmeye salahiyeti olsun. Ama şahadetnameleri olmayan kız ile erkeğe nikâh yapmasın.

2- Nikâh meclisinde kız ve erkek her ikisi de hazır olarak nikâha razı olduklarını karar ettikten sonra nikâh yapılsın.

3- Nikâh yapacak zat kız ile erkeğın nikâha â'id olan vazifelerini kendilerine tamamıyla anlattıktan sonra nikâh edebilsin. Nikâha â'id vazifeler imamlar ve vâ'izler tarafından dâ'imâ camilerde, ana dilinde halka söylenilsin. Ve hatta nikâh meclisinde imam tarafından nikâh mes'eleleri anlatmak mecbur olsun.

4- Eğer nikâhın şartları ve vazifelerinden birine kadın ve erkek herhangi biri ri'âyet etmezse biri ikincisinin rızasını almadan ayrılmaya hakkı olsun.

5- Baliğe olmamış kızlara nikâh imamlar menedilsin. Eğer baliğe olmamış kıza her kim nikâh ederse o kimse mes'ûl tutulacağı gibi buna razı olan ana ve babası da mes'ûl olsunlar.

Millî Hikâye
Primo
TÜRK ÇOCUĞU

2

Nasıl Öldü

Başı beşinci sayıda

Bu anlatılmaz; bu ne olduğu bilinmez şey sanki kana karışıyor; her tarafa yayılıyor; ona bir arslan kuvveti, bir muharip sa'âdeti veriyordu. Aşağıya indi üst kattaki kendi odasına girdi. Pencereye gitti. Dışarı baktı. Yalının bahçesi, bahçenin önünde cadde, tramvay yolu, daha ötede Rum mektebine giden küçük sokak ve bahçeli evler tamamıyla görünüyordu. Oh ne manzara... İşte o buralarını biraz sonra kana boyayacak, bir muharebe meydanı yapacaktı. Babasının odasına geçti. Küçük bir masa vardı onu aldı odasına getirdi. Pencerenin yanına soktu. Üzerine revolveri koydu. Sonra bir yıldırım gibi aşağıya koştu. Kömürlüğe girdi. Çuvalları çekti. Sakladıkları kurşunları çıkardı. Yine koşarak odasına çıktı. Elleri kararmıştı, cebinden mendilini çekti, bizleri çözdü. Her kurşunu ayrı ayrı sildi. Temizledi. Tekrar onan onar şarjöre taktı. Bu on bağ fişeğe masanın üzerine dizdi. Revolveri kılıfa taktı, tüfek hâline koydu. Pencereyi içeri çevirdi. Aralıktan evvela karşıkı sokağın köşesine, sonra mavi ve beyaz boyalı köşkün alt penceresine, sonra tramvay yolundan geçen bir papaza nişan aldı. Tamam, yeri gayet güzeldi. Şimdi Rum askerlerinin ve zabıalarının geçmesini bekleyecekti. Öyle bir ateş açacaktı ki hiçbirisini sağ bırakmayacaktı... Biraz düşündü.

- Hayır, dedi, bu alçaklar kaçacaklar...

Dedi. Evet sokağın iki tarafına kaçışlır ve o hiçbirini vuramazsa... Bu hiç vuramamak ihtimali onu titretti. Revolveri masanın üzerine bıraktı. Pencerenin kanatlarını itti. Eğildi. Dışarı baktı. Ve daldı... ah bahçeye girselerdi... O vakit kaçamayacaklar ve kendisiyle muharebeye mecbur olacaklardı. Fakat bahçeye nasıl gireceklerdi. Babasını almaya geldikleri gün bir vazife için girmişlerdi. Çağırsa... Lakin ne diye çağıracaktı. Bir sebep bulmak lazımdı. Düşündü. Boş nazarla iki belki üç sâ'at dışarıya baktı. Düşündü, düşündü. Nihayet düldü. Ve ellerini çırparak döndü. Evet birçok Yunan askerini yalının bahçesine doldurmanın yolunu bulmuştu. Ama acele etmeliydi. Onun intikamı, hakiki bir Türk'ün intikamı gibi ağır fakat müthiş olmalıydı.

Yarın, yarın... diye mırıldandı, yarın, erken... Hem işte yarın pazardı... İntikamı alırken bütün bu muzaffer düşmaların bir pazarlık zevk ve keyiflerini bozacaktı. Aşağıya indi. Ellerini ve yüzünü yıkadı. Ceketini giydi ve kapıyı kilitleyerek dışarı çıktı. Pususunun, muharebe edeceği sevgili yurdunun etrafını gözden geçirdi. İki tarafı da yalıydı. Önündeki bahçenin bir kapısı vardı. Başka kaçacak yer yoktu. Ah anlayacaklardı. Göğsü kabarıyor, heyecan ve sevinçten nefesi daralıyordu. Tepeye doğru yürüdü. Yalnız kalmak, kapılarda gezmek, planını zihninde daha ziyade genişletmek istiyordu... Abdülhamit'in köşkünü geçti. Filuka'nın kahvesinde ta'til esvapları giymiş Yahudiler oturuyorlardı. Orasını da geçti. Uzun Ali'ye giden şoseyi ta'kîb etti. Bir yokuş çıktı. Zavallı Türkler'in yeni yapıp bitirdikleri büyük ve muhteşem Zirâ'at Mektebi'ni uzaktan görüyordu. Yolun kenarına oturdu. Akşama kadar orada kaldı.

Yalıya girdiği zaman âdeta ortalık kararmıştı. Odasına çıktı. Sevgili silahını tekrar eline aldı. Ve öptü. Eğer o olmasa idi yarın nasıl intikam alabilir; nasıl Türklüğün ölmediğini, Türk olduğunu bilen Türklerin hâlâ dünyada bulunduğunu düşmana gösterebilecekti?... Bu mukaddes aleti doldurdu. Boşalttı. Dipçiğini omzuna koydu. Dışarıda muhtelif yerlere nişan aldı. Tetiği çekti. Sarı kılıfta, kalın ve tırtıllı kaykasında, menekşe rengindeki namlusunda öyle asil ve necip bir güzellik vardı ki... Primo ona bakmakla doyamıyordu. Gece lamba yakmadı. Silahı elinde hep odasında gezindi. Yarını, yarınki muzafferiyetini düşünüyordu. Artık düşmanlar demesinler ki: "Beş yüz senedir Türkler'in elinde duran silahını aldık da bize silah atılmadı." Ve bir Türk çocuğunun nasıl kahraman olduğunu görsünler... Kendi kendine kumada verir gibi:

- Şimdi yatalım...

Dedi. Evet, yarın erken kalkmak lazım geliyordu. Hem kuvvetli bulunmalıydı. Onun için geceyi uykusuz geçirmemeli, yatmalı, yorgunluğu çıkarmalı, sabaha çelik gibi uyanmalıydı. Aşağı indi. Yüzünü yıkadı. Kapıyı kilitledi. Odasına geldi. Yatağına girdi. Revolverini de koynuna aldı. Yorganı üzerine çekti.

- Ah mümkün olsa da beni, yarın Türklüğün vazifesini ifa edecek olan bu mukaddes silahla beraber gömseler...

Diye düşündü. Aklına mezar ve toprak geldi. Orası kim bilir ne kadar karanlıktı. Tıplı derin ve susuz bir kuyu gibiydi. Ölüm... Ama bu eskilerin, ihtiyarın, namussuzların, alçakların kavmiyetsizlerin, Yahudiler'in, kadınların ve korkakların sandıkları gibi müthiş ve korkunç bir şey miydi?... Hayır, hayır... Mektepte edebiyat mu'allimi cahilleri o kadar

korkutan bu ölümün, latif bir rü'yâ ile derin bir uyku... Bir uyku ki ezelî... Artık ondan uyanılma. Hâlbuki hayat... Ferdî hayatın hiç ehemmiyeti yoktu. Çünkü bir insan ne kadar çok yasağa yetmiş nihayet seksen sene yaşayabilir. Ölüm mutlak ve muhakkaktır. Ondan içtinap mümkün değildi. Umumi ve millî hayata gelince... Mesela Türklük... Dünya durdukça binler, yüz binlerce sene Türklük adli ve muhteşem yaşayabilirdi. Asıl işte bu millî hayatın, an'anâtıyla, mukaddesatıyla, âdetleriyle, şanlılarıyla, şöretleriyle, hasılı tarihiyle bir ehemmiyet ve kıymeti vardı. Yoksa bir insan yetmiş sene miskin esir ve rezil yaşamakla iftihar edemezdi. Lakin büyük bir millete, şanlı bir kavme, ali bir vatana mensup olmak ve onun yolunda ölmek... İftihar olunacak şey bu idi, yine edebiyat mu'alliminin:

"Baki kalan bu kubbede bir hoş seda imiş" deyiverdiği izahatı hatırladı. Ferdî ve fâni hayatta ancak bir sa'âdet, bir ümit, bir iftihar vardı. O da, ismini tarihine geçirmek. Bizden sonra gelecek kavimdaşlarımızın dimağında bir iz bırakmak... Unutulmamak... Bu nasıl olurdu? Babası söylemiyor muydu? "Gayet büyük bir şey yapmaklar... Herkesi hayretten şaşırtacak bir kahramanlık, dehşetli bir cesaret göstermekle..." İşte büyük Türklük için o, ehemmiyetsiz, kıymetsiz ferdî hayatını feda edecekti. Bu kıymetsiz, muvakkat hayatı saklasa ne olacaktı. Hakaretler, küfürler, tokatlar, la'netler içinde ihtiyarlayacak, nihayet bir gün hasta ve kuvvetsiz yatağında bir bunak ve iğrenç bir kocakarı gibi gebermeyecek miydi.

O vakit onun ismini tarihçiler yazar mıydı? Hayır... Asla... Ve böyle bir erkek ölümünün, dünyada birçok atların, eşeklerin, köpeklerin ölümünden ne farkı vardı? Birçok atlar, eşekler ve köpekler doğuruyorlar, yaşıyorlar, ölüyorlardı. Ama hepsi büyük ve ictimâ'î bir hayata malik olmadıklarından ölümleriyle beraber unutuluyorlardı. Kim bilir, dünyadan ne kadar at, eşek, köpek geçmiş ve tarihte hiçbir nam bırakmamışlardı. Hâlbuki kahramanlar öyle miydi. Dört bin sene evvelki bir kahramanın methiyesi bugün okunuyordu.

Primo bunları düşünüyor, gözlerini kapıyor ve sevgili mavzer revolverine daha sıkı sarılıyordu. Uyudu, birçok rü'yâlar gördü. Dumanlı ve seraplı rü'yâlar... Al ve sıcak kanlara bulanmış geniş vadilerden, milyonlarca düşman leşiyle dolmuş muharebe meydanlarından geçiyor... Sarp uçurumlarda beyaz bir atı oynatıyor... Sonra geceler... Şark'tan Turan.... Tarafından bir hilal mavi göğe yükseliyor... İçinde mini mini bir yıldız var... Primo hayretle bakıyor... Ayaklarında bir ıslaklık eğiliyor; bir de görüyor ki

dizlerine kadar kan içinde... işte bu Türk düşmanlarının kanı... Koca bir göl olmuş. Kırmızı ve nihayetsiz vir göl... Semadaki ayın ve yıldızın hayali üstüne aksediyor... Ah bayrağımdan canlısı, asıl bayrağımız, mukaddes bayrağımızın mücessem ma' nâsı...

Bitmedi

ÖMER SEYFETTİN

Celâl Sahir

“Kader” Matba‘ası

TÜRK YURDU

Müdürü: Akçuroğlu Yusuf

“Türk Yurdu”nun Maksudı ve Mesleği

“Türk Milliyetperverliği”dir.

İlk def‘a açıktan açığa Türk milliyetperveri olarak meydana çıkan “Türk Yurdu”, Türk milletinde kemale ermiş bir duyguya tekabül ettiği için, çıkar çıkmaz büyük bir rağbete mazhar oldu. Ve hamdolsun iki buçuk yıla yakın hayatında o rağbeti asla gâ’ib etmedi; bir günlük bile arızaya uğramaksızın, yakında muntazaman yürüdü.

Türk ilinin vücutlarıyla iftihar ettiği Türk yazıları, ezcümle **Halide Edip Hanım ile Abdülhak Hamit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gasprinski, Ahmet Ağayef, Gökalp, Necip Asım, Erdoğan, Mu‘allim Mi‘mâr Kemalettin, Mu‘allim Doktor Akil Muhtar, Bursalı Mehmet Tahir, Safvet, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celal Sahir, Aka Gündüz, Kazım Nami Beyler** “*Türk Yurdu*”nun dâ’imî muharrirleridir.

“*Türk Yurdu*” on beş günde bir çıkar, her nüshası 32 sahifedir. Ara sıra metinden hariç resimler verir. “*Türk Yurdu*” mükemmel olmak için çalışmaktan para harcamaktan kaçındığı hâlde fi’âtı mümkün olduğu kadar ucuzdur.

	Üç Aylık	Altı Aylık	Bir Senelik
İstanbul ve Osmanlı vilayetleri için (posta ücretiyle beraber)	9	16	30 kuruş
İran ve Rusya için (posta ücretiyle beraber)	1,25	2	3,5 ruble
Başka ecnebi memleketler için (posta ücretiyle beraber)	3	5	9 frank

Mektep ve medreselerin mu‘allim ve şakirtlerine abone bedelinden yüzde on tenzilat yapılır.

Türk Yurdu’nun beher nüshası, Memâlik-i Osmâniyye’de 60 para, Rusya ve İran’da 20 kapık, başka ecnebi memleketlerinde 50 santimdir.

“Türk Yurdu”nun İdarehane Adresi: İstanbul’da Nûr-i Osmâniye Caddesi’nde 40 Numaralı “Türk Yurdu”

OSMANLI LASTİK MAĞAZASI

Hacı Veli

Veznecilerde, Numara 186

Muhterem müşterilerimiz için:

Ticarethanemize hususî olarak memleketimizin en meşhur ustalarına yaptırdığımız ve her hâlde metanet ve zarafetle Avrupa mallarından daha iyi her çeşit erkek kadın ve çocuklara mahsus olmak üzere gayet zarif modaya mutabık ayakkabılarımız geldi. Bundan başka mağaza da âlâ semaverler, çay takımları ile kokulu nefis çaylar dahi bulunduğundan ucuz ve iyi mal almak isteyenlerin mağazamıza teşrifleri rica olunur.

SONUÇ

Türk Sözü 1914 yılında milliyetçilik hareketini halk kitlelerine yaymak için çıkarılmış ideolojik, edebî bir dergidir.

Türk Sözü'nün başyazarı Ömer Seyfettin yazdığı makalelerle, hikâyelerle, şiirlerle halkta millet olma bilincini uyandırmaya çalışmıştır. Millet olmanın ilk şartının millî bir dille millî edebiyata sahip olmak olduğunu söylemiştir. Yazılarında millî bir dil ve edebiyata sahip olmak için Türk halkının, aydınlarının neler yapması gerektiğini açık bir şekilde ifade etmiştir.

Ömer Seyfettin Türk Çocuğu adlı hikâyesiyle halkta, aydınlarda vatan sevgisini uyandırmaya çalışmıştır. Hikâyesiyle amacına ulaşmıştır.

Türk Sözü'nde hikâye, makale, şiir, gibi türlere çok rastlanır.

Türk Sözü savunduğu fikirlerle hiçbir zaman çelişkiye düşmemiştir. Dergideki yazılar sade bir dille, anlaşılır bir üslupla kaleme alınmıştır. Şiirler hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Türk Sözü yayımlandığı dönemin önemli haberlerine yer vermeyi de ihmal etmemiştir. Özellikle Türk Devletleriyle ilgili haberlere sık sık yer vermiştir.

Dergide önemli kitaplar ve dergilerin reklâmlarına da yer verilmiştir. Bu da okuyucular için faydalı bir hizmettir.

Türk Sözü yayımlandığı dönemde halka kılavuz olabilmek için elinden geleni yapmıştır.

Fecr-i Âti'nin, Servet-i Fünûn'un dil ve edebiyat anlayışına karşı olan Türk Sözü zaman zaman Cenap Şahabettin'in, Tevfik Fikret'in şiirlerine yer vermiştir. Sade Türkçeyle yazılan şiirlerle bu şiirler arasında karşılaştırmalar yapmıştır.

Bir süre sonra Fecr-i Âticilerde Servet-i Fünûncuların bir kısmı Millî Edebiyat Akımı'nın yanında yer almıştır.

Tüm bu olumlu özelliklerine rağmen Türk Sözü o dönemde yayımlanan Türk Yurdu, Genç Kalemler, Halka Doğru gibi dergilerin gölgesi altında kalmıştır.

KAYNAKÇA

A. KİTAPLAR

- AKYÜZ, Kenan; Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri, İnkılap Yayınevi, İst., 1995.
- ALTUN, Abdülrezak; Türkiye’de Gazetecilik ve Gazeteler, ÇGD Yayınları, Ankara, 1995.
- BANARLI, Nihat Sami; Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Milli Eğitim Basımevi, İst., 1971.
- DUMAN, Hasan; İstanbul kütüphaneleri Arap Harfli Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu (1828-1928), İrcica Yayını, İst., 1986.
- İNUĞUR, M. Nuri; Basın ve Yayın Tarihi, Der Yayınları, İstanbul, 2002.
- KABACALI, Alpay; Başlangıcından Günümüze Türkiye’de Matbaa Basın ve Yayın, Literatür Yay., 1. Baskı, İst., Eylül 2000.
- LEVEND, Agâh Sırrı; Türk dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, Türk Dil Kurumu Yayınları, 3. baskı, Ankara, 1996.
- ŞAPOLYO, Enver Behnan; Türk Gazeteciliği Tarihi ve Her Yönüyle Basın, Güven Matbaası, Ankara, 1971.
- TANPINAR, A. Hamdi; 19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1973.

B. ANSİKLOPEDİ VE SÖZLÜKLER

- DEVELLİOĞLU, Ferit; Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1996.
- Şemseddin Sami, Kâmûs-ı Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1996.
- Türk Ansiklopedisi, XXXII. Cilt, “Millî Edebiyat Devri (Dönemi) Mad, s. 165-168, Millî Eğitim Basımevi, Ankara, 1983.
- Yeni Türk Ansiklopedisi, 6. cilt, “Mecmua” Mad., s. 2368-2370, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1985.

C. TEZLER

- TOPÇU, Ahmet; Mehtap (Tahlilî Fihrist-İnceleme-Metin), Konya, 2005.
- UZKUÇ, Süleyman; Büyük Mecmua (Tahlilî Fihrist-İnceleme-Metin), Konya, 2004.

DİZİN

A

Abdullah Tukayef.....	8, 11, 14, 15, 38, 44, 49, 51, 52, 53, 54
Abdülhak Hamit	60, 79, 94, 112, 130, 147, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Abtullah Cevdet Akyol.....	111, 130, 147
Acemistan	7, 35, 94
Afak	2
Afganistan.....	229
Âfitab-ı Maarif.....	2
Ahmediyye	51
Ahmet Ağayef .	60, 79, 94, 111, 112, 130, 147, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Ahmet Cevat	2
Ahmet Ferit Tek	5
Ahmet Hikmet	60, 79, 94, 112, 130, 147, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Ahmet İhsan.....	2, 4
Ahmet Mithar Efendi.....	1
Ahmet Mithat.....	5
Ahmet Zeki	34, 49, 63, 81, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Aka Gündüz	8, 9, 11, 14, 16, 59, 60, 62, 79, 95, 97, 112, 131, 132, 148, 163, 167, 197, 200, 202, 218, 236, 253, 269, 283
Akbaba.....	3, 6
Akçuroğlu ...	34, 49, 63, 82, 99, 111, 112, 116, 130, 134, 147, 151, 163, 167, 181, 183, 199, 203, 218, 234, 236, 251, 253, 255, 269, 271, 283
Akil Muhtar	60, 79, 95, 112, 131, 148, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Akis.....	4
Ala Geyik.....	32, 48, 59, 78, 96, 165, 196, 199, 217, 221, 239, 268
Ali Canip	3, 6, 79, 95, 112, 131, 148, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Ali Kemal	6, 83, 84, 86
Amasya Tarihi	34, 50, 63, 82, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Anadolu	18, 22, 57, 66, 68, 102, 103, 109, 110, 118, 126, 145, 159, 162, 187, 192, 193, 232, 241, 278
Andun Tangar	180, 196, 217, 222, 240, 268
Arkadaş.....	2
Asım	9, 133, 202
Astrahan.....	247
Aşyan.....	3
Atatürk.....	5
Avrupa	20, 21, 29, 40, 41, 46, 47, 60, 76, 78, 91, 96, 110, 113, 131, 148, 164, 168, 192, 198, 200, 204, 207, 218, 219, 222, 235, 237, 240, 252, 254, 256, 270, 272, 284
Aydede.....	3
Aydınlık.....	3
Ayn Tarihi	4
Ayn Dede.....	6

B

Bâb-ı Âlî	34, 49, 50, 63, 64, 81, 82, 98, 99, 115, 116, 133, 134, 151, 180, 183, 203, 234, 235, 251, 252, 255, 256, 271, 272, 273
Baha Tevfik	3

Bakü.....	28, 90, 246, 264
Bekir Sıtkı.....	1, 9, 15, 133, 149, 220, 229
Bekir Sıtkı Efendi	1
Beşir'in Rü'yası.....	32, 48, 59, 78, 96, 164, 196, 217, 221, 239, 268
Beyaz Gölgeleer	34, 49, 63, 81, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Beyoğlu.....	69
Beyrut	77
Bilgi	6
Bilgi Mecmû'ası.....	112, 130, 147
Billur Tepe.....	59, 78, 96
Bir Afacanın Hikâyesi	59, 77, 96, 164, 195, 198, 217, 221, 239, 267
Bir Papağanın Hikâyesi	32, 48, 59, 78, 96, 164, 196, 199, 217, 221, 239, 268
Buhara.....	11, 51, 117
Bursalı Tahir ...	5, 34, 50, 64, 82, 99, 116, 134, 151, 180, 181, 183, 196, 203, 217, 222, 234, 240, 251, 255, 268, 271
Büyük Mecmûa	6

C

Cafer Alp	9, 15, 132
Cahit	4, 111, 130, 141, 147
Celal Korkmazoğlu.....	5
Celal Sahir 3, 6, 7, 33, 47, 49, 60, 79, 95, 112, 131, 148, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283	
Cem.....	3, 6
Cemal Süraya.....	4
Cenap Şahabettin	6, 274, 285
Cerîde-i Askeriye.....	1
Cerîde-i Havadis	1
Cerîde-i Tıbbîye-i Askeriye.....	1
Cevat Turgut.....	182
Cevdet Fahri	8, 14, 33
Cihan.....	2

Ç

Çanta.....	1
Çığır.....	4
Çimkent	45
Çin	51, 140, 241
Çocuk Dünyası	32, 48, 59, 77, 95, 164, 195, 198, 216, 221, 239, 267

D

Dağarcık	1
Dağıstan.....	58
Deli Terzi.....	59, 78, 96, 165, 196, 199, 217, 221, 239, 268
Dergâh	3
Derme-Çatma.....	2
Diken	3, 6
Direkler Arası	204, 235, 252
Divan Yolu	43, 98, 150, 184, 235, 252, 256, 272

Doktor Rıfat.....	111, 130, 147
Dolap	1
Donanma Mecmû'ası	251
Dost.....	4

E

Ebüzziya Tevfik.....	2
Edirne	8, 16, 30, 80, 87, 89
Edirnekapı.....	30
Efdâl	2
Ekrem	37, 67, 117
Emin Yurdakul	5
Emrullah Efendi.....	5
Envâr-ı Şarkıye.....	2
Erdoğan.....	79, 94, 112, 131, 148, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Erzurum	11, 51, 241
Eşref.....	3
Ethem Pertev	1

F

Faik Ali	36
Faik Sabri.....	3
Falih Rıfkı.....	3
Faruk Nafiz	4
Fatih Sultan Mehmet	47, 152
Feraizcizade M. Şakir	2
Fikir Hareketleri	4
Fransa	35, 106, 117, 123, 125, 241, 250
Fuat Köprülü.....	6
Fuat Raif	5

G

Galip Bahtiyar	79, 95, 112, 131, 148, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Gayret	2
Genç Kalemler.....	3, 6, 91, 285
Geveze	2
Girit.....	153, 192, 193
Giyumtel	59, 78, 96, 164, 196, 199, 217, 221, 239, 267
Gök Bayrak.....	31, 47, 48, 50, 64, 82, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 235, 251, 255, 271
Gökalp ..	8, 9, 14, 15, 33, 60, 79, 94, 112, 131, 141, 148, 163, 166, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Güliver (Devler Memleketi'nde).....	32, 48
Güliver'in Seyahatnamesi.....	59, 77, 96, 164, 195, 198, 217, 221, 239, 267

H

Hafta	2
Haftalık Mecmua	4
Halide Edip.....	34, 49, 60, 63, 79, 81, 94, 98, 112, 116, 130, 133, 141, 147, 151, 163, 167, 181, 183, 197, 200, 203, 218, 234, 236, 251, 253, 255, 269, 271, 283

Halit Fahri.....	3
Halit Ziya.....	36
Halka Doğru	6, 23, 29, 105, 285
Hamdi	9, 16, 149, 286
Hamdullah Suphi ..	3, 6, 79, 95, 112, 131, 148, 152, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Hamit	37, 117, 141
Harap Ma‘bedler	34, 49, 63, 81, 98, 116, 133, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Harbin	57
Hatay.....	229
Hayat.....	4
Hayrullah	1
Hazar.....	246
Hıfzı Oğuz Bekata	4
Hisar	4, 56
Hoca Ahmet Yesevi.....	180, 196, 217, 222, 240, 268
Hüseyin Cahit Yalçın	4
Hüseyin Ragıp	34, 50, 63, 82, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Hüsn Korkut	9, 12, 202

İ

İdare.....	4
İdris Sabih.....	180, 196, 217, 222, 240, 268
İlyas Fakih	23, 27, 55, 56, 57
İnci.....	3
İngiliz Sait Paşa	1
İran.....	61, 67, 79, 95, 112, 113, 131, 148, 163, 167, 197, 198, 200, 219, 236, 253, 269, 284
İrrika	3
İslam Mecmû‘ası	81
İsmail Gasprinski.....	60, 79, 94, 112, 130, 147, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
İstanbul .	7, 8, 9, 10, 11, 13, 17, 30, 33, 35, 36, 37, 38, 42, 44, 45, 46, 47, 51, 52, 56, 61, 62, 63, 65, 66, 68, 77, 79, 80, 81, 83, 84, 87, 88, 89, 91, 95, 97, 98, 112, 113, 114, 115, 118, 126, 131, 132, 133, 135, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 158, 159, 162, 163, 166, 167, 169, 170, 173, 174, 175, 180, 182, 188, 193, 194, 195, 197, 198, 200, 202, 219, 220, 224, 229, 230, 232, 233, 236, 237, 238, 241, 242, 244, 245, 250, 253, 254, 259, 261, 264, 266, 268, 269, 270, 273, 275, 278, 284, 286

K

Kadıköy	23
Kadro	4
Kafkasya.....	51, 58, 90, 176, 192, 241, 246
Kahire	77
Kahkaha	2
Kalem	6
Kasa	1
Kasımpaşa.....	30
Kastamonu	103, 117
Kaşgar.....	51

Kazan	34, 49, 57, 58, 63, 69, 81, 99, 116, 134, 151, 173, 175, 176, 181, 183, 192, 203, 234, 251, 255, 271
Kazan Tarihi	34, 49, 63, 81, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Kazım Nami	11, 60, 79, 95, 112, 114, 131, 148, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Kelebek	4
Kemal Salih Sel	4
Kemalettin	60, 79, 94, 112, 131, 148, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Kerkük	117
Kırım	45, 51, 108, 117
Kırkambar	1
Köprülüzade Fuat	54, 111, 130, 147
Küçük Mecmua	3
Küçük Türk Tarihi	34, 49, 63, 81, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Kül Tigin	38

L

Leylek Padişah	59, 78, 96, 165, 196, 199, 217, 221, 239, 268
Livatya	45
Lütfi	4, 111, 130, 147, 180, 196, 217, 222, 240, 268

M

M. Akif	2
M. Zekeriya Sertel	4
Mahmet Rauf	4
Mahmut Esat	4
Makalelerim	34, 50, 63, 82, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Makedonya	30, 46
Malûmat	2
Manastır	242
Maraşlı Oğlu	8, 14, 49
Mecmûa	1
Mecmûa-i Âsâr	2
Mecmûa-i Fünun	1
Mecmûa-i İber-i İntibâh	1
Mecmûa-i Maarif	2
Mecmua-i Nevâdir-i Asar	1
Mecmûa-i Ulûm	2
Medeniyet	2
Mehasin	3
Mehmet Emin	4, 5, 60, 79, 90, 94, 112, 130, 147, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Mehmet Esat	2
Mehmet İzzet	2, 111, 130, 147
Mehmet Rauf	3, 36
Mehmet Rıfat	9, 14, 15, 149
Mehmet Tahir	3, 60, 79, 95, 112, 131, 148, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Mehmet Talat	3
Mektep	2
Menemenlizade M. Tahir	2

Metin Toker	4
Mihran Efendi.....	2
Millî Tettebbular Mecmûası	6
Minski.....	45
Mirat	1
Mirât-ı İber	2
Misbah-ı Ferah.....	2
Moskova	28, 29, 90
Muharrir.....	2
Mustafa Nihat Özün	3
Mustafa Refik	3
Muzavver Muhit	3
Mülkiye.....	3
Münif Paşa.....	1
Müteferrik, Revnak.....	1

N

Necip Asım.....	5, 34, 38, 49, 60, 63, 79, 81, 94, 99, 112, 116, 131, 134, 148, 151, 163, 167, 180, 181, 183, 196, 197, 200, 203, 217, 218, 222, 234, 236, 240, 251, 253, 255, 268, 269, 271, 283
Nedim	3, 6, 141, 224, 225
Nergisî	18, 20, 35, 36, 85, 243, 258
Nilüfer.....	2
Nûr-i Osmâniyye	17, 33, 62, 80, 97, 114, 132, 149, 166, 182, 202, 220, 238

O

Ohannes	1
Oktay Kaan.....	180, 196, 217, 222, 240, 268
Orhan Burian	4
Orhan Seyfi Orhon	4
Osmanlı... 1, 2, 11, 18, 61, 79, 83, 86, 95, 108, 110, 111, 112, 118, 130, 131, 141, 147, 148, 163, 167, 180, 196, 197, 200, 217, 219, 222, 236, 240, 253, 268, 269, 284	

Ö

Ömer Seyfettin	3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 33, 49, 62, 79, 80, 95, 97, 112, 114, 131, 132, 148, 149, 163, 166, 167, 182, 197, 200, 202, 218, 220, 236, 238, 253, 269, 283, 285
----------------------	--

P

Papağan.....	4
Papirüs	4
Paşabahçe	261
Perm.....	29
Petersburg	109, 176, 246, 278, 279
Polenezköy	229

R

Ravzatü'l Maarif.....	1
Refik Halit	3, 6

Rehber-i Fünûn	2
Resimli Ay	4
Resimli Gazete	3
Resimli İstanbul	3
Resimli Kitap	3
Rıza Tevfik	5, 111, 130, 147, 180, 196, 217, 222, 240, 268
Romanya	30, 110, 126
Rusya	7, 28, 44, 45, 51, 58, 61, 79, 95, 109, 112, 113, 126, 131, 148, 163, 167, 174, 176, 197, 198, 200, 219, 236, 253, 269, 278, 284

S

Sadakat	2
Sadâ-yı Fergana	58
Sadâ-yı Türkistan	58, 76, 229
Sadrettin Celal	3
Saffet Nezihi	3
Safvet	60, 79, 95, 112, 131, 148, 163, 167, 197, 200, 218, 236, 253, 269, 283
Salih Sırrı	3
Salim	73, 77, 111, 130, 147, 218, 222, 240, 256, 272
Sandık	1
Sedat Simavi	3, 4
Selami İzzet Sedes	4
Selim Şengil	4
Semer kant	58, 117
Semih Lütü Erciyas	4
Servet-i Fünûn	2, 6, 259, 285
Seyit Haşim	111, 130, 147
Sihirli Halı	59, 77, 96, 164, 195, 198, 216, 221, 239, 267
Sirâcü'l Ahbâr	229
Siyasete Müt'e'allik Âsâr-ı İslamiyye	34
Siyâsete Müt'e'allik Âsâr-ı İslamiyye	50, 64, 82, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Suphi Nuri	3
Süleyman Nafiz	6
Süleyman Nazif	244, 274
Süs	4

Ş

Ş. Sami	2
Şafak	2
Şam	77, 133, 162
Şark	2
Şehabettin Mercanî	58
Şehzadebaşı	204, 235, 252
Şerafettin	111, 130, 147
Şimahi	192, 246
Şinasi	1, 35

T

Takvim-i Vakayı.....	1
Talat Bey	46
Talebe Defteri Mecmû' ası.....	63
TARHAN	21, 70, 86, 104, 123, 128, 191, 211, 264, 276
Tatar.....	34, 45, 49, 63, 69, 81, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Tavşan Kardeşin Kurnazlıkları.....	32, 48, 59, 78, 96, 164, 196, 199, 217, 221, 239, 267
Tercüman	1, 51, 108, 114
Tercüman-ı Ahvâl.....	1
Tevfik Fikret.....	36, 209, 259, 260, 285
Tevfik Rüştü	180, 196, 217, 222, 240, 268
Tilki Kardeşin Başına Gelenler	59, 77, 96, 164, 196, 198, 217, 221, 239, 267
Tilki Kardeşin Muhakemesi	59, 77, 96, 164, 195, 198, 216, 221, 239, 267
Trablusgarp.....	207
Trakya.....	30, 46
Turhan Bozkurt.....	4
Türk Çocuğu.....	8, 9, 13, 14, 91, 97, 109, 114, 128, 132, 145, 149, 160, 166, 193, 220, 238, 247, 265, 280, 285
Türk Derneği	6
Türk Dili	4
Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten	4
Türk Kültürü	4
Türk Sözü	.II, III, IV, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 21, 33, 49, 62, 76, 80, 97, 98, 114, 115, 132, 133, 149, 150, 166, 182, 202, 220, 227, 238, 255, 271, 285
Türk Tarihi.....	34, 38, 49, 63, 81, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Türk Yurdu	3, 6, 17, 32, 33, 34, 48, 50, 54, 59, 60, 61, 62, 64, 74, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 90, 94, 95, 97, 98, 99, 112, 113, 114, 115, 116, 130, 131, 132, 133, 134, 147, 148, 149, 150, 163, 164, 166, 167, 180, 182, 183, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 202, 203, 216, 218, 219, 220, 221, 235, 236, 237, 238, 239, 252, 253, 254, 256, 267, 268, 269, 270, 272, 283, 284, 285
Türkistan.....	45, 58, 76, 192, 229, 230, 241, 264
Türkler'in Ulûm ve Fûnuna Hizmetleri..	64, 82, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Türklük ...	10, 14, 21, 31, 34, 37, 38, 47, 50, 63, 65, 68, 82, 90, 99, 116, 118, 134, 138, 139, 151, 152, 170, 180, 181, 183, 196, 203, 217, 222, 232, 233, 234, 240, 247, 248, 251, 255, 268, 271, 282
Türk-Tatar Tarihi.....	34, 49, 63, 81, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271

U

Ubeydullah Esad.....	3
Ufa	28, 58
Ufuklar.....	4
Urban	67
Urgancı Hüsn.....	32, 48, 59, 78, 96, 164, 196, 199, 217, 221, 239, 268
Uyanış.....	4
Uzun Çarşı.....	40, 41, 42

Ü

Üç Tarz-ı Siyâset	34, 49, 63, 82, 99, 116, 134, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Ülkü	4

V

Vaka-i Tıbbiye	1
Vakit	45, 90
Varlık	4
Vasıta-i Terakki	2
Vedat Günyol	4
Velet Çelebi	5
Veysî	18, 20, 35, 85, 243, 258
Vezneciler	31, 47, 60, 218, 222, 240, 256, 272

Y

Yadigâr	2
Yakup Kadri Karaosmanoğlu	4, 6
Yarın	3
Yaşar Nabi Nayır	4
Yedigün	4
Yeni Dergi	4
Yeni Edebiyat	4
Yeni Kitap	4
Yeni Mecmûa	3, 6
Yeni Turan	34, 49, 63, 81, 98, 116, 133, 151, 181, 183, 203, 234, 251, 255, 271
Yeni Ufuklar	4
Yenibahçe	30
Yunanistan	46, 265
Yusuf Akçuroğlu	5
Yusuf Kamil	1
Yusuf Ziya Ortaç	3

Z

Zekeriya	4, 180, 196, 217, 222, 240, 268
Ziya Gökalp	3, 6, 9, 12
Zümrüd-i Anka	4